DİJİTAL KÜTÜPHANE KANALI

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

https://rantey.org

Yedek ve Duyuru Kanallarımız
Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

• Telegram: https://t.me/birkitapbir

• WhatsApp Kanalımız : https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4IvMoc0Y

ZİYA ŞAKİR

SULTAN HAMİD'İN HAFİYESİ

GAVUR MEMET

KARA YÜREK ÇETESİ

akıl fikir
YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SULTAN HAMİD'İN HAFİYESİ

GAVUR MEMET

KARA YÜREK ÇETESİ

Şubat 2011

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

SULTAN HAMİD'İN HAFİYESİ GAVUR MEMET - KARAYÜREK ÇETESİ / ZİYA ŞAKİR
Copyright©Akıl Fikir Yayınları — Şubat 2011
Bu kitabın tüm hakları Akıl Fikir Yayınları'na aittir. Kaynak gösterilmeksizin kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir yöntemle kopya edilemez, çoğaltılamaz ve yayımlanamaz.

YAYINCI: Akıl Fikir Yayınları
DİZGİ: Seda Çalışkan
KAPAK TASARIMI: Akıl Fikir
İÇDÜZEN: Akıl Fikir
BASIM: Şubat 2011

AKIL FİKİR YAYINLARI
Alayköşkü Caddesi Küçük Sokak Civan Han Kat:1
No:3 Cağaloğlu – Fatih / İSTANBUL
Tel: 212 – 520 98 90 / 97 Fax: 212 — 527 06 77
e– posta: bilgi@akılfikiryayinlari.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ZİYA ŞAKİR

SULTAN HAMİD'İN HAFİYESİ

GAVUR MEMET
KARA YÜREK ÇETESİ

AKIL FİKİR YAYINLARI

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yayınevi Notu:
Bu kitap aslına sadık kalınarak basılmış ancak günümüz gençlerinin daha rahat faydalanması için cümlenin akışına uygun olarak bazı kelimelere parantez içinde güncel anlamları verilmiştir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İÇİNDEKİLER

ZİYA ŞAKİR HAKKINDA BİR KAÇ SÖZ	7
PAŞA, BU İSTANBUL'UN HALİ NE OLACAK?	15
GÂVUR MEMET KİMDİ, NERELİ İDİ?	45
ERTESİ GÜN	77
BALO	133
GÂVUR MEMET ESASEN HAZIRDI	147
AKŞAM YAKLAŞIYORDU	169
O GECE...	179
AH, TURKOM. SEVGİLİ TURKOM	207
KARA YÜREK ÇETESİ	255
TAŞ OCAĞI	265
KONSOLOSHANE'NİN HAPİSHANESİ	285
SULTAN HAMİD'İN MÜKÂFATI	333

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ZİYA ŞAKİR HAKKINDA BİR KAÇ SÖZ

1300'de *(1883)* Sultanahmet'te doğan Ziya Şakir, İstanbul, Bursa ve Halep'teki çeşitli okullarda eğitim almıştır. Daha 15-16 yaşlarında iken İrtika mecmuasında yayınlanan yazıları ile takdir toplamıştır. Dönemin yasaklamaları neticesinde takma isimler kullanarak pek çok dergi ve gazetede yazılarını yayınlamış, Hanımlara Mahsus Gazete, Çocuklara Mahsus Gazete ve Terakki Gazetelerinin başyazarlığını yapmıştır. Cemiyeti İnkılabiye ile İttihat ve Terakki cemiyetlerine katılmıştır.

Genç Türk gazetesinde Dâhiliye Nazırı Talat Beyi hedef alan açık bir mektup yayınlayarak Paşayı keskin bir dille eleştirmiş ve istifaya davet etmiştir. Hemen akabinde cezalandırılacağı endişesi ile Mısır'a giden Ziya Şakir, burada sanatkârlar ile tanışmıştır. Şark'a yönelik Sultanın Gözdesi isimli bir senaryo yazmış, İskenderiye'ye geçerek İtalyan sinema şirketi ile anlaşmıştır. Napoli'ye giden Ziya Şakir İtalyanların Trablusgarp'a saldırmaları üzerine film çekemiyerek İstanbul'a dönmüştür.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İstanbul'da mahkeme edilerek Sinop'a sürülmüş, Talat Paşa'nın ikinci nazırlığında affedilerek İstanbul'a getirtilmiştir. Talat Paşa tarafından memuriyet teklif edilmişse de Ziya Şakir memuriyeti kabul etmemiştir. Bunun üzerine Talat Paşa Süleyman Nazif'in çıkartmakta olduğu Hak gazetesinde çalışmasını tavsiye etmiştir.

Balkan Harbi başladığında gönüllü asker olmuş ve Edirne muhasarasının bütün zorluklarını ve mahrumiyetlerini yaşamıştır. Siperlerde nöbet değişikliklerinde gazeteye yazılar yazmış, O dönemde tuttuğu notlardan daha sonra "Meçhul Asker", "Edirne Müdafaası" eserlerini oluşturmuştur.

Edirne'de yaralanıp esir düşen ve daha sonra firar ederek İstanbul'a dönen Ziya Şakir, Talat Paşanın yönlendirmesi ile Bursa'ya giderek Ertuğrul gazetesinin başyazarlık görevini yürütmüştür. Padişah Vahdettin döneminde İttihatçıların takibatından O da nasibini almış ve muhtelif maceralar yaşamıştır. Müdafaayı Hukuk cemiyetinde görev alarak Milli Mücadeleye iştirak etmiştir. Memuriyet görevi ile gittiği Sivas'ta, memuriyet hayatından hoşlanmadığı için kısa sürede istifa etmiş ve bir süre avukatlık yapmıştır. Sivas Sanayi Mektep müdürlüğü görevini yürütmüş ve o dönem aldığı desteklerle bu okulu, numune bir okul haline ge-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

tirmiştir. Daha sonra Amerikan Cester grubunun Samsun-Sivas demiryolu projesinde görev almıştır.

Cumhuriyetin ilanı ile İstanbul'a dönmüştür. İnhisar İdaresince verilen görev gereği Diyarbakır'a oradan da Maraş'a gitmiş ancak buralarda uzun süreli kalamayarak İstanbul'a tekrar dönüş yapmıştır. Bu dönüş onun yazın alanındaki önemli dönüm noktası olmuştur, Ziya Şakir artık yazarak hayatını kazanmaya başlamıştır. 22 Kasım 1929 tarihinden itibaren "Meçhul Asker" Vakit gazetesinde, sonrasında Ermeni vakalarını anlatan "Kan Dalgası" Son Posta gazetesinde, "Bektaşilik" Yeni Gün gazetesinde yayınlanmış ve Ziya Şakir bu üç tefrika ile hem İstanbul hem de Anadolu'da gazetelerinde tanınan, bilinen, aranan ve tefrika siparişleri verilen önemli ve tarafsız ve güvenilir biri haline gelmiştir. Ziya Şakir adıyla yazdığı tefrikaların yanı sıra A.R, Z. Melek, Bahtiyar Fenkligil imzasıyla veya isimsiz pek çok eser vücuda getirmiş, bıkmadan usanmadan tarihi kaynaklardan aldığı ilhamlarla büyük eserler oluşturmuştur.

İlginçtir ki O, bu eserleri "O gün okunmasından ziyade, istikbal tarihine naçiz bir yardım olur ümidiyle" yazmıştır. Ziya Şakir 1930'lardan 1960'lara kadar en çok okunan yazarlardan biri olup muhtelif gazetelerde bine yakın tarihi makalesi yayın-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

lanmıştır. Özellikle din ve İslam tarihine yönelik on senelik uzun bir araştırma sonucunda Hz. Muhammed *(S.A.V)* ve İslam dünyası ile ilgili birbirinden kıymetli eserlerinin her biri kendine has dil, üslup, akıcılığıyla zamanında çok büyük ilgi ve iltifat görmüştür. Çocukluğunda misafir edildiği Yıldız Sarayını ve İkinci Abdülhamit'in, özel yaşamını, hususi özelliklerini, kendisine ulaştırılmış özel yazı ve hatıratları kullanarak ve yaşayan insanlarla bizzat görüşerek "Abdülhamid'in Son Günleri" adlı tefrikalarda anlatmıştır. Bu konuyu en geniş, en tutarlı, en tarafsız etraflıca anlatan yazarlardan biridir. Abdülhamid ile ilgili tefrikalar yayınlandığında olay kahramanlarının büyük çoğunluğu sağ olduğunun hatırlanması eserlerinin önemimin anlaşılması açısından önemlidir.

Yine aynı döneme ait pek çok dosyayı, defterleri, el yazılarını, yüzlerce belgeyi, yurtdışından Çin'den, Hindistan'dan gönderilen vesikaları birleştirerek oluşturduğu İttihat ve Terakki Cemiyetinin kuruluşunu, büyümesini ve yıkılışını anlatan 839 tefrikadan oluşan 5 bölümlük eseri kitap olarak yayınlanmayı beklemektedir.

"Bir Haremağasının Anıları" için Yıldız Sarayı altında geçen ve şimdiye kadar kimsenin öğrenmemiş olduğu hadiseleri muhtelif belge bilgi ve

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

hatırattan yararlanarak bu bilgilerin toplamını anlattığını belirten Ziya Şakir *"Bu eserim öyle bir eser olacak ki. Bundan sonra Yıldız ve Abdülhamit hakkında başka eser yazılamıyacak. Çünkü bilinmeyen bir taraf bırakmıyacağım. Abdülhamit devrinin en doğru bir saray tarihi olacak"* diyecek kadar kendi eseri üzerinde iddialıdır.

Selim Tevfik'in Ziya Şakir ile yaptığı röportajda ise *"Tarihe dil uzatanların gafletlerinden birisi de hükümlerinde çok acul ve zalim davranışlarıdır. Gözlerini, tarihe mal olmuş eşhasın sade fena taraflarına dikerler. Benim eserim tarih denilen madalyanın ters tarafını gösterecektir... Okuyucularımdan rica ederim. Beni tenkit etsinler, yanlış noktaları düzeltsinler, eksik tarafları bildirsinler ki eser kitap haline girerken, o devrin mükemmel ve kusursuz bir tarihi halini alabilsin.... Bugüne kadar aldığım yüzlerce mektup içinde, taltiften, tebrikten başka tek satır yoktu. Bundan duyduğum iftihardır ki o esere verdiğim bütün emeklerin yorgunluklarını unutturmuştur. Ve bugün, bu teveccühü kaybetmemek için, elimden gelse yazılarımı değil, öksürüklerimi bile vesaike istinat ettireceğim..."* diyerek kendi eserler için ne kadar titizlikle çalışma sürdürdüğünü ve elindeki belgelerin çok kuvvetli olduğunu kuvvetlice vurgulamıştır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Senaryo yazarlığında iddialı olan Ziya Şakir'in filme alınmış "Çanakkale Geçilmez", "Allah'ın Cenneti", "Ebedi Meşale", "Beyaz Esire" eserlerinin yanı sıra "Nasrettin Hoca", "Hatay Yıldızı", "Atatürk'ün Çocukları", "Ruhlar Mucizesi", "Sarı Kurdele" gibi henüz filme çekilmemiş senaryoları da mevcuttur. Çok farklı konularda 300'ü aşan eser bırakan Ziya Şakir 22 Aralık 1959'da vefat etti. Rahmetle anıyoruz.

Eserlerinden Bazıları:

Abdülhamid'in Son Günleri, Sultan Hamid ve Mikado, 1897 Yunan Harbi, Bir Haremağasının Anıları vb. Sultan Hamid'in hayatına ait eserler

İttihad ve Terakki Nasıl Doğdu? Nasıl Yaşadı? Nasıl Öldü? *(5 kısım)*

Yakın Tarihin Üç Büyük Adamı: Talat, Enver ve Cemal Paşa

Meçhul Asker, Kan Dalgası, Hilâl ve Zambak, Poyraz Ali, Esmer Gül, Ölüm Mangası, Hatice Sultan vb. tarihi romanlar

Fatih İstanbul'u Nasıl Aldı?

Türkler Karşısında, Napolyon

Timurlenk ve Üç Boz Atlı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Atatürk Hayatı ve İnkılâpları

Hazreti Muhammed, Hazreti Ali, Hazreti Fatıma, Hazreti Hatice ve Hazreti Hamza'nın hayatlarını anlatan eserler

Hazreti Mevlana, Nasrettin Hoca, Ömer Hayyam, Sadullah ağa, Cinci Hoca, Molla Fenari, Şeyh Şamil, Nuri Demirağ, Celal Bayar gibi tarihe mal olmuş kişilerin hayatları

Haliç ve Eyüp Sultan, Mezhepler Tarihi, Bektaşilik ve Bektaşi Fıkraları

Gâvur Mehmet'in maceraları (Karayürek çetesi, Yedi Aşıklar Şirketi, Cibali zindanları vb. zabıta romanları)

Sahibinin Sesi, Bir Tangonun Romanı, Beyaz Kelebek, Tövbe, Aşk Hasreti vb. aşk hikayeleri

Ramazan sohbetleri, Büyük Doğu vb. mecmualarda çıkan makaleler

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

PAŞA, BU İSTANBUL'UN HALİ NE OLACAK?

1293 Rus harbi, felâketle neticelenmişti. İstanbul, büyük bir sefalet ve perişanlık içinde idi. Hükûmet büyük bir acz ve kudretsizlik içinde çırpınıyor, bu sefaletin önüne geçmek istiyor. Fakat muhacirleri *(göçmenleri)* bile yerleştirmiye muvaffak olamıyordu.

Bu esnada asayiş de bozulmuştu. Galata ve Beyoğlu semtlerinde her gün feci bir cinayet oluyordu. Bir gece İngiliz sefarethanesinin duvarı dibinde bir sandık bulundu. Bu sandık açıldığı zaman, içinde başı gövdesinden koparılmış bir kanlı ceset zuhur etti *(ortaya çıktı)*. Bu cesedin kalbi üzerinde, tenekeden yapılmış ve siyaha boyanmış küçük bir *"kara yürek"* görünüyordu.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Yine bir gece, Galatasaray'ın yanındaki su terazisinin dibinde bir çuvala tesadüf edildi. Bu çuvalın içinde de Beyoğlu sarraflarından Artin Tahmisyan'ın genç ve güzel zevcesinin boğulmuş cesedi çıkarıldı. Bunun da göğsünde, yine o siyah Yürek resmi vardı.

Zabıta bunların faillerini bulmakla uğraşırken, Kuledibi'nde deri tüccarlarından Lehli *(Polonyalı)* Sannenberg'in evinden bir feryat yükseldi. Sıcak temmuz gecesinde penceresini açarak yatan bu ailenin on dört yaşındaki kızı esrarengiz bir suretle kaçırılmış ve yatağının beyaz çarşafı üzerine bir kara Yürek bırakılmıştı. Kızın babasından beş yüz altın isteniyor, vermediği takdirde kızının öldürüleceği söyleniyordu. Zavallı Lehli zabıtaya müracaat etti. Fakat ertesi günü, kızın kanlı gömleği, bir paket içinde olarak ailesine gönderildi. Bu paketin içinde bir de mektup vardı. Bu mektup şöyle yazılmış:

"Zabıtaya haber verdiğiniz için kızınızın felâketine bizzat siz sebep oldunuz. Bu gömleği alınız. Kızınızın odasının balkonuna bir bayrak gibi asınız. Hem size bir ders, hem de sizin gibi hasislere (cimrilere) ibret olsun.

İmza: "Bir kara yürek resmi."

Zabıta, yine şaşırmış kalmıştı. Tetkikler, taharriler *(araştırmalar)*, tehditler, mükâfatlar hiçbir ne-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

tice vermiyor. Bütün bu kanlı haileleri *(acıklı olayları)* yaratan kudretli caniler hakkında en küçük bir ipucu bile ele geçirilemiyordu.

Zaptiye Müşiri *(Mareşal)* Hafız Paşa, Babıâli caddesindeki eski zaptiye dairesinin Haliç'e nazır odasında derin derin düşünürken, içeri bir hünkâr yaveri girdi. Selâm verdi:

— Paşa Hazretleri, Zati devletinizi Mabeyni Hümayundan[1] istiyorlar, dedi.

Zavallı Hafız Paşa'nın, o anda yüreği kopmuş, ağzına gelmişti. Birbirini takip eden bu vak'alârdan dolayı zaten müteessir olan zaptiye müşiri, bu yüzden bir felâkete uğrayacağını esasen tahmin ediyor, hatta her gün, o feci akıbeti bekliyordu. Mamafih, yavere hiç renk vermedi:

— Siz buyurunuz. Biz de geliriz, dedi.

Oturduğu köşe minderin başucunda asılı sarı kordonu çekti. Koridorda, hazin bir çıngırak sesi işitildi. İçeri bir zaptiye çavuşu girdi. Paşa, bu çavuşa kısaca:

"Atımı..." Emrini verdi.

Paşa'nın her mabeyne gidişinde abdest tazelemek âdetiydi. Çavuş, Paşa'nın atını hazırlatmak için ahıra koşarken koridorda bir çıngırak sesi daha aksetti. Odaya başka bir perde çavuşu girdi.

1– II. Mahmut döneminden başlayarak, Osmanlı padişahlarının hükümdarlık görevlerini sürdürdükleri saray dairesine verilen isim.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Hafız Paşa buna da:

— Leğen, ibrik, dedi.

Hafız Paşa, ılık su ile abdestini aldı. Sırma kenarlı havlusuna kurulandı. Caketini giyerek besmele ile kılıcını taktı. Kapının kenarında duran perde çavuşunun tuttuğu avniyeye[2] kollarını sokarken, birdenbire kapı açıldı. İçeri, ser teftiş Çerkez Hüsnü Bey girdi. Paşa'ya yerle beraber bir selâm verdi. Hafız Paşa, derhal kaşlarını çattı. Gazapla baktı. Bu bakışta: *"Ne istiyorsun?"* Manası vardı. Hüsnü Bey, ezile büzüle anlatmıya başladı:

— Devletlim, bu gece saat beş raddelerinde, Beyoğlu'nda...

Lâkin. Hüsnü Bey sözünü tamamlayamadı. Hafız Paşa, tavanda asılı duran avizeleri çınlatan bir sesle bağırdı:

— Başınıza yıkılsın, o Beyoğlu! Sizin yüzünüzden şimdi Dünya bana dar geliyor. Yıkıl karşımdan, çık...

Hüsnü bey, iki büklüm bir halde kaçtı. Kapının dış tarafında Paşa'nın çıkmasını bekleyen yaverlerin arasına daldı. Paşa gidinceye kadar gözüne görünmemek için oradaki kahve ocağına girerek bir köşeye saklandı.

Oda kapısının iki kanadı birden açıldı. Perde

2 Siyah ve kalın Ankara sofundan başlıklı ve yalnız zabitan ve ümeraya mahsus bir kaput. Önünde yine siyah şeritten üç atkı vardır. Müşirlerde, bu atkıların uzun düğmeleri altındadır.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

çavuşları tarafından, al çuha perde kaldırıldı. Dört yaver, iki tarafa sıralandı. Zaptiye Müşiri Hafız Paşa, makamına layık bir azametle bunların arasından geçti. Arkasından gelen yaverlerle binek taşına indi. Besmele ile atına bindi. Hem "Ayet— el kürsü" okuyor, hem de yoluna devam ediyordu.

Paşa, o kadar dalgındı ki, Bahçekapı, Karaköy'de Köprübaşındaki "Aziziye" karakollarının önünde geçerken, kendisinin selâmını bile almamıştı. Paşa'nın dimağını şimdi yalnız şu fikir işgal ediyordu:

— Artık bizi bu makamda barındırmazlar. Nasıl olsa, bir yere yollarlar. Acaba nereye gideriz? Şöylece ab— ı havası lâtif bir yere mi, yoksa Allah muhafaza buyursun, Hicaz'a veya Yemen'e mi?

Paşa'nın dalgınlığını ihtimal ki daha ziyade devam edecekti. Fakat Beşiktaş tarafından tozu dumana katarak gelen bir atlı, birdenbire Paşa'nın önünde durdu.

— Paşa hazretleri, sizi acele bekliyorlar, dedi.

Bu da, atı bembeyaz köpüklere gark olan bir yaverdi.

Hafız Paşa, yavere hiçbir şey söylemiyerek, sadece yüzüne baktı. Dudaklarının arasından:

— Hasbinallah, diye mırıldandı. Atını şiddetle mahmuzladı.

Zaptiye Müşiri Hafız Paşayı saraya gider gitmez

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

doğruca huzura çıkardılar. O devirde henüz genç olan Abdülhamit, elleri arkasında oldu halde geziniyor, sabırsızlıkla Paşayı bekliyordu. Paşa içeri girdiği zaman, birdenbire durdu.

— Geldin mi Paşa? Diye sordu.

Hafız Paşa, yerle beraber üç defa temennah[3] edip divan durarak cevap verdi:

— Ferman buyurulmuş. Derhal müsaraat olundu *(acele edildi)*, şevketlim.

Paşa, oldukça mülâyim bir sualle karşılandığı için biraz genişçe nefes almıştı. Abdülhamit, yavaş yavaş yaklaştı. Söylemiye başladı:

— Paşa, bu İstanbul'un hali ne olacak. Ahval malum. Her gün vukuat eksik değil. İkide birde bizim başımızı ağrıtıyorlar. Dün geceki vukuattan haberiniz var mı?

Hafız Paşa'nın başından sanki bir kova kaynar su dökülmüştü. Dudakları cayır, cayır yandı. Alt dudağı, ortasından hafifçe çatladı. Demek ki, dün gece yine mühim bir vukuat olmuştu. Bereket versin, derhal aklına, serteftiş *(başmüfettiş)* Hüsnü Bey geldi. Anlaşılıyor ki daireden çıkarken bu vukuatı söylemek için odasına gelmişti. Şimdi Paşa, onu tamamıyla dinlemediği için kendisine lanet ediyor, bir taraftan da, işittiği birkaç sözden istifade

3 Öne doğru eğildikten sonra doğrulurken eli başa götürerek verilen selâm

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

etmek istiyordu. Hemen davrandı.

— Evet, Şevketpenahım. Dün gece maalesef yine mühimce bir vukuat olmuş. Takriben saat Beş — Altı sularında, Beyoğlu'nda...

Abdülhamit, birdenbire Hafız Paşa'nın sözünü kesti:

— Aferin Paşa, bu vukuatı haber almanız, cidden takdire şayandır. Çünkü mesele gayet mektum *(saklı)* tutulmuş. Yalnız Fransa sefarethanesine malumat verilmiş. Sefaretten Hariciye Nezaretine, Hariciyeden sadarete yazılmış, oradan da bize arz edildi. Şimdi bu evrakı ben size vereceğim. Göreyim seni Paşa, Gözünü dört aç, bu işi dallandırmadan meydana çıkar. Üç güne kadar bu iş meydana çıkarsa, seni ihsana gark ederim. Fakat eğer buda diğer vukuat gibi gürültüye giderse, o zaman kendine yer beğen. Bu vak'a, sairleriyle *(diğerleriyle)* kıyas olmaz. Zira davacısı, Fransa sefiridir.

Hafız Paşa, derhal Abdülhamid'in önüne atıldı. Ayaklarına kapandı.

— Ferman Efendimizin, şevketlim. Haktaâlâ utandırmaz, inşallah, diye mırıldandı.

Abdülhamit, masanın üstünde duran, birbirine merbut *(bağlı)* birkaç kâğıdı, tekrar gözden geçirirken Hafız Paşa da gizli bir nazarla Abdülhamid'i süzüyor ve şöyle düşünüyordu:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

— Üç gün. Bu müddet zarfında, Hak var, Rahmet var. Elbet Cenab-ı Hak bir taraftan asânlık *(kolaylık)* gösterir.

Tekrar Abdülhamid'in sesi işitildi:

— Al Paşa, bunları zinhar kimseye gösterme. Kendin oku. Ona göre bir tedbir düşün. Basiretsizlik yüzünden bir felâket zuhur etmek *(meydana çıkması)* ihtimali vardır. Bunu da ayrıca bu işe memur edeceğin adamlara söyle, dedi ve elinde duran kâğıtları bükerek Hafız Paşa'ya verdi.

Hafız Paşa, huzurdan çıktığı zaman âdeta dünyaya yeni gelmiş gibiydi. Hünkâr'ın bu kadar ehemmiyetle bahsettiği vukuattan haberdar değildi. Kendisine verilen evrakın muhteviyatını da bilmiyordu. Bunu biran evvel öğrenmek istiyor, fakat Padişah'ın lüzum gösterdiği mahremiyet *(gizlilik)* kaydına riayet etmek için huzurdan çıkar çıkmaz açıp okumaya cesaret edemiyordu. Mabeyni hümayuna her gelişinde, hususî bendegân odalarını dolaşarak birer kahve, birer şerbet içmek âdeti olduğu halde, bu defa bunları mecburen feda etti. Derhal atına bindi. Dörtnala sürerek dairesine geldi. Hemen avniyesini, kılıcını çıkardı. Köşe minderine rahatça yerleştikten sonra evrakı tetkik etmiye başladı. Evrak, dört parçadan ibaretti. Biri Fransızca yazılı olduğu için Hafız Paşa tabii bundan hiçbir şey anlamamıştı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

İkinci kâğıt bunun tercümesi olup şu satırları ihtiva etmekte idi:

Fevkalâde mahrem (gizli) ve müstaceldir (aceledir).

Devlet-i Aliye Osmaniye Hariciye Nezareti Celilesine.

Beyoğlu'nda, şimdiye kadar vuku bulan ve maatteessüf (üzülerek) failleri bulunamıyan cinayetlere zamime (ek) olmak üzere yine bir cinayet daha vuku bulmuştur. Şöyle ki: Dün gece, tebaamızdan banker Lorando'nun Tepebaşında kâim (bulunan) cesim (büyük) konağının birinci katında, kerimesi (kızı) Matmazel Lorando'nun ikamet ettiği dairenin yatak odası penceresine merdiven kurularak esrarengiz bir surette Matmazel kaçırılmıştır. Ailesi bu halden pek çok müteessir ve hatta cümlesi hasta bir haldedir. İşi velveleye vermemek ve bu yüzden evlâtlarına bir zarar getirmemek için bizzat bana geldiler ve hadiseyi hikâye ettiler. Bu bedbaht ebeveyn, geçenlerde Kuledibi'nde Lehli (Polonyalı) bir kızın başına gelen felâkete, evlâtlarının da kurban gitmesinden korkuyorlar. Buna binaen yapılacak muamelenin tedbirli ve mahrem (gizli) olmasını istirham ediyorlar. Matmazelin kaçırılmasından maksat para olduğu aşikârdır. Mösyö Lorando talep edilecek parayı vermiye hazırdır. Ancak, canilerin ne gibi şerait (şartlar) altında müzakerata girişecekleri ve Matmazeli iade edecekleri meçhuldür. Buna binaen zabı-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

tanın behemehâl canilerin izini keşfetmesi ve fakat Matmazelin hayatı tamamen emniyete alınıncaya kadar sükût eylemesi elzemdir. Bu meselenin yirmi dört saat zarfında neticelendirilmesi için icabı iktiza eden (gereken) muamelenin ifası rica olunmakla beraber tebaamızın hukuk ve hayatını tehdit eden bu gibi ahvale karşı icabeden tedbirlerin alınması ehemmiyetle iltimas (rica) olunur.

Fransa sefiri M. Kanbon tarafından yazılan bu tezkerenin son satırları âdeta bir nota mahiyetinde idi. Hafız Paşa, meseleyi tamamen kavramış gibiydi. Hatta biri Hariciye Nezaretinden Sadarete, diğeri Sadaretten yazılan arz tezkeresine bakmak lüzumunu bile hissetmedi. Sefir, canilerin izinin keşfedilmesi için yirmi dört saat müddet tayin ediyordu. Bu yirmi dört saatin altı saati boşu boşuna geçmişti. Hâlbuki Abdülhamid, ona üç gün mühlet vermişti. Tabiidir ki sefirin sözü değil, padişahın iradesi *(buyruğu)* muteberdi. Buna binaen yaradana sığınarak ise başlamak, bu üç gün zarfında âdeta bir kepçe olup şu koca İstanbul'un içini kazan karıştırır gibi karıştırmak icabediyordu.

Paşa, kordonu çekti. İçeri giren perde çavuşuna:

— Bana Çerkes Hüsnü'yü çağır biiir, Gürcü Hasan'ı çağır ikiii, Deli Kerim'i çağır, üüç. Çabuk.

Emrini verdi. Bu üç zat, o devirde serteftiş *(baş-*

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

müfettiş) rütbesini kazanmış olan en güzide zabıta memurlarındandı. Bunların da maiyetlerinde birinci, ikinci üçüncü sınıf "teftiş" memurları ve "tebdil"ler bulunuyor, geceli gündüzlü, caniler ve katiller uğraşarak koca İstanbul şehrinin asayişini muhafazaya çalışıyorlardı.

Bu üç zat, zaptiye müşiri ile daima temas halinde bulundukları için odaları uzak değildi. Buna binaen derhal gelmişler Hafız Paşa'nın karşısına dizilmişlerdi. Paşa tamamen köşesine çekilmiş, elindeki tespihin tanelerini sinirli çeviriyor, çatkın çehresinden düşen bin parça oluyordu. İki saniye sükût ile geçti, bu esnada ayakta divan duran büyük zabıta âmirleri, gizli birer bakışla, bu vaziyetin hayıra delâlet etmediğini birbirlerine ifham etmişlerdi *(bildirmişlerdi)*.

Hafız Paşa, plânını çok güzel yapmıştı. Gözünü, parmaklarının arasında çevrilen tespihten ayırmıyarak hiddetle söze başladı.

— Yazıklaar olsun, size. Beni "velinimet"in[4] yanında mahcup bıraktınız. Şimdi "nezdi şahaneleri"nden geliyorum. Mübarek gözlerini yumup ağızlarını açtılar. Bana söylemedik bir tek söz bırakmadılar. "Eğer bu işler böyle giderse, maiyetinde bulunan memurları, Fizana[5] kadar sürerim" buyurdular. *"Hakkı şahaneniz var, efendim"*

4 Yani, Padişah'ın. Z.Ş.

5 Fizan, Libya'yı oluşturan üç eski bölgeden biridir.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

demekten başka çare bulamadım. Doğru değil mi amma, siz söyleyin. Bugüne bugün koskoca bir zaptiye müşiri olduğum halde, odama gidecekler, benim de burnumu kulağımı kesecekler diye korkuyorum, her gün, kol geziyorsunuz. Bir takımadamlar getirip Kapıaltı'na dolduruyorsunuz. Fakat habasetin *(kötülüğün)* cinayetin arkası alınmıyor. Demek ki tutulup getirilenlerin hepsi de, kıvır zıvır adamlar. Bakın, size söyliyeyim, bu, böyle olmaz. Ya bu deveyi gütmeli, ya bu diyardan gitmeli.

Hafız Paşa, şimdi öfkeli öfkeli soluyor, karşısındakilerin üzerinde kâfi derecede amirlik tesiri yaptığını zannediyordu. Üç zabıta memuru, birbirlerine bakıştılar. Kırılan izzeti nefislerinden dolayı kalben ne kadar acı duyduklarını bu bakışla birbirlerine anlatmış oldular.

Deli Kerim Efendi, bir cür'et göstermek istedi. iğbırar *(kırgınlık)* ve infialle *(gücenmeyle)* titreyen bir sesle:

— Paşa hazretleri, bizlerin elinden bu kadar geliyor. Müsaade buyurun biz çekilelim, elbette yerimize daha liyakatlileri bulunur, dedi.

Bu ağır söz Hafız Paşa'ya bir hayli dokunmakla vaziyetin nezaketini düşünerek sükût etti.

Çerkez Hüsnü Efendi, biraz daha mülayim davrandı:

— Paşam, elden gelen hizmet diriğ edilmiyor

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

(esirgenmiyor). Bakınız. İstanbul Üsküdar cihetlerinde bir cinayet oluyor mu? Şayet olsa bile, bir tek cani elimizden kurtuluyor mu? İlle ve lâkin bu Galata ve Beyoğlu cihetinden, biz de yandık. Kaç defa arz eyledim, Şu, şarap kayıklarının yerini Galata sahilinden karşı yakaya nakledelim, dedim. Dinletemedim. Adam öldüren, ev soyan, hemen kendisini kayığın birine atıyor. Kayıktan kayığa atlıyor. İzi değil, kokusu bile kayboluyor. Malum ya, hepsi bir cins, hepsi bir millet.

Hafız Paşa sözün kıvama geldiğini anlamış, biraz yumuşamıştı.

— Sizin de hakkınız var oğlum. İşe, ecanip *(yabancıların)* karışması bir şey değil. Fakat malum ya, Frenkler birbirini tutuyor. Bir şu oldu mu, hemen sefirleri Hariciyeye, Sadarete daha olmazsa Efendimizin huzuruna dayanıyor.

Önünde duran kâğıtları alıp göstererek:

— Şunlar nedir, biliyor musunuz?

Üç zabıta amiri, dudaklarının arasından mırıldandılar:

— Hayır.

— Beri gelin şöyle, zira gayetle mahremdir *(gizlidir)*. Hem galiba sen bu işi biraz biliyorsun, Hüsnü. Biraz evvel saraya giderken bana şöyle biraz işi çıtlatmıştın.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

— Evet, efendim arz edecektim amma, gazabı âlinizden vakit bulamadım.

— Şöyle biraz daha beri gel de söyle.

Hüsnü Efendi, Paşa'nın bu kadar ihtiyata lüzum gördüğünden dolayı hayrette kalarak bir iki adım daha ilerledi. Sesini hafifleterek hikâye etti:

— Efendim dün gece saat beş raddelerinde, Beyoğlu'nda; Papaz Köprüsü'nde, Kalaycı bahçesi civarında. Küçük bir kulübede sakin olan ihtiyar bir İtalyan kadını boğulmuş olarak bulunmuş.

Hafız Paşa, yerinden kalktı, oturdu:

— Lahavle, Yarabbi. Şimdi de başımıza bir İtalyan kadını mı çıktı. Eh pekâlâ. Boğan tutuldu mu?

— Hayır efendim. Uğraşıyoruz. Yalnız şunu arz edeyim ki, bu kadının odasındaki Meryem ana kandilinin önünde de, tenekeden bir kara Yürek bulundu.

Paşa, bir daha kalktı, oturdu. Başını iki tarafa sallıyor:

— Fesuphanallah. Yine Kara Yürek ha, pekâlâ, mahallinde keşif yapıldı mı? Bu ihtiyar kadından acaba ne istediler?

— Efendim, kapının dibinden bir taş çıkarılmasına, oradan ihraç edildiği anlaşılan teneke bir kutunun meydanda bulunmasına nazaran, kadının gömülü paralarına tamah edilerek öldürüldüğü

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

anlaşılıyor.

— Kadın zengin mi imiş?

— Bilâkis. Yapılan tahkikata nazaran, kilise kapılarında dilencilik edermiş.

Hafız Paşa, sağ elinin baş ve şahadet parmaklarını, dudaklarının arasında ıslattı, sol bıyığını burmıya başladı. Hem bıyığını buruyor, hem de içinden:

— Anlaşıldı. Bu Kara Yürekçiler her kimlerse, bana zaptiye müşirliği ettirmiyecek, diyordu.

Fakat duracak ve uzun uzun düşünülecek zaman değildi. Son defa olarak talihini tecrübe etmek için bunlarla bir mücadeleye girmek elzemdi. Buna binaen, önündeki kâğıtları aldı. Üç zabıta memuruna uzattı:

— Bu cinayetleri yapan melunların, işte bir marifetleri daha. Alınız. Şu köşeye oturunuz. Güzelce bir okuyunuz. Bakalım, bu ağır yükün altında nasıl kalkabileceğiz? Dedi.

Bu esnada, ikindi ezanı okunuyordu. Hafız Paşa, namaza hazırlanırken, büyük odanın karşı köşesindeki küçük masanın başında üç büyük zabıta memuru oturmuşlar, tekrar tekrar ellerindeki evrakı okuyor, bu karışık muammayı nasıl halledebileceklerini müzakere ediyorlardı.

Canilere ait bir ipucu ele geçirebilmek için

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

evvelâ hadise mahallinde tetkikat yapmak lâzımdı. Fakat bu nasıl yapılacaktı? Hem sefir ve hem de padişah, bu meselenin zabıtaya aksettiğinden canilerin haberdar olmasını istemiyorlardı. Çünkü Kuledibi vak'asında olduğu gibi Matmazel Lorando'nun da kanlı gömleğini eve göndermelerinden korkuyorlardı. Her şeyi çok iyi düşünerek yaptıkları aşikâr olan canilerin, Lorando konağını da nezaret altında bulundurmaları ihtimali vardı. Böyle olmasa bile bu derece cüretkârane hareket eden adamların konak müstahdemlerinden biriyle anlaşmış olmalarını nazarı dikkate almak da şarttı.

Bu düşüncelere binaen, bu üç büyük zabıta memuru uzun uzadıya görüştükten sonra içlerinden Çerkez Hüsnü Efendi'nin gizlice konağa girmesine ve hiç kimseye hissettirmeden tetkik icra etmesine karar verdiler. Hüsnü Efendi Gece yarısından sonra konağa gidecek, evvelâ etrafı dolaşarak canilerden orayı tarassut eden *(gözetleyen)* olup olmadığını tetkik edecek ve sonra bir kolayını bularak matmazelin dairesine girerek işini görecekti.

Bu kararı Zaptiye müşiri Hafız Paşa'ya arz ettikleri zaman çok memnun oldu. Hatta Hüsnü Efendi'ye birçok vaatlerde bulundu. Geceye kadar vaktini hazırlıklarla geçiren Hüsnü Efendi gece yarısına doğru Galata tarafına geçti. Voyvoda karakoluna uğrayıp orada biraz vakit geçirdi. Sonra yavaş yavaş Tepebaşına çıktı. O tarihte büyücek bir kabristan olan meydanın karşısındaki Lorando'nun

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

konağına yaklaştı. Bu büyük konak, simsiyahtı. Ne pencerelerinde bir tek ışık, ne de küçük bir ses vardı.

Hüsnü Efendi, yavaş yavaş balkonun camlı kapısına yaklaştı. Vücudunu kenara siper edip yalnız başını cama doğru uzatarak içeri baktı. İçerisi, derin bir kuyu gibi bomboş ve simsiyahtı. Hafif hafif kapıyı yokladı. İçeriden sımsıkı kapanmıştı. Bu ihtiyatkâr zabıta memuru eteğinin altından siyah bezle sarılmış bir hırsız feneri çıkardı. Tam camın üstüne gelen yerinden siyah beze dişleriyle küçük bir delik açtı. O zaman ip ince bir ziya uzandı. Feneri, camdan içeri çevirdi, o ince ziyayı odanın her tarafına gezdirdi. Orada kimsenin bulunmadığına kanaat getirdi. Feneri, yine eteğinin altındaki çengele astı. Bu sefer de cebinden bir camcı elması ile bir topak yumuşak zift çıkardı. Evvelâ kapının topuna yakın bir yere, camın üstüne zifti yapıştırdı. Sonra elmasla bu zifti etrafında büyücek bir daire resmetti. Zifti geri çektiği zaman cam kesilmiş ve zifte yapışık olarak eline gelivermişti. Camı usulcacık yere bıraktı. Elini delikten soktu. İhtiyatla kapıyı açtı. Bir hayal gibi içeri daldı. Yine kapıyı kapadı. Bir müddet etrafını dinledi.

Gerek bulunduğu odada ve gerek buraya bitişik olan odalarda en küçük bir nefes sesi bile işitemedi. Eteğinin altından yine fenerini çıkardı. O incecik cılız ziya huzmesinin *(ışık demetinin)* yardımı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

ile etrafına baktı. Burası, küçük bir salondu. Kanepelerden birinin arkalığı üzerinde ipek bir kadın sabahlığı, piyanonun önünde de bir çift zarif sokak iskarpini duruyordu. Demek ki, Matmazel kaçırıldıktan sonra hiç bir şeye dokunulmamış, burası olduğu gibi bırakılmıştı.

Hüsnü Efendi, buna memnun oldu. Buraların karıştırılmamasına nazaran her halde bir iz bulacağını ümit ediyordu. Bu küçük salonun her tarafını inceden inceye muayene ettiği halde, en küçük bir emare *(delil)* bulamadı. Yavaş yavaş yandaki kapıyı açtı. Evvelâ kapının önünde durarak yine o ince ve cılız ziya sayesinde etrafına baktı. Burası, matmazelin yatak odası idi. İnce İspanyol dantelleriyle süslenmiş ipek bir cibinlik, tavana yakın asılmış olan yaldızlı bir çerçeveden aşağıya sarkıyor, sedef işlemeli büyük ceviz karyolanın yarısını kaplıyordu. Yorganın bir kısmı yere düşmüştü. Küçük yastıklar, bir köşeye tıkılmış, bir tanesi de yatağın ortasına fırlatılmıştı. Şu hal, yatakta epeyce mücadele olduğunu gösteriyordu.

Hüsnü Efendi, bütün dikkat ve muhakemesini topladı her yeri aramıya başladı. Kanepelerin altından anahtarları üzerinde duran lavaboların, gardıropların, komodinlerin gözlerine hatta halıların tüylerinin arasına kadar inceden inceye aramadık yer bırakmadı. Karyolanın altına yuvarlanmış olan kırık bir bardakla küçük bir boş kutudan

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

başka şüphe edilecek bir şey bulamadı. Bunları alarak cebine attı.

Yorgunluktan ve teessürden *(üzüntü)* kan ter içinde kalmıştı. Cebinde mendilini çıkardı. Yüzündeki terleri silerken, karyolanın yanındaki büyücek bir koltuğa oturarak kendisini şöylece bıraktı. Fakat oturduğu yer, yavaş yavaş yaylandı, sonra sert bir cisme dayandı. Hüsnü Efendi hemen yerinden fırladı. Eliyle kanepenin döşemesini yoklamıya başladı. O zaman, yayların arasında, dört köşe sert bir cismin olduğunu anladı. Koltuğu, şiddetle salladı. Aldanmıyordu, koltuğun altına tahta kaplanmıştı. Şimdi asıl mesele, bu koltuğun içi nasıl açılacaktı? Her tarafını aradı. Ne anahtar sokacak bir delik ve ne de basacak bir yay vardı. Belinden sivri uçlu hançerini çıkardı. Artık bununla kumaşı sökecek ve hiç olmazsa bir köşesini açacaktı. Koltuğu yere yatırdı. Bir kolu ile ön ayaklardan birinin üzerine abandı. Bu ayak derhal kımıldadı. Tam o anda, koltuğun üst kısmı alt tarafından ayrıldı.

Açılan yerde, yayların arasına sıkışmış küçük bir çekmece vardı.

Hüsnü Efendi, sevinçten titriyerek bu çekmeyeceği çıkardı. Şimdi, yeni bir müşkülatla *(zorlukla)* karşılaştı. Sert bir ağaçtan her tarafı imtizaçlı *(kaynamış)* bir surette yapılmış olan bu çekmece nasıl açılacaktı. Tıpkı koltukta olduğu gibi bunda da ne bir anahtar deliği ve ne harekete getirilecek bir düğ-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

me görülmüyordu. Bununla uzun uzun uğraşacak vakitte yoktu. Artık sabah yaklaşıyordu. Tetkikatı biran evvel bitirip buradan çıkmak icap ediyordu. Buna binaen *(bağlı olarak)* Hüsnü Efendi, koltuğu kapıyarak yine yerine koydu. Tekrar salona geçti. Karşı taraftaki kapıya gidip kulağını dayıyarak dinledi. Orada da kimsenin olmadığına emniyet hâsıl etti. Yavaş yavaş kapıyı açtı. Etrafına baktı. Bu odanın, matmazelin hizmetçisine ait olduğunu anladı. İçeri girdi, her tarafı aramıya başladı. Odada her şey yerli yerine duruyordu. Yatak düzeltilmiş ve üstüne ince bir tül çekilmişti. Duvarda oymalı bir hücrede Meryem Ana kandilinin yanmamasına bakılırsa, bu akşam buraya hiç kimse girmemişti. Karyolanın ayak ucundaki dolap kilitli idi.

Hüsnü Efendi, cebinden maymuncuk destesini çıkardı. Birkaç tanesini tecrübe ettikten sonra nihayet bir tanesiyle dolabın kapısını açtı. Dolabın içi, bomboş gibi idi. Birkaç eski çamaşırla, koyu renkli bir bluzdan ve en alt gözde biri boş, diğeri de yarıya kadar şarap olan iki şişeden başka, bir şey görünmüyordu. Demir karyolanın başucunda, bir gazeteden kesilmiş ve adî bir tahta çerçeveye geçirilmiş bir resim ve bu resmin altında bir tek kelime vardı:

"Napoli"

Hüsnü Efendi, dişlerinin arasından yavaşça mırıldandı:

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

— Napoli. Bu bir İtalyan şehri, belki de hizmetçinin memleketi. Fakat hizmetçi nerede? Acaba bu gece, korkusundan...

Hüsnü Efendi, mırıldanmasını ikmal edemedi *(tamamlayamadı)*. Kapısı yarı açık salonda evvelâ bir cam şangırtısı ve sonra da ağırca bir taşın yuvarlanması işitildi. Hüsnü Efendi, derhal hançerini dişlerinin arasına aldı, belindeki toplu tabancasını çıkardı. Kutuyu sol kolunun altına sıkıştırarak salona fırladı. Salon yine bomboş ve simsiyahtı.

Fenerin hafif aydınlığında, balkonun camının kırılmış ve yerde de beze sarılı büyücek bir cisim olduğunu gördü.

Hüsnü Efendi, hemen bu cismi kavradı. Bezi açtı. İçinde çıkan şey, bir mektupla bir de taştı. Bu esnada, konaktakilerden bazıları gürültüye uyanmışlardı. Kapılar açılıp kapanıyor. Koşuşmalar, inceli kalınlı kadın ve erkek sesleri işitiliyordu. Zabıta memuru, bu taşla mektubun caniler tarafından atıldığını anlamakta gecikmemişti. Derhal balkon kapısını açtı. Balkonun parmaklığından duvarın üstüne sıçradı. Oradan da usulcacık yere kaydı. Sağına, soluna baktı. İngiliz sefarethanesine giden yol üstündeki köşe başında ölgün ziyalı bir petrol lambası yanıyor. Birkaç metrelik sahayı hafifçe aydınlatıyordu. Bu aydınlıkta bir gölge kımıldadı. Hüsnü Efendi. Bunu görür, görmez hemen ileri atıldı. Henüz iki üç adım atmıştı ki, mezarlıktan bir adam fırladı, Hüsnü Efendi'nin arkasından çe-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

vik bir kaplan gibi atıldı. Kuvvetli iki kolla onun vücudunu sardı. Ayağına bir çelme takarak yere yuvarladı.

Şimdi, bu iki adam arasında sessiz bir mücadele başlamıştı. Hüsnü Efendi, yere yuvarlandığı zaman, dişlerinin arasındaki hançer fırladığı için ondan istifade edemiyor, arkadan kollarını sımsıkı saran adam, onu gittikçe altına alarak kımıldanmıya meydan bırakmadığı için tabancasını da çıkarılmıyordu. İki adam birbirlerine sarılmışlar, karanlıkta ve toz toprak içinde yerlerde yuvarlanıyorlardı. Kolları fena halde sızlayan Hüsnü Efendi, büyük bir ıstırap duymakla beraber, yine koltuğun altındaki kutuyu bırakmıyor, onu hasmına kaptırmak istemiyordu. Nihayet üstteki adam daha fazla sabredemedi. Altında mütemadiyen kurtulmak için çabalayan Hüsnü Efendi'nin başına bir yumruk indirmek için kolunu kaldırırken:

— Seni mel'un hırsız seni, benim bütün işlerimi altüst ettin, dedi. Hüsnü Efendi, bu sesi işittiği zaman, âdeta delirecekti:

— Bre, Gâvur Memet... Diye bağırdı.

O anda, üstteki adam, hemen yerden sıçradı. Hüsnü Efendi'nin omuzlarından kavradı:

— Aman efendim, Siz misiniz Hüsnü Efendi? Diye mırıldandı.

Hüsnü Efendi yattığı yerden doğruldu, oturdu. Koltuğunun altındaki çekmeceyi kucağına koya-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

rak iki eliyle kaburga kemiklerini tuttu. Mustarip *(ıstıraplı)* bir sesle:

— Ulan. Gâvur Mehmet. Kırdın geçirdin beni, diye, kısa bir şikâyetten sonra:

— Ne arıyorsun buralarda? Diye sordu.

Gâvur Memet, mahcup olmakla beraber, asabiyetle cevap verdi:

— Ah ustam, mühim bir iz peşinde idim. Dün geceden beri bir lokma ekmek bile yemedim. Bu canavarların inini tam keşfedeceğim zaman, birdenbire sen karşıma dikildin.

— Hangi canavarların?

— Canım, şu Kara Yürekçilerin.

— Peki, amma Memet, sen bu konakta olup bitenleri biliyor musun?

— Hayır.

— Şu halde, burada hangi izi takip ediyordun?

— Pencereden taş atan herifi.

— Ne tarafa gitti?

— Bu tarafa.

— Ne duruyoruz, koşalım, yakalayalım...

Hüsnü Efendi, bunu söylerken yerinden fırlamış, hatta ileri atılmış. Gâvur Memet, hemen onun önüne geçti.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

— Geçmiş ola, ustam, dedi ve sonra, avını kaybeden meraklı bir avcı gibi, o tarafa bakıp hayıflanarak ilave etti:

— Geçmiş ola. Çünkü sen duvardan atlarken herif senin ayak seslerini işitti. Bütün kuvvetini tabanlarına verdi. Belki de şimdi Galatasaray'ı geçmiştir. Hem bu adamı tutup ta ne olacak. Bunlar, bir kişi, iki kişi değil ki, benim dünden beri öğrendiklerime göre, epeyce kalabalık bir çete. Asıl hüner, bunların hepsini birden toplandıkları yerde bastırmak. Şöylece olmuş armut gibi hepsini birden toplamak.

— Peki, amma Memet, bunların izini tekrar bulabilecek misin?

— Sen onu bana bırak usta.

— Aferin Memet. Ben sana her zaman söylemez miyim, becerikli herifsin vesselâm. Eh, söyle bakalım, şimdi ne yapacağız?

— Vallahi ustam, sen ne yaparsan yap. Yarına kuvvetli bulunmak için, ben gidip yatacağım.

— Olmaz. Beraberce "kapı"ya gideceğiz. Müşir Paşa küplere biniyor. Hiç olmazsa, olan şeyleri anlatalım da, biraz kalbine su serpilsin.

— Niye?

— Hele evvelâ şuradan savuşalım, bizi konaktan gören olmasın. Hah, işte hançerimi de bul-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

dum. Hay Allah hayrını versin Memet, bütün kaburga kemiklerimi kırmış, geçirmişsin. Şu tarafa gel. Mezarlığın ortasından geçiverelim.

Şimdi, hem gidiyor, hem de konuşuyorlardı. Hüsnü Efendi, dün gece konakta cereyan eden hadise ile bu gün dairede geçen vakaları ve sonra konaktaki taharriyatiyle *(araştırmalarıyla)* bunun neticesi olan mütaleatını *(incelemelerini)* anlattı. O aralık cebindeki bardak ile kutu aklına geldi.

Hemen yokladı. Garip değil mi, o kadar mücadeleye rağmen bunlara bir şey olmamıştı. Hüsnü Efendi, sözlerini bitirdikten sonra Gâvur Mehmet'e sordu:

— E, şimdi sen söyle bakalım, Mehmet. Bu izi nasıl buldun? Nerelerden dolaştın

— Şimdilik bana bir şey sorma efendi. Ortada henüz fol yok, yumurta yok. Müşir Paşa'yı ümitlendirip de sonra boşa çıkmaktansa, yarın akşama kadar sabretmek daha iyi olur. Bu gece ne sen beni görmüş ol, ne de ben seni. Artık bana izin, hadi Allah rahatlık versin.

Gâvur Memet, bu sözleri söyler söylemez hızlanmış... Hüsnü Efendi'nin cevap ve itirazına meydan bırakmamıştı.

"Tebdil Kolbaşısı" Gâvur Memet, ser teftiş Hüsnü Efendi'ye niçin bu derece teklifsiz muamelede bulunuyor, biri zabıtanın yüksek derecelerinden

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

birini, diğerine en mütevazı bir rütbesini haiz olan bu iki adam, aralarındaki sınıf farkına niçin ehemmiyet vermiyorlardı? Biz, bu noktayı izah etmeden evvel, o devrin zabıta teşkilatı hakkında kısaca malumat vermeyi ve kullandığımız bazı tabirler hakkında bir iki kelime yazmayı faydalı buluyoruz.

Eski devirlerde zabıta kuvvetini, Yeniçerilerin Ases ve Böcek denilen iki sınıfı teşkil ederdi. Yeniçeriliğin kaldırılması üzerine İstanbul'un asayişi, Nizamı cedit tesmiye olunan *(ismi verilen)* yeni askerin piyade sınıfına tevdi edildi. Ve Kolluk denilen karakollara bu askerler yerleştirildi.

Tanzimat-ı Hayriyenin ilan olunduğu sırada her şey Avrupa usulüne uydurulmak istenildiği için, Avrupa'daki "jandarma"ya mukabil olmak üzere bizde de "zaptiye" sınıfı tesis edildi ve asayişin muhafazası bunlara bırakıldı. Artık devletin resmi inzibat kuvveti, "zaptiye alayları"ndan ibaretti. Lâkin hepsi de okuma yazma bilmeyen cahil adamlardan mürekkep olan zaptiye kuvveti, maksadı temin edemedi. Yine Avrupa'nın "polis"lerine muadil olmak üzere bir sınıf zabıta memuru daha tesisine lüzum hissedildi. Bunun üzerine 1284 senesinde "teftiş" ve "tebdil" memnuniyetlerinin ihdasına karar verildi.

Bunlardan "Teftiş"ler "zabıta mânia ve elbelediye" vazifesini ifa edeceklerdi. Vazifeleri tamamen bugünkü "polis komiserleri"nin vazifesine te-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

kabül *(karşılık)* ediyordu. Bunlar, okuryazar, oldukça malumat ve liyakati haiz, icabında bir zaptiye kıt'a sına kumanda edebilecek kadar sözü tesirli adamlar arasından seçilecekti. Teftiş sınıfının, "birinci, ikinci, üçüncü" olmak üzere üç derecesi vardı.

Teftiş memurları ifa edecekleri hizmet ve memuriyet esnasında tıpkı bir "zaptiye amiri" gibi zaptiye neferatını *(askerlerini)* istihdama mezun olmakla beraber, maiyetlerinde "tebdil" denilen bir sınıf zabıta memuru daha bulunduracaklardı. "Tebdil"ler, zaptiye neferlerinin gözü açıklarından seçilecek sivil olarak polis işlerinde istihdam edilecekti.

Teftiş memurları, koyu lacivert çuhadan kordonlu elbise giyecekler ve bellerine parlak kayışlara merbut *(bağlı)* birer kılıç takacaklardı. Fakat gizli zabıta işlerini gördükleri zaman, sivil bulunacaklardı.

Bu hususta tanzim edilen kanun neşredildi. Müracaat edenler arasından bir hayli adam seçildi. İstanbul'un mıntıkalarına göre teşkilat vücuda getirildi. Üniformalar giydirildi.

Artık "teftiş" sınıfı tamamen teşekkül etmiş, sıra bu işin merasimi mahsusa ile ilanına gelmişti.

Tayin olunan günde, şimdiki Yeni postahane binasıyla Babıali caddesi arasında bulunan eski zaptiye dairesinin geniş avlusu, bayraklar ve halı-

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

larla donatıldı. Bütün devlet ricali topladı. Dualar, nutuklar tarafından ve kurbanlar hazırlandı. Yeni üniformalarıyla teftiş memurları tarafından saflar bağlandı. Artık merasim başlıyacaktı. Tam o esnada:

"Yangın var!", "Beyoğlu yanıyor!" Diye, feryatlar işitildi.

Yangın hakikaten müthişti. Derhâl merasimin devamından vazgeçildi. Yangının söndürülmesine ve felâketzedelere muavenete şitab edildi *(yardıma koşuldu)*. Beyoğlu yangını üç gün üç gece sürmüş, binlerce binayı silip süpürmüştü. Bu büyük yangından başlıca iki hatıra kalmıştı. Biri, binlerce kadidin *(iskelet)* dişleri gibi sırıtan ankazı tarümar *(darmadağınık enkaz)*, diğeri de yakın zamanlara kadar avamın dilinde dönen bir şarkı:

"Ah Beyoğlu.Vah Beyoğlu...

Yandı da yandı, Kül oldu..."

Buna bir üçüncüyü de ilâve etmek lâzım gelirse, avamın *(alt tabakanın)* batıl itikadı idi. Güya, frenkvari polis teşkilâtı yapmak uğur getirmemiş ve bir terbiye-i ilahi olmak üzere bu yangın zuhur etmişti *(olmuştu)*... Fakat gariptir ki, avamın bu fikri, havassa *(üst tabakaya)*, hatta resmi makamata da *(makamlara)* sirayet eylemiş *(bulaşmış)*, bu resmi polis teşkilatından "şimdilik" kaydıyla sarfınazar edilmişti *(dikkate alınmamıştı)*.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Mamafih, Teftiş ve Tebdil memurlukları büsbütün kaldırılmadı. Bunlardan birçokları, o devirde İstanbul valisi vazifesini gören Zaptiye müşirinin maiyetinde, âdeta bir zabıta-i hafiye şeklinde uzun zaman kullanıldı. Buna hakikaten de ihtiyaç vardı.

Çünkü o tarihte Galata'nın azgın caniler ile uğraşmak mühim bir mesele idi. İkindiden sonra, Galata'nın büyük caddesinden bile geçmek mümkün değildi. Hele sofaların içi, ayrı ayrı birer maktel[6]di.

Bir zabıta vakasına bastırabilmek için resmi zabıtanın kuvveti hiçbir işe yaramıyordu. Üniformalı zaptiye kollarını gören caniler derhal dağılıyor, sonra tekrar birleşiyorlardı. Gizli tahkikat yapmak ve bu kanlı katilleri, toplandıkları izbelerde bastırabilmek hususunda, teftiş memurları çok mühim işler görüyorlardı. Bu memurların arasında da Çerkez Hüsnü, Gürcü Hasan, Deli Kerim Efendiler temayüz etmişler ve teftiş memurluğunun birinci sınıfını kazandıktan sonra, fevkalâdeden olarak Ser teftiş unvanını ihraz eylemişlerdi *(kazanmışlardı.)*

"Tebdil"lere gelince, zaptiye neferleri arasından seçilen bu gizli zabıta memurları, bugünkü taharri memuru *(Sivil polis)* vazifesini ifa ediyorlardı. Bunlar da küçük gruplara ayrılmışlardı. Bu grupların amirlerine, "tebdil kolbaşısı" deniliyordu. Bunların içinde de cesaret, zekâ ve faaliyetleri büyük işler görenler vardı.

6 Cinayet işlenen yer.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

Gâvur Memet, Aman Ali, Abanoz Hasan, Arabacı Süleyman, İncekaş Salih, Kasımpaşalı Küçük Memet ismindeki kolbaşılar, en azılı canileri bile düşündürecek derecede şöhret kazanmışlardı. Fakat Gâvur Memet, bunların hepsini bastırmıştı.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

GÂVUR MEMET KİMDİ, NERELİ İDİ?

Buna, tam bir cevap vermek imkânı yoktur. Ancak, bu adam henüz çocuk yaşında iken para kazanmak için Anadolu'dan İstanbul'a gelen bir maceraperestti. Hayat onu genç yaşında Galata sokaklarına sevk etti. Orada uzun seneler düştü, kalktı. Kazandı, kaybetti. Yaralandı. Ölüm döşeklerine serildi. Fakat ölümü beğenmedi, tekrar hayata geldi. Çok yakışıklı ve daha çok zeki bir gençti. Pek gösterişli bir vücuda malik olmamakla beraber harikulade kuvvetli idi. Parmaklarını bir mengene gibi sıktığı zaman onların arasındaki şeyi almak mümkün değildi. Hele tokadı ve yumruğu birçok serseriler arasında bir darbı mesel *(atasözü)* haline gelmişti. Kadınlardan, yüzlerce aşkı vardı. Fakat hiçbir kadın, onu ele avuca sığdıramazdı. Onun hürriyet ve istiklale âşık olan kalbi, en zengin ve en güzel kadınların elinden bile

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

bir anda kayar, başka gönüllere akardı. Böylece, muhtelif *(çeşitli)* cins ve milletlerden âşık ve arkadaş değiştirmek Gâvur Memet'in fikren inkişafını mucip olmuştu. Bu zeki adam, bu yüzden muhtelif lisanlar bellemiş ve bilgilerini de ilerletmişti. O devirlerde Galata ve Beyoğlu'nda konuşulan, Rumca İtalyanca ile Maltız, Hırvat lisanlarını âdeta ana lisanı gibi söyler, hatta Ermenice ve Fransızca ile de meramını selâsetle ifade ederdi. İşte, bunun içindir ki ona, "Gâvur Memet" derlerdi.

Gâvur Memet, hayatını Galata'nın kanlı sokaklarına bağlamıştı. Niçin? Buna tam bir isabetle cevap verebiliriz. O tarihte Karaköy köprüsünün başından, Tophane meydanına, Galata sahilinden, Feri köyüne kadar olan saha, muhtelif milletlere mensup kabadayılar tarafından haraca kesilmişti. Şira ve Kefalonyalı Rumlarla; İtalyan, Maltız ve Hırvatlardan olan bu kabadayılar, âdeta bu mıntıkada bir hükûmet kurmuşlardı. Cadde ve sokakları aralarında taksim etmişler ve her yere kendi adamlarını yerleştirmişlerdi. Bir nara, bir ıslık sesi, derhal bunları bir araya toplar ve her kuvvete karşı mücadeleye hazırlardı. Daima bıçaklarından kan damlıyan bu caniler, en ziyade Türklere düşmandı. Ya saffet ve yahut cehaleti yüzünden Galata sokaklarına düşen yalnız bir Türk'ün sağ olarak çıkması, âdeta bir mucize sayılırdı. Bunlar arasında dolaşabilmek, ancak bunlarla boy ölçüşecek bir bilek ve

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

bir bıçağa malik *(sahip)* olmıya mütevakkıftı *(bağlıydı)*.

Galata'nın bu feci ve esrarengiz hayatını ilerde bütün tafsilat *(açıklamalar)* ile anlatacağımız için şimdilik sadedimize *(asıl mevzumuza)* avdet ediyoruz.

Gençliğinin en çılgın ve hararetli devrini bütün bu kanlı katiller arasında geçiren Gâvur Memet, artık bu hayata tamamen kaynadığı için Galata ve Beyoğlu sokaklarında âdeta beynelmilel bir şahsiyet gibi geziyor ve bu ecnebi kabadayılarla sık sık mücadele ediyordu... Onun hayatını, daima kan ve barut kokan bu mülevves sokaklara bağlıyan yegâne rabıta da *(bağ)* bu mücadeleden ibaretti. Cesareti, pervasızlığı kadar milliyet aşkına da malik olan Gâvur Memet, kendi yurdunda tahakküm *(zorbalık)* gösteren, hatta hükûmet kuvvetlerinin haysiyet ve şerefini bile bazen hiçe indiren bu yabancı serserilere derin bir adavet *(düşmanlık)* besliyordu.

Kaç defa odabaşına beş on kişi toplamak, buralarda bir şebeke kurmak, bu iki ayaklı canavarlarla tam bir program dâhilinde sürekli bir mücadele kapısı açmak istemiş, fakat muvaffak olamamıştı. Günlerce Kasımpaşa'nın, Çeşme meydanının tulumbacı koğuşlarını dolaşmış, en azılı baba yiğitlere yalvarmış. Lâkin hepsinden de menfi cevap almıştı. Bu hale rağmen, o yine yılmamıştı. Yine her gün ve her gece o kan ve ateş girdapları arasında dolaşıyor, ya tuzağa düşürülen bir zavallı

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

kurtarmak ve yahut hoşuna gitmeyen bir serserinin fiyakasını bozmak için ortaya atılıyordu. Bazen bir yumrukla, bazen bir bıçak darbesine, idealini tatmin ediyor ve bazen da derisini bir veya birkaç yerinden deldirerek saftan hariç kalıyordu.

Galata kaptanları, sık sık karşılarına dikilen ve birçok işlerine engel teşkil eden bu pervasız ve cür'etkar delikanlıyı aralarına almak için çok uğraşmışlardı. Fakat Gâvur Memet'in millî taassubu, buna müsaade etmemiş. Kendisine temin edilmek istenilen bütün menfaatleri, bir ayakucu darbesiyle devirivermişti. O, bir Türk arkadaş bulmadıkça daima tek başına yaşamak istiyor, azimkâr bir Türk'ün her kuvvetle mücadeleye muktedir olduğunu, bu yabancı kabadayılara da tasdik ettirmekten büyük bir zevk hissediyordu.

Bir gün, Galata'da Kömürcü sokağında Kefalonya'lı bir kasa hırsızı çetesi toplanmış, içki içiyorlardı. Bir ay kadar evvel Beyoğlu'nda büyük bir kuyumcu dükkânını soyan bu çeteyi, teftiş Hüsnü Efendi bizzat takip ediyor, bir yerde bastırmaya çalışıyordu. Bir umumhaneci kadını bol para vadiyle elde eden Hüsnü Efendi bu kadın vasıtasıyla çete etrafını oraya toplatmıştı. Bunları oldukları yerde kolayca bastırabilmek için sarhoş olmalarını bekliyordu. Kapı içi ve Voyvoda karakollarında mühim derece de tertibat alınmıştı. Kefalonyalılar, mütemadiyen içiyorlar, neşeli neşeli

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

türkü söyleyerek bağırıp çağırıyorlardı. Muhtelif kıyafetlere girmiş olan teftiş ve tedbirler, etrafta dolaşıyor, Kefalonyalıların, oturdukları meyhanenin etrafındaki zabıta çemberini gittikçe sıklaştırıp daraltıyorlardı. Bu hali hisseden Gâvur Memet, bu vaka'ya alâka gösterdi. Kefalonyalıların oturduğu meyhaneye girerek bir köşeye siperlendi. Ortalık birdenbire karıştı. Petrol lambalarının altında keskin bıçaklar, yatağanlar[7] parladı. Lambalara çevrilen ağızdan dolma tabancalar patladı. Memurlar hırsızlara, hırsızlar da memurlara saldırdı. Masa altlarında, peyke üzerinde gırtlak gırtlağa boğuşmalar oluyor, boğuk sesler ve homurtular birbirine karışıyordu. İhtiyar Miço kıyafetinde bir zabıta memurunu iki Kefalonyalı yere yatırmışlar bıçaklamıya uğraşıyorlardı. Gâvur Memet, hemen bir sandalye kavradı. Tam isabetli bir vuruşla bir tanesinin kafasını dağıttı. İkincisini de bir hamlede altına aldı. Zabıta memurunu muhakkak olan bir ölümden kurtardı. Kurtardığı adam, o esnada birinci sınıf teftiş memuru olan Hüsnü Efendi idi. Hüsnü Efendi, Gâvur Mehmet'e yalnız minnettarlığını söylemekle kalmadı. Ona, zabıta mesleğine girmeyi teklif etti. Gâvur Memet, bu teklif üzerinde bir hayli düşündü. Alacağı resmi sıfatla daha geniş ve salahiyetli bir şekilde mücadeleye devam edebi-

7 Bir Osmanlı kılıcı, efelerin belindeki uzun bıçak, Manisa'nın Yuntdağ köylerinde yılan bıçağı denen çobanların kullandığı uzun eğri pala.

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - https://rantey.org

leceğini hesapladığı için bu teklif kendisine uygun geldi. Ancak Galata ve Beyoğlu mıntıkasında istihdam olunmak şartıyla zabıta memurluğunu kabul edeceğine dair Hüsnü Efendi'ye söz verdi.

Bu suretle, evvelâ usulen Jandarma kadrosuna kaydedilen ve oradan da tebdil sınıfına geçirilen Gâvur Memet, hem Hüsnü Efendi'nin hayatını kurtarmış, hem de onun en kıymetli bir yardımcısı olmuştu. Gâvur Memet'in zabıtaya intisap ettiği *(emrine girdiği)* gizli tutulduğu için yine bütün o cani ve katiller arasına serbestçe girip çıkıyor, kendisinden şüphe edilmiyordu. Galata ve Beyoğlu cihetlerinden zabıtanın muvaffakiyeti artmıştı. Senelerden beri aranan canilerin izleri kolayca bulunabiliyor, gizli batakhanelere yapılan baskınlar faydalı bir şekilde neticeleniyordu. Zaptiye idaresi, Gâvur Memet'in bu hizmetlerini takdir ediyordu. Ona sık sık para mükâfatı vermekle beraber, rütbesi de terfi ettirilmiş, tebdil kolbaşılığına geçirilmişti.

İşte, zabıtanın en büyük amirlerinden olan serteftiş *(başmüfettiş)* Hüsnü Efendi ile Gâvur Memet'in arasındaki teklifsizliğin sebebi, bundan ibaretti.

Gâvur Memet, mezarlığın alt başında Hüsnü Beyden ayrıldıktan sonra birdenbire yoluna devam etmemişti. Takip edilip edilmediklerini anlamak için bir müddet servi ağaçlarından birinin arkasına saklanmış, etrafı dinlemişti.

Servi dalları, birbirine hafif hafif sürünüyor, keskin acı, matemi bir gıcırtı husule getiriyordu... Arkalarından gelen kimse olmadığına kanaat getiren Gâvur Memet, yavaş yavaş yoluna devam etti.

Bu esnada Hüsnü Efendi de Şişhane karakolunun önündeki mezarlığın alt tarafından yola çıkmak için serviler ve mezarlar arasından dolaşıyor, kısa bir yol bulmaya çalışıyordu.

Caddeye yakın bir yerde, mezarların içinde dört kişinin pusuya yattığından haberdar değildi. Birbirine yakın olmak üzere ayrı ayrı yerlere uzanmış olan bu dört kişinin arasında şöyle bir mükâleme *(karşılıklı konuşma)* başlamıştı:

— Çocuklar! Dikkat. Bir ayak sesi geliyor.

— Geliyor amma. Cadde tarafından değil. Bu taraftan.

— Varsın, o taraftan olsun. Bir adam geliyor ya ona bak.

— Canım bu taraftan kim gelir? Ya, bir kaçak yahut bir hırsızdır.

— Daha iyi ya, asıl hırsızı soymalı. İhtimal ki o da bir yeri soymaktan geliyor.

— Esnaf esnafa oyun oynar mı yahu?

— Sen, daha acemisin oğlum. Dünyanın en büyük zevki, esnafın esnafa oyun oynamasıdır.

— Gevezeliği kesin. Herif yaklaşıyor.

— Kum torbası hazır mı?

— Hazır.

Mükâleme burada kesilmiş, pusuya yatanların vücudu, hemen sıçramıya hazırlanan birer kaplan gibi oldukları yerde gerilmişti. Hüsnü Efendi nefsine çok itimadı olan bir cür'etkâr pervasızlığı ile ilerliyor, koltuğunun altındaki küçük çekmecenin içinden çıkacak şeylerin, nelerden ibaret olabileceğini düşünüyordu. Hüsnü Efendi'nin şu andaki düşünüşüne nazaran, Matmazel Lorando'nun kaçırılması, büyük bir cebir *(zorlayış)* neticesinde olmamıştı. Her halde onun odasına dostane bir şekilde girilmiş ve kendisine bardakla bir şey içirilmişti. İhtimal ki o boş kutunun kıyısında, köşesinde kalmış olan bir iki zerre toz parçası, onun bu fikrini kuvvetlendirecek ve kendisini hakiki bir iz üzerine sevk...

Hüsnü Efendi, bu düşüncesini ikmal edemedi. Bir anda, etrafı ihata edildi *(kuşatıldı)*. Tabancasını çıkarıp ta:

— Davranma, diye bağırıncaya kadar başına ağır bir darbe indi.

Bu darbenin tesiriyle bir kere:

— İmdat, diye haykırarak kendinden geçti. Yere devrildi.

O aralık, mezarlığın üst başında, Kuledibi'ne

giden yolun ağzına gelmiş olan Gâvur Memet, bu boğuk feryadı işitti. Bunu evvelâ bir köpek uluması zannetti.

Durdu. Birkaç dakika etrafı dinledi. Ses, seda kesilmişti. Fakat meçhul bir kuvvet, onu vak'a mahalline doğru çekiyor, servilerden yere dökülen ince dalları çıtırdata çıtırdata çıkan bir kişinin ayak seslerini işitir gibi olduğunu zannediyordu.

Gâvur Memet, kendi kendine:

— İhtiyatsızlık ettim. Hiç olmazsa onu Galata'ya kadar indirmeliydim... diye söylendi ve geri dönerek şişhane tarikiyle *(yoluyla)* Galata'ya inmiye ve orada bir yerde bir iki saat uyku kestirmiye karar verdi.

Yokuşu inerken, bir inilti işitti. Bu inilti, mezarlıktan yola yakın bir yerden geliyordu. Derhal bıçağına davrandı. Mezarların arasına sıçradı. Aldanmıyordu İnilti çökmüş bir mezarın içinden geliyordu. Oraya koştu. Bir çukurun içinde, bembeyaz kıyafetli bir adam yatıyor ve inliyordu. Hemen yanına diz çöktü. Cebinden çıkardığı çakmağı çaktı. Bir anda kıvılcımlanan çakmağın yalazısından Hüsnü Efendiyi tanıdı. Hırsızlar onu kâmilen soymuş, sade beyaz don ve gömlekle bırakmışlardı.

Gâvur Memet, birdenbire şaşırdı:

— Efendi, Ne oldun? Diye bağırdı.

Hüsnü Efendi, hiç bir söz söylemiye muktedir olamıyarak sadece, hırsızların kaçtığı istikamete doğru elini uzattı. Gâvur Memet, kurulmuş bir yay gibi ileri atladı. Servilerin derinliklerine daldı.

Kendini servi ağaçlarına çarpa çarpa koşuyor, bazan çökmüş bir mezarın içine yuvarlanıyordu, bu suretle koştu, koştu, koştu. Fakat beyhude yoruldu. Bu zifiri karanlık içinde, ne kimse görünüyor ve ne de bir ses işitiliyordu. Esasen dün gece yarısından beri açlık ve yorgunluktan bitap kalmıştı. Şimdi, bu gecenin de hoşa gitmiyen ve hiç bir faydalı netice vermiyen hadise ve yorgunlukları da Gâvur Memet'i bunaltmıştı. Bir aralık durdu. Geniş geniş nefes alarak alnındaki terleri parmağının ucu ile sıyırdı:

— Boşuna yorulmakta ne mana var? Herifler, sırra kadem basmışlar, vesselâm. Bari döneyim de, Hüsnü Efendi ile meşgul olayım, diye mırıldandı.

Yavaş yavaş geri döndü. Hüsnü Efendi'yi bıraktığı yere geldiği zaman, artık tanyeri ağarıyor. Uzaktan gelen ezan sesleri birbirine karışıyor ve dağılıyordu.

Gâvur Memet, Hüsnü Efendi'yi bıraktığı yerde bulamadı. Yere eğilerek taşların ve toprakların üzerini dikkatle aradı. Ne bir kan lekesi ve ne de düşürülmüş bir şey görmedi. Şu hale nazaran Hüsnü Efendi, yaralı değildi. Sadece bir hücuma uğra-

mış, bütün zararı mükemmelen soyulmaktan ibaret kalmıştı. Sersemliği zail olduktan sonra artık o kıyafetle burada duramıyacağı da tabii idi. Gâvur Memet, hem bunları düşünüyor, hem de:

— O kıyafetle nereye gitti acaba? Tımarhaneden kaçmış bir deli diye yakalamazlarsa çok iyi, diyor ve katıla katıla gülüyordu.

Lâkin birdenbire elini dizine vurdu:

— İyi amma, ya o çekmece? İçinde kim bilir ne mühim şeyler vardı. Eğer böyle olmasaydı kızcağız onu bu kadar gizli bir yere saklar mıydı?

Gâvur Memet, hem bunları düşünüyor, hem de Şişhane yokuşundan Galata'ya doğru iniyordu:

— Acaba, Hüsnü Efendi'ye bu baskını yapanların Kara Yürek çetesiyle bir alâkası var mıydı?

Şimdi bu sual Gâvur Memet'in dimağında gittikçe yayılıyor, çetenin birbirini takip eden cüretkârane hareketleri, onu hayretler içinde bırakıyordu.

Zaptiye müşiri Hafız Paşa, yine köşe minderine kurulmuş, hem tespih çekiyor, hem de Hüsnü Efendiyi dinliyordu... Hüsnü Efendi'nin Galata'dan bir sürücü beygirine binerek bembeyaz don gömlekle kapıya geldiğine, kendisini tanımıyan acemi nöbetçilerle kavga ettiğine bir hayli gülen zaptiye müşiri, nihayet kaşlarını çatarak sordu:

— Acaba çekmecede ne vardı dersin, Hüsnü.

Hüsnü Efendi derin bir göğüs geçirdikten sonra cevap verdi:

— İçindekileri bilseydim, hiç yüreğim yanmazdı Paşam. Saye-i şahanede koskoca bir serteftiş olduğum halde, hırsızlar tarafından soyulduğuma yanmıyorum da, o çekmece aklıma geldikçe deli olasım geliyor. Hele o sakomun[8] cebindeki bardakla ilaç kutusu, bize çok büyük bir ipucu olacaktı.

Paşa da derin derin içini çekti.

— Olacaktı, amma, olamadı. O bir şey değil, günün biri boşuna geçti. Önümüzde kaldı iki gün. Eğer o iki günde de bir şey yapamazsak.

Hüsnü Efendi, Paşa'nın sözünü kesti:

— Paşam, günün biri boşa geçti, buyruluyor amma. Bu kabahat bendenizde değil. Âcizane elden gelen yapılmakta kusur edilmedi.

— Edilmedi amma, sıfıra sıfır. Elde bir şey yok.

— Ne yapalım efendim. Talihin aksiliğine kurban olduk. Mamafih, bendenizin ümidim kesilmedi. Gâvur Memet, bu gece kaybolanın izi tekrar bulacağını ümit ediyor. Şimdi, bendeniz de kıyafetimi tebdil ederek onu bulmıya gideceğim.

— Hadi bakalım. Tek bizi şu beladan kurtarın da, nasıl kurtarırsanız kurtarın.

8 Erkek ceketi

Hüsnü Efendi, Hafız Paşa'nın odasından çıktığı zaman son derece müteessirdi. Geçirdiği tehlikeli maceradan dolayı kendisi ile daha fazla alâkadar olması, icabeden zaptiye müşiri, büyük bir nankörlük ediyor, yalnız kendi nefsini ve mevkiini düşüyordu. Göğsünde ve omuzlarında okkalarla sırma taşıyan, köşe minderine kurularak:

"Alçacık dağları ben yarattım." Diye azamet taslıyan Hafız Paşa'ya fena halde içerlemişti. Arkadaşlarıyla baş başa vererek içinin derdini döktüğü zaman, ötekiler de öfkelenmiş:

— Kendini sıkıp da, bir gece bizimle gelse ya

— Mehtaplı gecelerde, arkasına yirmi beş tane süvari alıp *"kol geziyorum."* diye övünmek kolay, hele o da, aç kalmış zağar[9] gibi bir iz peşinde koşsun bakalım.

Sözleriyle Hafız Paşa'yı çekiştirmişler ve Hüsnü Efendi'ye hak vermişlerdi. Mamafih *(bununla birlikte)*, Hüsnü Efendi, yine vazifesini ifada kusur etmedi. Gece, başının üstüne yediği kum torbasından mütevellit sersemlik ve ıstıraba rağmen kıyafetini tebdil etti. Gâvur Memet'i aramıya gitti. Fakat ne o gün ve ne de o gece hatta ertesi gün ve gece bile onu her yerde aradığı halde bütün emekleri boşa gitti.

Üçüncü gün, Voyvoda karakolunun bölükbaşısı

9 Bir cins av köpeği

ağlıyarak Zaptiye müşirine geldi. Meçhul bir şahıs tarafından kulluk kapısındaki nöbetçiye bırakılan üç satırlık bir pusulayı verdi. Fena bir yazı ile yazılmış olan pusulada aynen şu satırlar görünmekte idi:

"Zaptiye tebdili Gâvur Memet ölmüştür. Mel'un hafiyenin vücudu ortadan kaldırılmış, leşi de Kasımpaşa deresine atılmıştır."

Bu feci havadis, bütün teftiş ve tebdiller arasında âdeta bir yıldırım tesiri husule getirdi. Bu genç ve pervasız arkadaşın nihayet böyle kanlı bir akıbete kurban olması bütün zabıta memurlarına acı gözyaşları döktürdü. Zavallı Gâvur Memet'in ruhuna Fatiha okuyanlar, onun intikamını almıya da yemin ediyorlardı. Fakat bu intikam, kimden alınacaktı?

Asıl matem içinde kalan Zaptiye müşiri Hafız Paşa idi. Fransız, sefirinin koyduğu yirmi dört saatlik müddet çoktan bitmiş. Padişahın tayin ettiği üç günlük mühlet de hitam bulmuştu. Hâlbuki ne Lorando'nun kızı eve gelmiş ne de en küçük bir ipucu ele geçirilebilmişti. Buna binaen, Hafız Paşa tekrar maBey'ine çağrılmış, hünkâr tarafından güzelce haşlanmış. Zaptiye müşirliğinden azlolunarak, konağında oturması ve bir yere çıkmaması hakkında emir almıştı.

Gâvur Memet'in ölüm havadisi, âdeta günün bir hadisesi olmuştu. Dostları onun ölümle mütevellit teessürle *(üzüntüyle)* gözyaşları dökerken, düşmanları böyle bir beladan kurtuldukları için kadehler deviriyor, şenlik ediyorlardı.

Bu meseleden en çok memnuniyet duyanlar, Kara Yürek çetesine mensup olanlardı. Kasımpaşa sırtlarında Gâvur Mehmet'le yapılan müsademede, vakıa çetenin en kıymetli adamlarından Pedalli ölmüştü.

Fakat buna mukabil de, Gâvur Memet kurşun ve hançer darbeleriyle öldürülmüş, kanlı cesedi, Kasımpaşa deresine atılarak mülevves *(kirli)* sularla örtülmüştü. Şimdi onu öldürenler ve bu suretle çetenin selâmetini temin edenler, Galatasaray'ın yanındaki dar sokağın tam karşısına gelen küçük şarapçı dükkânında, büyük bir gurur ve memnuniyetle bıyıklarını bura bura şarap içerlerken, karşıki masada oturan Gâvur Memet içinden katıla katıla gülüyor, oynadığı oyundan büyük bir memnuniyet hissediyordu.

Bu, nasıl oluyordu. Yediği müteaddit *(birçok)* kurşun ve bıçak darbelerine rağmen Gâvur Memet ölmemiş miydi? Hayır, ölmemişti. Fakat onun ölmemesi, ne bir harika ve ne de bir mucize eseri değildi. Şu anda kendisini öldürdüklerinden emin olan insanların karşısında, tatlı tatlı şarabını içerek bıyık aşkından gülen Gâvur Memet, hiçbir zabıta tarihine geçmemiş olan büyük bir zekâ eseri

göstermişti. Bunu layık ile anlatabilmek için tam üç gün evvelden rücu ediyoruz *(geri dönüyoruz)*.

Matmazel Lorando'nun kaçırıldığı gece, Papazköprüsünde mühim bir cinayet olmuştu. Bu cinayetin vukuundan hiç haberi olmıyan Gâvur Memet, Tatavla tarafından başka bir cinayet meselesinin tahkikatından dönüyordu. Yanında, tebdillerden İncekaş Salih vardı.

Kalaycı bahçesi denilen yere geldikleri zaman oradaki kulübelerden birinin önünde bir kalabalık gördüler. Oralarda her gün ve her dakika kavga ve gürültü eksik olmadığı için, aldırmıyarak geçmek istediler. Fakat meçhul bir his, Gâvur Memet'i durdurdu. Salih'i kolundan çekti:

— Bakalım, şu nedir? Dedi.

KulüBey'e yaklaştılar. Kalabalığın arasına sokuldular. Yavaş yavaş dirsekleriyle kendilerine yol açtılar. Kulübenin kapısından baktılar. Rengi mosmor kesilmiş olan ihtiyar bir kadın yerde yatıyor, koynundan kalınca ve siyah bir ip sarkıyordu. İnce kaş Salih derhal ileri atılmak ve zabıta vazifesini yapmak istedi. Fakat Gâvur Memet'in bir kol darbesiyle, olduğu yerde tevakkuf etti *(durakladı)* Kulübede de birkaç kadın, erkek ayakta duruyor, her kafadan bir ses çıkıyordu:

— Zavallı kadını daha dün sabah kilisenin önünde görmüştüm.

— Başka öldürecek adam bulamadılar mı?

— Acaba nesine tamah ettiler de öldürdüler.

— Nesi olacak. Parasına.

— Bırak canım. Bir dilencinin ne parası olacak?

— Ne parası mı olacak? Bilmiyor musun? Ona altın anası diyorlardı.

— Eh hemen hemen buna ben de, doğru diyeceğim.

— Niçin?

— Baksanıza şu teneke kutuya, eğer bu kutu tamamen dolu idiyse...

— Kadın, acaba bu kutuyu nerede saklıyordu.

— Görmüyor musun canım, şu taşı. Baksana kapının eşiğini kazmışlar oradan çıkarmışlar.

— Acaba karakola haber verdiler mi?

— Hiç vermez olurlar mı? Zaten katiller kaçarken bekçi görmüş, arkalarından kovalamış, amma tutamamış.

Gâvur Memet, oradakilerin söylediği bu karmakarışık sözleri dinlerken, gözleriyle de etrafını tetkik ediyordu. Onun nazarı dikkatini, başlıca iki şey celbetmişti. Biri, köşede yere çömelen ve gözlerini boğulmuş cesede dikerek sessiz sedasız gözyaşı döken bir ihtiyar kadın. Diğeri de, duvardaki Meryem Ana kandilinin önüne konulan bir küçük Kara Yürek.

Gâvur Memet dirseğiyle İnce kaş Salih'i dürttükten sonra kalabalık arasından sıyrıldı. Karanlık içinde yavaş yavaş yürümeğe başladı. Kulübeden epeyce uzaklaşmışlardı. Birdenbire durdu. Kendisini takip eden Salih'e:

— Arkadaş, bu akşam başka bir iş görmek ihtimali yok. Epeyce de yorgunuz. Ben niyeti bozdum. Şurada bizim eski göz ağrılarından bir Rum kadını vardır. Çoktan beri görmedim. Bu gece ona gidip, güzelce kafayı çekmek istiyorum. Sen de doğruca evine git. Rahat et. Şayet bizimkilerden birine rast gelirsen, onlar da beni sorarlarsa, akşam ezanından sonra ayrıldık, Beşiktaş'a bir tanıdığın evine misafir gitti dersin anladın mı? Tavsiyesinde bulundu.

Salih, bu tekliften memnun bir surette ayrıldıktan sonra, Gâvur Memet, ellerini pantolonun cebine soktu. Geri döndü. Hem yavaş yavaş cinayet mahalline dönüyor, hem de düşünüyordu. O, gözlerini boğulmuş cesede dikerek, sessiz sedasız ağlayan ihtiyar kadını tanıyordu. Fakat nerede ve nasıl tanıdığını bir türlü hatırlayamıyordu. Bir hayli zaman dimağını yorduktan sonra birden bire gülümsiyerek ayağını yere vurdu:

— Hay Allah müstahakkını versin. Şimdi tanıdım, diye mırıldandı.

Yoluna devam etti. Cinayetin vuku bulduğu kulüBey'e takarrüp etmişti *(yaklaşmıştı)*. Bu esnada,

kulluk çavuşu kulübenin önüne gelmiş, tahkikat yapıyordu. Gâvur Memet, kendini göstermek istemedi. Yıkık bir bahçe duvarının arkasına sinerek cebinden tütün kesesini çıkardı, bir sigara sardı. Sigarasını, avuçlarının içine alıp içerken, mütemadiyen düşünüyordu.

— Bekçi, katilleri kovalamış, tutamamış. Demek ki katili bir kişi değil. Acaba bekçiden işi anlamak mümkün olur mu? Bunu hiç zannetmiyorum. Herif bana da aynı cevabı verecek. Hah... Çavuşun işi bitti. Artık gidiyorlar.

Bu esnada zaptiye çavuşu oradakilere emir veriyordu:

— Hadi bakalım ağalar, çorbacılar dağılın. Yarın sabah kiliseye haber verin. Papazlar gelsinler. Cesedi maşatlığa[10] *(mezarlığa)* götürsünler...

Koca bir cinayetin resmi tahkikat ve neticesi işte bundan ibaretti. Şimdi bu çavuş yarın gidecek. Tabur ağasının önünde durarak kandilli bir selâm vererek:

— Efendim, Kalaycı bahçesinde ihtiyar bir kadını parasına tamaha boğmuşlar. Katiller, kaçtıkları için tutulmamışlar. Kiliseye haber verdik. Cenazeyi de defnettirdik, diyecek, vazifesini ikmal eyliyecekti *(tamamlayacaktı)*.

10 Müslüman olmayanların, özellikle Yahudilerin mezarlığına verilen ad.

Halk, söylene söylene dağılırken Gâvur Memet, gözlerini karanlıklar içinde gezdiriyor. Önünden geçenleri şekillerinden tanımıya gayret ediyordu. Cesedin yanında ağlıyan ihtiyar kadın en sona kalmıştı. Ayaklarını sürüye sürüye yürüyor, ara sıra durarak bir dua mırıldanıyordu. Kadın uzağa gitmedi. Cinayet vuku bulan kulübeden yirmi adım kadar ilerde bir kulübenin önünde bir iki saniye vakit geçirdi. Sonra kulüBey'e girdi.

Gâvur Memet, birkaç dakika bekledi. Artık o civarda kimsenin bulunmadığına kanaat hâsıl etti. Yavaş yavaş kalktı. İhtiyar kadının kulübesine yaklaştı. Kulağını kapıya dayadı. Kadın, daha hâlâ mırıldana mırıldana dua ediyor. Ayaklarını sürekliye sürekliye geziyordu. Gâvur Memet, yavaşça kapıyı çaldı. Kadın bu vakitsiz ziyaretten korkarak:

— Kim o? Diye bağırdı.

Gâvur Memet, dudaklarını kapının aralığına yapıştırdı. Yumuşak bir sesle, cevap verdi:

— Korkma Katina, yabancı değil.

Kadın, emniyetsizlikte titreyen bir sesle tekrar bağırdı.

— Kimsin, ne istiyorsun?

Gâvur Memet, sesini biraz daha hafifletti.

— Aç. Benim. Vasil'i kurtaran.

Kadın, bir lahza tereddüt etti. Sonra kapının

arkasına kadar gelerek sürgüyü çekti. Elindeki zeytinyağı kandilini kapının aralığına tuttu. Solgun bir ziya, kapının aralıklarından süzülüyordu. Kadın, birdenbire bir adım geriledi. Memnun bir çehre ile:

— Ah Memet ağa! Diye bağırdı.

Gâvur Memet, süratle içeri daldı. Bir eliyle kapıyı kaparken, diğer elini de kadının ağzına dayadı. Kadın, Gâvur Memede sarıldı. Hem ellerine sırtını okşuyor, hem de mırıldanıyordu:

— Hoş geldin Memet ağa, nerelerde idin canım. Çok zamandan beri görünmüyordun. Ah şimdi Vasil burada olsa da, seni görseydi, ne kadar sevinecekti. Lâkin şaşılacak şey, benim burada olduğumu ne biliyordun. Beni, nasıl buldun? Otur bakalım şöyle kusura bakma ne yapalım. Talihimiz bizi bu halde koydu.

Kulübenin sefaleti, Gâvur Memet'i müteessir etmişti. Bu kadın, vaktiyle zengin bir meyhanecinin karısı idi. Bir zamanlar Yunanistan'da siyasi entrikalara karışan bu meyhaneci oradan kaçmış, İstanbul'a gelmişti. "Etiniki Eterya" cemiyeti tarafından hıyanetle itham olunan bu adam, bir gece evine dönerken cemiyetin fedaileri tarafından öldürüldü. Gâvur Memet, bu adamla oldukça iyi görüşüyor, hatta ara sıra evine de gidip geliyordu. O zaman bu kadın genç ve güzeldi. Fakat kocasının

felâketi, onu teessüre düşürdü. Hatta sol ayağına hafifçe bir felç gelmişti. Kadın, kocasından kalan para ile kimseye muhtaç olmadan yaşıyor, Vasil ismindeki bir tek oğlu ile avunuyordu. Fakat bu kadının oturduğu sokakta çıkan bir yangın onun bir tek eviyle bütün servetini mahvetti. Hatta yegâne dayandığı bir ümide ve teselli olan oğlu Vasil de bu yangında alevlerin arasında eriyip gidecekti. Vazifesi dolayısıyla yangında bulunan Gâvur Memet, çocuğun imdadına yetişti ve onu kurtardı. Kadıncağızı da kendisine ebediyen minnettar bıraktı. Lâkin bu hadiseden sonra, artık birbirlerini görmemişlerdi. Sefalet bu zavallı kadını bitirmişti. Kadın da şimdi bundan şikâyet ediyordu:

— Maşallah, hiç değişmemişsin Memet ağa. Seni görür görmez tanıdım. Fakat bak bana ne hallere geldim. Eh söyle bakalım Memet ağa, şimdi ne işler yapıyorsun?

Gâvur Memet, sağ elinin şahadet parmağını dudaklarının üstüne koydu ve cevap verdi:

— Acele etme, Katina, bunları sonra konuşabiliriz. Sen, evvelâ şu kandili söndür. Sonra da gel, şuraya yanıma otur.

Kadın, yine korkulu ve tereddütlü bir hal almıştı. Gâvur Memet, temin etti:

— Korkma. Konuşacağımız şeylerden sen de memnun olacaksın. Yalnız, burada oturduğumuzu

ve konuştuğumuzu kimsenin görmesini istemiyorum.

Kadın, kandili söndürdü ve Gâvur Memet'in yanına gelerek diz çöktü. Ancak, birbirlerini işitebilecek bir fısıltı ile konuşuyorlardı. Evvelâ Gâvur Memet söze başladı:

— Söyle bakalım Katina, bu boğulan kadın kimdir? Kadın birden bire titredi. Âdeta çene kemikleri birbirine çarparcasına:

— Kuzum Memet ağa, bunu benden sorma. Hatta yalvarırım sana, bu bahsi derhal kapa.

— Korkacak hiçbir şey yok Katina, bundan sonra ben daima seninle beraberim. Bana emniyet edemiyor musun?

— Sana emniyet ederim ağa, fakat sen onları bilsen. Haniya ölüleri mezarlarından çıkaran sırtlanlar yok mudur? Bu vahşi canavarlar bile, onların yanında kuzu gibi kalır.

— Onlar, dediğin kimler?

— İşte, o caniler. Zavallı Janetta'yı boğup öldürenler.

— Ölen kadının adı Janetta mı?

— Evet.

— İtalyan mı?

— Evet.

— Ya, öldürenler?

— Onlar da İtalyan.

— Pekâlâ, Katina, bu kadından ne istediler, acaba sadece parasını çalmak için mi yoksa başka sebepler de var mı?

— Hem, o hem de, o...

Bu son cevaptan, Gâvur Memet pek memnun oldu. Demek ki Katina bir şeyler biliyordu. Esasen Janetta'nın boğulmuş cesedine bakarak ağlaması da bunu ihsas *(ima)* ediyordu.

Gâvur Memet, sesine büyük bir ciddiyet vererek kadını temin etti:

— Katina! Hiçbir şeyden korkma. Ne biliyorsan bana güzelce anlat. Belki sana bir faydam dokunur.

Kadın düşündü. Hem de epeyce düşündü. Nihayet Gâvur Memet'in son sözlerine itimat etmiş olacak ki, bir az daha ona yaklaştı. Âdeta kulağına fısıldar gibi söze başladı:

— Başıma gelen felâketleri biliyorsun Memet ağa. Evimi ve paramı kaybettikten sonra çocuğumla sokak ortasında kaldım. Şurada burada bekâr çamaşırı yıkamaya başladım. Hâlbuki sakattım. Bu hale uzun müddet dayanamadım. Evladımı yaşatabilmek için nihayet dilenciliğe başladım. İşte, o esnada bu kadını tanıdım. Her gün, bir kilisenin kapısına gidiyor, karşı karşıya oturarak dileniyor-

duk.

Janetta, yemiyor, içmiyor, bu paraları biriktiriyordu. İki sene evvel bu kulübeleri yaptık. Başımızı soktuk. Ben, yalnız oğlum Vasil'le uğraşıyor, dilendiğimiz zamanlardan başka Janetta'yı görmüyordum. Bir gece Vasil hastalandı. Ateşler içinde yanmaya başladı. Sirke şişesini aldım. Bir beze döküp çocuğun alnına koyacaktım. Fakat şişenin içinde bir damla bile sirke bulamadım. Janetta'dan istemeye karar verdim. Kulübesine gittim. Jantta, genç bir adamla oturuyor, şarap içiyordu. Vasilin hastalığından telâş içinde olduğum için gerek o gün ve gerek ertesi gün Janetta bir şey sormadım. İki gün sonra aklıma geldi:

— Janetta, o adam kimdi? Dedim.

Janetta, bu sualime pek memnun olmadı.

Aradan bir müddet daha geçtikten sonra bu adamın gelip gitmesi sıklaştı. Gecenin uzun saatlerinde şarap içiyorlar, hatta bazan şarap şişeleri karşısında, sabahı bile ediyorlardı. Janetta gibi hasis bir kadının bu hali nazari dikkatimi celbetti. Bir gün bunu da sordum. Janetta'dan:

— Eh, ne yaparsın, Katina, gönül yalnız gençlerde ve zenginlerde olmaz ya. Ben de bu delikanlıyı seviyorum.

Cevabını alınca, az kalsın küçük dilimi yutuyordum.

— Pekâlâ, dedim. Bu delikanlı da seni seviyor mu?

Janetta güldü. Kemal-i safiyetle şu cevabı verdi:

— Bunu, hiç ümit etmiyorum Katina, ancak bu delikanlı bana muhtaçtır. Arada sırada bana bir takım hafif işler gördürüyor.

— Ne gibi işler.

— Canım nene lâzım?

— Hele, hele?

— Ufak, tefek tarassut *(gözetleme)* işleri, mesela lâzım olan bir kadınla ahbap olmak, bir ailenin iç-yüzü hakkında malumat almak.

— Pekiyi amma Janetta. Bu malumat senin genç sevgilinin ne işine yarıyor?

— Senden söz çıkmaz Katina. Mademki merak ettin söyliyeyim. Galiba, galiba değil, muhakkak ki benim sevgilim Barçello, bir kumpanyanın adamı. Bu kumpanya, evvelâ güzel bir plân hazırlıyor ve sonra işe atıyor.

Ben artık işi anlamıştım. Ona biraz nasihat vermek istedim. Hatta bir gün:

— Janetta, gel, sen bu işten vazgeç. Gittiğin yolun sonu, doğruca hapishaneye çıkar, dedim.

Güldü, bana kısaca şu cevabı verdi:

"Barçello'nun uğruna cehenneme kadar gitmeye hazırım."

Ondan bu cevabı aldıktan sonra, yavaş yavaş kendimi çektim. Fakat onun bir felâkete doğru kaydını düşünerek azap içinde idim. Çünkü en düşkün zamanlarımda, bu kadından çok iyilikler görmüştüm. Sonra, yavaş yavaş Janetta dilenmemiye de başladı. Artık sabahları kilise kapısına koşmuyor, tembel tembel oturuyordu. Bundan da anladım ki, Janetta artık o kumpanyaya işler görüyor, buna mukabil de kendisine bir şey veriliyor. Bundan on beş gün evvel, Janetta bana geldi. Zannederim ki epeyce şarap içmişti.

— Seninle biraz konuşacağım, dedi.

Karşı karşıya oturduk. Evvelâ benim sefaletimden, sakatlığımdan, sevgili evladıma iyi bakamadığımdan bahis açtı. Ve sonra:

— Eğer, bazı işlerde bana yardım edebilirsen, daha iyi geçinirsin, dedi.

Bu teklif çok garibime gitti. Sordum:

— Senin hesabına mı Janetta, yoksa kumpanya hesabına mı?

Bütün vücudum titredi, demek ki o da bu kumpanyaya girmişti. Birden bire aksi bir cevap versem onun husumetini celbedeceğimi anladım.

— Benim de canıma minnet amma Janetta, senin gibi yalnız değilim. Eğer bu iş meydana çıkar da beni hapsederlerse, evladım, sokak ortasında kalır.

Dedim. O zaman, Janetta, bana bu kumpanyanın nelere kadir olduğunu, ne işler yaptığını anlattı. Bunları dinledikçe korktum arttı.

— Hele bir düşüneyim, Janetta. Sana birkaç gün sonra cevap veririm diye onu başımdan savdım. Artık Janetta'yı görmekten çekiniyor. Hatta buradan başka bir yere taşınmayı bile düşünüyordum. Bundan dört gün evveldi. Sent Antuan kilisesinin yanındaki sokakta Janetta'yı, güzelce bir İtalyan kadını ile görüşürken gördüm. Kendimi göstermedim. Fakat bu kadını tanımıştım. Galiba çok zengin bir Fransız kızının, ya dadısı veyahut mürebbiyesi idi. Çünkü her pazar bu kızla Sent Antuan kilisesine gelirlerdi. İçimden gelen bir hisle:

— Galiba, Janetta yine bir felâkete alet oluyor, dedim.

Meğer hiç hata etmemişim. Onun bu felâkete alet olup olmadığını bilmiyorum. Fakat eminim ki, buna kurban gitti.

Katina burada durdu. Korku ve heyecandan âdeta sesi titriyordu. Gâvur Memet ise hiç nefes almadan onu dinliyordu. Kadın yavaş yavaş devam etti:

— Dün akşam, ortalık tamamen karardıktan sonra birdenbire onun sesini işittim. Merak ederek kapıyı açtım. Onun kulübesine baktım. Janetta, kapının önünde duruyor, yumruklarını sıkıyor ve:

"Barçello. Barçello..." Diye bağırarak karanlıklara doğru sallıyordu. Hiç ümit etmediğim bu vaziyet karşısında bir kat daha meraka düştüm. Onu tam bu zayıf zamanında söyletmek için yavaş yavaş yanına gittim. Güya hiddetini teskin etmek istedim. Janetta, tamamen sarhoş olduğu için meselenin esasını yana yakıla anlatmıya başladı:

— Hakkın varmış Katina, meğer ben, derin bir çukura düşmüşüm. Bu çukur, az çok senin evvelce söylediğine benziyor. Sen bana hapishaneye gideceğimi söylemiştin. Hâlbuki şimdi onlar beni sürgüne gönderiyorlar. Güya kumpanya benden çekiniyormuş. Bir gün gelip te gevezelik edeceğimden korkuyormuş. Onun için mutlaka buradan defolup İtalya'ya gitmeli imişim, eğer gitmezsem, sonunu düşünmeli imişim. Söyle... Panaya'nın aşkına söyle, nasıl gidebilir miyim? Barçello'dan nasıl ayrılabilirim. Ağladım, yalvardım, teminat verdim. Barçello beni dinlemedi bile. Şimdi ben, süprüntü küfesine atılmış eski bir çarık gibi oradan oraya sürüklenirken, Barçello kim bilir hangi genç ve güzel kadınla yaşıyacak.

Janetta, hem söylüyor, hem ağlıyordu. Bilmem ki, bu çılgın ve sarhoş kadının haline gülmek mi ağlamak mı lâzımdı? Yalnız şunu anlamıştım ki, artık bu kadının başına bir felâket geleceğini muhakkaktı.

Katina, buraya gelince susmuş. Şimdi bu karanlık kulübede uzun bir sükût hâsıl olmuştu. İkisi de

düşünüyorlardı. Epeyce uzun süren bu sessizlikten sonra, Gâvur Memet sordu:

— Demek ki, Janetta'yı boğan, onlar...

Katina titreyerek cevap verdi:

— Bunu gözlerimle görmedim.

— Hiçbir ses işitmedin mi?

— Hayır, hiç bir ses işitmedim.

— Pekâlâ, onun boğulduğunu nasıl haber aldın?

— Güya bekçi, karşıki viranede su döküyormuş. Kulübede boğuk bir ses işitmiş. Bundan şüphelenmiş. Bir kenara gizlenmiş. Bir az sonra kulübenin kapısı açılmış. İçerden iki kişi çıkmış. Bekçinin şüphesi artmış. Kaçanların arkalarına düşmüş, kovalamış. Fakat tutamamış. Janetta'yı o halde görünce yaygarayı basmış. Ben de, öteki komşular gibi bu gürültüyü işittim. Kulübeye, sonradan gittim.

Aradan, yine uzunca bir sükût oldu. Sonra, yine Gâvur Memet sordu:

— Katina! Bu Barçello denilen adamı şahsen iyice tanıyorsun değil mi?

— Aa, ne demek Memet Ağa. Hiç olmazsa, haftanın üç, dört gününde muhakkak Sent Antuan kilisesine gelir.

— Kiliseye mi gelir? Ne münasebet? Böyle

adamların kilise ile ne alış verişi olur?

— Haa. Onu da söyliyeyim. Barçello kiliseye geldiği zaman, içeri girmez. İbadet etmez. Orada uzun ve kır sakallı şişman bir papazı vardır. Onunla kilisenin yan kapısındaki camekânın arkasında birleşir. Bazan uzun, bazan de kısa görüşürler. Sonra papaz kiliseye girer, Barçello da çıkar gider.

Gâvur Memet, mütemadiyen ellerini sıkıyor, tok ve kalın parmaklarını çıtırdatıyordu. Birdenbire ayağa kalktı.

— Az kalsın, unutuyordum Katina, Vasil ortada yok. Nerede?

— Vasil'i, bir haftadan beri işe verdim Memet Ağa. Yeniköy'de bir balıkçının yanında çalışıyor, ağ örmesini öğreniyor.

— Demek ki yalnızsın.

— Eh. Hemen onun gibi bir şey.

Gâvur Memet, Katina'ya sokuldu. Elini, onun omzuna koydu. Ağzını âdeta kadının kulağına dayadı:

— Şimdi bak Katina, dedi. Sözlerime dikkat et. Yarın sabah sen gene kilisenin kapısına gideceksin, oraya ihtiyar ve iki gözü kör bir dilenci gelecek. Senin karşına dikilecek. Sen, bu rakipten hoşlanmıyacaksın. Şöyle kısaca bir ağız kavgası yapacaksın. Sonra, gözünü dört açacaksın. Barçello yine gelirse

kiliseye, önünden geçerken bir istavroz çıkaracaksın. Sadaka ister gibi yaparak arkasından uzun uzun yalvaracaksın.

— Şayet yarın kiliseye gelmezse.

— Ertesi günde, aynı oyunu oynıyacaksın. Taa, onun geldiği güne kadar.

Katina, Gâvur Memed'in ellerine sarıldı. Kadının elleri buz gibi soğuk, hâlbuki avuçlarının içi, terden ıslaktı.

— Korkuyorum. Çok korkuyorum Memet ağa. Sakın o dilenci sonra gidip te beni ele vermezsin.

— Hayır Katina. Hiç korkma. Bana nasıl inanıyorsan, o dilenciye de öyle inan.

Al şimdi şunları, harçlık yaparsın. Dediklerimi unutma. Rahat rahat yat. Hadi, gecen hayrolsun.

Karanlıkta, iki gümüş mecidiyenin birbirine çarpan madeni sesi duyuldu.

Gâvur Memet bir gölge gibi ortadan kayboldu.

ERTESİ GÜN

Zaptiye dairesinde Matmazel Lorando'nun kaçırılmasından mütevellit *(kaynaklanan)* telâş hüküm sürerken Gâvur Memet, iz peşinde geziyordu. Talih, bugün onun yüzüne tamamen gülmüştü. İhtiyar bir kör dilenci haline girerek Sent Antuan kilisesi kapısında oturan Katina'nın karşısına geçtiği zaman, uzun müddet beklemedi. Katina, malum olan işaretle ona, genç bir İtalyan gösterdi. Bu delikanlı. Barçello idi.

Barçello, sakın bir yürüyüş ile kilise kapısından girdi. Yan taraftaki camlı kapıya doğru ilerledi. Orada, bir kenara çömelerek bekledi. Bir müddet sonra camlı kapıdan şişman bir papaz çıktı. Barçello ile konuşmaya başladı. Gâvur Memet, bunların konuştuğunu tabii işitemiyor, fakat papazı bir yere çağırdığı anlaşılıyordu. On dakika kadar süren bu

mülakattan sonra papaz tekrar kiliseye girdi. Barçello da avdet etti.

Delikanlı kilise kapısından çıkar çıkmaz Gâvur Memet Katina'ya yaklaştı. Hafif bir sesle:

— Ben, sana yine gelirim, diye mırıldandı.

Katina bu sesi tanıdı. Az kalsın:

— Aaa, Memet Ağa, sen miydin? Diyecekti, fakat kendini zor zapt edebildi.

Barçello, kiliseden çıktıktan sonra Galata saraya doğru yavaş yavaş ilerliyor, Gâvur Memet de karşıki kaldırımdan takip ediyordu. Barçello, Galatasaray'ın yanından saptı. Oradaki dar sokağa girerek tam karşıya gelen şarapçı dükkânına daldı. Gâvur Memet, vaziyetten memnundu. Barçelo'nun burada oturacağını ve arkadaşlarıyla konuşacağını ümit ediyordu. Şu halde, onun arkadaşlarını görmüş ve tanımış olacaktı. Nitekim böyle de oldu. Gâvur Memet, dilenmek için şarapçı dükkânına girdiği zaman Barçello otuz beş yaşlarında kadar, iri vücutlu bir adamla baş başa vermiş, konuşuyordu.

Gâvur Memet, dükkândan çıktı. Köşeyi dolaşır dolaşmaz. Süratli bir el hareketiyle gözündeki siyah gözlükleri çıkardı. Taksime doğru süratle yürümeğe başladı. Ağa caminin kapısı önünde gelince, biraz duraladı. Arkasına baktı. Takip edilmediğine emin olunca kapıdan girdi. Avluyu dolaştı.

Abdesthanelerden birine girerek kapıyı kapadı.

On dakika sonra kapı açılıp da Gâvur Memet dışarı çıktığı zaman yine eskisi gibi gençleşmiş ve güzelleşmişti. Abdesthaneden bir olukla geçen bol su ile yüzündeki iğreti kılları ve boyaları yıkamış, bir kuşak gibi beline sardığı lacivert gemici gömleği giymiş, başına da yine bir gemici takkesi geçirmişti. Tam bir Yunanlı gemi kaptanı kıyafetine girmişti. Bu kıyafetle, onu tanımak mümkün değildi.

Süratle kapıdan çıkan Gâvur Memet, âdeta koşarcasına şarapçı dükkânına gittiği zaman, orası, epeyce tenhalaşmıştı, Barçello ile arkadaşı karşı karşıya oturmuş, yemek yiyorlar ve şarap içiyorlardı. Gâvur Memet, onları şüphelendirmemek için yanlarına sokulmadı. Kuytu köşedeki masaya çekilerek ve gayet tabii bir Rumca ile garsona hitap ederek sucuk ile şarap ısmarladı.

İki tarafın yemek yemesi de epeyce uzun sürmüştü. Bu esnada dükkân tamamıyla tenhalaşmış, hemen kimse kalmamıştı. Barçello ile arkadaşı epeyce neşelenmişlerdi.

Birer sigara yakmışlar. Peykenin üzerine boylu boyuna uzanmışlar, dükkânın sahibi olan İtalyanla şakalaşmıya başlamışlardı. Aradan çok geçmedi, şarap tesirini gösterdi. Barçello ile arkadaşı sırtüstü yattılar, horlamaya başladılar. Şimdi, Gâvur Memet'in vaziyeti epeyce müşkülleşmişti. Bunla-

rın uzun müddet uyuyacakları aşikârdı. Burada böylece, onlar uyanıncaya kadar beklese, nazarı dikkati celbetmek ihtimali vardı. Şüpheyi celbetmemek için dışarıya çıkıp gezinse, bu adamların harekâtını göz önünde bulundurabilecek miydi? Şu halde?

Gâvur Memet, düşünürken, şarapçının tezgâhındaki dolabın üstünde duran iskambil kâğıtları gözüne ilişti. Hovarda ve sefih bir gemici tavrıyla, şarapçıya seslendi:

— Barba! Cebime batan bir mecidiye var. Bir parti iskambille şunu çıkarabilir misin?

Şarapçı güldü ve cevap verdi:

— Pek derinde ise, çıkaramam.

— Galiba işin yok. Gel bakalım. Bir tecrübe edelim:

Gâvur Memet'le şarapçı karşı karşıya geçmişler, oyuna başlamışlardı. Parti, partiyi takip ediyor: mecidiyeler, mütemadiyen ortada dönüyordu. İkindi vakti geçmişti. Gâvur Memet bu gibi işlerde çok sabırlı bir adam olmakla beraber, Barçello bir arkadaşının bu bitmez tükenmez uykusundan bıkıp usanmıştı. Bu esnada kapı açıldı. Elindeki kalın bastona dayana dayana yürüyen bir adam içeri girdi. Bu adamın başındaki siyah şapka, kırlaşmış gür kaşlarını tamamıyla örtüyor. Uzun ve beyaz sakalı karnının üstüne kadar iniyordu.

Sağ ayağında, baldırlarına kadar çıkan kısa bir

çizme vardı. Sol bacağı, diz kapağından itibaren kesik ve cilalı tahtadan sivri bir ayak görünüyordu. Bu adam, kapıdan girer girmez, kalın ve azametli bir sesle:

— Bonasera, diye bağırdı.

Şarapçı, derhal tanıdığı bu sese karşı, arkasını dönmiye lüzum görmeden:

— Bonasera, Sinyor Bonelli, diye cevap verirken, Barçello ile arkadaşları uyanmışlar, gözlerini uğuştıra, uğuştıra oturmuşlardı.

Şimdi Gâvur Memet, bütün dikkatini kulaklarına vermiş, onların konuşacakları şeyleri işitmiye çalışıyor, göz ucu ile de vaziyetlerini tarassut ederek *(gözetleyerek)* hiç bir hareketlerini gözden kaçırmıyordu.

Sinyor Bonelli, doğruca Barçello'nun masasına gitmiş ağır tahta sandalyeyi geri çekerek oturmuştu. Garsonun getirdiği şarabı ağır içiyor, işitilmesi mümkün olmayacak derecede hafif bir sesle konuşuyordu. Bir aralık cebinden bir kâğıt çıkardı, Barçello'ya verdi. Barçello, bu kâğıdı dikkatle iç cebine yerleştirirken, Bonelli, eliyle masanın üstüne bir takım yollar çiziyor, bir yer tarif ediyordu.

Gâvur Memet, birdenbire elindeki iskambilleri masanın üstüne attı. Yüksek sesle, Rumca koyu bir küfür bastı ve sonra:

— Artık üzerimde bir tek metelik kalmadı. Bu

akşam Galata sokaklarında hovardalık edebilmek için gemiye kadar gidip para almak lâzım. Hadi bakalım, şuradan bize cabadan bir şarap ısmarla, diye bağırdı.

Şarapçı, bu acemi kumarbazın cebine batan dört mecidiyeyi hem de en derin yerinden birer birer çıkarmaktan mütevellit memnuniyetle kalktı. Tezgâha gitti.

Doldurduğu bir bardak şarabı Gâvur Memed'e getirdi. Alaylı bir sesle:

— Yolun düşerse, gene gel kaptan, dedi.

Bu sırada birer ikişer akşam müşterileri gelmeye gece yavaş yavaş masalar dolmaya başlamış, Gâvur Memet'i de derin bir düşünce almıştı. Şimdi onun karşısında üç kişi vardı. Kara Yürek çetesini teşkil eden bu adamlar buradan çıktıktan sonra ihtimal ki dağılacaklardı. O zaman bunlardan acaba hangisini takip etmek muvafıktı? Bu suali uzun müddet zihninde tahlil eden Gâvur Memet, nihayet kendi kendine cevap verdi.

— Mademki Barçello'ya bir kâğıt verildi ve uzun uzun bir yer tarif edildi. Şu halde, mühim bir vazifeye gönderiliyor. Bunun için, onu takip etmek lâzım.

Şimdi, Barçello ayağa kalkmış, hem konuşuyor, hem de şapkasını giyiyordu. Gâvur Memet, ondan evvel davrandı. Kayıtsız bir halde dükkândan çıkarak köşe başındaki tütüncüden tütün almak ba-

hanesiyle camekânın arkasına saklandı. Barçello, pervasız bir halde önünden geçti. Soldan saparak kule kapısına doğru yürümeye başladı. Gâvur Memet, arada epeyce bir mesafe bırakarak onu takip ediyor, bu gidişle Galata'ya ineceğini zannediyordu. Fakat Mısır otelinin önüne gelince Barçello durdu, içeriden çıkan siyah elbiseli ve yüzü sık peçeli bir kadınla konuştu. Sonra, kadının elini sıkarak veda etti. Otele girdi. Gâvur Memet:

— Al bakalım, karşımıza bir de kadın çıktı. Her halde bu da çeteden olacak, diye mırıldanırken, kadın karşıki kaldırma geçti. Dar sokağa saparak kayboluverdi.

Gâvur Memet, otel kapısını görebilecek bir yerde duruyor, gözlerini kapıdan ayırmıyordu.

Bekledi, bekledi, bekledi. Ancak mesleğine âşık bir zabıta memurunun sabır ve tevekkülüyle gece yarısına kadar bekledi. Caddedeki dükkânlar çoktan kapanmış, gelip gidenler, bir hayli azalmış. Açlıktan ve yorgunluktan gözleri kararmıştı. Beynini tırmalıyan bir sual mütemadiyen dilinde dolaşıyordu.

— Barçello, burada ne yapıyor? Acaba, burada mı yatıp kalkıyor?

O zaman Mısır oteli yeni açılmıştı. Beyoğlu'nun birinci sınıf oteli idi. İstanbul'a gelen zengin ecnebiler, burada yatıp kalkıyordu. Bütün bunları düşündükçe, Barçello'nun burada kalmasına Gâvur

Memet hayret ediyor. Artık onun burada yerleşmiş olmasına hüküm veriyordu.

Sent Marya kilisenin saati on ikiyi çalarken, artık Gâvur Memet'in de sabrı, tükenmiş.

— Anlaşıldı. Bu adam, burada kalıyor. Sabaha kadar beyhude yere beklemektense, gidip bir iki saat rahat edeyim. Erkenden geleyim. Tekrar takibe girişeyim, dedi.

Karşıki kaldırıma geçti. Son defa olarak otelin cephesindeki pencerelere göz gezdirdi. Bütün odalardaki lambalar sönmüştü. Yalnız en üst kattaki bir odada hafif ışık görünüyor, bir adamın odada gezindiği düz beyaz storlara akseden hayalden anlaşılıyordu.

— Sakın, o olmasın?

Bu sual, şimdi Gâvur Memet'i kaldırımın üzerine bir çivi gibi mıhlanmıştı. Gözlerini pencereden ayıramıyor, perdeye akseden hayalin hareketlinden, mana çıkarmaya çalışıyordu. Perdede ki hayalin, başına şapka giydiğini görür görmez, Gâvur Memet o kadar sevindi ki, âdeta kendini kaybetti. Hele lambanın birdenbire sönmesi üzerine ihtiyarını *(iradesini)* kaybederek, açıktan açığa:

— Ta kendisi. Hem de sokağa çıkıyor, diye söylendi.

Hemen oradaki dar sokağa girerek köşe başına

gizlendi ve bekledi.

Birkaç dakika sonra otelin büyük kapısının iç tarafındaki camlı kapı açıldı. Sokağa ölgün bir ziya aktı. Barçello kapıda görünür görünmez, durarak iki tarafına baktı anda Gâvur Memet sevincinden deli olacaktı.

Hemen arkasındaki gemici gömleğini çıkardı. Yine bir kuşak gibi beline sardı. Arkasındaki eski ceketle kaldı. Şimdi, Barçello ile karşı karşıya gelseler bile, şüphesiz, tanınmıyacaktı. Barçello, sağa döndü. Galatasaray'a doğru yürüdü. Fakat Venedik sokağının hizasına gelince karşıya geçti. Sokağa girdi. Sokak, zifiri karanlıktı.

Gâvur Memet, duvarları siper alarak onu yavaş yavaş takip ediyor. Bu koyu karanlıkta kaçırmamak için bütün dikkatini gözlerine ve kulaklarına veriyordu.

Barçello, Venedik sokağını baştanbaşa geçerken Tepebaşına çıktı. Tekrar sağa döndü. Artık mezarlıkların korkunç servileri görünüyordu. Bu büyük caddede tek tük fenerler olduğu için Gâvur Memet görünmemiye dikkat ediyordu. Barçello mezarlık tarafına sapmış yavaş yavaş ilerlemeye başlamıştı. Hem gidiyor, hem de mezarlığa karşı olan evleri tetkik ediyordu. Bir aralık durdu. Büyük bir eve uzun uzun bakıyordu. Gâvur Memet kendi kendine:

— Lorandoların konağı. Anlaşıldı, herifler, büyük bir vurguna hazırlanıyorlar. Diye mırıldandı. Fakat Barçello birdenbire geri dönmüştü. Bu dönüş o kadar süratli olmuştu ki, eğer Gâvur Memet, kendisini mezarlığa atmasaydı, görüneceği muhakkaktı.

Şimdi Barçello, duruyor, büyük bir kararsızlık gösteriyordu. Bir aralık yere eğildi. Bir şeyler aradı. Gâvur Memet onun ne aradığını görmüyor, sadece yerdeki taşlardan birini alıp birini bıraktığını hissediyor ve gittikçe hayreti artıyordu.

Tam bu esnada, Tepebaşı tarafından bir ayak sesi işitildi. Barçello bunu duyar duymaz, ses gelen tarafa baktı ve derhal aksi istikamete doğru uzaklaştı. Gâvur Memed müşkül vaziyette kalmıştı. Şimdi iki tarafta da görülmek ihtimaline binaen olduğu yerden kımıldayamıyordu. Lâkin müsterihti *(gönlü rahattı)*. Barçello'nun, Lorandoların konağıyla bir işi olduğunu anlamıştı. Buna binaen, onu takip etmektense, bir yere saklanmayı ve orada beklemeyi tercih etti.

Tepebaşından doğru gelen gölge, yavaş yavaş Lorandoların konağına doğru ilerlerken, Barçello, köşeyi dolaşmış, büsbütün kaybolmuştu. Gölge, konağın önünde durmuş, o da tıpkı Barçello gibi konağa bakmaya başlamıştı. Gâvur Memet'in hayreti arttıkça artıyor:

— Bu da kim? Her halde bizden olamaz. Eğer bizden olsa, Barçello'yu takip etmesi lâzım gelir. Hâlbuki bu adam konakta meşgul oluyor. Yoksa, bu da mı çeteye dâhil, çeteye dahil ise, niçin Barçello ile beraber gelmedi. Ayrı ayrı iş görmekte mana ne?

Diye düşünüyordu. Gâvur Memet, bu düşüncede iken, o gölge de gelmiş, bir mezar taşının arkasına yerleşmişti. Şimdi Gâvur Memet, gülmemek için dudaklarını ısırıyor, içinden:

— Anlaşıldı. Bu adam, muhakkak bir zamparadır. Mutlaka konakta bir kadınla münasebeti var. Fakat sevgilisi, ya uyuya kalmış yahut da onu bu gece kabul edecek vaziyette değil, diyordu.

Fakat aynı zamanda, canı sıkılmıya da başlamıştı. Bu adam burada uzun müddet kalırsa, kendi işine mani olabilirdi. Vakıa Barçello ortada görünmüyordu. Fakat onun buraya geleceği muhakkaktı.

Gâvur Memet'in içine şimdi bir üzüntü düşmüştü. Bu vaziyete karşı ne yapabileceğini düşünüp dururken, mezar taşlarının arasına saklanan gölge yavaş yavaş kımıldandı. Konağa doğru yürümiye başladı. Duvarı tırmandı. Duvardan balkona atladı. Kapının camını kesmiye başladı.

Bütün kuvvetini gözlerine vererek bu gölgenin hareketlerini takip eden Gâvur Memet, o zaman

elini dizine vurarak:

— Vay canına. Herif zampara değil, mükemmel bir hırsızmış, diye mırıldandı.

Hâlbuki bu adamın adı bir hırsız olmayıp Ser Teftiş Hüsnü Efendi olduğunu fark etti. Evvelce yazdığımız veçhile *(şekilde)* Hüsnü Efendi, Matmazel Lorando'nun odasını araştıra dursun, bu esnada köşede ki hafif fener ışığının altında da Barçello'nun gölgesi kımıldamıştı. Şimdi Gâvur Memet öfkesinden dişlerini sıkıyor ve kendi kendine söyleniyordu:

— Ne fena oldu şimdi, Barçello da konağa girecek ve bu iki hırsız karşı karşıya gelecek olursa ne olucak? Şüphesiz, gırtlak gırtlağa gelecekler. Belki de kendilerini öldürecekler, o zaman ben, Barçello gibi mühim bir ipucuna elimden kaçırmış olacağım. Hay aksi şeytan hay, acaba kalkıp Barçello'nun önünde dursam:

— Pardon sinyor, içerde, muhterem bir zat var. Şüphesiz, küçük bir alış veriş ediyor. Hiç telâş etme. Lorando'nun malı, beş— on esnaf doyurmıya kâfidir. Biraz sabret, şurada azıcık nöbet bekle istersen, sana şu tabakamdaki kız saçı gibi İzmit tütününden bir de sigara sarayım.

Desem nasıl olur? Diye, tuhaf düşüncelere düşüyordu.

Barçello, yavaş yavaş konağa yaklaşmış elleri

cebinde olduğu halde, bir gölge gibi sessizce yürüyor, konağın alt kat penceresini dikkatle gözden geçiriyordu. Bu tetkik, epeyce uzun sürmüş hatta bir iki defa sokağın başına kadar gidip gelmişti. Gâvur Memet içinden yine söyleniyor:

— Ne tuhaf şey, Barçello her halde pek saygılı bir esnafa benziyor. Galiba içerde başka bir esnafın kokusunu aldı da saygı edip konağa girmek istemiyor ve yahut henüz pek acemi, birdenbire girivermiye korkuyor. Acaba, konaktakiler birinde bir işaret mi bekliyor. Sakın içeri giren de çeteye mensup biri olmasın? Olabilir ya, diyordu.

Bu esnada, Barçello yine konağın önüne gelmiş... Matmazel Lorando'nun dairesindeki balkonun önünde durmuş. Düşünüyordu. Gâvur Memet, nefes almaktan bile korkuyor, gözlerini Barçello'nun gölgesinden ayırmıyordu. Birden bire Barçello'nun vücudu yaylandı. Kolu, havaya kalktı. Balkonun kapısındaki cam kırılarak, şangırdadı. Gâvur Memet az kalsın:

— Bu, ne? Bu herif, iki saatten beri Lorando'nun camlarını taşlamak için mi burada dolaşıyor, diye haykıracaktı.

Garibi şu idi ki, Barçello birden bire kaçmadı. Kırdığı camın yapacağı tesiri anlamak için olacak ki, birden bire sıvışmadı. İşte o zaman, balkonun kapısı açıldı. İçeriden biri fırladı. Ancak o zaman,

Barçello süratle uzaklaştı. Balkona fırlayan ve oradan duvara, duvardan yere atlayan adamın Ser Teftiş Hüsnü Efendi olduğunu ve Gâvur Memet'le nasıl boğuşmıya başladıklarını, nasıl tanıştıklarını ve sonra, artık Gâvur Memet'in Barçello'yu takipten sarfınazar ederek nasıl avdet ettiklerini. Hüsnü Efendi'nin meçhul hırsızlar tarafından ne şekilde soyulduğunu. don, gömlekle avdet ettiğini, Gâvur Memet'in ölüm haberini geldiği hatırlardadır.

Hüsnü Efendi'yi soyan hırsızların arkasından koşan Gâvur Memet'in, vaka mahalline gelipte Hüsnü Efendiyi bulamayınca. Şişhane yokuşundan Galata'ya doğru indiğini söylemiştik. Şimdiki Galata posta hanesinin yanındaki sokakta o tarihte "Maltızlının Hanı" denilen bir otel bulunuyor, bunun sahibiyle ahbap olduğunu için Gâvur Memet arada sırada bu otelde yatıyordu. Açlıktan ve yorgunluktan bitap kalan Gâvur Memet, bu otelin sakin bir odasında yatağa uzanıp ta gözlerini kapar kapamaz, uyuya kalmıştı. Ne, güneşin doğduğundan ve ne de öğle vaktinin yaklaştığından haberdar değildi. O, burada derin nefesler çekerek uykusuna devam ederken, Lorandoların konağında da mühim bir hadise cereyan ediyordu.

Sabahleyin (alâturka) saat üç raddelerinde, Lorandoların konağına ailenin papazı gelmiş, banker M.Lorando ile görüşmek istemişti. Kızının gaybubetinden *(kayıp olmasından)* fevkalâde müteessir olan

M.Lorando, rahatsızlığını bahane ederek papazı savmak istemişse de, papaz mühim bir mesele hakkında görüşeceğini söyleyerek bu mülakatta ısrar etmişti. Mösyö Lorando öğleden evvel papazı görmenin meş'um *(uğursuz)* olduğunu itimat etmekle beraber bu ısrar karşısında papazı kabul etmek mecburiyetini hisseylemişti.

Papaz, bu muhterem ailenin uğradığı felâketin (Ebbi mukaddes) tarafından mahza *(sadece)* bir imtihan olduğuna, büyük felâketlerin daima büyük saadetlerle hitam bulduğuna dair uzunca bir vaaz ve hazreti Meryem namına da bir hayli teselli verdikten sonra bu gece sabaha karşı ibadetle meşgul iken kapısının çalındığını, bu vakit kendisini ziyarete gelenin kim olduğunu anlamak için bizzat kapıyı açtığı zaman bir maskeli adamla karşılaştığını bu adamın kendisine:

— Siz, Lorando ailesinin papazısınız. Tabii onları sever ve her türlü fenalıktan esirgemek istersiniz. Bu, bir iki günden beri başlarında bir felâket dolaşıyor, bundan kurtulmak bir tek şarta bağlıdır. Bu şartın ne olduğunu bildiren bir mektup, dün gece, Matmazel Lorando'nun penceresinden içeri atılmıştır. Şimdi siz, bütün dünyaya sulh ve salâh getiren Hazreti Mesih namına konağa gidecek, Mösyö Lorando'yu görecek ve o mektupta bildirilen şartın kabul edilip edilmiyeceğini öğrenecek ve bize bildireceksiniz. Bunu bize nasıl bildire-

ceksiniz? Eğer şart kabul edilirse bu akşam duasında, vaaza başlıyacağınız zaman elinizle üç defa sakalınızı sıvayacaksınız. Eğer kabul edilmedi ise ellerinizi birbirine kilitleyerek birkaç saniye, dua vaziyeti alacaksınız ve bu vaziyeti aldığınız zaman, genç bir kızın ölüme mahkûm olduğunu hatırlıyarak, onun ruhunun istirahatine bir dua okursanız, vazifenizi tamamıyla ifa etmiş olursunuz papaz efendi.

Dediğini hikâye ettikten sonra, ellerini ve gözlerini semaya kaldırdı. Dindarane bir tavır aldı. Sözüne şu suretle devam etti:

— Tabii, bilirsiniz muhterem Mösyö Lorando yeryüzünde bulunan bütün insanlara maddi ve manevi felâketlerden kurtarmak ve Hazreti Mesih'in iman ve itikatlı kullarını saadete kavuşturmak vazifesinden başka hiçbir şey düşünmeyen bizler yani Allah adamları, meslek ve vazifemiz icabı olarak birçok insanların ef'al *(hareket)* ve esrarına da vakıf oluyoruz. Bunlardan günahkâr olanları "Bakire uzma hazreti Betulu azra" namına (Papaz efendi, burada bir haç çıkarmayı unutmamıştı,) affediyoruz ve o esrar kalbinizden bir daha çıkarmamak şartıyla saklıyoruz. Ancak maslahat *(maksat)* icabı olarak ve vazifemi haleldar etmediğinden emin bulunarak şunu da söylemek mecburiyetini hissediyorum ki, muhterem kerimeniz son zamanlarda bana bazı itiraflarda bulunmuştu.

Beni murahhas *(delege)* olarak size gönderenlerin bahsettikleri felâketin ne olduğunu işte şu anda Papaz efendi (Papaz efendi, bura sağ elinin şahadet parmağı ile odanın tavanını göstermişti.) semadan bize bakan "Ebi mukaddes"imiz namına yemin ederim ki, evet, bu felâketinin ne olduğu bilmiyorum. Yalnız, Allah tarafından bizlere bahşedilmiş olan ruhani bir kuvvetle, bu felâketin muhterem matmazel Lorando'ya taalluku *(alakası)* olabileceğini hissediyorum. Ve bundan dolayı çok müteessir bulunuyorum. "Büyük anamız"ın muhafaza ve sıyanetine *(korumasına)* mazhar olması için daima duada bulunduğum muhterem ailenizi şu anda tehdit eden felâketi bana anlatıp anlatmamakta muhtarsınız, muhterem M.Lorando, Vazifem sadece Allah rızası için hizmet etmek ve büyük Mesih'in imanlı kullarını yine onun namına hoşnut etmiye gayret eylemektir.

Papaz söylemekten, M. Lorando da dinlemekten yorulmuşlardı, M. Lorando, mustarip bir sesle cevap verdi:

— Sözlerinizde, beni düşündüren iki nokta var, muhterem peder, birisi başımıza gelen felâketten bizi kurtaracak şartı havi mektup, biz, böyle mektup almadık. Vakıa, dün gece bir hadise oldu. Gece yarısından sonra kızımın odasında bir cam kırıldı. Odaya koştuk. Her tarafı aradık. Hiç bir şey bulamadık. Hatta uzun uzadıya düşündüğümüz halde,

bu camın nasıl kırıldığını da anlayamadık. Sadece, akşamdan sımsıkı kapanmış olan balkon kapısını, açık bulduk ve buna hayrette kaldık. Gelelim ikinci meseleye, kızımın bazı itiraflarından bahsediyorsunuz. Bu itiraflar, ne olabilir? Kızım, çok sıkı ve metin bir terbiye altında büyümüştür. Gerek terbiye ve gerek iffetinden eminim. Hatta şunu katiyen iddia edebilirim ki kızım ailesinin şeref ve haysiyetini haleldar edecek bir günahı irtikâp *(kötülük)* etmek şu tarafa dursun, böyle bir şeyi aklından geçirmeyecek derecede ağırbaşlıdır.

Bu kati ifade karşısında, Papaz Efendi biraz bozulur gibi olmuştu. Derhal ellerini kaldırdı ve göğsüne dayadı:

— Haşa, Haşa... Muhterem Mösyö Lorando, ben duacınız da Matmazel Lorando'nun bir büyük günah işlediğini itiraftan bahsetmedim. Her genç kız gibi küçük bir gönül macerası...

Mösyö Lorando birdenbire papazın sözünü kesti:

— Pekâlâ, kızım evlenecek bir çağa gelmiştir. Bunu, bana değilse, anasına, olmaza dadısına söyleyebilirdi. Eğer arzusu muvafık bir şeyse, tabiidir ki biz de memnuniyetle kabul ederdik.

— Ya, muhterem matmazelin arzuları muvafık bir şey değilse...

— Anlıyamadım, ne gibi?

— Mesela ailenizin arasına karışması mümkün olamayacak bir adam.

— İşte, asıl mümkün olamayan şey budur papaz efendi. Ailemizin arasına karışmayacak bir adamla kızımın hiçbir alış verişi olamaz. Şimdi size, bir baba sıfat ile soruyorum. Kızımın ne gibi itiraflarda bulunduğunu lütfen söyler misiniz?

Papaz efendi, enikonu bozulmuştu.

— Muhterem Mösyö Lorando! Bir baba sıfatıyla sorduğunuz şu suale, ancak familyanızın bir duacısı sıfatıyla şu cevabı verir ve derim ki muhterem matmazelin bana vuku bulan itirafatında, muhterem ailenizi şerefi ve haysiyetini haleldar edecek hiçbir şey yoktur. Tabii bu cevabı kâfi görürsünüz ve Allah tarafından ifasına memur olduğum bir vazifeyi bana ihlâl ettirmezsiniz.

Mösyö Lorando, fena halde kızmıştı. Esasen böyle papaz ve kilise işlerine o kadar ehemmiyet veren bir adam değildi. Birdenbire ayağa kalktı.

— Mecbursunuz, papaz efendi. Kızımın, kiminle alâkadar olduğunu bana söylemiye mecbursunuz, diye bağırdı.

Papaz sözlerinde pek ileri gittiğini anlamıştı. Derhâl kendini topladı:

— Müteessir olmayınız, hiddet etmeyiniz Mösyö Lorando. Muhterem ailenizin bir duacısı ve

papazı sıfat ile Matmazel Lorando'nun maddi ve manevi hayatıyla ben de alâkadarım. Eğer Matmazelin eğer büyük bir günahı olsaydı, bir taraftan onun affı için pederimiz Hazreti Mesih'e dua ederken, diğer taraftan da koşar, size gelir *"böyle, mühim bir mesele var, aman, bunun önüne alalım."* derdim. Muhterem Matmazel Lorando'nun, bu duacınıza olan itirafı, şundan ibarettir, Zannederim ki, bir İtalyan çalgıcı varmış, bu adam, genç ve güzelmiş. Matmazeli kilisede görmüş ve âşık olmuş. O derecede aşık olmuş ki yalnız Matmazelin yüzünü görebilmek için her pazar kiliseyi geliyor, her gün, Matmazeli sokakta takibe diyormuş. Matmazele müteaddit *(çeşitli)* vasıtalarla mektuplar yollamış. Matmazel, evvelâ bu adama haddini bildirmek istemiş, fakat bir gün onun gözyaşlarını görmüş, Hazreti Meryem'in şefkat ve merhametinden ilham alarak bundan vaz geçmiş. Orasını pek iyi bilemiyorum amma, galiba, bir yahut birkaç mektup yazmış, hiç bir faydalı neticeye ihtimali bulunmayan bu aşktan vazgeçmesi için o delikanlıya yalvarmış.

Şimdi de bozulma sırası, Lorando'ya gelmişti. Sordu.

— Bu mektuplar nerede?

— Tabiidir ki pek iyi bilemiyorum. Fakat öyle zannediyorum ki, beni buraya gönderen adamların elinde.

Lorando, mütemadiyen parmaklarını çıtlatıyor ve düşünüyor. Dalgın dalgın tekrar sordu:

— Peki, bu adamlar kızımı serbest için ne istiyorlar?

— Beş bin Napolyon.

— Beş bin Napolyon mu? İstanbul piyasasında Napolyon azdır. Bu kadar kısa bir zamanda bu para tedarik edilemez.

— Bu gibi işlere kat'iyen aklım ermez amma, muhterem M.Lorando, acaba bulunabildiği kadar napolyon verilse, üst tarafı da İngiliz altını, kıremiç ve saire ile ikmal edilse?

Lorando, papazın bu sözlerine cevap vermedi. Ayağa kalkarak:

— Öğle yemeği vaktine kadar bana müsaade ediniz. Yemek vakti. Geliniz, hem yemek yeriz hem de görüşürüz, dedi.

Papaz gittikten sonra, Mösyö Lorando derhal Fransa sefarethanesini koştu. Sefirle konuştu. Sefir, Osmanlı hükûmet inin, Matmazel Lorando'yu çarçabuk bulunabileceğini hiç ümit etmiyor. Vakit geçirilirse, bir felâket vuku bulacağından korkuyordu. Buna binaen, şöyle kombinezon *(tertip)* buldu:

— Siz bu parayı veriniz. Matmazeli bu caniler elinden halas *(kurtarmak)* ediniz. Matmazeli bir

hafta kadar evinize getirmeyiniz. Başka bir yerde gizleyiniz. Bu müddet zarfında ben Osmanlı hükûmet ini sıkıştırayım, bu canilerin meydana çıkarılmasını temine çalışayım. Bu adamlar, böyle serbest serbest ortada dolaştıkça, hiçbirinizin hayatı, tehlikeden masum değildir.

Sefirin teklifi gayet muvafık olduğu için Mösyö Lorando büyük bir memnuniyetle kabul etti. Öğle vaktine doğru sefarethaneden çıkarak konağına geldi.

Papaz Efendi Mösyö Lorando'yu çok beklet-medi. Lorando'nun sofrasındaki nefis taamların *(yemek)* hülyasıyla gözleri parlıyan papaz efendi, etekleri savura savura geldi. Derhal masa başına geçtiler. Bir taraftan yemek yerken diğer taraftan da müzakerata[11] giriştiler.

Papaz Efendi'nin rivayetine bakılırsa, matmazeli kaçıran caniler, şimdi de adım adım kendisini takip ediyorlarmış. Şayet, zabıta ile yahut zabıta mensubiyeti dahi olan bir kimse ile temas ettiğini hissederlerse, bir hançer darbesiyle bu fani dünyadaki hayatına nihayet vereceklerini söylüyorlarmış. Kendisiyle temasta bulunan canilerin murahhasına sabahki muhavereyi *(konuşmayı)* anlatmış, verilecek altınların kâmilen napolyon olmamasında bir beis yokmuş. Piyasa mucibine hesap edilecek diğer altınlarla da tesviyesi *(dengelemesi)* mümkün olacakmış.

11 Bir konuyla ilgili konuşmalar

Ancak altınlar gizlice papazın evine nakledilecekmiş. Evi gizlice tasarruf ettikleri için bunu kendileri görebilirmiş. Paraların nakli hitam bulduktan sonra o civarı bir daha gözden geçiriceklermiş. Gerek zabıtadan ve gerek Lorando ailesinden oralarda hiç kimsenin bulunmadığına kanaat hâsıl olduktan sonra matmazeli eve getirecek, Papaza teslim edecek, altınlarla mübadele edeceklermiş...

Öğle vakti, Lorando'nun konağında bu müzakere cereyan ederken, Galata'da Maltızlının otelinde yatan Gâvur Memet uyanmış yatağının içinde bağdaş kurup oturarak sigara içiyor ve düşünüyordu.

Şimdi işe nerden başlamak icap ediyordu? Bu sual, Gâvur Memed'in zihninde dönüp dolaşıyor, Barçello'nun gece balkon kapısından attığı mektup üzerinde temerküz ediyordu *(birleşiyordu.)* Eğer bu alelade bir aşk mektubu olsaydı, böyle camı kırmak ve ev halkını ayağa kaldırmak suretiyle atılmazdı. Demek ki bu mektubun büyük bir ehemmiyeti vardı. Fakat şimdi bu mektup nerede ve nasıl bulunacaktır. Bunun için en evvel Hüsnü Efendi'yi soyan hırsızları aramak lazımdı. Hem hırsızlar bulunursa, çekmece de meydana çıkacaktı. Bu çekmecenin saklandığı yere bakılırsa içinde kıymettar birçok şeylerin bulunduğu muhakkaktı.

Gâvur Memet, bu kararı verdikten sonra derhal giyindi. Sokağa çıktı. Evvelâ tıka basa karnı-

nı doyurdu. Sonra da hırsızlar aramıya koyuldu. Yüzlerce tecrübesi ile biliyordu ki, kıymetli şeyler ele geçiren hırsızlar, onları derhal paraya tahvil *(çevirme)* ederler ve o parayı da Galata'nın meyhane ve umumhanelerinde yerlerdi. Hırsızların mal sattıkları yerler, o tarihte pek mahduttu *(sınırlı)*. Hemen hemen dört beş Musevi böyle sirkat *(hırsızlık)* mallarını ucuzca hırsızlardan alırlar. Kıymetli az olanlarını burada satarlar. Kıymettar olanları da Avrupa'ya yollardı. Gâvur Memet, bunların hepsini tanıyordu. Hatta aralarında bir dostluk vardı. Çünkü bunlar da ara sıra hırsızlar tarafından soyuluyorlardı. Sonra Gâvur Memet, hırsızları buluyor, çalınan malları kurtarıyordu. O gün akşama kadar Gâvur Memet, bu Musevileri dolaştı. Fakat hırsıların izini bulabilmek bir ipucu yakalayamadı.

— Gece, sabahlara kadar Galata'nın bütün meyhane ve umumhanelerini altüst etti. Buralarda da bir iş beceremedi. Zayıf bir ümide kapıldı. Hırsızların mektubu düşürmek ve yahut yırtıp atmak ihtimallerini binaen gitti. Mezarlığa gezdi. Her tarafa bakındı. Orada da bir şey bulamadı. Bu muvaffakiyetsizlik Gâvur Memet'i fena halde üzüyor. Âdeta ümitsizliklere düşüyordu.

Bir aralık otele gitmek, Barçello hakkında tahkikata girişmek istedi. Fakat tanınmak ihtimaline binaen bu da işine gelmedi. Bir mezar taşının üstüne oturmuş derin derin düşünüyor. Oturduğu

yerden, servilerin arasında, Şişhane caddesi parça parça görünüyordu. Gelip geçenler arasında, nasılsa gözüne bir papaz ilişti. Bu papaz, Gâvur Memede, büyük bir ilham verdi. Elini dizine vurarak:

— Ulan, ben ne budala herifmişim. Asıl yapılacak işi bırakmışım da, kıvır zıvır şeylerle uğraşıyorum, diye söylendi.

Derhal kalktı. Sent Antuan kilisesine giderek bir köşeye saklandı. Barçello ile görüşen papazı tarassuda başladı. Bugün pazar olmadığı için sabah duası erken bitmişti. Zaten kilisede pek kalabalık değildi halk dağıldıktan sonra papazda çıktı. Yanındaki sokağa saptı. Yavaş yavaş yokuşu indi. Sağdaki dar sokağa girdi. Bu sokak kısmen boş arsalardan ve kısmen de yüksek bahçe duvarlarından ibaretti. Ortada bir katlı küçük bir ev görünüyordu.

Papaz bu evin önünde durdu. Cebinden çıkardığı bir anahtarla kapıyı açtı. İçeriye girdikten sonra kapıyı kapadı.

Mahirane bir surette papazı takip eden Gâvur Memet oradan ayrılırken yüzü gülüyor, kalben büyük bir memnuniyet hissediyordu. Kendi kendine:

— Geceye kadar vaktimi boş geçirmemeli, diye düşündü.

Kulekapısında tenha ve dolambaçlı bir sokağın ortasında olan evine geldi. Giydiği elbiseleri kâmilen çıkardı. Arkasına koyu kurşuni renkte sıkı

bir poturla dar bir mintan giydi. Bu kıyafetle Karadeniz sahilinden gelen bir gemiciyi benzedi. Çift namlulu iki tabanca doldurdu. Bunları kuşağının arasına soktu. Kablo tellerinden bükülmüş ucu zift topuzlu usturpesini[12] beline doladı. Küçük kamasını sol kolunun içine sakladı. Siyah beze sarılı hırsız feneri ile maymuncuk destesini yanına aldı. Yine Sent Antuan kilisenin önünde giderek dolaşmıya başladı.

Akşam duası zamanına kadar kilise civarından ayrılmadı. Can çalmıya başladığı vakit, kilise kapısını görebilecek bir yere saklandı.

Papazın geldiğini ve kiliseye gittiğini görünce: hemen papazın evine giden yokuşu indi. Dar sokağa girdi. Papazın kapısını çaldı. Fakat cevap alamadı. Bu suretle evde kimsenin olmadığına kanaat hâsıl edince yanındaki boş arsaya dolaştı. Burada yüksekçe duvara tırmanarak evin bahçesine atladı. Cebinden maymuncuk destesini çıkardı. Lâkin arkasından sürgülü olduğu için açmadı. Tekrar duvara tırmandı.

Oradan oluklara tutunarak dama çıktı. Yüzüstü yatarak ve bir yılan gibi oyulganarak yavaş yavaş dam kapağına doğru aktı. Ve sonra dam kapağını tekrar kapadı. Dizlerini kirişlerin üzerine dayadı. Boylu boyunca tavan tahtalarının üzerine uzandı.

12 İnce bir halatın ucuna bir kurşun parçası bağlanarak yapılan bir çeşit kırbaç

Bir budak deliği aradı. Gözünü deliği uydurarak baktı. Burası Papaz Efendi'nin yatak odası idi.

Kapının karşısındaki köşede siyah demir bir karyola onun üstünde karmakarışık bir yatak görünüyordu. Ortada küçük bir masa, masanın üstünde bir şarap şişesi, karşıki köşede de büyücek bir koltuk vardı.

Gâvur Memet, dizlerini ve ellerini kirişlere basarak bir kaplumbağa gibi yavaş yavaş ilerledi. Yine bir delik buldu. Baktı. Burada da bir oda vardı. Gâvur Memet, hafifçe mırıldandı:

— Burası da Papaz Efendi'nin yemek odası.

Ortadaki masanın üstünde kirli kapları, devrilmiş şarap şişeleri görünüyordu. Gâvur Memet dikkat etti. Masanın üstündeki takımlar, bir kişilik değildi. O zaman yüzünde büyük bir memnuniyet görüldü. Demek ki düşündüğü şeyde hata etmiyordu.

Bu esnada, sokak kapısı bir anahtarla açıldı Gâvur Memet buna taaccüpte kaldı *(şaşırdı.)* Henüz dua bitecek ve Papaz avdet edecek kadar zaman geçmemişti. Acaba bu gelen kimdi. Yoksa Papaz Efendi, birdenbire hastalanıp ta geri mi gelmişti. En küçük bir pıtırtı çıkarmadan boylu boyunca kirişlerin üzerine uzandı. Gözünü deliğe dayadı. Aşağıya baktı.

Odadan içeri, bir kadın girdi. Kadın yüzünü sık

bir peçe ile örtmüş, uzun ve geniş bir örtüye bürünmüştü. Gâvur Memet, hayret ve dikkatle bakıyor, kadının, hiçbir hareketini gözden kaçırmamıya çalışıyordu. Kadın evvelâ sıkı sıkıya büründüğü siyah örtüyü çıkardı, bir tarafa attı ve sonra yüzünde kalın peçeyi çıkardı:

O zaman Gâvur Memet yumruklarını sıkarak:

— Vay canına yandığımın papazı. Amma da tabiat sahibi kefere imiş.

Diye mırıldandı. Yirmi beş yaşında kadar olan bu kadın, cidden güzeldi. Bir taraftan yavaş yavaş masanın üstündeki kirli tabakları topluyor, bir taraftan da alçak sesle İtalyanca bir şarkı söylüyordu. Kadın, bazen uzun müddet odadan kayboluyor. O zaman mutfak tarafından tabak ve sahan tıkırtıları işitiliyor bazen de odaya geliyor, yemek masasını yeniden hazırlamakla meşgul oluyordu.

Aradan iki saat bu suretle geçmişti. Kadın ellindeki yıkanmış bardakları peçete ile kurularken, sokak kapısı anahtarla açıldı. Papaz içeri girdi. Kadın, kapıya doğru bakarak şen bir İtalyanca ile seslendi:

— Kimdir?

Dışarıdan, Papazın ağır ve yorgun sesi işitildi:

— Kim olacak? Ben. Aşkın, sevgilin, varlığın, hayatın...

Kadın, papazın sözünü kesti:

— Bırak, ben söyleyim Coi. Aşkım, sevgilim, hayatım, uzun sakallı bebeğim, günlük kokan...

İkisi de birer kahkaha koyuverdiler.

Kadın devam etti:

Söyleyim mi?

Papaz, dışardan cevap verdi:

— Hayır, hayır. Alt tarafını söyleme

Kadın, nazlanarak sordu:

— Niçin gelmiyorsun buraya?

— Bir saniye, hah işim bitti, geliyorum, hazır ol.

Papaz bunu söyler söylemez içeri öyle bir atılış atıldı ve o narin kadının vücudunu o kadar kudurmuşçasına kavradı ki, Gâvur Memet az kalsın:

— Hey gidi koca moruk hey! Diye bağıracaktı.

Papaz şimdi saraya tutulmuş mahlûklar gibi homurdanıyordu:

— Aşkım, sevgilim, ömrüm, hayatım. Sevgili Mariyam...

Gâvur Memet, öfkeden titreyen dişleri arasından mırıldanıyordu:

— Vay gidi, Allah adamı vay. Eğer ben, kilise duvarında resimleri asılı azizlerden olsam, alimallah şu herifi yılandan kamçı ile kiliseden kovardım.

— Coi!

— Söyle Mariyam.

— Bu akşam kim gelecek.

— Bizimkiler.

— Yine iki kişimi?

— Tabii öyle.

— Ben de kalayım mı?

— Yok sevgilim. Bu akşam başka bir işimiz var.

— Biliyorum. Ciovani bana söyledi. Çeteye yeni bir adam alınacakmış.

— Onun gibi bir şey. Hadi sevgilim, yemek hazırsa yiyelim.

Sert kirişler üzerine yüzüstü uzanmış olan Gâvur Memet'in kolları ve dizleri fena halde ağırmakla beraber içinden büyük bir sevinç hissediyordu. Çünkü katlandığı zahmet ve ıstıraba mukabil mühim şeyler öğrenebileceğini düşünüyordu

Papaz Coi ile sevgilisi Mariya'nın yemek yemeleri ve şarap içmeleri bir hayli uzun sürmüştü. Ortalık tamamen karardığı için pencerenin tahta kapaklarını kapamışlar, bir petrol lambası yakmışlardı. Solgun ve sarımtırak bir ışık yüzlerine çarpıyor. Şarapla kızaran çehrelerinin hatlarını daha ziyade derinleştiriyordu.

Artık, kâfi derecede yemişler, içmişler. Gülmüş ve söylemişlerdi.

— Sevgili Mariyam! Artık gidecek zaman geldi. Senden ayrılmak pek güç bir şey amma, biliyorsun ya, bizim şövalye, merasim yapılacak binada, üç kişiden fazla bulundurmuyor.

— Ya yarın akşam?

— Bütün gece benimsin.

— Her zaman olduğu gibi.

— Her zaman olduğu gibi.

Mariya, örtüsüne sarınırken sordu:

— Bana ne vereceksin?

— Ne istersin sevgilim?

— Her zaman ki gibi.

Papaz ayağa kalktı. Köşedeki eski bir koltuğu kaldırdı. Üzerindeki eski bir kilimin ucunu çekti. Gâvur Memet, büyük bir dikkatle baktığı halde yemek masası mani olduğu için tamamıyla göremiyor, fakat bir kapağın kaldırdığını ve bir sandığın açıldığını hissediyordu. Bir kaç altının birbirine çarpmasından hâsıl olan tannan sesleri buse şapırtılarına karıştı. Kapının dibinde uzunca süren bir veda merasiminden sonra kapı yavaşça kapandı. Papaz Coi yalnız kaldı.

Coi, kilimi ve kanepeyi yerine yerleştirirken sonra kanepeye uzandı. Ellerini karnının üstünde düğümliyerek bir müddet öylece kaldı.

Gâvur Memet, gördüğü ve işittiği şeylere hayret ediyor:

— Buraya gelmeyi ne iyi akıl ettim. Kim bilir daha neler öğreneceğim? Diye düşünüyordu.

Aradan yarım saat kadar geçti. Papaz Coi, hafifçe başını kaldırarak kulağını sokağa dikti. Uzaktan bir ayak sesi işitmişti. Sokak kapısına fasıla ile üç darbe vuruldu ve sonra bir baykuş sesi duyuldu. Papaz Coi, yerinden kalktı. Masanın üstünde duran lambayı aldı. Sokak kapısını açtı. Mırıldanır gibi ses, birbirine çarptı:

— Bonasera.

— Bonasera.

Papaz Coi sordu:

— Neredeler?

— Şimdi gelecekler.

— O halde ben hazırlanayım.

— Evet.

Gelen uzun bıyıklı ve korkunç yüzlü bir adamdı. Şapkasını çıkardı. Bir köşeye fırlattı. Sonra kanepeye boylu boyuna uzandı.

Papaz Coi, içerki odada geziniyor, dolapları açıp kapıyor, arada sırada yemek odasına geliyor, masanın üstündekileri kâmilen kaldırıyor, getirdiği iki şamdanı masanın iki tarafına, büyük bir

İncil'i ortaya, sapı tamamen haça benzeyen ucu sivri bir bıçağı İncil'in sağ tarafına içerisinde su yarısına kadar su bulunan bir bardağa sol tarafa yerleştiriyordu.

Bu işleri bitirdikten sonra, siyah ve mat bir kumaştan yapılmış, pelerinli bir cübbe giydi. Önünü, sımsıkı ilikledi. Başına yine bu siyah kumaştan bir külah geçirdi.

Papaz Coi, bu halile tıpkı siyah bir şeytana benziyordu. Kalbinin üstündeki beyaz dairenin içinde kara bir Yürek görünüyordu.

Bu esnada, yine bir ayak sesi duyuldu. Bunların arasında da bir baykuş sesi işitiliyordu. Kanepeye uzanan adam yerinden fırladı.

— Geldiler, diye mırıldandı.

Papaz Coi, hemen mumları yaktı, lambayı söndürdükten sonra kenardaki dolabın üstüne kaldırdı. Masanın önüne koyduğu sandalyeye oturarak korkunç bir tavır aldı.

Gâvur Memet, bunları gördükçe merakından çatlıyor, heyecanını güç zapt ediyordu. Öteki adam, gitti. Sokak kapısını açtı. Sofada, kısa bir muhavere *(konuşma)* cereyan etti. Sonra, gözleri bağlı bir adam içeri getirildi. Masanın yanına ve papazın karşısına dikildi. Papaz ağır bir sesle sordu:

— Adın ne?

Gözleri bağlı adam, heyecanla cevap verdi:

— Ciovani.

— Buraya niçin geldin?

— Kara Yürek çetesine girmek için geldim.

— Çeteye niçin girmek istiyorsun?

— Müşterek menfaate hizmet etmek için.

— Ölümden korkmaz mısın?

— Hayır.

— Çete tarafından verilecek her emre körü körüne itaat edecek misin?

— Evet.

Ölüm tehdidi karşısında kalsan bile çetenin esrarını muhafaza edecek misin?

— Evet.

— Bunun için yemin eder misin?

— Evet.

Papaz Coi, ayağa kalktı. Masanın üstünde duran sivri bıçağı aldı. Bıçağın demirinden tutarak tamamen haça benziyen kabzasını yukarı kaldırdı. Gözleri bağlı olan Ciovani'nin iki tarafında bulunanlara işaret etti. Bağ çözüldü, Ciovani'nin gözleri açıldı. Papaz Coi, sağ eliyle tuttuğu haçı ona uzattı. Sol eliyle Ciovani'nin elini tutarak İncilin üstüne bastırdı. Sanki kilisede, mukaddes bir ayin

yapılıyormuş gibi:

— Ciovani, Kara Yürek çetesinin esrarını ebediyen muhafaza edeceğine ve çetenin kumanda heyeti tarafından verilecek emirleri tamamen ifa eyliyeceğine, Eb, İbni Ruhul Kudüs namına yemin ediyor musun?

— Eb, İbni Ruhul Kudüs namına yemin ediyorum.

— Bu yemini bozduğu dakikada çete tarafından öldürüleceği biliyor musun?

— Biliyorum.

— Aç göğsünü.

Ciovani derhal göğsünü açtı.

— İleri gel. Masanın üstüne eğil.

Ciovani tamamen masanın kenarına geldi. Vücudunu hafifçe ileri eğdi. O zaman Papaz Coi, elindeki bıçağın kabzasını sağ avucunun içine aldı, sivri ucunu Ciovani'nin kalbinin üstüne dayadı. Yavaş yavaş batırmıya başladı. Ciovani, biran ıstırapla kıvrandı. Fakat dişlerini sıkarak öylece kaldı. Bıçağın ucunun girdiği yerden kan sızmıya başladı. Papaz, sol eline, yarısına kadar su dolu bardağı aldı. Bıçağı geri çekerek, bardağın kenarını yaranın altına dayadı. Damla damla akan kanla, bardaktaki su, derhal kızardı. Papaz bardağı geri çekti. Ciovani'ye gösterdi.

— Bak, bunu görüyor musun? Bu, senin kanındır. Unutma ki, şimdi ucu kalbinin üstüne değen bu bıçak, daima kalbinin üstündedir. Çeteye ihanet ettiğin anda bu bıçak, kabzasına kalbine girecek ve çete efradı, böylece senin kanını içecektir.

Papaz, elindeki bardağı, Ciovani'nin sağ tarafındaki adama uzattı. Bu adam, sanki nefis bir şarap içiyormuş gibi o kanlı suyu, yarısına kadar içti ve sonra Papaza verdi. Papaz artan suyu, sol taraftakine verdi. O da, son damlasına kadar içerek bitirdi.

Papaz, elindeki bıçakla bardağı masanın üstüne bıraktı. Başını açtı. Arkasındaki siyah cüppeyi de çıkardı. Ciovani'nin elini sıktı. Tebrik etti. Bütün işlerde muvaffakiyet diledi. Sonra gitti. Üç bardakla bir şişe şarap getirdi. Lamba yakıldı, mumlar söndürüldü, masanın üstündekiler kaldırıldı. Afakî[13] şeylerden bahsedilerek şarap içilmeye başlanıldı.

Gâvur Memet, bütün bu gördüğü şeylerden hayretler içinde kalmıştı. Nefes almaktan bile korkarak, budak deliğinden gözünü ayırmıyor:

— Vay canına. Herifler, adamakıllı hazırlıklı şeylermiş. Tevekkeli değil, Beyoğlu'nun, Galata'yı kasıp kavuruyorlar da bir türlü ele geçmiyorlar. Haydi bakalım Gâvur Memet, aç gözlerini, Sıva paçalarını. Ya, kuzgun leşe. Ya, devlet başa, diye

13 Dünyaya ait meseleler ve hâdiseler.

düşünüyordu.

Aşağıda, beş on dakika zarfında, şarap şişesi bitivermişti. Papaz Coi gitti, dolu bir şişe daha getirdi, bardaklar mütemadiyen dolup dolaşıyor, şarabın verdiği sermesti ile çeneler açılıyordu. Eve ilk gelen, Antonyo ismindeki, adam, Papaza sordu:

— Ben bugün başka bir iş peşinde idim. Şövalyeyi göremedim. Lorando'nun kızı meselesi oldu?

Papaz, yarıya kadar diktiği şarabın lezzetiyle uzun bıyıklarını emip dilini şapırdatarak:

— Altınlara kavuşuyoruz.

— Ciovani ile beraber gelen adam söze karıştı:

— Kavuşuyoruz amma, galiba mesele çatallanıyor.

Papaz ve Antonyo aynı zamanda sordular:

— Niçin?

— Meseleyi hükûmet haber almış. Gâvur Memet'i arkamıza takmış.

Papaz taaccüple *(şaşırarak)* sordu:

— Gâvur Memet mi? Bu da kim oluyor?

— Zabıtanın, en cüretkâr bir hafiyesi.

Antonyo, büyük bir merak ve endişe gösterdi:

— Anlat bakalım, şunu.

Rali, önündeki şarabı, son damlasına kadar iç-

tikten sonra:

— Anlatacak büyük bir şey yok. Matmazel Lorando'yu kaçırdığımızın ertesi günü, Gâvur Memed'in Barçello'yu takip ettiğini görmüşler. Bugün Şövalyeye haber vermişler.

Papaz sordu:

— Pekâlâ, şimdi ne olacak?

— Hiç. Gâvur Memet, bize zararı dokunmıyacak bir hale konulacak. Bugün, Barçello'nun yeri değiştirildi. Birkaç gün ortada gezmemesi için Şövalye tarafından kendisine emir verildi.

Bahis, çok uzun sürmedi. Papaz esnemiye başladı ve sonra ayağa kalktı:

— Haydi, bakalım çocuklar. Nefis şaraplarımı tükettiniz. Beni de uykusuz bıraktınız, diye bağırdı.

Ciovani, Antonyo, Rali gittikten sonra, Papaz Coi sokak kapısını kilitledi. Yatak odasına geçti. Aradan çok geçmeden bir horultu işitildi.

O zaman, Gâvur Memet dizlerinin üstünde doğruldu. Geniş geniş nefes alıyor, bir aralık, cebindeki hırsız fenerini çıkardı yaktı. Bir mezar kadar karanlık olan tavan arasında hafif bir ziya dolaştı. Yavaş yavaş ayağa kalktı. En küçük bir ses bile çıkarmadan kirişler üstüne basa basa dam kapağına doğru ilerledi. Fenerini söndürdü dama çıktı.

Kapağı yine eskisi gibi yerine yerleştirdi.

Yarım saat sonra Gâvur Memet, Kule kapısındaki evinde yatağına sırtüstü uzanarak, uyuşmuş olan dizlerinin ve kollarının ıstırabını dinlerken, yapacağı işleri düşünüyor ve hafif hafif gülümsüyordu.

O tarihte, Papaz Köprüsü ile Kasımpaşa'nın arası kâmilen mezarlıktan ibaretti. Bugün, pek az bir kısmı kalan bu mezarlıkta Recep Dayı isminde bir ihtiyar, mezarcıbaşılık vazifesini ifa ederdi. Gâvur Memet, ertesi gün doğruca Recep Dayı'ya gitti. Kendisine bir doktor süsü verdi. Üzerinde ameliyat yapmak için bir ölü istedi. O gün gömülmüş bir erkek cenazesini o akşam tam yatsı ezanı vakti Kasımpaşa deresine inecek yerdeki çeşmesinin başında kendisine teslim etmek şartıyla üç buçuk altına pazarlık etti. Bu işi bitirdikten sonra tekrar evine geldi. Kıyafetini değiştirdi, ihtiyar ve ama bir dilenci kıyafetine girdi. Kalaycı Bahçesi'ndeki dilenci Katina'nın evine geldi. O esnada, Katina da kilise kapısında dilenmekten henüz gelmişti.

Katina, Gâvur Memet'i görünce pek çok sevindi. Fakat komşusu ve dostu Janetta'nın boğulduğu geceden beri bütün zamanını korku içinde geçirdiğini gece artık bu kulübeden başka yere gitmek istediğini söyledi. Gâvur Memet, onu dinledikten sonra:

— Şimdi bak Katina, beni iyice dinle. Bu adamlardan hem kendini, hem de başkalarını kurtarmak istersen bana biraz yardım et. Vakıa sana biraz tehlikeli bir iş gördüreceğim. Fakat bu işi görürken, iyi hareket edersen, hiçbir tehlike karşısında kalmıyacaksın. Hatta bu geceden itibaren de, benim sana göstereceğim emniyetli bir yerde yatıp kalkacaksın, dedi ve Katina'ya uzun uzadıya talimat verdi.

O gün, öğle vakti Katina Galatasaray'a geldi. Sokak içindeki şarapçı dükkânına girdi. Dilendi. Fakat tam çıkacağı zaman şarapçının tezgâhının önüne gitti. Şarapçıya hafif bir sesle:

— Ben, Barçello'yu arıyorum, dedi.

Şarapçı, onu yukardan aşağıya kadar dikkatle süzdükten sonra:

— Ne yapacaksın? Diye sordu.

Katina cevap verdi:

— Çok mühim, pek çok mühim bir şey için onu görmek istiyorum.

— Barçello dünden beri görünmüyor. Galiba, uzak bir yere gitmiş. Şurada onun arkadaşı var. Onunla görüşebilirsin, dedi ve sonra, köşedeki masada oturup iskambil oynıyanlardan birine seslendi:

— Dalçiyo! Dalçiyo.

Dalçiyo, başını çevirdi baktı. Şarapçı, başile

onu çağırdı. Katina'yı göstererek:

— Bak... Bu dilenci, Barçello'yu arıyormuş. Çok mühim bir şey söyliyecekmiş. Arkadaşı değil misin? Sana da söyliyebilir, dedi.

Dalçiyo, Katina'yı dikkatle gözden geçirdikten sonra, sordu:

— Ne istiyor, Barçello'dan?

Katina, telâşla iki tarafına baktı. Ve sonra Dalçiyo'nun kulağına yaklaştı:

— Mümkün değil, burada söyliyemem. Dışarı çıkalım, diye mırıldandı.

Dışarı çıktılar. Salı pazarına giden yokuştan yavaş yavaş inmiye başladılar. Darçiyo tenha bir sokağa saptı. Orada durup. Konuşmıya başladılar.

— E. söyle bakalım, Barçello'dan ne istiyorsun.

Barçello'dan hiç bir şey istemiyorum. Sadece ona mühim bir haber vermek istiyorum

— Barçello hasta, birkaç gün yatağından kalkamıyacak.

— O halde rica ederim, kendisine söyle durmasın burada, hemen bir gemiye binsin ve kaçsın.

Dalçiyo, fena halde korkmuş ve bozulmuştu. Fakat derhal kendisini toplıyarak sordu:

— Niçin?

— Haa, bak sana bunu başından anlatayım, bilmem, sen işittin mi, iki üç gün evvel Papaz Köprüsü'nde, Kalaycı Bostanı'nda bir zengin dilenci kadın boğulmuştu, O benim hem dostum, hem de komşumdu. Benden hiçbir sırrını saklamazdı. Barçello'yu sevdiğini söylemişti. Sonra, nasılsa bu kadın boğuldu, Hükûmet, tahkikat yapmış, Barçello arasıra oraya geldiği komşulardan sormuş, anlamış. Gâvur Memet denilen bir hafiye var. İki gündür bana geliyor. *"Bu kadının evine yakışıklı bir İtalyan delikanlısı gelirmiş... Bu kimdir? İlle, bunu bana öğren"* diye beni sıkıştırıyor. Bu gece yine bana gelecek. Cevap isteyecek. Tabidir ki, çok sevdiğim Janetta'nın sırrını ve sevgilisini ele vermek istemiyorum. Rahmetli Janetta, ölmeden evvel, Barçello'nun ara sıra bu meyhanede oturduğu söylemişti. İşte şimdi ona bu tehlikeye haber vermiye geldim. Eğer kendisini bulsaydım, çok iyi olurdu. Şüphesiz getirdiğim bu kıymetli haber için bana beş on para verirdi.

Dalçiyo, bunları dinlerken, renkten renge giriyordu. Katina sözünü bitirir bitirmez gümüş bir mecidiye çıkardı. Kadına uzattı:

Bu akşam ortalık kararır kararmaz, yine buradan köşe başında otur bekle, dedikten sonra, derhal oradan uzaklaştı.

Dalçiyo, koşa koşa gitti. Kara Yürek çetesinin reisi olan ve çete efradı tarafından Şövalye tesmiye

olunan Sinyor Bonelli'yi bularak Katina'nın söylediklerini hikâye etti.

Şövalye, uzun sakalını eline alarak derin derin düşündükten sonra karar verdi:

— Dalçi. Kadına tekrar seni beklemesini tembih ettiğin çok iyi olmuş. Şimdi git, Antonyo ile çeteye yeni giren Ciovani'yi bul. Onlara hazır olmalarını söyle. Sonra kararlaştırdığınız zamanda kadını gör. Kulübesinin kapısını aralık bıraksın kendisini de başka bir yere gitsin. Sen, Antonyo ile Ciovani'yi yanına al. Üçünüz, kulüBey'e giriniz, güzelce saklanınız. Gâvur Memet kapıdan girer girmez yakalayınız. Ağzını tıkayınız. Ellerini bağlayınız. Bir çuvala koyunuz, merkeze getiriniz. Onu güzelce söyletelim. Bakalım Barçello'nun izini kimden öğrenmiş. Sonra her ihtimale karşı, kulübeyi yakınız. Kadını boğunuz, bir tarafa atınız.

Dalçiyo bu talimatı aldıktan sonra Antonyo ile Ciovani'ye tebliğ etti. Ortalık kararduktan sonrada Salıpazarına inen cadde üzerindeki tenha sokağın başında oturan Katina'ya gitti:

— Barçello'ya söyledim. Çok teşekkür etti. Sana biraz da para gönderdi. Yalnız bir şey var. O, sana daha çok para kazandırmak istiyor. Şimdi sen söyle bakalım, Gâvur Memet saat kaçta gelecek.

— Üçte gelirim dedi amma, bilmem ki.

— Pekâlâ. Sen saat ikide kulübenin kapısını

aralık bırak. Kendin de, Janetta'nın kulübesine git. Bizi orada bekle.

Katina, korku ile istavroz çıkarak bağırdı:

— Allah esirgesin. Oraya, o kulüBey'e girmek mi? Onu, dünyada yapamam.

— Şu halde, bizi nerede beklersin?

Katina, düşünerek cevap verdi:

— Ben sizi, bostanın alt başında bir kuru çeşme var. Onun yalağının içine girer beklerim.

— Hah, bu iyi. Fakat sakın, bekçilere görüneyim deme. Eğer orada beklersen hem Barçello'yu göreceksin, hem de zengin olacaksın. Anladın ya.

— Çok iyi anladım.

— Adiyö.

— Orakali.

Evinde, sabırsızlıkla bekliyen Gâvur Memet, kapısının çalındığını duyar koşmuş kapıyı açmış, Katina ile karşılaşmıştı. Katina kapının arkasında bu mükâlemeyi *(karşılıklı konuşma)* anlatırken Gâvur Memet memnuniyetle dinliyor ve bıyık altından gülüyordu. Katina'nın sözleri biter bitmez, Gâvur Memet söze başladı:

— Aşkolsun sana, Katina, dedi. Şimdi beni dinle Dalçiyo'nun dediğini tamamıyla yapacaksın. Yalnız, çeşmenin musluğunda saklanmıyacaksın.

Yarın da gelip erkenden beni burada bulacaksın.

Katina ıstırapla inledi:

— Korkuyorum Mehmet Ağa, kendimi unuttum. Şimdi de, sana bir şey yapacaklar diye korkuyorum.

Gâvur Memet, acı acı güldü ve cevap verdi:

— Eh, ne yapalım Katina, meşhur Kelamdır, su testisi, su yolunda kırılır. Nasibimizde ne varsa, onu görürüz, Fakat sen yine içine fena şeyler getirme. Haydi sen kulübeme git. Şimdi onlar şüphesiz oralarda seni bekliyorlar...

Benim de burada yapacak işlerim var. Haydi, uğurlar olsun.

— Haydi, adiyö, Memet Ahmet Ağa. Allah bu işin sonunu hayır getirsin.

Katina, gittikten sonra, Gâvur Memet, kapıyı arkasından sürgüledi. Odasına girdi. Bir sandık açtı. İçinden çifte namlulu dört tabanca çıkardı. Bunları dikkatle doldurdu. İçerilerine kesme kurşunlar koydu. Sonra kalın köselerden yapılmış, üzerine kirpi gibi sık ince çiviler mıhlanmış birer buçuk karış uzunluğunda boru gibi bir şeyler çıkardı. Bunların ikisini pazularına, ikisini de dirseklerinden aşağı kollarına taktı. Üstüne ince bezden bir gömlek giydi. Elleriyle pazularını ve kollarını muayene etti. Sivri çivilerden pazularını ve kolla-

rını tutmak mümkün değildi... Orada asılı duran ceketiyle pantolonunu, mintanını, kunduralarını topladı. Bunların hepsini bir bohçaya koydu. Beline kalın bir yün kuşak sardı. Tabancaların çifte memeleri üzerine kapsollarını da yerleştirerek beline sıraladı. Bohçayı elline aldı.

— Bismillah, diye, kapıdan fırladı.

Tam yatsı ezanı okunurken Kasımpaşa deresine inecek yerdeki çeşmenin başına gittiği zaman, Recep dayı orada bir servinin dibine çömelmiş, sigara içiyordu. Gâvur Memet, sordu:

— Ölü hazır mı Recep dayı?

— İşte, şuradaki mezarın üstünde yatıyor.

— Pekâlâ. Al paranı. Hadi sana uğurlar olsun.

Recep dayı, parayı alırken yalvardı:

— Aman doktor efendi. Götürürken sakın bir gören olmasın.

— Hiç merak etme.

— Sonra, ocağım yıkılır ha. Ne sen beni görmüş ol, ne de ben seni, doktor efendi.

— Merak etme dedik aaa. Sen hemen buradan uzaklaşmıya bak.

Recep dayı uzaklaşır uzaklaşmaz. Gâvur Memet hemen ölüyü muayene etti. Bu henüz kupkuru kesilmeyen taze bir erkek cesedi idi. Gâvur Me-

met, epeyce müşkülat ile ölünün diz ve kollarının büyük mafsallarını *(eklemlerini)* kırdı. Belini de bir iki defa ileri geri bükerek sertliğini bir hayli yumuşattı. Sonra, getirdiği bohçayı açtı. Kendi elbiselerini çıkardı. Ölüye giydirdi. Şimdi, bütün mafsalları kırıldığı için kolları ve bacakları kolaylıkla hareket eden bu ceset, bir ölü hissi vermiyordu.

Gâvur Memet, cesedi sırtına aldı. Papaz Köprüsü'nden Kasımpaşa'ya inen dar ve dolambaçlı yolun dönemeçli bir yerine getirerek orada yüzüstü yere yatırdı. Kolunun birini altına koyarak diğerini açtı. Açık kolunun yanına da bir tabanca bıraktı. Sonra, oradan süratle uzaklaştı.

Bu esnada, Katina'nın kulübesinin kapısı yavaşça açılmış, içeriye iç gölge dalmıştı. Bunlar, Dalçiyo, Antonyo ve Ciovani idi.

Hepsi de bir köşeye sinmişlerdi. Bu derin karanlık içinde kalpleri çarparak bekleşiyorlardı. Aradan yarım saat kadar geçti. Pervasızca yürüyen bir adamın ayak sesleri işitildi. Bu ayak sesleri, kapıya kadar geldi. Kapı yavaşça itildi. Gâvur Memet:

— Katina, Katina. Neredesin? diye seslendi. Ve sonra, sanki Katina'nın ne olduğunu biliyormuş gibi ilave etti:

— Allah Allah. Bu karıya ne olmuş, nereye gitmiş?

O anda kulübenin kuytu köşelerinde saklanan

üç vücut, bir yay gibi harekete geldi. Üçü birden, Gâvur Memet'in üstüne hücum etti.

Gâvur Memet birdenbire ürkmüş insanlara mahsus bir tavırla geri sıçrayarak:

— Davranmayın, yakarım, diye bağırdı ve kaçmaya başladı.

O önde, ötekiler arkada olduğu halde hepsi de koşuyorlardı. Memet, mütemadiyen bağırıyor, sövüyor, küfürler ediyor, arkasındakileri Kasımpaşa deresine doğru sürüklüyordu. Yolun, tam dönemeç yerine gelince durdu. Belindeki tabancanın birini çıkarak, arkasındakilere ateş etti. O anda acıklı feryat işitildi. Bu feryat siyah sesleri arasında boğuldu. Şimdi Memet'le ötekiler arasında korkunç bir müsademe oluyordu. Memet, kalın bir servi ağacını siper almış, mütemadiyen ateş ediyordu. Tabancaların ucundaki kurşunlar bittikten sonra:

— Yandım, diye haykırdı ve usulcacık yere kaydı. Bir yılan gibi süzülecek oradan epiyce uzaklaştı.

Ateş sesleri kesilmişti. Şimdi karanlıkta İtalyanca küfürlerle karışık şu sözler işitiliyordu:

— Hay Allah'ın belası. Zavallı Antonyo kurşunu ta kalbinin üstüne yemiş.

— Fakat onun da canı cehenneme gitti.

— Sakın yaralanmış da kaçmış olmasın?

Memet, saklandığı bir mezarın içinden onla-

rın öteyi beriyi araştırdıklarını ve kendisinin ateş ettiği yere doğru yaklaştıklarını görüyor, tatlı tatlı gülüyordu. İçlerinden biri bağırdı.

— Nah. İşte burada. Gebermiş. Öteki koşarak onun yanına geldi. Yerde upuzun yatan ölüyü görünce memnuniyetle cevap verdi:

— Evet gebermiş.

— Pekâlâ. Şimdi ne yapacağız?

— Nemi yapacağız? Zavallı Antonyo'yu alıp götüreceğiz.

— E, pekâlâ. Bu köpek hafiyenin leşini?

— Nemize lazım. Bırakır, gideriz.

— Olmaz. Hükûmet, bunu herhalde yutmaz. İzimizi derhal bulur.

— E. Ne yapalım?

— Kaldıralım, şuradaki dereye atalım.

— Haydi.

— Haydi.

— Vay kerata. Tabancasına bak. O da burada duruyor.

— Al. Beline sok. Ciovani ile Dalçiyo yerdeki ölüyü başından ve ayaklarından tuttular. Yokuşu indiler, derenin kenarına bıraktılar. Bir tekme darbesiyle o mülevves *(pis)* bataklığın içine yuvar-

ladılar. Onlar, bu işi görürlerken, Gâvur Memet koşmuş, biraz evvel kendi kurşunuyla ölen adamın yanına gitmiş, çakmağının çeliğini, taşa sayesinde, Antonyo'nun yüzünü görmüş ve öldüğüne kanaat hâsıl etmişti:

Yüzünde hafif bir tebessüm peyda olarak:

— Büyük babama mahsus selam söyle. Şu dünyadan göçüp giderken, bana ne büyük iyilik ettiğini de unutma. Yarın senin ölünü, o koca Papaz kaldıracak. Tabiidir ki cenazenin etrafında bütün arkadaşların da bulunacak. Bunları tamamen tanımaya muvaffak olduğum dakikada günahlarının affı için Allah'a dua edeceğim, diye söylendi.

Artık Gâvur Memet'in orada göreceği hiç bir işi kalmamıştı. Yolda, hem gidiyor, hem düşünüyor:

— Herifler, şimdi. *"Gâvur Memet'i öldürdük."* diye kim bilir ne kadar sevinecekler. Artık öteki arkadaşlara ehemmiyet vermiyecekler. Açıktan açığa iş görecekler.

Varsın, biraz daha oynasınlar. Lakin Gâvur Memet yalnız bunlara karşı değil, herkese karşı da olmalıdır. Çünkü bizim arkadaşlar, gevezedir. Çeneleri durmaz. Giderler, bir yerde boşboğazlık ederler. Onun için.

Gâvur Memet, o gece evinde rahat bir uyku çektikten sonra, ertesi günü mükemmelen kıyafetini tebdil etmiş, tanıdıklarından gayet emin oldu-

ğu bir hocaya giderek:

"Gâvur Memet öldü. Melun hafiyenin leşi Kasımpaşa deresine atıldı." Diye bir pusula yazdırmış, bunu Voyvoda karakoluna getirerek kapıdaki nöbetçiye vermiş, bölük ağasına göndermişti.

Gâvur Memet, bu işi gördükten sonra tekrar Beyoğlu'na çıktı. Sent Antuan kilisesine yaklaştığı zaman ağır ağır ölü çanı çalınıyordu. Biraz sonra, siyahlar giymiş küçük bir cemaatin ortasında bir tabut çıktı. Tabutun önünden, tahta bacaklı, uzun sakallı Sinyor Bonelli, bastonuna dayana dayana gidiyor, diğerleri de cenazeyi takip ediyorlardı.

Gâvur Memet, cenazeyi ihata eden adamların simasını birer birer zihnine nakşetti. Bunlardan Dalçiyo'yu tanıyordu. Ciovani'yi de yemin ederken görmüştü. Fakat onun bütün nazarları, evvelce dükkânında da gördüğü Sinyor Bonelli üzerinde toplanmıştı.

— Şimdi, lüzumsuz yere yorulmıya lüzum yok. Bırakayım, bu adamlar rahat rahat ölülerini gömsünler. Eminim ki bunlar yine o meyhaneye gelecekler. O zamana kadar, ne yapacağımı rahat rahat düşünürüm. Haydi, bakalım Sinyor Antonyo. Şimdilik sen, güle güle git. Sayende, arkadaşlarını tanıdım. Onun için borcum olan duayı edeyim. Toprağın bol olsun. Mezarının üstü baldıranlarla dolsun.

Zaptiye dairesinde herkes Gâvur Memet'in matemini tutarken, Galatasaray'ının yanındaki meyhanede Dalçiyo ile Ciovani tatlı şarap içiyor, baş başa verdikleri arkadaşlarına, Gâvur Memet'i nasıl öldüklerini anlatıyor, karşıki masadan kulak misafiri olan Gâvur Memet'de, bu sözleri dinliyordu.

Memet, karar verdi. Şimdi işi başından tutacak ve bütün bu dağınık meseleleri bir araya toplayacaktı. Tahmin ettiği veçhile, akşama doğru Sinyor Bonelli meyhaneye geldi. Kendi avenesinin yanındaki boş masaya oturarak bir hayli şarap içti ve sonra kalkarak yavaş yavaş meyhaneyi terk etti. Gâvur Memet, büyük bir dikkatle ve maharetle Sinyor Bonelli'yi takibe başladı. Elindeki bastona dayanarak ağır ağır yürüyen ve tahta ayağını sürükliyen Bonelli, dört yol ağzında sağa saptı. İngiltere sefarethanesinin, alt başındaki sokağı dolaştı. Kalyoncu Kulluğu caddesinde büyücek bir evin önünde durarak kapıyı çaldı. Memet, derhal oradaki kapılardan birinin boşluğuna sakladı. Evi tetkike başladı. Bu ev, pek eski devirlerden kalma bir bina idi. Tamamen kesme taştan yapılmıştı. Kapısı kalın demirdendi. Sokağa nazaran epeyce yüksek yapılmış olan pençelerinde de kâmilen demir parmaklıklar vardı. Bu iki katlı bina, harici manzarası ile adeta her tarafı sımsıkı bir kaleye benziyordu. Evi, uzun uzadıya gözden geçiren Memet:

— Görünürde bu eve girmek ihtimali yok, diye

kendi kendine söyleniyor, aynı zamanda Sinyor Bonelli'nin daimi ikametgâhının burası olup olmadığını düşünüyordu. Nihayet, bunlar çıkıncıya kadar beklemiye karar verdi. Aradan saatler geçti. Bonelli görünmedi. Pencereler, içeriden demir kapaklarla kapalı olduğu için ne bir aydınlık sızıyor, ne de evde oturanların hayal ve gölgesi fark olunuyordu. Vakit mütemadiyen ilerliyor, Santa Marya ve Sent Antuan kiliselerinin saatleri, gece yarısını haber veriyordu.

Bu vakte kadar dışarı çıkmamasına nazaran, Bonelli'nin burada oturduğuna Gâvur Memet kanaat getirmişti. Bu kanaatle evine gitti. Rahat bir uyku ile vücudunu dinlendirdi. Sabahleyin kalktı. Yine mahirane bir dilenci tuvaleti yaptı. Bonelli'nin evini tamamen görebilen köşe başına oturarak dilenmeye başladı. Oturduğu yer, bir boş dükkândı. Arkasını dükkânın kapalı kepenklerine dayadı. Öğle vaktine kadar oradan bir yere kımıldamadı. Öğleden yarım saat evvel, evden bir kadın çıktı. Kadının elinde boş bir sepet vardı. Gâvur Memet, kadının yiyecek şeyler almaya gittiğini anladı. Kadını takibe lüzum görmedi. Kapıyı tarassutta *(gözetlemeye)* devam etti. Bu esnada Gâvur Memet'in aklına bir şey geldi. Önünde oturduğu boş dükkânı tutmak. Burayı açmak. Bu süratle evi gündüz tarassut *(gözetleme)* altında bulundurmak.

Bunun için epeyce kolaylıklar da vardı. Ka-

sımpaşa'daki meşhur helvacı Mustafa ağa, Gâvur Memet'in dayısı idi. Bundan lüzumu kadar helva ve tatlı alarak burada satabilirdi. Bu fikre kuvvet verir vermez, Gâvur Memet kalktı. Derhal Kasımpaşa'ya gitti. Dayısı ile görüştü. Dükkâna koyacağı şeyleri tespit etti. Sonra geldi. Dükkân sahibini aradı, buldu. Dükkânı tuttu. Camekânları helvalar, tatlılar ve evlere en çok lazım olan şeylerle doldurdu. Bir iki gün zarfında orada, küçük ve zarif bir bakkal dükkânı vücut buldu.

Gâvur Memet'in bir taraftan da kulağına bazı havadisler geliyordu. Zaptiye Müşiri Hafız Paşa azledilmiş, yerine Pepe Memet Paşa getirilmişti. Sonra, Beyoğlu Zaptiye Kumandanlığına da Bahri Paşa tayin edilmişti. Daha sonra, Kara Yürek çetesini yakalayabilmek için ecnebi lisanlarına vakıf birçok kimselerden teftiş ve tebdiller yazılmıştı. Çeteye dair malumat alan ve çete etrafından bir veyahut birkaç kişiyi yakalatanlara hükûmet büyük bir mükâfat vaat ediyordu.

Hükûmet ve zabıta her tarafta tedbirler almış, ne kadar teftiş ve tebdil varsa, Galata ve Beyoğlu'nun şüpheli yerlerine dağıtılmıştı. Şimdi, Kara Yürek çetesinden de hiçbir ses, seda çıkmıyordu. Cinayetlerin arkası kesilmişti.

Kulağı delik olanlar, bu hali iki sebebe atfediyorlardı. Bir kısmı, çetenin, Matmazel Lorando namına aldıkları parayı yemekle meşgul oldukla-

rını söylüyor, bazıları da bu parayı aldıktan sonra çetenin dağıldığını iddia ediyorlardı.

Meselenin iç yüzüne vakıf olan bir tek adam varsa, oda Gâvur Memet'di. Memet dükkânını tanzim etmekle meşgul olurken bile bir dakikasını boş geçirmemiş, tarassut *(gözetleme)* altına aldığı bu esrarengiz evde, birçok gizli işler görüldüğünü hissetmişti. Geceleri dükkânını kapadıktan sonra da uyumuyor, kepenkler arasındaki bir delikten sabaha kadar evin kapısını gözetliyordu.

Sokaklar tamamen tenhalaştıktan sonra birer ikişer gölgeler beliriyor ve bunlar, sessizce evin kapısına gelerek orada birdenbire kayboluyorlardı. Çetenin merkezinin bu ev olduğunu Memet tamamıyla anlamıştı. Fakat o, bunu kâfi görmüyor, çete efradını mühim bir meselede, toplu bir halde ele geçirmek istiyordu. O, en ziyade evin içini görmeye merak etmişti. Evin her tarafını dolaşmış, kapıyı birkaç provalı anahtar ve maymuncuklarla yoklamış, fakat içeri girmeye muvaffak olamamıştı. Evde daimi surette ikamet edenler, yalnız Sinyor Bonelli ile her gün muayyen zamanda sokağa çıkan ve yiyecek şeyler alan bir genç kadından ibaretti. Gâvur Memet'in bütün ümitleri de bu kadının üzerinde temerküz etmişti. *(toplanmıştı)*

BALO

Bu esnada Beyoğlu'nda, hemen her evde ve her dükkânda büyük bir dedikodu cereyan ediyordu. Kumaş satan mağazalara, terzilere, kuyumculara, ayakkabıcılara gün doğmuştu. Çünkü Fransız sefiri büyük bir balo veriyor ve Beyoğlu'nun kibar halkı da bu baloya hazırlanıyordu. Balo Urör ismindeki tiyatroda verilecek, hasılatı da kâmilen *(tamamen)* İstanbul fukaralarına tevzi edilecekti *(dağıtılacaktı)*. Baloya devlet ricalinde bazı mühim zevat da katılacaktı. Davetiyeler, kâmilen *(tamamen)* tükenmişti. Türk zenginlerinden birçokları da baloya iştirak etmek istiyor, fakat bilet bulamıyorlardı. Türklerin gösterdiği bu rağbet ecnebilerin nazarı dikkatini celbediyor ve garp hayatına karşı peyda olan bu alaka ve temayül, memnuniyeti mucip oluyordu. İstanbul'da ilk defa baloya iştirak eden Türk'ün uğradığı müşkülat henüz unutulmamıştı.

1245 senesinde, İstanbul'a gelen ve Beşiktaş sarayı önünde demirliyen bir İngiliz zırhlısında resmî bir balo veriliyordu. Baloya Sadrazam ile Hariciye Nazırı da davet edilmişti. O zamanda bu balonun hasılatı yine İstanbul fukarasına tahsis edildiği için hükûmet tarafından bu baloya iştirâk etmek zarurî idi. Fakat büyük bir bidat sayılan böyle bir eğlenceye iştirâki birçok kimseler günah addediyor, bilhassa ülema, baloya iştirak edecek Müslümanların peşinen küfrüne hükmeyliyorlardı. Mesele dallanmış, budaklanmış, bir hayli nezaket kesbetmişti. Nihayet o hale gelmişti de Babı meşihata müracaat olunmuştu. Bunun bir zarureti siyasiye ve içtimaiye olduğuna dair fetva alınmış. Ancak bu suretle Hüsrev Paşa, hükûmet namına baloya iştirak edebilmişti.

Fakat şimdi, Türkler bu gibi dedikodulara ve şer'i tehditlere o kadar kulak vermiyorlar, garp hayatına yaklaşmakta bir beis görmüyorlar, bu suretle frenklerin nazarı dikkat ve takdirini celp ediyorlardı.

Balonun parlak olması için pek büyük hazırlıklar yapılmıştı. Tiyatronun kapısı, merdivenleri bütün devletlerin bayraklar ile donatılmış, tiyatronun içi muhteşem bir saray salonu halini almıştı. Sefaret kavasları, sırmalı elbiseler, kılıçlarına dayanarak kapının iki tarafına dizilmişler. Beyoğlu'nun en kibar sınıfı, takım takım geliyor ve "Şahrevan"

denilen yaldızlı sedirlere binen ve önlerinde göğsü, kolları kılaptan işlemeli yasakçılar giden madamlar, matmazeller, bütün Beyoğlu halkına bir dedikodu zemini teşkil ediyordu. Büyük salonda, orkestra tarafından neşeli havalar çalınıyor, o tarihte mergup olan polka, mazurka, vals, kadril, serpantin gibi kibar danslar, biribirini takip ediyordu. Mütemadiyen şampanya şişelerinin tapaları patlıyor, neşeler arttıkça artıyordu. Gece yarısını geçtikten sonra balonun lezzeti tam kıvamını bulmuştu. Herkes memnundu. Bütün kafalar, zevk ve sürurun buharı ile dolmuştu. Herkes gülüyor, söylüyor, eğleniyordu.

Birdenbire:

"Yangın var!"

Diye bir feryat koptu. Ve o anda, orkestranın çaldığı sahne ile avans en locaların arasından boğucu bu dumanla keskin bir alev yükselti.

"Kaçınız. Ne duruyorsunuz?"

Sesleri halka bir kat daha dehşet verdi. Şimdi, o koca salonda müthiş bir panik başlamıştı. Madamların ve Matmazellerin malakof fistanları şuraya buraya takılıyor, birçok kimseler yerlere yuvarlanıyor, herkes kendi canının kaygısına düşerek bir birinin üstünden atlıyor, merdivene can atıyordu.

Alevler mütemadiyen ilerliyor, koca salonun her tarafını sarsıyordu. Ortalık, bir harp meydanı-

na dönmüş, masalar devrilmiş, lambalar sönmüştü. Kadınların çığlıkları, erkeklerin boğuk seslerine karşılıyor, tüyler ürpertici bir uğultu herkese bütün bütün dehşet veriyordu. Bu esnada bazı madam ve matmazeller de:

— Hırsız var tutun! Diye haykırıyor, fakat bütün o gürültü arasında bu zayıf sesler boğuluyordu.

Bu esnada, siyah domino giymiş birtakım adamlar, mütemadiyen kadınların üstüne eyiliyor, boyunlarındaki gerdanlıkları broşları, pantifleri çekip koparıyor, billur gibi narin kollara sarılarak bileziklerini, yüzüklerini sıyırıp alıyor.

Hatta bir elleriyle kadınların ağızlarını kapayarak diğer elleriyle kulaklarındaki küpeleri koparak gül gibi taravettar *(taze)* çehreleri, al kanlara boyuyorlardı. Yangın her tarafı sardığı için herkes, ancak canını kurtarmaya bakıyor, başka şeylere kimse kulak asmıyordu. Galatasaray'a yakın olduğu için bütün zabıta memurları vaka mahalline koşmuşlardı. O civardaki mahalle tulumbacılar da yetişmiş nâralar ve haykırışmalar ortalığı çınlatıyordu. Herkes dehşet ve hayret içinde kalmıştı. Beyoğlu kibar âlemi, bütün ecnebi mahafili *(toplantı yerleri)* ve sefarethaneler birbirine giriyordu. Baloya iştirak etmiş olan kadınların hemen yarısından ziyadesi baygın bir halde yataklarında yatıyorlardı. Bunlar, o karışıklık esnasında elmaslarını kâmilen

kaptıran zavallılardı. Hemen hepsi de, siyah domino giymiş olan adamların üzerlerine ne suretle hücum ederek elmaslarını nasıl bir vahşetle çekip aldıklarından bahsediyorlardı. "Levand Heratd", "Monitor Oryantal" ismindeki gazeteler, birinci sayfalarını bu büyük hadisenin tasvirine hasretmişler. Büyük harflerle "Görünmemiş bir vahşet", "Hükûmet yok mu?" başlıkları altında hadiseyi tasvir ediyorlar, bire bin katmayı da unutmuyorlardı. Fakat ne gariptir ki, bütün bu yazılarda, emniyet ve asayiş teminine muvaffak olamayan hükûmet e şiddetle hücum etmekle beraber, hiç suçu olmayan Türk unsuru hakkında da söylemedik söz bırakmıyorlardı.

Mesele saraya akseder etmez Abdülhamid pek müteessir olmuş, zaptiye Müşirini, Beyoğlu Kumandanını saraya celbederek *(çağırarak)* inceden inceye tahkikatta bulunmuştu. Faillerin behemehâl meydana çıkarılması için derhal bir heyet toplamış, vaka mahallinde uzun uzadıya tetkikat yapılmış, birçok kimselerin ifadeleri alınmıştı. Resmi makamlar, beyhude yere bu işlerle meşgul olurken Gâvur Memet de yemiyor, içmiyor, geceleri gözüne uyku girmiyordu. Kara Yürek çetesi tarafından yapıldığına emin olduğu bu mühim hadiseyi, bütün delilleriyle ortaya çıkarmaya çalışıyordu.

Şüpheyi celbetmemek ve kendisini tanıyanlara görünmemek için gündüzleri dükkândan bir yere

çıkmıyordu. Bir iki gece sabahlara kadar uyumamış, Bonelli'nin kapısını beklemişti. Böyle büyük bir vakayı hazırlamak ve çalınan elmasları paylaşmak için çete etrafından burada toplanacaklarını ümit etmişti. Hâlbuki evde, hiçbir değişiklik görmemişti. Sinyor Bonelli, muayyen olan zamanlarında kapıdan çıkıyor, bastonuna dayanarak ağır şekilde evine avdet ediyordu. Keza, genç kadın da her gün sabahleyin alelade bir sepetle kapıda görünüyor, siyah şalına büründükten sonra gidip yiyecek şeyler alıyor, işini bitirdikten sonra sükûnetle eve dönüyordu.

Gâvur Memet, Papazın evini de ihmal etmiyordu. Sık sık oraya da gidiyor, bir yılan gibi dam kapağından sıyrılarak tavana iniyor, budak deliklerine gözünü uydurarak aşağıyı bir gözden geçiriyordu. Devrilmiş şarap şişelerinden, karma karışık olmuş yataktan başka bir şey göremiyordu. Memet'in asıl hayretini mucip olan bir şey vardı ki o da Papaz Coi, sık sık ortadan kayboluyor, uzun zamanlar, gerek kilisede ve gerek evde görünmüyordu.

Memet, gündüzleri dükkândan ayrılmadığı için Galata saraydaki şarapçı dükkânında neler cereyan ettiğini bilemiyordu. Esasen buraya da pek büyük bir ehemmiyet vermiyordu:

— Herkesin gözünün önünde ne olabilir? Olsa olsa burada otururlar, şarap içerler. Belki de iki fiskos ederler. Onun için kendimi oraya bağlamak

doğru değil, diyordu.

Aynı zamanda orda sık sık görünmeyi de mahzurlu buluyordu. Ne kadar tebdili kıyafet etse, yine bu kurnaz çetelerin kendisinden şüphe edeceklerini biliyordu.

Şimdi, onun dimağını yalnız şu sual işgal ediyordu:

— Bonelli'nin evine gelmiyorlar. Papaz'ın evinde görünmüyorlar. Pekâlâ, bunlar acaba nerde toplanıyorlar?

Bu mühim sual, Gâvur Memet'in dimağını bir burgu gibi oyuyor, kafasını patlatacak bir kudretle düşündüğü halde bu suale cevap bulamıyordu. Ancak, zayıf ümit onu daima Papaz'ın tarafına çekiyor, onu sıkı bir takip ve tarassut *(gözetleme)* altına alırsa bu gizli içtima mahallini öğreneceğini zannediyordu. Fakat o zaman dükkânını kapamak icap edecek, bu da nazarı dikkati celbeyliyecekti.

Gâvur Memet, bu endişelerin tazyiki altında ezilirken birdenbire onun, dimağında yepyeni bir fikir parladı. Elinde, gençlik ve güzellik gibi kudretli bir silahı vardı. Şimdiye kadar hiç bir yerde kullanmadığı bu silaha müracaat ederse, acaba bir şey kazanmıya muvaffak olamaz mıydı? Eğer buna muvaffak olabilirse, bütün bu esrar mahzeninin anahtarını ele geçirmeğe muvaffak olacaktı.

Bu düşüncesini tatbik etmeye karar veren

Gâvur Memet, kendisine biraz daha çeki düzen verdi. Bonelli'nin evindeki kadın çarşıya gidip gelirken dükkân kapısının önünde bekledi. Cazip tavırlar almak ve o zamanın modası hükmünce laf atmak suretiyle nihayet kadının nazarı dikkatini celbetti.

Kadın, bir gün helva almak bahanesiyle dükkâna geldi. Memet, bu yeni müşterisine büyük bir nezaket gösterdi, Hatta komşu oldukları halde başka yerlerden alış veriş ettiğinden dolayı pek müteessir olduğunu söyledi.

Yaşadığı bitevi *(kesintisiz)* hayattan bıkmış usanmış olan genç kadın, Gâvur Memet'in bütün bu sözlerini büyük bir memnuniyetle dinliyor, karşısındaki genç ve gürbüz Anadolu Türkünün kudretli adalelerini derin bir iştiha ile süzüyordu.

Gâvur Memet, bu yeni müşterisi ile çok tatlı bir alışveriş yapabileceğini düşünüyor, bu buluşuna karşı büyük bir memnuniyet hissediyordu. Tanışmalarının üçüncü günü Memet sordu:

— Senin adın ne, güzelim?

— Benimki, Lûna. Ya seninki?

Memet, nazlandı ve sonra cevap verdi:

— Hangi adımı soruyorsun? Asıl adım, Ahmet. Amma, İtalya'da Türko derlerdi.

Kadın hayretle sordu:

— Hay sen İtalya'da bulundun mu?

— Tam on sene.

— Nasıl. Niçin?

Gâvur Memet, derin derin içini çektikten sonra cevap verdi:

— Eh. Gençlik bu ya, henüz, on yedi on sekiz yaşında iken elimden bir kaza çıktı. Bir çırpıda iki adamın birden kanına girdim. Beni yakaladılar. Asacaktılar, kaçtım, kurtuldum. İzimi kaybetmek için İzmir'e gittim. Oradan bir gemiye bindim. Napoli'ye geçtim. Tam on sene İtalya'da kaldım.

Kadın, bu sözleri hayretle dinliyordu. Gâvur Memet'in sözleri biter bitmez, tatlı bir İtalyanca ile sordu:

— İtalya'da çapkınlık ettin mi?

Memet, ateşli bir genç rolü ile göğsünü şişirip derin bir göğüs geçirdikten sonra ayni ahenk ve ayni lisanla cevap verdi:

— Aaa. Ah, ne söylüyorsun, sinyorita. İtalyan dilberlerinin karşısında dayanabilecek hangi erkek tasavvur edebilirsin?

Lûna kırıla kırıla kahkaha ile gülerek cevap verdi:

— Yok canım?

— Ay, buna inanmıyor musun? Gel. Şuradaki aynaya bak.

O zaman, bana hak verirsin.

Lûna, daha hala büklüm büklüm olarak gülüyor, Gâvur Memet'in bu takdirinden pek hoşlandığını hissettirerek kalbi titreye titreye:

— Seni, ilk gördüğüm günden beri seviyorum Lûna. Buradan gelip geçerken, kaldırım taşlarına değil, sanki benim kalbime basıyorsun. Belki farkında olmuşundur. Geceleri bile çok zaman uyumuyorum. Deli gibi kapının önünde dolaşıyorum. Hatta inanır mısın? Senin elin dokunmuştur diye, kapının tokmağını ve hatta ayakların basmıştır diye kapının eşiğini kokluyorum. Ah, bilmezsin Lûna. Senin için ölüyorum. Senin için çıldırıyorum. Hele o ihtiyar tahta bacaklı kocanı gördükçe, deli divane oluyorum. Bu papaz sakallı herifin bir yumrukta kafasını ezip, vücudunu ortadan kaldırmak, ebediyen sana malik olmak istiyorum.

Lûna, şimdi ellerini böğürlerine dayamış, gülmekten katılıyordu, güçlükle cevap veriyordu:

— Bravo, Turko. Sen, çok cesur şeysin. Aşkını söylemek hususunda mutlaka senin damarlarında bir damla İtalyan kanı var. Fakat sana şunu haber vereyim ki, o gördüğün beyaz sakallı adam benim kocam değildir.

Gâvur Memet, sevinerek sordu:

— Ya, neyin?

— Uzaktan akrabamdır. Kimsesiz kaldığım günden beri beni yanına almış. Beslemiş, büyütmüş.

— O zamandan beri kendisiyle beraber misin, Lûna?

— Evet.

— Hiç kocaya varmadın mı?

Lûna'nın neşesi, biraz solar gibi oldu:

— O cihetleri kapa, Turko. Şimdilik adiyö.

— Yok, sevgilim öyle kolay kolay bırakamam. Hiç olmazsa, bir söz olsun söyle de, sana olan aşkımın bir mükâfatı olsun.

Lûna kızardı. Gözlerinde nemli bir parıltı ile Gâvur Memet'e baktı. Ve sonra elini uzattı:

— Sözden ne çıkar, güzel delikanlı. Al, öp, diye mırıldandı.

Ve sonra, siyah örtüsüne sımsıkı bürünerek dükkândan uzaklaştı.

Aşk için yaratılmış olan İtalyan Lûna, genç ve gürbüz Türk Memet'in dükkânından tatlı bir sarhoşlukla uzaklaşırken zaptiye tebdili büyük memnuniyetle ellerini uğuşturuyor:

— Oldu. Bu iş, çok iyi oldu, diye söyleniyordu.

Lûna, kendisini muhtelif cephelerden çok iyi gösterebilmiye muvaffak olan Gâvur Memet, bu

genç ve ateşli kadının kalbini büsbütün elde etmiye çalışırken vukuatı takip ediyordu.

Bir gece, Hayriye tüccarlarından Mustafa isminde bir zenginin mağazası delinmiş. Kasası açılmış, içindeki on bin altın kıymetinde para ve eshamı *(hisseleri)* çalınmıştı. Eğer iş bu kadarla kalmış olsaydı, bu mesele alelade bir hırsızlık vaksından ibaret kalabilirdi. Fakat çalınan para ve eshamın yerine bir torba dolusu kalp *(sahte)* mecidiye bırakılmıştı. Hatta bu torbanın üstünde de bir kara Yürek resmi vardı.

Vakanın ertesi günü gazete okuyanlardan bu havadisi duyan Gâvur Memet, hayretler içinde kaldı. Çünkü o mütehassıs bir meslek adamı sıfatı ile biliyordu ki, Kara Yürek çetesinin şimdiye kadar yaptığı işler, kalpazanlıktan büsbütün ayrı şeylerdi. Cinayetle sirkati itiyat eden bir çetenin, kalpazanlık gibi ihtisasa ve ayrı bir teşkilata ihtiyacı olan güç işlere yanaşmıyacağını düşünüyor, hayretler içinde kalıyordu.

Şu halde, Kara Yürek çetesi, teşkilatını genişletmiş, artık büsbütün pervasızca harekete başlıyarak adeta hükûmet le, zabıta ile koca bir payitahtın emniyet ve asayişi ile eğlenmeye başlamıştı. Bu hareket, cüret ve habasetin *(kötülüğün)* en son haddi idi. Böyle olmakla beraber yapılan her cinayet, canilerin yanına kar kalmakta devam ediyordu.

Zabıta, her gün bir takım şüpheli adamları tevkif ediyor, inceden inceye isticvaplardan geçiriyordu. Bunlardan birçokları Anadolu'nun uzak yerlerine sürüyordu. Fakat ne Kara Yürek çetesine ait bir tek adam bulabiliyor ve nede bir birini takip eden bu cinayetlerin önüne geçebiliyordu.

Gâvur Memet derin derin düşünüyor, düşündükçe şuurunu kaybetmek derecelerine geliyordu. Bir aralık, çete etrafından tanıdıklarını tutturmak, Papazla Bonelli'nin evlerini bastırmak, hiç olmazsa bu melunların kuvvetlerini kısmen olsun kırmak istedi. Fakat inceden inceye düşündükten sonra, geri kalanların çeteyi yine ihya edeceklerini veyahut İstanbul'u terk edip gideceklerini nazarı dikkate aldı. Bu caniler, böylece ellerini kollarını sallıya sallıya memleketi terk edecek olursa, şüphesizdi ki, bütün çete efradına birden ve kahir bir darbe vurmak, Gâvur Memet'in kendi söylediği gibi: *"Tavşanları, araba ile avlanmak"* lazımdı.

Gâvur Memet:

— Böyle işler, acele götürmez, dedikten sonra eski programını tatbik etmekle devama karar verdi.

Yalnız muvaffakiyetinin bütün sırrını teşkil edecek olan âşıklığını artırdıkça artırıyor, Lûna'yı her görüşünde:

— Artık tahammülüm kalmadı güzelim. Deli, divane olacağım. Meryem Ana'nın aşkına, benim

derdime derman ol, diye yalvarıyordu.

Lûna'ya gelince, çok tabiidir ki, birçok genç kadınlar gibi, o da bu tatlı sözlerden hoşlanıyor. Dükkânda imkanın müsaadesi nispetinde Gâvur Memet'in aşkına karşı müsamahakar davranıyordu. . Fakat Memet, azgın ve çılgın bir âşıktı sevgiyi kupkuru sözlerle geçiştirmek istemiyordu, göğsünün iman tahtası üstüne yumruklar vuruyordu.

Aradan çok geçmeden bir gün Lûna geldi. Ona büyük bir müjde getirdi. Amcam dediği Sinyor Bonelli, birkaç gün, Arnavut köyünde bir eski arkadaşına misafir gidecekti. O gece el ayak çekildikten sonra Lûna kapıyı aralık bırakacak, ateşli aşığı da usullacık içeri giriverecekti. Gâvur Memet bu tatlı habere o kadar sevinmişti ki:

— Ah. Acaba Allah bana o günleri gösterecek mi? Diyordu.

Kanunu ezeli, her sadık aşığı en nihayet murat ve maksuduna eriştirdiği gibi nihayet Gâvur Memet'in de naili saadet olacağı gün geldi. Lûna büyük bir sevinç içinde:

— Buna gece, hazır ol, dedi.

GÂVUR MEMET ESASEN HAZIRDI

Bütün vücudu asabiyetten bir yay gibi getirilmişti. Canilerin kendisini bir sebeple tanımış olmalarına ve böylece bir tuzak kurmalarına pek büyük ihtimaller olduğunu düşünmekle beraber her ne pahasına olursa olsun o eve girmek, hiç olmazsa içini yiyip kemiren şu karanlık esrar bir ateş gibi yakıp kavuruyor, bunun için her fedakârlığa hazırlanıyordu.

O gün Gâvur Memet'e bitmez ve tükenmez bir asır gibi geldi. Saatler değil, dakikalar bile kolay geçmedi. Akşama doğru, Sinyor Bonelli, evden çıkarak bastonuna dayanıp ağır ağır geçerken, Gâvur Memet heyecan ve meserretinden *(sevincinden)* hemen koşup Bonelli'nin uzun sakalından tutarak:

— Allah senden razı olsun, koca gâvur. Git, sağlıcakla, diye bağırmak istiyordu.

Asıl geçmiyen dakika ve saatler, akşamdan son-

ra başlamıştı. Ortalık kararmış, her tarafta lambalar yanmıştı. Kalyonculuk, o tarihlerde de epeyce kalabalıktı. Gidip gelenlerin arkası bir türlü kesmiyor, komşuların pençelerindeki ışıklar sönmüyordu. Gâvur Memet, istediği gibi hız alabilmek için tezgâhının arkasına çekilmiş, kadeh kadeh rakı yuvarlıyor, gözlerini, Bonelli'nin evinden ayırmıyordu. Nihayet Emin camisinde okunan ezan sesleri, derinden gelmeye başlamış, sokaklar da epeyce tenhalaşmıştı. Komşuların kapadıkları pençelerin demir kapakları gıcırdıyor, kapıların arkasına vurulan ağır koldemirlerinin, kalın zincirlerin şakırtıları duyuluyordu.

Gâvur Memet, dükkânını kapadığı vakit kepenklerin ortasındaki küçük pencereyi açık bırakmıştı. Mütemadiyen buradan bakıyor, Lûna'nın vereceği işareti bekliyordu. Nihayet, üst kat odalarından sağdaki pencerede yanan bir mum görüldü. Mum, yukarı, aşağı, sağa, sola dört hareketle bir haç işareti yaptıktan sonra birdenbire söndü. O zaman, Gâvur Memet'in vücudu şiddetle titredi, tezgâhına yaklaştı. Üç karış uzunluğunda enli yüzlü saldırmasını aldı.

İnce kayışını sol koluna geçirerek omzunun üstünden sımsıkı bağladı. Ceketini omuzladı. Gündüzden iyice yağladığı dükkân kepenklerini gürültüsüzce açtı. Bir gölge gibi, kendi dükkânından, Bonelli'nin aralık duran kapısı içine kaydı.

Lûna, Gâvur Memet'i büyük bir meserretle *(sevinçle)* karşıladı. Koluna girdi. Üstü kemerli bir koridordan geçirdi. Binanın sol köşesinde adeta ayrı bir kısım teşkil eden büyücek bir odaya götürdü. Odanın pencerelerini sımsıkı demir kapaklarla kapanmıştı. Ortada mükellef bir sofra hazırlanmıştı. Lûna'nın eliyle kızarttığı tavuklar, gümüş sahanlar içinde sırt sırta yatıyor, kesme billurdan büyük kadehler, sucuklar, kaz ciğerleri, çeşit çeşit salatalar arasında, altın ve mine işlemeli takımlar parlıyordu. Bu odanın bir köşesinden, yine kemerli büyük bir kapı vasıtası ile bir odaya geçiliyordu.

Kapının karşısında, Napoli mamulatından siyah abanoz ve yataklık içinde, tertemiz bir yatak görünüyordu. Pencerelerde ağır kadife perdeler, ağır koltuklar üzerinde kalın keten örme danteller, duvarlarda büyük Venedik aynaları, sofranın üstünde, som gümüşten altı kollu bir şamdan, duvarlarda yağlı boya resimler, bütün bu göz alıcı şeyler, birdenbire Gâvur Memet'e bir sersemlik vermekle beraber, o gene kayıtsızlığını muhafaza ediyor, bütün dikkatini Lûna'ya hasrederek onula meşgul olmaya çalışıyordu.

Sofranın kenarında, eski roma usulünde geniş bir divan vardı. Şimdi bu ateşli İtalyan kadını ile gürbüz Türk genci bu divana yan yana oturmuşlardı. Lûna, bileklerinden dirseklerine doğru yükselen kalınlı inceli altın halkaları şıngırdata şıngırda-

ta ellerini uzatıyor, üstü tozlu eski şarap şişesinden kristal bardağa akıttığı erinmiş yakut rengindeki şarabı, geniş İtalyan jestleriyle Gâvur Memet'in dudaklarına uzatıyor:

— Biliyor musun Türko? Bu şarap, tam altmış seneliktir. Venedik'in en meşhur baharlı şaraplarından, dün amcamın şarap mahzeninin anahtarını aşırdım. Bilhassa senin için yarım düzine ayırdım. Bunları aşkımıza içeceksin.

— Aşkıma sevgilim.

— Aşkımıza sevgilim.

Son yudumuna kadar içtiği şarap, Gâvur Memet'in damarlarındaki kanı yakıp tutuşturmuştu. Yanakları gittikçe kızarıyor, gözleri parlıyordu. Lûna, bütün manası ile şen ve mesrurdu *(sevinçli)*. Damarlarında kaynıyan İtalyan kanı onu aşk içinde doğurmuş, sevgi ile yoğurmuştu.

Kim bilir ne zamandan beri sevgiye karşı atıl ve meflûç *(felçli)* kalan vücudu titriyor, bir biri arkasına şarap kadehlerini deviriyordu.

Gâvur Memet, bu gidişle sarhoş olacaklarını ve belki de oldukları yede yıkılıp kalacaklarını anlamıştı. Onun için idareli hareket ediyor, Lûna sık sık şarap içirmekle beraber, şuna buna dair sualler soruyor, onu oyalıyordu.

Lûna'nın artık dili dolaşıyor, sözleri, bir birine çarpıyordu.

Gâvur Memet bu fırsatı kaçırmak istemedi. Ona, bir bardak şarap daha verdi. Lûna, bunu da içti ve ondan sonra, gözleri kapanarak kendinden geçti.

O zaman, Gâvur Memet onu kollarının arasına aldı. Yarım saat kadar böylece kaldıktan sonra, evvela eliyle onun alnını sevmeye başladı. Lûna, hiç bir şey hissetmediği için kımıldanmadı. Birkaç defa seslendi, buna da cevap alamadı. Artık Lûna'nın tamamen uyuduğuna kanaat hâsıl edince yerinden kalktı. Saldırmasını çıkararak dişlerinin arasına aldı. Bir eline de şamdandan bir mum aldı. Bir gölge gibi tonoz kemerli dehlizlere daldı.

Yavaş yavaş ilerledi. Evvela karşıki salona geçti. Alt kısmı alçak bir jardinyere *(saksı)* temas eden büyük bir tablonun önünde durdu. Tabloda iri vücutlu bir şövalye, mağrur nazarlarla ona bakıyordu. Gâvur Memet, yavaş yavaş bu tablonun etrafını yokladı. Üst tarafındaki halkaları bularak levhayı yerinden yokladı. Sonra cebinden çıkardığı provalı anahtarlarla yoklayarak epeyce müşkülatla açtı. Kapı açılınca küçük bir taş merdiven ve sonra uzun bir dehliz görüntü. Gâvur Memet, ihtiyatlı hareket etti. Kapının kendi kendine kapanmaması için mendilini bükerek kapının sökesine yerleştirdi.

Etrafını yoklaya yoklaya merdivenleri indi. Yirmi adım kadar devam eden dehlizi geçti. Dehlizin nihayetinde bir duvar ve bu duvarın sağında ve so-

lunda da yine demirden tek kanatlı iki kapı vardı. Sağdaki kapının önüne taş yığılmıştı. Soldaki kapı aralıklı, Gâvur Memet, bu kapıyı itti. İçeri girdi. Burası, dört beş adam yan yana durabilecek derecede küçük bir oda gibi yerdi. Kapının sağındaki duvarla karşıki duvarda iki kapı vardı.

Gâvur Memet, evvela bunlardan hangisine gireyim diye, küçük bir tereddüt geçirdi. Ve sonra sağdaki kapıyı tercih etti. Yine maymuncuklarına müracaat ederek kapıyı açtı. Birdenbire gittikçe derinleşen bir çukurla karşılaştı. Bu çukura dik bir dehliz görünüyordu.

Gâvur Memet, hiç tereddüt etmeden bu dehlize daldı. Hem gidiyor, hem de:

— Acaba çete efradının gizlice girip çıktıkları yol burası mı? Diye düşünüyordu.

Fakat bu yol bir türlü bitip tükenmiyordu.

Bir hayli yürüdüğü halde dehlizin öteki ucu görünmüyordu. Yalnız yokuş aşağı indiği hissediyor fakat hangi istikamete gittiğini kestiremiyordu. Yol, birdenbire bir dürsek teşkil etti ve bir demir kapı ile nihayetlendi. Gâvur Memet'in canı sıkılarak:

— Şimdi de bu kapıyı açmıya uğraşacağız, diye söylendi.

Fakat memnuniyetle gördü ki, kapı arkasından

sadece kalın bir sürgü ile sürmelenmişti. Sürgüyü çekti. Kapı hafif bir gıcırtı ile açıldı. Önünde bir merdiven vardı. Gâvur Memet, merdivene güzelce tetkik ettikten sonra elindeki mumu söndürdü. Eliyle duvara tutuna tutuna çıkmaya başladı. Hem çıkıyor, hem şiddetle bir tahtaya çarptı. Sanki iğreti duran bir kapak, yerinden fırladı. Yıldızlarla malamal *(ağzına kadar dolu)* olan koyu lacivert bir sema parladı.

— Gâvur Memet hayretle içinde kalarak yavaş yavaş başını çıkardı:

— Allah, Allah. Acaba burası neresi? Diye mırıldandı ve ihtiyatlı bir surette başını dışarı uzattı.

Bulunduğu yerin etrafı, kırık arabalar, boş küfeler, kurumuş ot yığınları ile adeta saklanmış gibiydi. Bir kaç dakika olduğu yerde durarak etrafını dinledi. O civarda hiç kimsenin olmadığına kanaat hâsıl etti. Sonra yavaş yavaş delikten dışarı çıktı. Etrafına baktı. Burası, metruk *(terk edilmiş)* bir bostandı. Üst tarafında Galata kulesi büyük bir dev gibi yükseliyor, o tarihte kule civarına henüz yapılmaya başlayan evler, koyu bir gölge halinde görünüyordu.

Gâvur Memet, boş yere vakit geçirmek istemedi. Çünkü maksadı, Lûna uyanmadan evin diğer kısımları hakkındaki tetkikatını da bitirmekti. Tekrar deliğe girdi. Tahta kapağı başına çekti.

Merdivenleri sayarak indi. Demir kapıyı arkasından sürmeledi. Süratle avdet etti. Dehlizin methalindeki *(girişindeki)* kapıyı açarak orasını da tetkike gelmişti. Memet, epeyce müşkülatla bu kapıyı da açtı. Ve içeriye girince hayrette kaldı. Burası adeta büyük bir salona benziyordu. Tavanları kâmilen *(büsbütün)* tonoz kemerlerinden ibaretti. Harici hiçbir penceresi yoktu. Kapının karşısına tesadüf eden bacasından içeriye temiz hava giriyordu. Duvarları kâmilen koyu renkli bir kumaşla örtülmüştü. Ocağın üstünde üçer kollu iki şamdan, şurada burada yaldızlı koltuklar, küçüklü büyüklü oymalı masalar vardı. Sağ taraftaki duvara dayanmış ceviz karyolaların takımları altüst olmuştu. Gâvur Memet masaların gözlerini aradı, bir şey bulamadı. Duvarları eliyle yokladı. Her taraf kâmilen örme taştandı. Nihayet karyolaya yaklaştı. Karışık olan yorgan ve yastıkların arasını da yokladı. Karyola ile duvarın arasına sıkışan bir mendil valansiyen çevrilmiş olan yorgan ve yastıkların arasını da yokladı. Karyola ile duvarın arasına sıkışan bir mendil nazarı dikkatini celbetti. Bunu, oradan çekti. Çıkardı. Etrafı ağır valansiyen dantelle çevrilmiş olan bu kadın mendilinin köşesinde, ipekle işlenmiş bir marka vardı.

Gâvur Memet, bu markanın ne olduğunu bilmiyordu. Mendili derhal koynuna soktu. Vakit epeyce geçtiği için Lûna'nın uyanmasından ve kendisini aramasından korkuyordu.

— Bugün, bu kadar yeter, diyerek girdiği yerlerden çıktı.

Büyük levhayı tekrar kapatıp, Lûna'nın odasına geldiği zaman, geniş bir nefes aldı.

Lûna derin bir uyku içinde idi. Gâvur Memet oradaki geniş koltuğu uzandı. Bir taraftan yapacağı işleri düşünüyor, diğer taraftan da Lûna'nın uyanmasını bekliyordu.

Gâvur Memet, artık vaziyeti tamamen kavramış, kendi kendine şu hulasayı *(özeti)* çıkarmıştı:

— Demek ki bu herifler, birer birer o delikten girişiyorlar. Dehlizi geçiriyorlar. Oradaki odada toplanıyorlar ve yapacakları işleri kararlaştırıyorlardı. Karyolada bulunduğum mendilin üstündeki marka, (E) harfi imiş. Ala. Şu halde. Bu mendil banker Lorando'nun kızı Emma'nındır. Bundan da anlaşılıyor ki, bu kız odada hapsedilmiş ve mendil de onun tarafından oraya bırakılmıştır.

Evet, amma iş bu hulasayı çıkarmakla bitmiyordu. Kati delilerle bu adamları itham etmek ve hepsini birden bir vak'a esnasında ele geçirmek icap ediyordu. Aksi takdirde çeteyi dağıtmak ve bu kurnaz herifleri elden kaçırmak muhakkaktı.

Gâvur Memet, bu mesele etrafına düşünüp dururken, yine Beyoğlu'nu altüst eden mühim bir hadise oldu.

O tarihte sarraflık, hemen hemen kâmilen Musevilerle, Ermenilerin elinde idi. Museviler ihtiyatla iş gördükleri için daima küçük işlerle iktifa ediyorlardı, Fakat Ermeniler büyük işlere atılıyorlardı. Beyoğlu sarraflarından Güzeloğlu Agop Ağa isminde bir adam, muamelâtındaki *(davranışlarındaki)* doğruluğu ile temayüz etmişti *(seçkinleşmişti)*. Sultanlardan ekserisi Güzeloğlu ile iş gördüğü için kendisine Sultanlar sarrafı ünvanı verilmişti. Güzeloğlu büyük bir servete malikti. Beyoğlu'nda kibar hayatı yaşıyor, bilhassa Losyo ismindeki dilber kızı, bütün ecnebi salonlarında pek büyük hürmet görüyordu.

Losyo ayni zamanda birçok fakirlerin evlerine kadar bizzat gidiyor, onların felaket ve ıstıraplarını tahfife *(hafifletmeye)* çalışıyordu. Bu yüzden Beyoğlu'nun fakir ve zengin aileleri arasında daima Losyo'dan bahsolunuyor, ona taalluk eden *(alakalı)* her söz, her yerde büyük bir tesir uyandırıyordu. Losyo alafranga hayata biraz geç karıştığı için Avrupa adetlerini tamamı ile bilmiyor, bunun için yanında daima bir ecnebi kadın bulunduruyordu. Eskiden beri mürebbiyesi olan Fransız kadını son zamanlarda vatanına avdet etmişti. Onun boşluğunu doldurmak için birçok ecnebi kadınlar tarafından müracaatlar vuku buldu. Fakat bunların arkasında Dalçiyo ismindeki genç ve güzel bir İtalyan kızı kabul olundu.

Dalçiyo'yu üç ay evvel, o vakit ki, Mısır otelinin sahip ve müessisi olan bir Lâvantin prezante etmişti. Bu genç kadın, güzel oğlunun konağına geldi geleli sakin bir hayat geçiriyor, vazifesinden başka hiç bir şeye karışmıyordu. Herkese karşı güler yüz ve tatlı dille muamele ettiği için muhitini memnun etmişti. Fakat kendisinden asıl hoşnut olan matmazel Losyo idi.

Dalçiyo, sabahleyin matmazeli yatağından kaldırıyor. Banyosunu yaptırıyor. Sofranın büyük bir itina ile hazırladığı sabah kahvaltısını yediriyor, akşama kadar onu bin bir türlü şeylerle eğlendiriyordu. Beraberce sokağa çıktıkları zaman da matmazele adeta bir prenses muamelesi gösteriyordu. Bu suretle herkesin nazarı dikkatini ve hürmetini celp ederek, matmazelin mevkiini yükseltiyordu.

Gün geçtikçe, matmazel Losyo'nun üzerinde Dalçiyo'nun hâkimiyeti artmıştı. Losyo artık en basit işleri bile ona danışıyor, bilhassa ecnebilerin davetlerine gittikleri zaman bütün tuvaletini Dalçiyo'nun zevkine bırakıyordu.

Losyo babasının bir tek evladı olduğu için bu zengin sarraf, İstanbul'un en kıymetli elmas ve pırlantalarını topluyor, kızına hediye diyordu.

Bu esnada İstanbul'a Polonyalı bir prenses gelmişti. Bu prensesin şerefine Rusya sefarethanesinde bir müsamere tertip edilmişti. Bu müsamereye,

sultanlar sarrafı Güzeloğlu ile kızı, matmazel Losyo davetli idi. Güzeloğlu, o sıralarda romatizmadan fazlaca mustarip olduğu için bu davete icabet edecek değildi. Mamafih kızını da bu parlak eğlenceden mahrum etmek istemedi.

Losyo ile Dalçiyo, bu müsamere için üç gün evvel hazırlanmaya başlamıştı. Çünkü o gece, Beyoğlu'nun en kibar halkı sefarethanede toplanacaktı. Nitekim müsamereden Abdülhamid'de haberdar olmuş ve o aralık Ruslara karşı cemilekarane davranmak icap ettiği için, maBey'in orkestrasını göndereceğini sefire vaat etmişti.

Nihayet müsamere gecesi geldi. Dalçiyo, Matmazel Losyo'yu eliyle giydirdi. Saçlarının firizelerini büyük itina ile düzeltti. Alnındaki perçemleri büyük dikkat ve hesaplarla kesti. Zaten güzel olan Losyo bir kat daha güzelleşti. Aynı zamanda Dalçiyo da, mükemmelen süslendi. İkisi birden, perdeleri kapalı bir sedyeye bindiler. Karadağlı dört yasakçının himayesinde, sefarethaneye gittiler.

❖

O gün Gâvur Memet'in dükkânına gelen Lûna, her günkünden fazla alışveriş etmiş, nazarı dikkati celbedecek derece fazla yiyecek şeyler istemişti. Gâvur Memet bundan şüphelenerek sordu:

— Ne o sevgilim. Galiba misafirleriniz var.

Lûna gayet sakin bir eda ile cevap verdi:

— Evet. Bu gece amcamın bazı misafirleri gelecek.

Sahte, bir tavırla yüzünü ekşitti.

— Vay, vah. Ben de bu akşam seni ziyarete gelmek isterdim, dedi.

Gâvur Memet ile Lûna'nın arasındaki münasebet pek çok ilerlemiş ve hususiyet keşfetmişti. Hatta Lûna, yarı geceden sonra bir kaç defa onu davet etmiş ve Memet'in arzu ettiği ziyaretleri de katiyen reddeylememişti. Gâvur Memet'in gizlice eve girmesi o kadar tertipli bir plan dahilinde oluyordu ki, Sinyor Bonelli'nin ruhu bile duymuyordu. Böyle olduğu halde, bu gece için Gâvur Memet'in gösterdiği arzuya karşı Lûna neden tereddüt gösteriyordu?

Memet, Lûna'nın kalbinde en küçük bir şüphe bile uyandırmak istemeyerek hemen elini dizine vurdu:

— Hay Allah müstahakkını versin. Bu gece ben de gelemem. İstanbul tarafına geçeceğim. Orada, eski bir alacaklı ile hesap göreceğim. İstersen yarına kalsın sevgilim.

İki sevgili kolayca uyuştular. Memet o gün, Bonelli'nin kapısını bir an bile gözden ayırma-

dı. Akşam olunca da dükkânını erkenden kapadı. Kepengin deliğinden tarassuda devama başladı. Sokaklar tamamen tenhalaştığı, hatta vakit gece yarısına yaklaştığı halde, ne giren ve ne de çıkan vardı. Yalnız Bonelli, bir metre saat gibi tam vaktinde sokağa çıkmış, her günkü gibi aynı zamanda avdet etmişti.

Bu suretle tarassuttan *(gözetlemeden)* yorulan ve usanan Gâvur Memet, kendi kendine mırıldandı:

— Ben, nafile yere burada bekleyip duruyorum. Gelecek misafirler, mutlaka gizli yoldan gelmişler. Ve ben burada aptal gibi boşu boşuna beklerken, görecekleri işi görmüşlerdir.

Artık, sabah bile yaklaşmıştı. Gâvur Memet büyük bir can sıkıntısı ile geniş tezgahın üstüne uzandı. Hiç olmazsa biraz uyku kestirmeye hazırladı. Henüz içi biraz geçmişti. Birdenbire bir araba sesi işitti. Başını kaldırdı dinledi. Kaldırım taşlarına çarpan tekerleklerin sert sesleri gittikçe yaklaştı. Memet birdenbire merak ederek yerinden fırladı. Kepengin deliğinden baktı.

Araba, caddenin köşesini kıvrılarak sokağa girdi. Dükkânın önünden geçti, Bonelli'nin evinin kapısı önünde tevakkuf etti *(durdu.)*

Hemen evin büyük demir kapıları açıldı. Araba, içeri alındı. O zaman Gâvur Memet yerini değiştirdi. Daha kuytu bir yere yerleşti. Arabacının orada

kalıp kalmayacağını öğrenmek istedi. Fakat çok beklemedi. Arabacı, kenarı beyaz ve enli sırmalı elbisesi ile uzun şapkasını tebdil etmiş olarak kapıdan çıktı. Kapının önünde cigarasını yaktı ve sonra Galatasaray'a doğru yürümeye başladı.

Mısır otelinin önüne gelince durdu. Kapıyı çaldı. Gâvur Memet'i hayretler içinde bırakarak içeri daldı. Memet, elini dizine vurarak homurdandı:

— Vay canına. Demek ki, bu herif arabacı değil. Bunun da burada yatıp kalkmasına bakılırsa, çetenin merkezlerinden biri de burası olacak.

Gâvur Memet, Kule kapısına doğru yürüyor ve düşünüyordu:

— Acaba, bu araba nereden geldi? Eve ne getirdi? Bunu nasıl anlamalıyım? Kule dibindeki bostana gitsem, iyi amma, merdiven başındaki kapı, arkadan sürgülü, onu açmak mümkün değil. Yarına kadar sabretmekten ve Lûna'nın yüzüne gülerek eve girip bu sırrı öğrenmekten başka çare yok. Lakin bunda da ümidin az. Kâfir karı, amcasından korkuyor, sarhoş olmamak için fazla şarap içmiyor. Varsın içmesin, elbette onun da bir kolayını bulurum.

Gâvur Memet, bu düşüncelerle evine gidiyor, bir iki saat olsun uyku kestirtiyordu.

Gâvur Memet, dükkânına geldiği zaman Kalyoncu kulluğu büyük bir dedikodu içinde çalkanı-

yor, bilenler, bilmeyenlere anlatıyordu:

— Dün akşam Rus sefarethanesinde verilen baloya, "Sultanlar Sarrafı" Güzeloğlu'nun kızı gitmiş gece yarısını iki saat geçinceye kadar yemiş, içmiş, gülmüş, eğlenmiş. Sonra da bir araba getirterek evine gitmiş. Gitmiş amma, gidiş, o gidişmiş. Matmazeli sabaha kadar beklemişler. Eve gelmeyince gidip sefarethaneden sormuşlar. *"Şu saatte, buradan eve gitti"* cevabını alınca, telaşa başlamışlar. Ne kadar hısım, akraba, ahbap varsa evlerini aramışlar. Hiç bir yer de bulamamışlar. Sanki yer yarılmış, Matmazel Losyo yanındaki İtalyan kızı ve bindiği araba ile o açılan yere girmiş.

Gâvur Memet, bu havadisi duyunca, vücudu buz kesildi. Fakat bir dereceye kadar müsterihti. Dişlerini gıcırdata gıcırdata:

— Domuz herifler. Hepiniz, elimdesiniz, dedi.

Fakat bunu demek, kâfi değildi. Vakıa, kızın akşamki araba ile Bonelli'nin evine getirdiğine dair kati ümidi vardı. Araba kapının önünde durduğu zaman karanlıkta birtakım gölgelerin hareket ettiğini görmüştü. Demek ki caniler, her hangi bir suretle ele geçirdikleri matmazeli kaçırmış, buraya getirmişlerdi. Lûna'nın fazla erzak alması, *"Bu akşam olamaz..."* diye kendisini de başından savması, bundan ileri gelmişti. Şimdi, asıl düşünecek cihet şu idi:

— Acaba, matmazel nerede?

Gâvur Memet'in zihni dönüyor dolaşıyor. O, yer altındaki karyolalı odada toplanıyor:

— Banker Lorando'nun kızını mademki orada yatırmışlar. Şu halde kızı da muhakkak orada yatıracaklar, diyordu.

Gâvur Memet bir aralık doğruca Zaptiye kapısına koşmak, meseleyi anlatmak, yanına büyük bir kuvvet alarak evi basmak istedi. Fakat her tarafı bir kale gibi sımsıkı kapalı olan bu eve girinceye kadar canilerin kızı öldürmeleri ihtimalini düşünerek kalbi titredi. Şimdi o, bir an evvel Lûna'yı görmek, ona yine aşkının ve tahassürünün *(hasretinin)* artık dayanılmaz dereceye geldiği söylemek ve onu bu suretle iyice tava getirdikten sonra bu gece mutlaka eve girerek, kızın saklı olduğu yeri öğrenmek istiyordu.

Gâvur Memet, bu düşüncelerle meşgul iken, Beyoğlu Zaptiye kumandanlığında Zaptiye Müşiriyeti dairesinde de kıyametler kopuyor, bütün zabıta memurları etrafa dağılmış, matmazel Losyo'nun izi aranıyordu.

Mesele, yine saraya aksetmişti. Hadiseden haberdar olan Rus sefiri derhal maBey'in dairesine gitmiş, dik ve tehditkâr bir sesle:

— Benim bir misafirime karşı yapılan bu mu-

amele, doğrudan doğruya şahsıma ve devletime karşı bir hakarettir. Bu meseleyi her dakika yakından takip edeceğim. Eğer yirmi dört saat sarfında bu kız meydana çıkmazsa, derhal vapura binip Odesa'ya gideceğim. Alt tarafını siz düşünün, diye bar bar bağırıyordu.

Babıâli'de, Dahiliye Nezaretinde, Zaptiye Müşirliğinde bütün işler bir anda durmuştu. Odacılara, kavaslara varıncaya kadar bütün bu dairelere mensup olanlar, iz arıyorlardı.

Serteftiş Hüsnü Efendi ile arkadaşlarından mürekkep bir heyet, sarraf Güzeloğlu'nun evine gitmişler, bütün müstahdemini birer birer isticvap etmişlerdi. Hüsnü Efendi, matmazelin bu kadar teveccüh gösterdiği genç İtalyan kadınından şüphe ediyordu. Çünkü banker Lorando'nun kızı kaçırıldığı zaman, matmazelin hizmetinde bulunan genç İtalyan kadını da ertesi günü savuşmuş, bir daha ortaya çıkmamıştı.

O zaman eşkâli tespit edilen kadınla, şimdi matmazel Losyo'ya refakat ederken beraberce kaybolan genç kadının eşkâli, biri birine pek uygun geliyordu. Fakat bütün bu isticvap *(sorgu)* ve tahkikatlardan hiç bir müspet netice çıkmıyordu.

Zaptiye dairesindeki "Kapı Altı" denilen tevkifhane yüzlerce şüpheli kesan *(adamlar)* ile doldurulmuştu. O tarihte gardiyanlığa ilk intisap eden

meşhur Bayram Ağa, mevkufları *(tutukluları)* sıra ile falakadan geçiriyor, bunları söyletebilmek için koltuklarının altına pişmiş yumurtalar koyuyor, lakin beklenilen cevap alınamıyordu.

Zaptiye Müşiri Pepe Mehmet Paşa mevkiinden ümidini kesmişti. Sabahtan beri dört beş defa Yıldıza, Babıâli'ye gidip gelmiş. Hele hünkâr tarafından, haşlamanın envaını *(her türlüsünü)* yemişti.

Bu esnada, zaptiye kapısına:

— Vukuat var, diye yeni bir haber geldi.

Gerek Zaptiye Müşirinin ve gerek ser teftişlerin elleri, ayakları buz kesildi. Fakat bu defa vukuat bir camide oluyordu. Ve mesele de şundan ibaretti:

Bugün, Gâvur Memet'in vefatından tam kırkıncı günü idi. Onun dostları birleşmişler, Beyoğlu'ndaki Emin Camisinde Memet'in canı için bir mevlit okuyacak hafız, kürsüye çıkar çıkmaz, cemaat arasındakilerden biri ayağa kalkarak:

— Ne yapıyorsunuz yahu! Bu adamın ruhu için mevlit okunmaz, diye bağırdı.

Her taraftan sual sesleri yükselmesi üzerine,

— Bu adam sağlığında, şarap içti, birçok günah işledi. Bunların cümlesi, alameti küfürdür.

Bu sözler, derhal birçok taraftar topladı. Cemaatin bir kısmı:

— Öyle ya. Öyle ya, diye homurdandı.

Fakat diğer bir kısmı da buna itiraz etti:

— Ölürken tecdidi iman etmediği *(iman yenilemediği)* ne malum? Bahusus, Gâvur Memet, vazife uğrunda terki can etmiştir.

— Ne malum, belki etmemiştir.

— Okutacağız işte.

— Okutursunuz.

— Belki etmiştir.

— Etmemiştir.

— Etmiştir.

— Gâvur Memet, kâfirdir.

— Değildir.

İki taraf olan cemaat arasında münakaşa büyüdü. İtirazları tehditlere bindi.

— Şeriat, çocuk oyuncağı değildir. Biz, bu mevlidi okutmayız.

Derken, cemaatin üstünde bir pabuç havalandı. Mutaarrızlardan *(itiraz edenlerden)* birinin kafasına gelerek alnını yardı. Bu, adeta bir ilanı harpti. Cemaat birdenbire yerinden fırladı. İkiye ayrıldı. Yumruklar, silleler, tokatlar işlemeye başladı. Tecrübeli olanlar nalçalı kunduraların uçlarından yakalamışlar, hasımlarının üstüne saldırmışlardı. Birçokları, bununla

da kalmadı. Bastonlar, değnekler, sopalar işe karıştı. Mağlup olanlar, yüzlerinden gözlerinden kanlar akarak sokağa fırladılar, kaçmaya başladılar, bunlar, hem koşuyor, hem de:

— Hükûmet yok mu, a dostlar! Camide adam öldürüyorlar, diye bağırıyorlardı.

Hırslarını alamayanlar da, daha hala bunları sopalar ve nalçalı kunduralarla kovalıyorlardı.

Böyle yüzlerinden, gözlerinden kanlar akan adamların kaçtıklarını, sopalıların da onları kovaladıklarını gören Beyoğlu halkı birdenbire bir ihtilal çıktığına hükmettiler. Birer köşeye sokulmak istediler. Bu esnada bazı muzipler de:

— Kaçın. Geliyor, diye vaziyeti körüklediler.

Halk arasında, müthiş bir panik başladı. Dükkân kepenkleri büyük bir gürültü ile kapanıyor, kadınlar, çocuklar feryat ediyordu. Herkes evine can atabilmek için birbirini çiğniyordu. Bereket versin ki, gürültünün arkası kesildi. Hadise, kendi kendine son verdi. Biraz sonra da meselenin esası anlaşıldı.

Şimdi de herkes bu kanlı hadiseye gülmeye başladı. Gülen, bilakis teessür ve ıstırap içinde inleyen, yalnız zabıta erkânı idi. Sabahtan beri sarraf Güzeloğlu'nun kızının izini bulmak için açlıktan yorgunluktan bitap bir hale gelen zabıta memurları, bir de bu hadiseye koşmaktan mütevellit yorgunlukla artık kımıldamayacak dereceye geldikten sonra:

— Ah, Gâvur Memet ah. Eğer sen sağ olsaydın, elbette bu işlere bir çare bulurdun, diyorlar ve onun hatırâlarından bahsediyorlardı.

AKŞAM YAKLAŞIYORDU

Zaptiye kapısında serteftişlerin odasında Çerkez Hüsnü, Gürcü Hasan, Deli Kerim Efendiler köşe minderlerine çekilmişler, üst üste gelen bu heyecanlı hadiseler etrafında hem konuşuyor, hem de yorgunluk çıkarmak için üst üste kahve içiyorlardı.

Efendilere hizmet eden odacı içeri girdi. Serteftiş Hüsnü Efendi'nin kulağına bir şey söyledi. Hüsnü Efendi, birdenbire öfkelendi:

— Çık, be herif! Babam mezardan kalksa bakacak halim yok! Sabahtan beri neler çektiğimi biliyorsun da, daha hala beni niçin rahatsız ediyorsun, diye tekdir etti *(azarladı)*.

Odacı, aldığı bu cevaptan süklüm püklüm dışarı çıktı. Efendiler, sözlerine devama başlamışlardı. Odacı tek şeyler söyledi. Bu sefer Hüsnü Efendi, hemen yerinden sıçradı ve dışarı fırladı.

Kapının önünde, saf çehreli bir genç duruyor, beyaz dişlerini gösterecek derecede sırıtıyordu. Hüsnü Efendi'yi görünce sordu:

— Hüsnü Efendi sen misin?

Hüsnü Efendi, bu genci yukardan aşağıya kadar süzerek cevap verdi:

— Evet, benim oğlum. Kara Yürekten haber getiren sen misin?

— Evet. Benim

— E, söyle bakalım. Ne biliyorsun?

— Efendim, ben bir şey bilmiyorum, sadece bir haber getiriyorum. Hani, elçiye zeval olmaz, derler ya. İşte, ben de elçilik ediyorum.

— Öyle ise, getirdiğin haberi söyle.

— Ben seni davete geldim.

— Nereye?

— Onu da söylemem. Beni gönderenler, *"Git, Hüsnü Efendi'ye selam söyle. Önüne düş, buraya getir."* Dediler.

Hüsnü Efendi, düşündü. Acaba bu davet kimin tarafından yapılıyordu. Yoksa Kara Yürek çetesi tarafından bir pusuya mı düşürülmek isteniyordu? Fakat ne de olsa, boş bir şey değildi. Çünkü davete gelen gencin yalan söylemediği belli idi.

Hüsnü Efendi, hiç bozmadı.

— Pekâlâ. Tütün tabakamı alayım da, geleyim,

diye tekrar odaya daldı.

Kapıyı kapadı. Vaziyeti iki kelime ile arkadaşlarına anlattı.

— Ben, yavaş yavaş gidiyorum. Tebdil koğuşuna haber gönderin. Gözü açıklardan iki kişi uzaktan beni takip etsin, dedi.

Çekmecesinden iki tabanca alarak beline yerleştirdi. Koridora çıkarak, bekliyen gence:

— Haydi bakalım. Önüme düş. Ben, üç adım arkandan geleceğim, emrini verdi.

Önde o genç, arkada Hüsnü Efendi, daha arkada zaptiye tebdillerinden "Aman Ali" ile "Abanoz Hasan" olduğu halde köprüyü geçtiler. Azap kapısına saptılar. Kasımpaşa'ya doğru ilerlemiye başladılar. Hasan Efendi, o kadar yorgundu ki, arz edelim ki, mehazımız *(kaynağımız)* burada Hüsnü Efendi hakkında çok taktirane bir lisan kullanıyor, bu emektar zabıta memurunun vaziyetini tasvir ederken, şu sözleri söylüyor:

— O, bütün bu fedakârlıklara ne para ve ne de şeref için katlanıyordu. Onda her şeyden üstün olan yalnız bir şey vardı: Meslek aşkı.

Ortalık, enikonu kararmış. Öndeki genç yürüyor, mütemadiyen yürüyor, Kasımpaşa çarşısında ilerliyor. Hüsnü Efendi, artık tamamen ağırlaşan adımları ile ona yetişmiye çalışıyordu. Nihayet, camiyi de geçmişler, caddeye amut *(dik duran)* dar

bir sokağa sapmışlardı. Genç, birdenbire durdu. Cepheye nazır olan büyük dükkânın sokağa açılan küçük kapısına fasılalı üç yumruk vurdu. Kapı açıldı. Genç ile Hüsnü Efendi içeri girdiler. Aman Ali ile Abanoz Hasan dışarıda, dükkanın kapısını görecek bir yerde durarak sırtlarını duvara verdiler.

Dükkânda, tezgâhın üzerinde kalın bir mum yanıyor, etrafa titrek ve esmer bir ziya serpiyordu. İhtiyar, abani sarıklı, kısa ve kır sakallı bir adam:

— Hoş geldin, ağa. Buyur bakalım, diye Hüsnü Efendi'yi güler yüzüne karşıladı.

Sonra dükkânın gerek tarafındaki kapıya giderek açtı. Kapıda evvela bir gölge göründü. Sonra bu gölge, tecessüd *(vücuda gelerek)* ederek Hüsnü Efendi'ye doğru yürüdü. Hüsnü Efendi, birdenbire boğuluyormuş gibi bir hal aldı. Bütün kanları, beynine sıçradı. Gözleri, korku ve hayretle açıldı. Kolları, gayri ihtiyarı bir surette yukarı kalktı. Bir şeyler söylemek istedi. Fakat dili bir türlü dönmedi. Sadece:

— Aaaa, diye kekeledi ve sonra dili dolaşarak:

— Gâvur Memet, diyebildi.

Gâvur Memet, hürmetkâr bir vaziyette ilerledi. Hüsnü Efendi'nin eline sarılıp öperken:

— Evet efendim. Ahiretten gelen Gâvur Memet. Ölüler çabuk unutulur derler amma, meğerse

aslı yokmuş. Çok şükür unutmamışsın efendim, dedi.

Hüsnü Efendi, hala gözlerine, kulaklarına inanmıyor:

— Allah, Allah. Allah! Acaba rüyamı görüyorum? Diye söyleniyordu.

Gâvur Memet, mukabele etti *(karşılık verdi)*:

— Ustam. Artık bunun rüyası, hülyası kaldı mı? İşte, ben. Gâvur Memet. Boylu boyunca, karşındayım.

Hüsnü Efendi, birdenbire atıldı. Ağlamıya başladı. Hem ağlıyor, hem de söylüyordu:

— Hay külhani hay, bizi kırdın geçirdin. Günlerce gözyaşları döktürdün. Çok şükür Allah'a ki...

Bu ağlaşma ve sarılışma, beş on dakika sürdü. Belki de daha fazla sürülecekti. Bereket versin, İsmail adını taşıyan o genç çocuk süzüle süzüle içeri girdi, iki fincan kahve getirdi.

Gâvur Memet'le Hüsnü Efendi sigaraları yakmışlar, sedirin üstüne karşı karşıya geçerek bağdaş kurup oturmuşlardı. Hüsnü Efendi sordu:

— Anlat bakalım, Gâvur Memet. Bu iş nasıl oldu?

Memet, mezarlıkta Hüsnü Efendi'nin soyulma vakasında tutturarak o güne kadar cereyan eden

vakayı birer birer anlattı. Hüsnü Efendi bunları dinledikçe hayreti artıyor, hele, Bonelli'nin evine girmek için Lûna'ya karşı oynadığı oyunlara gülmekten katılıyordu. Gâvur Memet o coşkun sahnelerin tatlı tatlı hikâye ettikçe, Hüsnü Efendi'nin vücudu ürperiyor:

— Yaşa Gâvur Memet, diye mütemadiyen *(sürekli)* dizlerine darbeler indiriyordu.

Nihayet söz, neticeye gelmişti. Gâvur Memet, kaşlarını çatarak sözüne devam etti:

— Şimdi. Bu gece Lûna ile sözleştik. Beni yine içeri alacak. Ne yapıp sarrafın kızının hapsolduğu yeri öğreneceğim. Bunu öğrendikten sonra size haber gönderirim. Tertibat alırız. Evi, iki koldan sararız. Evvela buradakileri yakalar, kızı kurtarırız. Sonra da Papaz'ın evi ile Mısır otelini basarız. Olmaz mı usta?

Hüsnü Efendi, derin derin düşünüyor, buna pek kolay cevap veremiyordu. Gâvur Memet, sormaya mecbur oldu:

— Niye cevap vermiyorsun Efendi?

Hüsnü Efendi, tereddüt ve korku ile mukabele etti:

— Oğlum, Memet, bu günden itibaren artık bu heriflere karşı senin alargada *(uzakta)* durman lazım.

— Niçin?

— Şunun için ki. Sen, her gün hayatınla oynamış, bu işi bu dereceye kadar başarmışsın. Şimdi, kendini göz göre en büyük tehlikeye atacaksın. Eğer bu kız bu evde mahpus ise, şüphesizdir ki bu herifler gözlerini dört açmışlardır. Bunun için bu gece senin eve girmen, aslanın açık ağzına kafanı sokan demektir. Saniyen *(ikinci defa)* eve girdiğini görmeseler bile hiç şüphe yok ki kızı boş bırakmamışlar, yanına nöbetçi koymuşlardır. Maazallah, bunlardan birinin gözüne ilişiverirsen, Alimallah.

— İşkembemi deşer. Bağırsaklarımı dışarı dökerler. Öyle mi?

— Hem de buna hiç şüphe etme, Memet.

— İşte, ben de buna şüphe etmediğim içindir ki, bu gün mezardan çıktım ve seninle görüşmek istedim, ustam. Şimdi ben, çıkılacak yerleri birer birer size tarif edeceğim. Bu geceden itibaren siz tertibat alın oraları tarassuda başlayın. Şayet ben eve girdikten sonra, sabaha kadar çıkmazsam, o noktalardan hücum ederek evi basın.

— Pekiyi amma. Sen ne olacaksın?

Gâvur Memet derin bir tevekkül ve imanla içini çekti. Mesleğinin, onda uyandırdığı büyük bir gayret ve şecaatle *(yiğitlikle)* cevap verdi.

— İlahi, efendi. Hele şu düşündüğün şeye bak. Meşhur kelamdır. *"Su testisi su yolunda kırılır"* derler.

Hüsnü Efendi, şiddetli itiraz etti:

— Oğlum, sen, bugüne kadar bütün vazifeni ifa etmiş, hem de bin bir ölümden kurtularak, öbür tarafa bile geçmişsin, hadi, talihin varmış ta bunlardan kurtulmuşsun diyelim. Fakat bu sefer ne talih ve ne de tesadüf. Seni, bu heriflerin elinden, hiç bir şey kurtaramaz. Bu hal göz önünde iken seni bu ateşin içine atmıya da, ne Allah ne de kul, hiç kimse razı olmaz. Hele sen şöyle bir tarafa dur da, senin hazırladığın yoldan biz gidelim. Hem, işi bu kadar uzatmıya ne lüzum var. Şuradan iki bölük, hatta bir tabur asker getirtelim. Bir anda her taraftan baskın edelim. Bize, rahat ve huzuru haram eden bu hırsızların kafalarını eziverelim.

Gâvur Memet, acı acı güldü ve cevap verdi:

— Eyi söylüyorsun amma, ustam şunu düşünmiyorsun ki bu melunların elinde zavallı bir kız vardır. Dört kitap üzerine yemin ederim ki: Böyle bir şey olursa, en evvel bu kızı parçalıyacak ve önümüze atacaklardır.

Hüsnü Efendi. Gâvur Memet'in bu sözleri karşısında susmuş, derin derin düşünmiye başlamıştı. Bu düşüncesi, epice devam etti. Ve sonra yavaş ya-

vaş başını kaldırarak:

— Hakkın var, Memet. Biz tedbirde kusur etmiyelim de, işi yine Allah'a bırakalım. Onun dediği olsun, cevabını verdi.

O GECE…

Lûna büyük ihtiyatlarla Gâvur Memet'i içeri almış ve odasına kapanmıştı. Lûna'nın bu telaşına dikkat eden Gâvur Memet, evde bir fevkaladelik olduğunu anlamıştı. Fakat Gâvur Memet, tamamıyla lakayt görünüyor, Lûna'ya büyük bir iştirak göstererek bol bol muhabbetten bahsediyordu. Bonelli'nin mahzeninden aşırılan şarap şişeleri, yine Gâvur Memet'in karşısına sıralanmıştı. Gâvur Memet, bu nefis şarapları içiyor, Lûna'nın gösterdiği ihtiyatkârlıklara rağmen ona da içirmeye gayret ediyordu. Gece yarısına kadar vakit şöyle böyle geçmişti. Bir aralık uzunca müddet dışarıda kalan Lûna, odaya avdet ederek *(dönerek)*:

— Oooh. Amcam da yattı. Artık korkusuzca eğlenebiliriz. Fakat sevgilim, ne olur, ne olmaz,

belki amcam uyanırda, beni çağırıverir. Eğer beni seversen, bana fazla şarap içirme, demişti.

Gâvur Memet, içinden doğan sevinci güçlükle saklıyabilerek, olgun bir sarhoş tavrı ile cevap verdi:

— Sen, emret sevgilim. Ne istersen öyle olsun.

Lûna, merakla sordu:

— Niçin, benim güzel Turkom? Yoksa bir kederin mi var?

Gâvur Memet, mestane ve aşkına bir nazarla Lûna'ya baktıktan sonra göğsünün üstüne bir yumruk aşketti:

— Nasıl ayrılacağımı düşünüyorum.

Lûna birdenbire şaşırarak Memet'in ellerini tuttu ve sordu:

— Ne söylüyorsun Turkom. Ayrılık ne demek?

— Gidiyorum, sevgilim. Gidiyorum.

Lûna, büsbütün hayret ve endişe içinde kalmıştı.

— Gidiyor musun? Nereye?

Gâvur Memet cebinden bir mektup çıkardı. Lûna'ya gösterdi:

— Bu akşam, memleketten bir adam, bu mektubu getirdi. Artık burada neyim varsa, satıp, savıp memlekete gidiyorum.

— Amma niçin?

Gâvur Memet, bir bardak daha şarap yuvarladıktan sonra teessürle anlattı:

— Niçin olacak sevgilim? Memlekette bir anam vardı. Çoktan beri haber alamadığım için onu ölmüş zannediyordum. Hâlbuki zavallı kadın halâ sağmış. İki gözleri âmâ olmuş. Sokak ortalarında kalmış. Şimdi bana mektup yazıyor. "Buraya gel. Dayının kızını al. Birkaç parça tarlamız var, bunları ek, biç beni böyle sokak ortalarında süründürme." Diyor.

Lûna, derin bir endişe ile sordu:

— Pekâlâ. Bunun için mi gideceksin?

Gâvur Memet, safiyetle cevap verdi:

— Ne yapalım sevgilim? Anamı bu halinde sokak ortalarında mı süründüreyim?

— Hayır. Bu, çok fena bir şey olur. Onu buraya getirt.

Gâvur Memet, acı acı güldü:

— Buna imkân yok. Borç harç şu dükkânı açtım. Kazandığım para ile ancak geçinebiliyorum. Bu halde anacığımı buraya nasıl getirebilirim? Evvela ona burada bakacak bir adam lazım.

Lûna, fedakâr ve kabadayı bir kadın tavrı ile elini Memet'in omzuna ve büyük bir ciddiyetle şu teklifte bulundu:

— Parayı düşünme, Sevgilim. Sana, bir daha söylüyorum. Git, şu demir sandığı aç, içindekilerin hepsi senin.

Memet, memnun ve müteşekkir bir halde başını salladı:

— Teşekkür ederim Lûna. Fakat bu mümkün değildir. Bizde, kadından para almak çok ayıptır. Senin muhabbetinden başka, hiçbir şey kabul edemem. Ne yapalım? Kader, kısmet bu kadarmış.

Lûna'nın eli, gayri ihtiyari kadehe uzandı. Kalbine birdenbire çöken bu ayrılık ateşini söndürmek için, şimdi onun da şaraba ihtiyacı vardı. Dolu bardağı, bir hamlede yuvarlandı. Ve sonra, söylemiye başladı:

— Mümkün değil sevgilim. Ben senden ayrılamam Senin için, bütün buradaki rahatımı, paralarımı, hatta amca mı bile terketmiye razıyım. Alırsın, beni de beraber götürürsün.

Gâvur Memet müteşekkirane *(teşekkür eder)* bir tavırla:

— Ağzını seveyim, sevgilim. Aşkolsun sana. İşte, sevgi dediğin böyle olur. Bir adamın, senin gibi karısı olduktan sonra, Vallahi billahi bütün dünyaya meydan okur. Bu teklifin canıma minnet yavrum, lakin sen bizim memleketin halini bilmezsin. Şimdi ben seni buradan koluma takıp götürdüm mü, beni tefe koyar da çalarlar. Alimal-

lah, sokağa çıkarmaz ederler. Sonunda katil olur, hapishanelere düşerim. Gel, sen beni dinle. Ben anacığımın sözünü yerine getireyim. Şimdi kalkıp oraya gideyim. Bir müddet kalayım. Bakalım sonunda, Allah ne yapar. Bizde, meşhur bir kelam vardır. "Dağ, dağa kavuşmaz amma, insan insana kavuşur" derler.

Muhteris *(ihtiraslı)* bir sevdanın, doymaz açlığını gösteren Lûna'nın gözlerinde, şimdi iri yaşlar parlıyor, şarabın ve ızdırabın ateşi ile yanan kalbinin harareti, yanaklarını hare hare kızartıyordu. Çok acı çekenler gibi iniltili bir sesle cevap verdi:

— Mümkün değil. Mümkün değil. Her şeye, ölüme, ıstıraba, açlığa, dünyada akla ve hayale gelmiyen her felakete karşı hazırım sevgilim. Fakat senden ayrılmıya. Ah, bunu söylerken bile ölüm acıları hissediyorum. Evet, senden ayrılmıya asla tahammül edemem. Öldür. O halde, beni öldür. Ondan sonra git. Nereye istersen git.

Şimdi Lûna, Gâvur Memet'in dizlerine kapanmış, hüngür hüngür ağlıyordu. Gâvur Memet, birdenbire önündeki dolu bardağa sarıldı.

Bir yudumda son damlasına kadar yuvarlandı. Elinin tersiyle bıyıklarının sıvadı. Düşünmiye başladı. Dizlerinin üstünde bir kadın ağlıyordu. Bu kadın, ne olursa olsun onu seviyor, onun için her fedakârlığa katlanıyordu. Bu kadının aşkına muka-

bele edemese bile, şimdi onun bu zayıf anında ondan istifade etmeyi, yarın öteki canilerle beraber bu kadını da ele vermeyi mertlikle teklif edemiyor, kalbinde insanlığın aczi zaafı baş gösteriyordu. Vakıa şimdiye kadar birçok kadınlar, onun yine böyle dizlerine kapanmışlar ve ağlamışlar. Onun levent ve pür haşmet erkekliğinin sevgi kudretinden kendi aşklarına bir gıda alabilmek için her fedakârlığı göze almışlardı. Fakat bunların hiç bir Lûna kadar aşkı, kadınlığın ılık ve sehhar *(büyüleyici)* füsununu gösterememişti.

Hiçbirinin gözyaşları, ona bu kadar samimi ve candan gelmemişti. Lûna, onun dizlerinin üstünde hıçkırdıkça yarı çıplak vücudu titriyor, bu genç ve nefis İtalyan kadınının duru beyaz omuzlarının yuvarlakları, dayanılmaz bir cazibe ile Gâvur Memet'in gözlerini alıyordu. Memet, bu geceye kadar bu kadının bu derece sehhar olduğuna hiç dikkat etmemişti. Şimdi, mumların hafif ziyası altında donuklaşan bu emsalsiz kadın cildinin, renginde ve nescindeki *(dokusundaki)* füsuna hiç ehemmiyet vermemişti. Fakat nihayet, o hissi, onu da bir zevki ve sevgi ihtiyacı yok muydu? Kalbinde parlıyan bir alevin yavaş yavaş göğsüne, yavaş yavaş dudaklarına doğru taştığını hissetti. Başı ağır ağır eğildi. Dudakları, Lûna'nın donuk ve duru beyaz omzunun bidebil müdevveriyetine *(güçlü yuvarlaklığına)* temas etti. Kalbinin bütün samimiyetiyle:

— Ah, ne olurdu. Ne olurdu, bana başka bir zamanda rast gelseydin, dedi.

Kalbinden dudaklarına kadar gelen bu sözler: Lûna'nın hıçkırıkları arasında boğulurken, kapının önünden bekçi geçiyor, kaldırım taşlarına vurduğu ağır sopanın ucundaki demirin madeni sedası, hüznengiz *(hüzün veren)* bir şahika *(tepe)* gibi uzaklarda aksediyordu. Bu sert darbeler, bu hüznengiz madeni şahikalar, ona bir anda vazifesini ihtar etti. Gözünün önünde derhal bir kara Yürek canlandı. Bu kara Yürek büyüyor, büyüyor, içinde birçok hayaller belirliyordu. Gâvur Memet, bu hayallerin hemen hepsini de tanıyordu. Bunlar, Kara Yürek çetesinin vahşetine uğrayan kurbanlardı.

O zaman, bu nefis vücutlu İtalyan kadınına karşı kalbinde uyanmaya başlayan aşk hisleri vazifenin sert ve hissiz pençesiyle birdenbire boğuldu. Gâvur Memet, yine biraz evvelki vazifeşinas bir zabıta tebdil memuru oldu. Yine mahir bir aktör gibi rolüne devam ederek, Lûna'ya sordu:

— Kim bilir Lûna. Belki üç sene, belki beş sene sonra İstanbul'a yine dönerim. O zamana kadar beni beklemez misin?

Lûna, yavaş yavaş doğruldu. Islak kirpikleri arasında mahmurlaşan bakışlarında yalvaran bir mana okunuyor ve titriyordu:

— Vazgeç sevgilim bu fikirlerden. Beni bıra-

kıp gitme. Senin için her fedakârlığı yapmıya hazırım. Burada kal. Anneni getirt. Seninle güzel bir yuva kuralım. Ömrümüzün sonuna kadar beraber yaşayalım. Göreceksin, seni ne kadar memnun ve mesut edeceğim. Sana, hayatın bütün zevklerini, lezzetlerini tattıracağım. Her dakikada en tatlı heyecanlarla yaşatacağım.

Gâvur Memet, derin derin içini çekti:

— Aaaaah. Ah. Bunları ben de biliyorum. Ben de istiyorum, Lûna. Fakat bütün bunlar, para ile olur. Görüyorsun ya, ben fakir bir bakkalım. Senin gibi bu kadar servet ve rahat içinde yaşamıya alışmış olan bir kadını buradan çıkarır da, bazen zaruret, belki de bazen açlık içinde yaşatırsam, kalbimde ne zevk, ne lezzet duyarım.

Lûna, ellerinin tersiyle kirpiklerini sildi. Sonra birkaç saniye gözlerini bir noktaya dikti. Kısa bir müddet zarfında oldukça derin bir mücadele geçirdi. Sonra, elini Gâvur Memet'in alnına gezdirdi:

— Sana bir şey soracağım, Turkom.

— Sor yavrum.

— Sen, korkmazsın, değil mi?

Gâvur Memet, güldü:

— Ben mi? Hayatta korku denilen şeyi henüz bilmiyorum.

— Şöyle böyle bir takım maceralarda geçirmiş-

sin.

— Eh. Birazını söyledim. Şimdi, şunu da ilave edeyim ki, söylediklerim daha çoktu.

— Ala. Şimdi sana söylüyorum. Yeni bir maceraya atılmak ister misin?

— Ne gibi? Amma dur. Fena halde boğazım kurudu. Hele evvela, birer şarap daha içelim de...

Gâvur Memet, hem kendi bardağını, hem de Lûna'nın kadehini doldurdu. Kadehler, birbirine dokundu. Şaraplar, son damlasına kadar yutuldu.

— Söyle bakalım şimdi Lûna. Ne gibi macera?

— Mesela. Seni az zamanda zengin edecek bir çeteye dâhil etmek.

Gâvur Memet, şu anda hissettiği sevinci setretmek *(gizlemek)* için tatlı tatlı gülerek:

— Ne o, Lûna Yoksa para mı keseceğiz?

Lûna, her şeyi gözüne alan bir fedakâr samimiyeti ile:

— Belki öyle. Belki de başka suretle. Mesela. Bilmem ki nasıl söyliyim. Mesala, Zenginlerin kasalarındaki paraları birer suretle çekmek.

— Evet amma, Lûna. Ya bu iş meydana çıkarsa. Malum ya, hükûmet in kolu uzundur. Bakarsın ki, günün birinde bir yerden patlak verir. Evet, ben korkmam. Ölmekten, öldürmekten. Üç beş kişi ile

pençe pençeye gelmekten kokmam. Lakin bir deliğe tıkılır da ele verilirsem, o zaman sürünmekten korkarım.

Lûna, düşündü. Buna doğrudan doğruya cevap vermek istemedi. Sözünün mecrasını biraz değişti.

— Ne zamandan beri ortalığı altüst eden bir Kara Yürek çetesinden bahsediliyor. Şüphesiz, bunu sen de işitmişsindir.

Gâvur Memet, yumruğunu masanın üstüne dayayarak takdir ile cevap verdi:

— Yaman herifler. Çok yaman herifler Lûna. Hani yok mu ya şunlardan bir tanesi elime geçse, şöylece alnından öperek, pes! diyeceğim.

— Demek bu adamlar, bu kadar hoşuna gidiyor öyle mi?

— Nasıl hoşa gitmez. Sapına kadar babayiğit herifler. Galiba, dün bir araba yükü para almışlar.

— Onu bırak şimdi. Sen, benim sorduklarıma cevap ver. Mesela. Bu Kara Yürek çetesi, seni aralarına alsa, girer misin?

Gâvur Memet, sevincini saklamak için, bu sefer de bardaklara şarap doldururken, müteredditi *(kararsız)* bir tavırla cevap verdi:

— Olacak şey, değil. Herifler bugün tezgâhlılarını kurmuşlar. Uygun adamlar bulmuşlar. Kına gibi un öğütüp duruyorlar.

— İyi ya işte, şimdi bunlar seni çağırsalar, gitmez misin?

— Nasıl gitmem yavrum. Bir kere yaşadığım hayat, değil. Sonra, sana açık söyliyeyim, bu iş, benim işim. Gitmek değil, nallarımı havaya atarım.

— O halde, birkaç gün bekle.

Gâvur Memet, burada çok mahirane bir rol oynadı. Öyle bir geriye çekiliş, çekildi. Lûna'ya öyle bir bakış baktı ki. Lûna'nın da dudaklarından memnun bir tebessüm uyandı. Gâvur Memet, büyük bir hayretle sordu:

— Ne dedin. Birkaç gün, bekle mi dedin?

Lûna, muvaffakiyetinden memnun bir tebessümle cevap verdi:

— Evet sevgilim. Buna niçin bu kadar hayret ettin?

— Hayret ettin ne demek, az kalsın küçük dilimi yutacaktım. Birkaç gün beklersem ne olacak? Yoksa senin onlarla bir ilişiğin mi var, Lûna?

— Hiçbir şey sorma, sevgilim. Dediğim gibi, birkaç gün sabret.

— Yoook, Lûna'cığım. Biliyorsun ki, ben çok sabırsız bir adamım. Mademki bu kadar ucunu çıtlattın, şunu tamamla. Vallahi, sonra bana uyku uyutmazsın. Hadi bakalım, aşkına.

Lûna'nın başı ateşler içinde yanıyor, gözleri kıvılcımlanıyordu. Boynuna dolanan Gâvur Memet'in kudretli kollarına başını dayadı:

— Bana, her şeyi biranda söyletme sevgilim. Biraz düşünmeme. Onlarla görüşmeme müsaade et. Ne olur, iki gece sonra. Diye yalvardı. Gâvur Memet, Lûna'nın bütün hislerini harekete getirecek kudretli bir buseden sonra tıpkı o da onun gibi yalvardı:

— Yapma be yavrum. Beni meraktan çatlatma. Düşündüklerini şöyle. Yüreğime biraz su serpilsin. Hiç olmazsa, senden ayrılmayacağıma dair kalbime bir ümit gelsin.

Lûna, heyecanlandı. İstirhamkâr *(merhamet dilenen)* bir nazarla Gâvur Memet'in yüzüne baktı.

— Peki sevgilim. Üzülme, onu da söylerim. Fakat bana söz ver, yemin et. Eğer herhangi bir sebeple bu iş olmıyacak olursa, bundan hiç bir yerde, hiç bir kimseye bir tek söz söyliyemiceğine dinin üstüne yemin et. Gâvur Memet, burada yine maharetini gösterdi. Kollarını birdenbire Lûna'nın boynundan çekti. Ağır ve dar bir sesle cevap verdi:

— O halde bir tek söz söyleme Lûna. Demek ki bu kadar sevdiğin bir adamın, ne olduğunu hala tanımamışsın? Senin yemin dediğin şeyi kimler eder bilir misin? Cıvıklar ve çocuklar. Mademki bana emniyetin yok, bırak sırrın yine sende kalsın.

Lûna, telaşla Gâvur Memet'in boynuna sarıldı:

— Darılma yavrum. Darılma sevgilim. Dur sana her şeyi söyliyeyim.

Gâvur Memet, heyecandan titriyor, Lûna'nın sözlerini sabırsızlıkla bekliyordu. Lûna, gözlerini bir noktaya dikmiş, söylüyordu

— Sana açıkça itiraf ediyorum sevgilim. Kara Yürek çetesini amcam teşkil etmiştir. Bu çete, muhtelif zamanlarda muhtelif isimler altında birçok işler görmüştür. Çetenin daima on iki kişiden ibaret olması adettir. Bunların içinde bir ve yahut birkaç tanesi, ya ölür ve yahut çeteden ayrılır da başka bir yere giderse, bunların yerine adam bulunur, çetenin adedi yine on ikiye iblâ olunur. Şimdi çeteden bir kişi noksandır. Bilmem işittin mi, galiba bir buçuk ay evvel Gâvur Memet isminde bir polis hafiyesi öldürülmüş, cesedi bulunamamıştı. İşte onu, bizimkiler öldürmüştü. Fakat bu hafiye de bizimkilerden birini öldürmüşü. O zamandan beri onun yeri boş kaldı. Arıyorlar, münasip birini bulamıyorlar.

Gâvur Memet, büyük bir sevinçle, Lûna'nın sözünü kesti:

— Vallahi yavrum bunların arayıpta bulamadıkları adam benim.

Lûna büyük bir kanaat ve emniyetle cevap verdi:

— Biliyorum, sevgilim. Buna hiç şüphe etmiyorum. Onun için ben yarın bu işi amcama açacağım. Seni tanıtacağım.

— Ala. Çok ala. Sonra ne olacak?

— Haaaa, sonrasına gelince. Bunlar evvela seni tanıyacaklar. Bir iki tecrübeden geçirerek bu işteki kıymet ve kabiliyetini anlıyacaklar. Sonra yemin ettirecekler. Ondan sonra da beraberce iş görecekler.

Gâvur Memet'in birdenbire neşesi kaçtı. Demek ki, çeteye kabulü, bir hayli zaman uzayacaktı. Fakat Lûna'yı şüphelendirmemek için derhal cevap verdi:

— Pekâlâ. Yalnız bana iki gün müsaade et, evvela, anamı ne yapacağımı düşüneyim. Öyle değil mi ya? Mesela olur ki başımıza birdenbire bir iş gelir. Bari o kadın ayak altında sürünmesin. Onu bir yere yerleştirdikten sonra, bütün dünya bana vız gelir.

Lûna, büyük bir sevinç içinde ona sarılarak:

— Demek ki, o zaman.

— Evet, o zaman istedikleri gibi hakkımda tahkikat yapsınlar. İmtihan etsinler. Hatta isterlerse tecrübe için karnımın bir tarafından öbür tarafına bir de kızgın şiş geçirsinler.

Gâvur Memet, üst kılaptan işlemeli tütün ke-

sesinden tütün çıkararak hem cigara sarıyor, hem sözüne devam ediyordu:

— Fakat aşk olsun, Lûna. Amcan çok mahir adammış. Bu kadar zaman şurada köşe başında oturuyorum da, ne burada çetenin toplandığını, ne de hiç kimsenin girip çıktığını görmedim.

— Tabii. Çünkü çete, hiç bir zaman bu binada toplanmaz. Burası, sadece merkezdir. Burası, ancak mühim işlere tahsis edilmiştir. Mesela çetenin bütün serveti burada gizlidir. Şayet çete efradı sıkışacak olursa, onları saklayacak yerler vardır. Sonra...

Gâvur Memet, Lûna'nın sözünü keserek:

— Sevgilim, bir sigara içmez misin? Elimle senin için sardım, dedi.

Lûna, mestane bir buse ile Gâvur Memet'in elini öperek cevap verdi:

— Senin elinden zehir bile olsa içerim.

Gâvur Memet, Lûna'ya verdiği cigarayı bir mumun alevinde yaktıktan sonra sordu:

— Evet. Sonra?

— Sonra, arada sırada çetenin misafirleri olur.

— Mesela. Ne idi o zengin Fransız'ın adı. Hani, cani çete tarafından kızı kaçırılmıştı da, galiba birçok paralar alınmıştı.

— Lorando.

— Hay Lorando'nun kızı gibi misafirler değil mi?

Lûna, artık tamamıyla sarhoş olduğu için gevşek bir kahkaha koyuvererek:

— Hay şeytan hay, ne biliyorsun?

— Ben ne biliyim? Herkes söylüyordu. Ben de işittim. Sonra, sevgilim?

— Sonra. Ne söylüyordum. Türkom. Misafirler, diyordum. Evet, misafirler gelir. Amma Bunlar misafir değil. Bunlar, Şey... Söyliyemiyorum Turkom. Hadi Sarıl bana, başım fena dönüyor. Gözlerimi açamıyorum. Sarıl bana. Sakın beni bırakma. Sensiz. Ben...

Lûna, sözlerini ikmal edemedi. Yavaş yavaş Gâvur Memet'in göğsüne devrildi.

Gâvur Memet, Lûna'yı hemen kucakladı, karyolasının üstüne uzattı. Masanın üstündeki mumları söndürdü. Bir tanesini aldı, cebine yerleştirdi. Sonra saldırmasını çekti. Kapıya kulağını dayayarak dışarıyı dinledi. Yavaş yavaş kapıyı açtı dışarı çıktı. Koridoru geçti. Karşı ki salona girdi. Büyük tabloyu indirdi. O anda, büyük bir sevinç hissetti. Çünkü, sımsıkı kapalı bulacağını zannettiği kapı, aralıktı. Başını kapıdan soktu. Beş on saniye, öylece durdu. Aşağıdan ses seda gelmiyordu. Yavaş yavaş merdivenleri indi. Üç demir kapının birleştiği küçük defaya geldi. Karyolalı odanın kapısına

kulağını dayadı. Kapı kalın olduğu için hiç bir ses kapıyı yavaşça açarak içeri girdi. Koşa koşa dehlizi geçti. Bostana çıkan merdivene açılan demir kapının önüne geldi. Sürgüyü çekti. Fakat kapının kendi arkasına küçük bir taş tekrar karyolalı odanın kapısına dayadı. İçerde şimdi hafif bir horultu vardı. Büyük bir dikkatle kapıyı yokladı. Fakat açmaya muvaffak olamadı:

— Demek ki, kapıyı arkadan sürmelemişler, diye mırıldandı.

Artık burada yapılacak hiçbir iş kalmamıştı. Şimdi, sabah olmadan evvel işe başlamak. Başlıca üç yerde oldukları anlaşılan çete efradını bir anda bastırmak, Sarraf Güzeloğlu'nun kızını kurtarmak zamanı gelmişti.

Gâvur Memet, dehlize açılan kapıyı da kapadı. Fakat sürgüyü açık bıraktı. Salona müntehi olan *(sona eren)* yokuşu süratle tırmandı. Taş merdivene ayak bastı. Fakat o anda merdiven, ayaklarının altından kaydı. Gâvur Memet, birdenbire derin bir boşluğa yuvarlandı.

Sabah oluyordu. Serteftiş *(başmüfettiş)* Hüsnü Efendi, Kasım Paşada Mustafa ustanın dükkânında sabırsızlıkla Gâvur Memet'i bekliyor, bu vakte kadar gelmemesinden şüphelenerek türlü endişelere düşüyordu. Vakıa Gâvur Memet, gece Bonelli'nin evine Hüsnü Efendi'yi de beraber götürmüş, evi göstermişti.

Şimdi derhal zaptiye kapısına koşmak ve bir zabıta kuvveti alarak anı basmak mümkündü. Fakat Hüsnü Efendi, evde hâsıl olan vaziyeti bilmediği için Gâvur Memet'in planını bozmaktan korkuyor, biraz daha beklemeyi muvafık buluyordu. Hâlbuki saatler geçiyor, öğle vakti yaklaşıyor, Gâvur Memet meydanda görünmüyordu.

Hüsnü Efendi, artık Gâvur Memet'in başına bir iş geldiğine hükmetti.

— Nihayet, zavallı oğlanın başını yediler, dedi.

Hemen bir sürücü beygiri getirtti. Üstüne atlayarak dörtnala Zaptiye Müşiri Pepe Mehmet Paşa'nın huzuruna çıktı. Meseleyi baştan nihayete kadar anlattı. Müşir, dinledikçe hayretler içinde kalıyor, hele Gâvur Memet'in fedakârlığını takdir edecek söz bulamıyordu.

Hüsnü Efendi büyük bir sabırsızlık gösteriyor:

— Aman Paşa hazretleri, çabuk olalım. Bu caniler, şimdi Gâvur Memet'i ele geçirdikleri için zabıta tarafından takip edildikleri anlamışlardır. Buna binaen şüphesiz derhal dağılacaklardır. Zavallı oğlanı, nihayet kurban verdik, bari şunun intikamını alalım. Müsaade buyurunda evi basalım, diyordu.

Zaptiye Müşiri Mehmet Paşa, müteessirine başını salladı:

— Olamaz, Hüsnü Efendi!

Hüsnü Efendi, hayretle sordu:

— Aman Paşa hazretleri, niçin olamasın? Siz, hemen emir buyurun. Bendeniz.

— Olamaz Hüsnü Efendi. Çünkü o hane bir ecnebi ikametgahıdır. Uhudu Atika *(eski anlaşmalar)* mucibince *(gereğince)*, oraya girmek bir takım merasime tabidir. Hele verin şu kılıcımı. Mabeyni hümayuna gideyim de efendimize arz edeyim.

Mehmet Paşa, Mabeyne giderken, Hüsnü Efendi de kendi odasına çekilmiş, Deli Kerim ve Gürcü Hasan Efendilerle baş başa vermiş, hem dün akşamdan beri geçen hadisatı anlatıyor, hem de böyle bir takım merasim yüzünden canilerin kaçacaklarını söyleyerek teessürden ağlıyordu.

Memet Paşa mabeyne gitmiş. Mahrem *(gizli)* bir vasıta ile vaziyeti Abdülhamid'e arz etmişti. Abdülhamid, canilerin izlerinin keşfedilmesinden memnun olmakla beraber evin doğrudan doğruya basılması hakkında bir karar verememiş, meseleyi müzakere için Hariciye Nazırına haber göndermişti. Hariciye Nazırı, meselenin hem milliyetinden bahsetmiş, evvelemirde sefarete malumat verilmesi lazım geldiğini söylemişti. Sarayda bu müzakere cereyan ederken, saatler geçiyor, akşam ezanı takarrup ediyordu *(yaklaşıyordu)*.

Zaptiye kapısında, Hüsnü Efendi ile arkadaşla-

rı, derin bir teessür ve ıztırap içinde bekliyorlardı. Bu gidişle canileri elden kaçıracaklarını düşündükçe, çıldırmak derecelerine geliyorlardı. Birden bire kapı açıldı. Gür ve neşeli bir ses:

— Selamünaleyküm, diye bağırdı.

Hüsnü, Kerim, Hasan Efendiler, hayretle yerlerinden sıçradılar. Üçü bir ağızdan:

— Gâvur Memet! Diye haykırdılar.

Hüsnü Efendi Gâvur Memet'in boynuna sarılmış yüzünü, gözünü öpüyor:

— Artık bu sefer, senden bütün ümidimi kesmiştim. Anlat, bakalım, ne oldu? Diye sabırsızlık gösteriyordu.

Gâvur Memet, bütün neşesine rağmen çok yorgun görünüyor, aynı zamanda, iki elinin de bileklerinden kanlar sızıyordu.

— Aman, bana bir fincan şekerli kahve, dedikten sonra Gâvur Memet, sedire diz çöktü, oturdu.

Dün gece başından geçenleri anlatmaya koyuldu. Gâvur Memet, merdivenin kıyısından ve o boşluğa yuvarlanmasından sonra geçen şeyleri şöylece anlatıyordu:

— Aşağıya yuvarlanır yuvarlanmaz, üstüme iki kişi hücum etti. Karanlıkta görmediğim bir şeyle, enseme şiddetli bir darbe indirildi. O anda, kendinden geçtim. Aradan ne kadar zaman geçti. Bil-

miyorum. Yavaş yavaş kendimi topladım. O vakit, bileklerimin sımsıkı bağlı olduğunu anladım. İki elimle yere dayandım. Güçlükle ayağa kalktım. Derin bir mezardan hiçbir farkı olmıyan her tarafı taş bir mahzen içinde olduğumu anladım. Artık her şeyden ümidim kesildi. Şüphesiz bu caniler beni şimdi işkencelerle öldüreceklerdi.

Hüsnü, Kerim, Hasan Efendiler büyük bir heyecan içinde Gâvur Memet'i dinliyorlar, nefes almaktan bile çekiniyorlardı. Gâvur Memet, elindeki kahve fincanından, gürültülü bir yudum daha çektikten sonra sözleri devam etti:

— Bereket versin ki, çok ihtiyatlı bir adamımdır. Bu işte, bu meslekte, günün birinde başıma her işin gelebileceğini vaktiyle hesap ettiğim için birçok şeylerle meleke payda etmişim. Bunların biri de dişlerimle ip kesmek ve düğüm çözmekti. Evvela, ipin düğümünü çözmeye uğraştım. Buna muvaffak olamadım. Sonra, ipi köpek dişlerimin arasına aldım. Yavaş yavaş, adeta tel tel bunları kesmeye başladım. Serçe parmak kalınlığındaki bu ipin bir katını hemen hemen yarıya kadar kesmiştim ki, ayak sesleri işittim. Derhal yere kapandım. boylu boyunca yattım. Bir demir kapı açıldı. İçeri, hafif bir ışık yayıldı. Kapının önünde bir konuşma başladı. İki kişi şu sözleri söylüyorlardı:

— Bak, bakalım. Bir kerede sen bak belki tanırsın.

— Canım, söz anlamıyor musun? Ben o adamı, ömrümde bir kere bile görmedim. Belki, şüphelendiğin adamlardan biridir.

— Farz edelim ki, öyle olsun. Bundan ne çıkar. Gâvur Memet gibi bunu da öldürüvermek güç mü?

— Güç değil amma, bizim maksadımız başka. Papaz Coi bir yerden işitmiş ki, Gâvur Memet ölmemiş. Şimdi biz bunu anlamak istiyoruz.

— Bırak canım şu sarhoş papazı. Daha geçen gün, bana da bir gece şeytanı gördüğünü, onunla bir masada şarap içtiğini söylüyor, hem de beş bin yemin ediyordu.

— Demek ki, şimdi sen bunu görmek istemiyorsun.

— Göreyim. Bundan ne çıkar?

İki kişi yanıma yaklaştılar. Ben, ölü gibi yatıyor, nefes bile alamıyordum. Beni, ayaklarının ucu ile hırpalaya hırpalaya arka üstü çevirdiler. Ellerindeki küçük hırsız fenerini yüzüme tuttular. Allah razı olsun o heriften.

— Hayır. Tanımıyorum. Hele gece yarısına kadar sabredelim. Gelecek arkadaşların içinde belki tanıyan olur, dedi.

O anda, içimden seviniyordum. Bahusus, çıkıp giderlerken kapıyı kapamıya lüzum görmediklerini hissedince, sevincimden adeta çıldırıyordum. Bu

hal, bana büyük bir gayret verdi. Hemen kalktım, oturdum. İpi tekrar dişlerimin arasına aldın. Hem, yine tel tel kesiyor, hem de dışarıyı dinliyordum. Uzaktan ayak sesleri geliyor. Vakit vakit, bir zincir boşanırcasına bir hırıltı işitiliyordu. İpin dişlerimle kesilmesinin pek uzun süreceğini anladım. Yavaş yavaş kapıya yaklaştım. Parmaklarımın ucu ile demir kapının kenarını aradım. Zaten yarısından fazlası kesilmiş olan ipi kapının keskinliğine sürtmeye başladım. İpi nihayet kopardım amma, epeyce de canımı yaktım. Ellerim serbest kalır kalmaz, geniş bir nefes aldım. Tekrar yattığım yere gelerek karanlıkta ellerimi yere sürerek saldırmamı aradım. Bulamayınca bunu o heriflerin aldığını anladım. Ah, şu ihtiyar ne iyi işitir. Hemen yere oturdum. Sol ayağımdaki kundurayı çıkardım. Her ihtimale karşı daima bu kunduramın içinde bulunduğum ustura parçasını aldım. Bunu sağ elimin parmakları arana yerleştirdim. Eğer beni tekrar ele geçirmek tebessümde bulunan olursa bir tokatta suratını ikiye ayırabilecektim. Başımı yavaş yavaş kapıdan çıkardım, baktım. Önümde, dar ve uzun bir dehliz vardı. Bu dehlizin nihayetine yakın bir yerde geniş bir boşluk içinde, yere konulmuş küçük bir hırsız feneri yanıyor oraya pek hafif bir surette aydınlatıyordu. Ben bunları tetkik ederken birdenbire yine o zincir hırıltısı işitildi. O hafif aydınlıkta iki gölge belirdi. Hemen geri çekildim. Kapının arka-

sına sindim. Ayak sesleri uzaklaşıyordu. Hem de kırık dökük bir muhavere, dehlizin duvarlarına çarpıyordu. İşittiğim sözlerden de bu gece bütün çete etrafının burada toplanacakları anlaşılıyordu. Dikkat ettim. Uzaklaşan ayak sesleri, dehlizin nihayetindeki kapının önünde bir lahza durdular ve sonra kayboldular. Başımı tekrar kapıdan çıkardım. Memnuniyetimden az kalsın bayılacaktım. O küçük fener, daha hala orada duruyor hiç bir ses, seda işitilmiyordu. Yavaş yavaş dışarı çıktım. Dehlizde yürümiye başladım. O, boşluğa gelir gelmez, hayrette kaldım. Burası, tıpkı, kanatları çıkarılmış, büyücek bir kapıya benziyor ve derin bir boşluğa açılıyordu. Boşluğun kenarında bir asma köprü uzanıyor, on arşın kadar geride duran bir kapıya dayanıyordu. Her tehlikeyi gözüme aldım. İhtiyatla köprüyü geçmiye başladım. Köprünün nihayeti, açılan kapıya dayanıyordu. Fenerin hafif ışığı buraya kadar uzanamadığı için, her taraf simsiyahtı. Duvarları elimle yoklıya yoklıya ilerledim. Nihayet bir kapıya tesadüf ettim. Evvel içerisini dinledim. İçeride insan bulunduğuna dair bir ses işitilmeyince hemen cebimden çakmak torbasını çıkardım. Çeliği taşa çaldım. Çıkan kıvılcımların sayesinde, içinde birçok eşya bulunan bir odanın kapısında olduğumu anladım. Derhal geri döndüm. Evvela, köprüyü, sonra dehlizi geçtim. Nihayetteki kapı aralık bırakıldığı için kolaylıkla sıyrıldım.

Bir merdivenle karşılaştım. Tam yirmi ayak olan bu merdiveni çıktım. Bir kapıya geldiğimi hissettim. Etrafı dikkatle dinledim. Derinden bir mırıltı işittim. Çakmağımı yine çıkardım. Fakat ihtiyaten çakmıyarak taşı çeliğe sürtmeye başladım. Hafif hafif çıkan kıvılcımlardan bulunduğum yeri derhal anladım. Burası, evvelce anladığım üç kapılı küçük sofa idi. Mırıltı, karşıki odadan geliyordu. Burada, sarraf Güzeloğlu'nun kızı Losya bulunuyordu. Benim durduğum kapı da önünde taşlar yağılı olan yer idi. Taşlar bir kenara kaldırılmıştı. Demek ki bu kapı her zaman kullanılmıyor, ancak pek mühim işlerde, şimdi benim çıktığım ikinci kat yeraltı mahzenlerine iniliyordu. Allah biliyor ya, burada aklıma bir delilik geldi. Canım, gidip Lûna'yı görmek istedi. Fakat şeytanın bacağını kırdım. Bir delilik yüzünden, ele geçen bu büyük fırsatı kaybetmekten korktum. Hemen uzun dehlize daldım. Artık buraya ayağım alıştığı için adeta koşa koşa yürüdüm. Gündüzden aralık bıraktığım demir kapıdan geçtim. Merdivenleri çıktım. Yüzüme temiz hava çarpınca, Allaha şükrettim.

Gâvur Memet'in sözü buraya gelince kapı birdenbire açıldı. Başını kapıdan içeri sokan bir yaver:

— Hüsnü Efendi! Müşir Paşa Hazretleri sizi istiyor, diye serteftişi *(başmüfettişi)* çağırdı.

Hüsnü Efendi, derhal yerinden sıçradı:

— Hele durun çocuklar. Paşa, maBey'inden gelmiş. İnşallah, hayır haber getirmişler, diye kapıdan fırladı.

Zaptiye Müşir'i Pepe Mehmet Paşa, odasında telaşlı telaşlı geziyordu. Hüsnü Efendi içeri girer girmez durdu.

— Bak, Hüsnü Efendi, yarın sefarete verilecek birkaç memur istenilecek. İki tabur da asker celbolunacak çetenin bulunduğu yerler muhasara edilecek. Artık bu caniler, tamamen ele geçirilecek. Göreyim sizi. Arkadaşlarınızla bir güzelce müzakere edin. Bir vukuata meydan vermeden artık şu işi bitirin, dedi.

Hüsnü Efendi sabredemedi. Paşa'ya olan hususiyetine güvenerek alaylı bir sesle sordu:

— Bir bando da muzika götürelim mi Paşam?

Memet Paşa, sualin manasını birdenbire kavrayamadı:

— O, neye? Diye, Hüsnü Efendi'nin yüzüne baktı.

— Niye olsun, Paşam. Sefarethaneye haber vermek zaruri.

— Pekala efendim, amma. Bunda da ihtiyatlı bulunmayını. Bu heriflerin Sefarethanede de bir adamlarının bulunmadığı ne malum? Olabilir ki oraya yerleştirdikleri kapıcı, hademe, seyis gibi

ayak takımlarından işi daha evvel haber alırlar. Hepsi birer köşeye saklanırlar. Biz evi basarız. Büyük bir mahcubiyete uğrarız.

— Münasip öyle ise, sefarethaneye şöylece bir sebepten dolayı diye.

— O kolay efendim. Gelelim asker meselesine. İki tabur askere ne lüzum var? Bu gece canilerin hepsi Kalyoncu Kulluğu'ndaki evde içtima edeceklermiş. Şu halde, iş kolaylaşıyor demektir. Bir bölük zaptiye ile de bu işi halledebiliriz.

— Bu haberi kimden aldınız?.

— Gâvur Memet kulunuzdan.

— Ay, Gâvur Memet geldi mi?

— Geldi efendim. İçerde oturuyor.

— Çağırın şunu bana. Nasıl adamdır, bir kere yüzünü göreyim.

Hüsnü Efendi, derhal gitti. Gâvur Memet'i getirtti, Zaptiye Müşirine takdim etti. Mehmet Paşa, birçok iltifatlarda bulunduktan sonra son vaziyet hakkında malumat aldı. Gâvur Memet'in istirhamı üzerine, Kara Yürek çetesinin ele geçmesi için yapılacak işleri, Hüsnü Efendi ile arkadaşlarına bıraktı. Yalnız, şu emri vermeyi de unutmadı:

— Sefarethaneye malumat vermek ve canilerin bulundukları mahalleri iki tabur askerle muhasara etmek, irade-i seniye iktizasındandır *(yüce emir gere-*

ğince). Bunu, unutmayın haaa.

AH, TURKOM. SEVGİLİ TURKOM

Sirkeci'den bir sürücü beygirine atlayan Gâvur Memet, İngiltere sefarethanesinin arkasındaki da sokakta hayvandan indiği zaman, artık ortalık yavaş yavaş kararmaya başlıyordu. Derhal dükkânını açtı. Büyük bir kayıtsızlıkla iş görmeye başladı. Ara sıra akşam müşterileri geliyor, Gâvur Memet müsterihane *(gönül rahatlığıyla)* bunlarla alış veriş ediyordu. Aynı zamanda bir gözünü de Bonelli'nin kapısından ayırmıyordu. Kapının önünde birdenbire Lûna göründü. Yine her zamanki gibi siyah bir örtü bürünmüş, elindeki sepetle dükkâna geliyordu. Gâvur Memet, derhal vaziyet aldı. Lûna'yı alışkın olduğu tarzda karşıladı. Fakat Lûna'nın yüzü solgun ve halinde de bir telaş vardı. Hatta Gâvur Memet'le karşılaşınca, kendini tutamadı:

— Ah, Turkom. Sevgili Turkom. Sen sağ mısın? Diye bağırdı.

Gâvur Memet büyük bir safiyetle cevap verdi:

— Evet, sevgilim, sağım. Hem niçin sağ olmıyayım?

Lûna, tezgâhın yanına sokulmuş. Heme Gâvur Memet'in ellerini sıkıyor, hem söylüyordu.

— Artık, senden ümidimi kesmiştim. Bilsen, bugün bana ne kadar azap çektirdin?

— Ya, sen. Asıl azabı, sen bana çektirdin.

— Niçin. Niçin?

— Dur da anlatayım. Tatlı tatlı konuşurken, birdenbire sarhoş oldun. Beni fena halde korkuttun. Seni aldım. Yatağına yatırdım. Aklını başına getirmek için bir hayli uğraştım. Muvaffak olamayınca, büsbütün korkmıya başladım. Ya amcan geliverirse diye aklım başımdan gitti. Ne yapayım, seni müşkül mevkide *(zor durumda)* bırakmamak için usulcacık kapıyı açtım. Ve kaçtım.

Lûna Gâvur Memet'in ellerini bütün kuvveti ile sıkıyor ve gözlerini, gözlerinden ayırmayarak hayretler içinde dinliyordu:

— Kaçtın mı?

— Vakıa, seni o halde bırakıp kaçmak bir erkeğe yakışmazdı amma. Ne yapayım Lûna'cığım seni

bir söz altında bırakmamak için kaçtım.

— Fakat yakalanan adam?

— Hangi adam. Bir adam mı yakaladı?

— Evet. Gece.

Lûna, sözünü birdenbire kesti, halinden anlaşılıyordu ki, bu meseleden bahsetmeyi münasip görmemişti. Merak ile sordu:

— Pekiyi ben kaç defa baktım. Bugün akşama kadar dükkânın kapalı idi. Nerede idin?

Gâvur Memet, her türlü şüpheyi silecek bir safiyetle cevap verdi:

— Dün akşam söylemedim mi, yavrucağım. Anamın işine meşguldüm. Sabahleyin, köyden gelenlerle buluştuk. Buradaki akrabaların yanına gittik. Uzun uzadıya bizim işleri konuştuk. Sonra, köylülerin bir takım alışverişleri vardı. Onlara da bir az yardımda bulunduk. Helali hoş olsun amma, dükkânı akşama kadar kapandığımız için epeyce de ziyana girdik.

Lûna'ya yavaş yavaş bir sükûnet geldi. Sordu:

— E. Pekala. Neye karar verdin sevgilim?

— İşte ben de onu söyleyecektim. Şimdi bak yavrum. Ben, bir çok şeyler söyliyecektim. Fakat bunları sana böyle ayak üzerinde anlatamam. Konuşacağım şeyler mühimdir. Öyle zannediyorum

ki, eğer sen de bana uyarsan, çok mesut bir hayat geçireceğiz.

Lûna gözlerinden sevinç ateşleri saçılarak cevap verdi:

— Benimle konuşmana, hiç hacet yok sevgilim. Sen ne düşünürsen ben onu kabul ediyorum.

— Yoook. Bu, olamaz Lûna. Olabilir ki, düşündüklerimin alt ucu pot gelirse, sonra ben vebal altında kalırım. Onun için, bu gece baş başa vermeli, adam akıllı bir konuşmalıyız.

Lûna, ezgin ve mustarip bir sesle sızladı:

— Bu gece mi? Bu gece mümkün değil sevgilim?

— Niçin?

— Bu gece. Yarın gece. Hatta, belki de bir çok zamanlar.

— Niçin canım?

— İşte şimdi. Ben de bunu sana kolaylıkla anlatamıyacağım.

Gâvur Memet, ciddi ve münfail *(etkilenmiş)* tavır aldı:

— Sende bir sır var, Lûna?

— Emin ol sevgilim. Santamarya üzerine yemin ediyorum ki benim hiç bir sırrım yok. Bu, bizim evin sırrı malum ya. Bırak bunu şimdi. Sonra

sana anlatırım.

— İyi amma, yarın bizim köylüler gidecek. Ben onlara behemahal *(mutlaka)* bir cevap vermeliyim.

Lûna, ızdırap içinde kıvranıyor, mütemadiyen ellerini uğraştırıyordu.

— Ah, ne yapayım? Ne yapayım bilmem ki.

Diye söyleniyordu.

Gâvur Memet, çarçabuk buna bir çare buldu.

— Pekâlâ. Mademki, benim sana gelmek imkânım yoktur. O halde, sen buraya gel.

— Nasıl?

— Tıpkı, benim yaptığım gibi. Gece, el ayak çekildikten sonra usulcacık kapıdan çıkarsın. Buraya gelirsin. Bir iki saat konuşuruz. Sonra döner gidersin.

Lûna, birkaç saniye düşündükten sonra teklifi kabul etti:

— Pekâlâ. Bu iş biraz tehlikeli amma, mademki artık seninle ebediyen birleşiyorum, hatırın için kabul ederim. Beni bekle, dedi ve bir kaç şey aldıktan sonra, avdet etti *(döndü)*.

Gâvur Memet, her gün ki programını bozmadı. Tam zamanında dükkânını kapadı. Ve sonra, ortalığın tamamen tenhalaşmasını beklemek için, tezgâhının üstüne boylu boyunca uzandı.

Vakit geçtikçe Gâvur Memet'in heyecanı artıyordu. O metin ve pulat gibi vücudu, vakit vakit asabiyetle sarsılıyordu. Yattığı yerden bekçi sopalarını dinliyor, saat başlarını haber veren darbeleri büyük bir dikkatle sayıyordu.

Saat, nihayet (alaturka) dörde gelmişti. Yavaş yavaş kalktı. Dükkânın kapısını aralık ederek Lûna'yı beklemeye başladı. Aradan çok geçmedi. Karşıki duvardan bir gölge kımıldadı ve gölge, siyah bir hayal gibi Gâvur Memet'in kollarının arasına kaydı.

Dükkânın kapısını kapadılar. Evvela, uzun bir buse ile bu mühim mülakatın başlangıcını yaptılar. Bu zifiri karanlık içinde sevişmek, Lûna' ya daha ziyade heyecan getiriyor, birbirini takip eden buseler arasında:

— Ah sevgilim. Bu akşam sende doyulmıyan bir tatlılık var, diye inliyordu.

Gâvur Memet, birdenbire geri çekildi. Yarı dargın bir sesle sordu:

— Öyle söylüyorsun amma Lûna. Bugün benim kalbime soktuğun ateşin ne kadar büyük olduğunu biliyor musun?

— Ateşli Türkom. Yemin ederim ki, seni seviyorum. Bundan sonra, senden başka hiçbir erkek eline temas etmek istemiyorum

— Fakat dün akşamki adam?

Lûna, o kadar şaşırmış ve o kadar heyecana kapılmıştı ki, bir anda Gâvur Memet'in ne demek istediğini anlamamıştı:

— Hangi adam?

— Canım, hani gündüz ağzından bir şey kaçırmıştın.

— Haaa. Şu mesele. Fakat sevgilim, onun benimle hiç alakası yok. Fakat mademki merak ettin, kısaca söyliyeyim. Dün akşam bizim evde bir adam tutuldu.

— Acaba bir hırsız mı?

— Ya bir hırsız, ya bir hafiye. O, bu gece belli olacak.

— Demek o adam, elinizde.

— Ooo. Şüphesiz. Mahzende, elleri bağlı duruyor.

— Bu adam nasıl tutuldu?

— Buna, biz de hayret ediyoruz. Mesele, çok esrarengiz, bu adam, her nasılsa bizim eve giriyor. Benim odamın karşısındaki salonda, dehlizlere açılan kapının önünde ki levhayı kaldırıyor. Fakat bu levhanın asılı olduğu yerde gizli bir yay olduğunu tabii bilmiyor. Bu yay, bir tele merbuttur *(bağlıdır)*. Bu telin ucu amcamın odasına kadar gider. Eğer

bu levha yerinden oynatılırsa derhal bu zil çalar. O zaman, amcam, dehlize bir adam girmek istediğini anlar. Bu sırrı bilmiyen bu adam, birdenbire yayı kaldırıpta zil çalmıya başlayınca, amcam yabancı bir adamın eve girdiğini anlamış. Yavaş yavaş odasından çıkmış. O adamın harekâtını gözetlemeye başlamış. Adam, dehlizlere inmiş, gezinmiş. Amcam bu adamın oralarda hiçbir şey yapamıyacağını bildiği için orada beklemiş. Tam yukarı çıkacağı esnada merdivenin gizli tertibatını havi manivelâyı çevirmiş, herifi alt kattaki mahzene düşürmüş.

Gâvur Memet, gevrek gülerek:

— Tıpkı tuzağa düşürülen bir canavar gibi.

— Tıpkı sevgilim.

Gâvur Memet, tatlı ve neşeli bir sesle sordu:

— Sonra?

— Sonra sevgilim, tabii bu adamdan şüpheleniyorlar. Hatta Gâvur Memet zannediyorlar.

— Peki amma, Gâvur Memet ölmedi mi ya?

— Evet, ölmesine ölmüş. Ölmüş amma, bizim Papaz'ın rivayetine bakılırsa bunun dokuz canı varmış.

Gâvur Memet, omuzlarını silke silke gülüyor ve:

— Belki sizin Papaz'ın hakkı olabilir, Lûna. Ne kimsenin fikrine ve ne de işine karışmak istemem.

Hatta, ben bunu da sana sormazdım. Lakin malum ya kıskançlık, Haaa. Bak az kalsın unutacaktım. Biraz sonra eve döneceksin. Kapıyı nasıl açacağını düşündün mü?

— Ooo, sevgilim. Artık beni çocuk yerine koyuyorsun. İşte anahtar.

— Haydi bakalım. Gel şu kollarımın arasına, bir buse daha.

— Amma yavaş sevgilim. Ne olursun. Ağzımı niçin kapıyorsun?

Lûna'nın son sözü, ağzında boğulmuş. Kısa bir homurtu halini almıştı. Karanlıkta ayakları havada çırpınıyor, Gâvur Memet'in kudreti kollarının arasından çırpınıyor, Gâvur Memet'in kudretli kollarının arasından sıyrılmak istiyordu. Bir iki saniye sessiz bir mücadele ile geçti. Lûna, hareketsiz bir halde, tezgahın üstüne serildi.

Gâvur Memet, Lûna'nın cebinden aldığı anahtarla usulcacık evin kapısını açtı. Sessizce içeri daldı. Kapıyı kapamakla beraber, alt ve üst sürgüleri çekip açtı. İcabı takdirinde kapılar içeriden çekilirse ve yahut dışarıdan kuvvetle itilirse, derhal iki kanadın birden açılacağı bir halde bıraktı. Doğruca salona girdi. Büyük tablonun önünde durarak hafifçe gülümsedi. Koltuğunun altındaki saldırmasını çıkardı. Tablonun çerçevesine hiç dokunmayarak saldırmanın ucunu resmin muşambasına

batırdı. Muşambayı kesecek, oradan girecek ve Bonelli'nin odasındaki zili çalan yayı hareket ettirmeden demir kapıyı açarak merdivenden inecekti. Fakat tam o anda saldırmayı geri çekti:

— Koca ahmak. Ne halt ediyorsun. Sinyor Bonelli cenapları henüz odasında içtimaya da henüz bir saat var. Bonelli bu içtimaya riyaset *(başkanlık)* etmek için bu kapının önüne geldiği zaman resmi böyle kesilmiş bulursa ortalığı velveleye vermez mi diye mırıldandı ve sonra düşünmiye başladı. Yapılacak iki iş vardı biri gidip Bonelli'yi odasında bastırmak. Elini ayağını kıskıvrak bağlamak. Öteki arkadaşlarını da tevkif edinceye kadar, o halde bırakmak. Bir diğeri de burada beklemek. Bonelli bu kapıdan geçmek için buraya gelince hemen üstüne atılarak aynı neticeyi husule getirmek. Fakat bunun ikisi de tatsız olacaktı. Gâvur Memet'in temin edecek yegane çare ise, zili çaldırmadan bu kapıyı açmıya muvaffak olmaktı, diye Gâvur Memet kendi kendine söyledi:

Koridorun üstündeki küçük halıya uzandı. Ucunu kaldırdı. Karanlıkta elleriyle yokladı. Parmaklarının ucuna, ince iki tel dolaştı.

Büyük bir sevinç içinde, çekti. Bu iki teli kopardı.

— Vakıa, bu "Gâvur"un icabını bilmiyorum. Amma, Lûna'nın tarifine bakılırsa, artık bu zil çal-

maz.

Diye mırıldandı. Ve sonra yavaş yavaş çıkardı. İğreti bir surette yine oraya dayadı. Kendiside salonun köşesindeki büyük bir kanepenin arkasına sakladı. Bir çeyrek kadar öylece kaldı.

Gâvur Memet, kendi kendine söyledi:

— Demek ki, keramet bu tellerde imiş. Teller kopunca zil de çalmamış. Eğer zil çalsaydı, Bonelli'nin derhal buraya geleceğini hiç şüphem yoktu. Şimdi rahat rahat işime devam edebilirim.

Dedi ve sonra demir kapıyı açarak içeri girdi. Tabloyu ters tarafından tutarak yerine geçirdi. Kapıyı kapadı.

Tekrar bir tuzağa düşmemek için, ayaklarının ucu ile basamaklara teker teker basarak merdivenden inmeye başladı.

Evvela küçük sofaya geldi. Eliyle önünde taş yığılı olan kapıyı yokladı. Kapı, kapalı idi. Sonra karşısında, sarraf Güzeloğlu'nun kızı, Losyo'nun bulunduğu odanın kapısına kulağını dayadı. Kapıya hafif hafif üç darbe indirdi. İçeriden Türkçe olarak:

— Kim o? Diye muzdarip bir ses işitildi.

Gâvur Memet buna çok taaccüp etti *(şaşırdı)*:

— Çok tuhaf. İçeriden Türkçe cevap verilmesine bakılırsa, bunu söyleyen herhalde sarrafın kızı olacak. Sonra, kızın cevap vermesine de bakılırsa,

her halde odada yalnız demektir. Eğer başkası olsaydı, ya gelir kapıyı açar ve yahut İtalyanca cevap verirdi, diye söylendi. Parmaklarının ucu ile kapıyı vurmakla devam etti. İçeriden şimdi aynı ses Fransızca olarak cevap verdi:

— Kapıyı ne vurup duruyorsun. Anahtar yanınızda değil mi? Hem kapıyı üstüme kilitleyip gittiniz, hem de şimdi çalıyorsunuz. Yaptığınız bu kadar fenalık yetmedi, galiba. Şimdi bir de eğleniyorsunuz.

Gâvur Memet, derhal elini cebine soktu. Maymuncuk destesini çıkardı. Parmakları ile yokladı. Kapının deliğini aradı, buldu. Maymuncuğu kuvvetle sürerek kapıyı açtı. Yüzüne bir petrol lambasının sarımtırak ziyası çarptı.

Karyolada yarı çıplak bir halde uzanmış olan Matmazel Losyo, ellerini yüzüne kapayarak:

— Aman yarabbi! Gelen bir erkek, diye bağırdı.

Yorganı başına çekerek altına sakladı.

Gâvur Memet, derhal olduğu yerde kaldı. Sesini tatlılaştırarak söze başladı:

— Matmazel! Korkmayın. Ben, onlardan değilim. Babanın tarafından geliyorum.

Losyo, Gâvur Memet'in bu sözlerine emniyet edemeyerek yorganın altında Ermeni lisaniyle sordu:

— Sen, Ermeni misin?

Gâvur Memet, hiç falsosuz bir Ermenice ile cevap verdi:

— Ermeni'yim. Adım Arşak. Beni baban gönderdi. Şimdi seni buradan alıp çıkaracağım.

Losyo, birdenbire üzerinden yorganı attı. Yataktan fırladı. Adeta, Gâvur Memet'in boynuna sarılacaktı.

— İnandım. Şimdi inandım. Hadi, buradan çıkalım. Kaçalım. Kurtulalım. Ah bilsen neler, neler çektim, diye yalvardı.

Gâvur Memet Losyo'yu eliyle durdurdu ve sağ elinin şahadet parmağını dudaklarının üstüne koydu.

— Evvela, yavaş söyle matmazel. Sonra o kadar acele etme çıkacağımız kapılar, henüz tamamen açık değildir. Burada bir iki saat daha kalmıya mecburuz. Şimdi, soracağım suallere cevap ver.

— Sorunuz. Ne istiyorsunuz?

— Sen burada daima yalnız mı kalıyorsun matmazel?

— Çok zaman yalnız. Fakat arada sırada bir İtalyan kadın geliyor. Uyku zamanlarında benimle beraber bulunuyor.

— Bu kadın, geceleri mi, yoksa gündüzleri mi geliyor?

— Bilmiyorum ki. Beni buraya kapadıkları zaman, baygındım. Ne kadar baygın kaldım. Kendime geldiğim zaman gecemi idi, gündüz mü idi? Bunları hiç bilmiyorum.

Gâvur Memet, düşünerek kendi kendine söylendi:

— Öyle ya. Yedi kat yerin dibinde yaşayan bir adam, geceyi gündüzü ne bilir. Eh pekala matmazel. Bu kadından başka odana gelen olmaz mı?

— Bir defa iki erkek geldi. Yüzleri örtülü olduğu için tanıyamadım.

— Bunlar ne yaptılar?

— Babama bir kağıt yazdırdılar.

— Ne yazdırdılar?

Losyo, birdenbire durdu. Gâvur Memet'in yüzüne dik dik bakıyordu. Gâvur Memet sordu:

— Söylesene matmazel. Ne yazdırdılar?

— Hem babamın yanından geldiğini söylüyorsun, hem de babama yazdığım mektubu bilmiyorsun. Anlıyorum. Sen de onlardansın. Şimdi gelmiş, benim ağzımı arıyorsun.

Gâvur Memet, Losyo'nun korktuğunu anlamıştı. Bu dar zamanda onunla sözü uzatmamak için hakikati söylemeye mecbur oldu:

— Matmazel! Sana açık söyliyeyim. Ben, zabıta memuruyum. Benden korkacak, çekinecek hiçbir

şey yok. Eğer sözlerimi tamamen dinlersen bana büyük yardım etmiş olursun. Hem de sen kurtulursun. Şimdi, bir zaman oldu mu?

Losyo'ya biraz emniyet gelmişti. Müsterih bir sesle cevap verdi:

— Eh. Şöyle böyle yarım saat oldu?

— Acaba, gelmesi yakın mı?

— Yatacak zaman, yaklaştı. Zannederim ki çok kalmaz.

— Pekâlâ Matmazel. Şimdi de sana bir şey tembih edeceğim. Şayet o kadın gelirse, her zamanki muameleni katiyyen değiştirme. Hatta başının ağrıdığını bahane et. Yorganı başına çek, yat. İhtimal ki bir buçuk iki saat sonra bazı gürültüler işiteceksin. Kapının dışında kıyamet kopsa, sakın yerinden kımıldanma. Yalnız şu tabancayı al, yastığının altına koy. Eğer o gürültü esnasında kadın senin üstüne gelir ve sana bir fenalık yapmaya kalkarsa, hemen tabancayı çıkar, ucunu ona çevir, korkut. Yok, eğer korkmazsa ve o da silahla hücum etmeye kalkarsa, hiç düşünme tetiği çek, domuz karıyı yere devir.

Losyo, hem Gâvur Memet'in verdiği talimatı dinliyor, hem de titriyordu. Gâvur Memet'in sözleri bitince, iniltili bir sesle mukabele etti:

— Fakat ben silahtan çok korkarım. Ömrümde

bir kere bile elime almamışım.

— Çare yok matmazel. Tatlı canını kurtarmak için bir fedakârlık yapacaksın. Amma, kim bilir, belki hiç bir gürültü olmaz. Senin de böyle bir şey yapmana lüzum kalmaz.

Gâvur Memet, Losyo'ya çift namlulu ve kapsüllü tabancayı verirken, horoz kaldırmayı, nişan almayı, tetiği çekmeyi de öğretmeyi unutmadı. Burada artık işi kalmamıştı. Tam kapıdan çıkarken hatırladı:

— Matmazel! O kadın gelipte yatacağınız zaman kapıyı arkadan sürmeler misiniz?

— Hayır. Çünkü o uyumaz. Ben burada yatar, uyurum. O, şu kanepede oturur, beni bekler.

— Haaa. Şimdi iş değişti. Şu halde, şayet dediğim gürültü olursa, evvela hemen koşar kapıyı kilitler ve ondan sonra da tabancayı alır, o kadının karşısına gelirsin. Bitince, o dar dehlize yürümeye başla.

Losyo ellerini ovuşturuyor ve gözlerini tavanda gezdirerek söyleniyordu:

— Ah. Bunlar benim yapabileceğim şeyler değil amma. Allah yardımcım olsun.

— Hiç korkma matmazel. Dediklerimi çok kolay yapacaksın. Ve kurtulacaksın. Ben yine kapıyı üstüne kilitliyorum. Fakat şunu unutma ki, pek uzağa gitmiyorum. Dikkat et. Kapıyı sürmelemek

mecburiyeti hâsıl olursa, sakın benim sesimi almadıkça kapıyı açma.

Gâvur Memet, Losyo'yu müşkül bir vaziyette bırakarak odadan çıktıktan sonra, önünde taş yığılı kapının önüne geldi. Kulağını dayayarak dinledi. Hiçbir ses işitmeyince, yavaş yavaş kapıyı açtı. Merdivenin ilk basmadığına bastı. Yine sessizce kapadı. Şimdi, hem merdivenleri sayıyor, hem de yavaş yavaş iniyordu. Yirmi basamak bitince, o dar dehlize geldiğini anladı. Elleriyle duvarları yoklaya yoklaya yürümeye başladı. Asma köprünün dayandığı boşluğa gelince durdu. Köprüyü araştırdı, bulamadı. Kulağını boşluğa vererek dinledi. Köprünün diğer ucunun istinat ettiği boşlukta da derin bir sukut vardı. O zaman:

— Demek ki, henüz gelen yok. Şu halde, çaresiz bekliyeceğiz, dedi.

Yine duvarlara tutuna tutuna ilerledi. Dün gece, elleri bağlı olarak mahpus yattığı odanın kapısına geldi. İçeri girerken, vücudu hafifçe ürperdi. Kalbinden doğan bir hüzün ile dudakları titredi:

— Acaba kendi ayağımla kendi mezarıma mı giriyorum?

Gâvur Memet'de nihayet bir insandı. Onun da et ve kemiğe bağlanmış bir hayatı vardı. Para ile satılmak ihtimali olmayan bu kıymetli hayatını şimdi vazife uğruna feda ediyor. Kaçmak ve kur-

tulmak ihtimali olmayan mezara kendi ayağı ile giriyordu. Bu andan itibaren onu ancak bir mucize kurtarabilecekti. Eğer bu mucize zuhur etmezse *(olmazsa)*, mahvolup gidecekti.

Cebinden çakmağını çıkardı. Taşı, çeliğe çaldı. Sıçrayan kıvılcımların aydınlığında etrafına baktı. Her tarafı tamamen taş duvardı.

Bileğinden kopardığı ip, bıraktığı yerde duruyordu:

İpi yerden aldı, cebine koydu. Kapının yanına geldi, sırtını duvara vererek çömeldi. Artık, birer birer içtimaya gelecek canileri bekliyordu. Fakat bu bekleyiş, ona ne kadar uzun geldi. Bu anda, zihninden birçok şeyler geçiyordu. Birden bire Lûna'yı hatırladı. Yapılan cinayetlerde, onun da bir hissesi olmakla beraber kalben bu kadına acıdı:

— Ne olurdu, bütün bu işlerden evvel bu kadını tanısaydım, dedi.

Bu esnada, kulağına bir ses geldi. Bütün vücudu buz kesilerek şiddetle titredi. Hemen yerinden fırladı. Kulağını kapının boşluğuna verdi, dinledi. Merdivenden yavaş yavaş biri inyor, bir baston ucunun yere teması ile, bir tek ayak sesi işitiliyordu. Gâvur Memet, gelenin Sinyor Bonelli olduğunu hissetti. Dudaklarında kindar bir tebessüm titredi.

Bonelli, yavaş yavaş köprünün olduğu yere kadar ilerledi. Birkaç saniye sonra bir zincir şakırtısı

ile bir hırıltı işitildi. O zaman Gâvur Memet gülümsedi:

— Ala. Demek ki, köprü bu taraftan açılıp kapanıyor. Fakat, acaba nasıl? Diye söylendi.

Birkaç dakika sonra derinden kapılar açılıp kapanmaya, demir kapılar duvarlara çarpmaya başladı. Yüksek sesle konuşarak merdivenden iniyorlardı. Birbirlerine ağır küfürler etmelerine fazlaca kahkahalarla gülmelerine, arada sırada sendelemelerine nazaran gelenlerin sarhoş oldukları anlaşılıyordu. Merdivenden ince ve cılız ziya huzmeleri uzanıyor, sarı yılan gibi yerlerde ve duvarlarda dolaşıyordu.

Gâvur Memet derhal cebindeki ipi çıkardı. Bir ucunu parmakları ile tutarak kendi bileklerine doladı. Sonra, arkasını bir köşeye vererek sağ tarafının üstüne, yere uzandı. Gelenler, doğruca köprüyü geçiyor ve öteki kısımdaki koridora gidiyorlardı. Gâvur Memet, bunların ayak seslerine dikkat ediyor ve birer birer sayıyordu. Bonelli'den maada *(başka)*, altı kişinin ayak seslerini tespit edebilmişti.

Ayak sesleri kesilmişti. Derinden bir takım konuşmalar geliyor, ara sıra hiddetli küfürler işitiliyordu. Gâvur Memet, on dakika kadar böylece bekledi ve sonra zihninden şu mülahazayı *(fikri)* geçirdi:

— Ümitlerim boşa çıktı. Artık burada beklemek

faydasız, acaba gidip şu köprüyü kaldırsam, onları oldukları yerde mahpus bıraksam, nasıl olur? Fakat ya köprüyü kaldırayım derken bir beceriksizlik edersem.

Bu fikir Gâvur Memet'e çok mülayim gelmekle beraber bir aksilikten korkuyordu. O buraya gelirken şöyle düşünmüştü:

— Bu herifler, buraya gelir gelmez nasıl olsa yanıma gelecekler ve beni bir muayeneden geçirecekler. O zaman iki ihtimal var. Ya, derhal bir karar vererek beni öldürecekler veyahut evvela bir isticvaptan geçirecekler. Ve sonra hakkımda bir karar verecekler. Birdenbire öldürecek olursa bütün dünyaya olan borçlarım, helal olsun. Pusuda bekliyen arkadaşlar, gerek ev ve gerek bu dehlizler hakkında kâfi derecede malumat aldılar ya, nasıl olsa gelirler. Bu heriflerle burada boy ölçüşürler. Zaten şafak sökmiye başlayıncaya kadar ben buradan çıkmaz veyahut oları çağırmazsam, o zaman içeri cebren girecekler. Hâlbuki bu kudurmuş canavarlar, galiba içerde para taksimi ile uğraşıyorlar ve beni burada unutuyorlardı. Şu halde, bu fırsatı kaçırmamalı, köprüyü kaldırmanın çaresine bakmalıyım, dedi ve bu kararla ayağa kalkmaya teşebbüs etti.

Fakat tam o anda, köprü tarafından gelen ayak seslerini işitti. Upuzun yatarak heyecanla dinledi. Ayak sesleri, takarrüp ediyordu.

Gâvur Memet'in kalbi şiddetli çarptı.

— Nihayet, geliyorlar, diye mırıldandı.

Oda kapısında iki gölge peyda oldu. Bunlardan biri, elindeki feneri odanın içine tuttu. İtalyanca olarak konuşuyorlardı:

— Kerata. Nah işte orada yatıyor.

— Yatmayıp ta ne yapacaksın. Ayakta duracak değil ya? O kadar yerden düştükten sonra gebermediyse çok iyi.

— Bakalım şunu biz tanıyabilecek miyiz?

Gelenlerin son sözleri, Gâvur Memet'in işine yaramıştı. Derhal kendisine baygın ve muhtazır *(can çekişen)* bir adam vaziyeti verdi. Ağır ağır nefes alıyor ve yarı kapalı gözleri ile muzdaribane bir yere bakıyordu.

İki cani, Gâvur Memet'e yaklaştılar. Feneri yüzüne tuttular. Eğilerek derin derin onun yüzüne baktılar.

— Ben, tanımıyorum.

— Ben, bu çehreyi biraz hatırlar gibi oluyorum.

— Acaba?

— Kati bir şey söyleyemem ama. Öyle zannediyorum.

— Nerede gördüğünü de kestirebiliyor musun?

— Dur. Dur. Dur. Gâvur Memet'i öldürdüğümüzün ertesi günü. Ben bu adamı, bizim şarapçı Pagani'nin dükkanında gördüğümü hatırlıyorum.

İkisi de doğrulmuşlar, ayakta konuşuyorlardı.

— O halde, adi bir hırsız değil. Bir hafiye olması muhtemel.

— Eğer yanılmıyorsan, öyle.

Caniler, şimdi susmuşlardı. Daha hala feneri Gâvur Memet'in yüzüne tutuyorlar ve dikkatle bakarak onu teşhise çalışıyorlardı. Hâlbuki Gâvur Memet, elinde fener bulunan caniyi tanımıştı. Bu adam, Papaz Coi'nin evinde tahlif edilen Ciovani idi.

Ciovani, arkadaşına sordu:

— Pekâlâ. Niçin söyletmiyoruz bu herifi?

— Söyletelim.

Ciovani, bir ayağını Gâvur Memet'in omzuna dayadı. Vücudunu şiddetle sarstı. O zaman Gâvur Memet, sanki bir yeri kırılmış ta şimdi sarsılınca büyük bir ıztırap duymuş gibi:

— Amaaaan. Yapmayın. Allah aşkına vücuduma dokunmayın, iye bağırdı.

Ciovani, arkadaşına tekrar sordu:

— Ne söylüyor? Sen biraz Türkçe bilirsin.

Vitali cevap verdi:

— Yalvarıyor. Benim hiç kabahatim yok, diyor.

— E, sor şuna bakalım. Kimmiş. Burada ne arıyormuş?

Vitali, bir taraftan ayağının ucu ile Gâvur Memet'i tekmeliyor, bir taraftan da Türkçeye benzemeyen bir lisanla isticvap ediyordu. Fakat Gâvur Memet, anlaşılmayan bu suallere karşı mütemadiyen mustarip feryat ve şikayetle cevap veriyordu.

Ciovani, sabırsızlandı:

— E, böyle uğraşıp duracak mıyız? Mademki onu gördüğünü hatırlıyorsun. Mademki şüpheleniyorsun. O halde icabına bakmalı. Sen, git, şuradan şövalyeye sor. Bakalım, o ne diyecek?

Vitali, odadan çıktı. Dehlizde, köprünün önünde durarak içeri seslendi:

— Hey. Şövalye. Şövalye Bonelli!

Canilerin reisi ile Vitali arasında, şu muhavere geçti.

— Ne istiyorsun?

— Burada yatan adamı gördüm.

— E, kimdir?

— Kim olduğunu katiyen kestiremiyorum. Fakat, ben bu adamı gördüğümü çok iyi hatırlıyorum.

— Ne zaman?

— Gâvur Memet'i büyük babasına kavuştuğumuzun ertesi günü.

— Pagani'nin dükkânında. Öyle aklıma geliyor ki, o zaman bizim masanın karşısındaki masada oturmuş şarap içiyor, bizi gösteriyordu.

Bonelli, ağır ve müstehcen bir küfür savurduktan sonra cevap verdi:

— Eh, pekala. Bizi gözetlediğini gördün de, o zaman niçin bize haber vermedin?

— Ne bileyim ben. Her yüzümüze bakandan şüphelenecek olursak, vay halimize.

Bonelli, bu cevaba çok kızmış olmalı ki eskisinden daha iğrenç bir sövmeden sonra:

— Adam olalı daha dört gün oluyor. Şimdi bana akıl öğretiyorsun. Evet. Herkesten şüphelenecek-sin. Anandan, babandan, hatta benden bile. Sen nasıl herkesin düşmanı isen, herkeste senin düşmanın.

Vitali, kendi kendine homurdanıyor Bonelli'nin küfürlerine mukabele ediyordu. Sonra yüksek sesle sordu:

— E, anladık. Anladık. Söyle şimdi. Bu herifi ne yapalım?

— Ne yapacaksın. Daha hala bilmiyor musun? Ben, ne söyledim size? Söyletin keratayı! Adı nedir? Kimdir? Bu eve, bu dehlizlere girmeyi kimden

öğrenmiştir? Bunları mutlaka öğrenmek lazımdır. Her şeyi söyletinceye kadar öldürmeyin. Söyletmek için de, evvela kulaklarından kesmiye başlayın. Parmaklarının kemiklerini birer birer kırın. Kaba etlerini yavaş yavaş oyun.

Vitali öfkeli homurdanmakta devam ediyor, Bonelli'nin talimatını dinliyordu. Bonelli, yüksek sesle söylüyordu:

— Daha olmazsa, bir ateş yakın. Keratanın tabanlarını ateşe dayayın. Sonra bıçağın ucu ile aşağıdan yukarıya doğru yarın.

Vitali, yine sabredemedi. Ciovani'ye seslendi:

— Şövalye, galiba kendisine şarap mezesi hazırlatıyor.

Son söz, Ciovani'nin ağzında boğuldu. Bonelli'nin talimatını dinledikçe heyecandan sinirleri çelik bir yay gibi gerilen Gâvur Memet birdenbire sıçradı. Bir anda Ciovani'nin ağzını kapadı. Kafasına o kadar şiddetli iki yumruk attı ki, Ciovani derhal yere kapandı ve hareketsiz kaldı.

Hemen, yerdeki feneri aldı. Kapının yanına giderek kenara saklandı. Bonellli, talimat vermekte devam ediyor. Vitali de küfürler ederek kendi kendine söyleniyor ve odaya dönüyordu:

— Ala. Herifi söyleteceğiz diye, sabahlara kadar burada uğraşacağız. Ateş yakmak için odunu

nerede bulacağız, Ciovani?

Vitali bu suali sorarken, kapıdan giriyordu. Gâvur Memet, birdenbire onu kucaklardı. Bir eliyle ağzını kapayarak yere yuvarladı. Ve sonra odanın kapısının kapadı. Kapıya en uzak bir köşeye sürükleyip dizini göğsüne dayadı. Üstüne abandı. Gırtlağını sağ elinin parmakları arasına aldı. Bu parmaklar, çelik kerpeten gibi Vitali'nin gırtlağını sıkmaya başladı.

Vitali, Gâvur Memet'in altında tiril tiril titriyor, ölüm ihtilaçları *(çırpınmaları)* geçiyordu.

Gâvur Memet, onun kulağına eğildi. Ahenktar İtalyancası ile:

— Şu anda ölmek veyahut yaşamak. Bunlar tamamen senin elinde. İşte ben Gâvur Memet'im.

Vitali, Gâvur Memet'in elini ısırmak istiyor, altından kurtulabilmek için kuvvetini sarf ederek debeleniyordu.

Gâvur Memet, yavaş yavaş parmaklarını sıktı. Vitali herhalde pek acı ıstırap duymuş olacak ki o anda hareketsiz kaldı.

Memet, sözüne devam etti:

— Vakit yok, şimdi söyle: Ölmek mi istiyorsun? Hayır mı? Ben şimdi senden yalnız bir şey öğrenmek istiyorum. Köprüyü yukarı kaldırmanın usulünü bana öğretir misin? Amma sakın bağırmayı

kalkma. O anda gürültüye gidersin ha.

Gâvur Memet, Vitali'nin ağzındaki parmaklarını hafifçe gevşetti. Vitali, bunalmış bir halde idi. Ölüm tehdidinin pek ciddi ve muhakkak olduğuna kanaat getirmişti. Bunun için yavaşça söyledi:

— Köprünün sol tarafındaki duvarda bir kovuk var. O kovuğun içinde de bir manivela vardır. O manivelayı aşağıya çekersen, köprü yukarı kalkar. Yukarı kaldırırsan aşağıya iner.

— E, pekâlâ. Karşı tarafta da aynı tertibat var mı?

— Evet.

— Vay canına işte bu fena. Dur, dur. Aklıma bir şey geldi. Şimdi köprü aşağıdadır. Eğer manivelayı çeker ve köprüyü yukarı kaldırırsam, sonra da manivelanın hareketine mani olacak surette arasına bir şey sıkıştırırsam. Karşı taraftaki manivela işler mi?

— Hayır işlemez.

— Bravo, Sinyor Vitali. Yalnız şunu söyleyeyim ki. Eğer beni aldattıysan, şimdiden Allah'a dua etmiye başla. Dur bakalım.

Gâvur Memet, evvela Vitali'nin ağzını tıkadıktan sonra ellerini ayaklarını güzelce bağladı. Aynı ameliyatı, Ciovani'ye de yaptı. Birbirlerine kolayca yanaşamayacakları surette birini bir köşeye, ötekini de diğer köşeye çekerek uzattı. Derhal dehlize

fırladı. Eliyle duvardaki kovuğu aradı. Manivelayı bulunca içinde sonsuz bir sevinç uyandı. Manivelayı bir anda aşağıya çekti. Derinden bir su çığırtısı işitilirken köprü harekete geldi. Demir rezeler *(menteşeler)* hırıldıyor, köprünün karşı taraftaki ucu, yavaş yavaş yukarı kalkıyordu.

O zaman birdenbire dehlizdeki odanın içi karıştı. Caniler:

— Bu ne?

— Ne oluyor?

— Kimdir oradaki?

— Ciovani. Vitali. Siz misiniz? Köprüyü niçin kaldırıyorsunuz?

— Bir tehlikemi var?

Gâvur Memet, parlak bir kahkaha attı. Ve şöyle bağırdı:

— Ey, Şövalye Sinyor Bonelli ve siz, onun muhterem arkadaşları. Ahretteki büyük babalarınızdan hepinize ayrı ayrı selamlar getiren şu aciz Gâvur Memet'i dinleyiniz.

Canilerin hepsi de, oradaki boşluğa dolmuşlar, hayretler içinde bakıyor ve Gâvur Memet'in sözlerini dinliyordu.

Memet, son sözleri söyler söylemez, hep bir ağızdan haykırdılar:

— Gâvur Memet.

— Evet. Gâvur Memet. İşte o Gâvur Memet, şimdi size bir tavsiyede bulunuyor ve diyor ki: Güzellikle teslim olacak mısınız, olmıyacakmısınız?

— Sakkk— kıremento.

Ve sonra, bir alev parladı. Şiddetli bir tarraka *(gümbürtü)* dehlizlerde korkunç bir akis yaptı. Gâvur Memet yere yuvarlandı.

Birbirini müteakip silahlar parlıyor, kurşunlar dehlizin duvarlarına çarparak taşları koparıyor ve etrafa sıçrıyordu.

İlk tabanca darbesinde, kendini boylu boyunca yere atan Gâvur Memet, dehlize daldı. Matmazel Losyo' nun oda kapısı önünde durdu. Kapıya yumruğu ile vurdu. İçeride büyük bir mücadele oluyordu.

Matmazel Losyo:

— İmdat, diye haykırıyordu.

Gâvur Memet, hemen cebinden maymuncuğu çıkardı. Kilidi açtı. Fakat kapı açılmıyor içeriden mütemadiyen boğuk sesler geliyordu.

O zaman Memet kapıyı arkasından Losyo'ya sürmelettiğini hatırladı. Hatasını anladı. İki adım geri çekildi. Bütün kuvvetiyle kapıya yüklendi.

Sürgü yerinden fırlayarak, kapı arkaya devrildi.

Memet, içeri atladığı zaman oda karmakarışık

bir halde idi. Bir kadın, Losyo'yu altına almış, onu zaptetmiye çalışıyor. Bitap bir hale gelen kızcağız, boğuk boğuk inliyordu.

Gâvur Memet kadını omuzlarında tuttu. Köşedeki kanepenin üstüne savurdu. Ve sonra Losyo'yu kollarının arasına aldı:

— Korkma, matmazel. İşte, ben geldim. Gâvur Memet, diye bağırdı.

Ve sonra, başını çevirdi. Korkudan bitkin bir hale gelen kadına seslendi:

— Vay dişi yılan vay. Sensin ha. Ben seni, Papaz'ın evinde. O Allah adamı ile cilveleşirken görmüştüm. Bak sana söyleyeyim. Hiç telaş etme. Şu anda, burada sana imdat edecek bir sinek bile kalmamıştır. Arkadaşlarının hepsi Bonelli, Ciovani, Vitali, daha ne bileyim ben, hepsi de kafestedir. Eğer yerinden kımıldayacak olursan vallahi fena yaparım ha. Sonra bir şey değil. Gâvur Memet, kadın öldürmüş derler.

Kadın, fasih bir İtalyanca ile söylenen bu sözlere karşı, dişlerini ve yumruklarını sıkarak homurdandı:

— Seni, bin defa şeytanlar alsın.

Gâvur Memet, bu duayı kısaca tamamladı.

— Amin.

Ve sonra, bir az kendine gelen matmazeli kal-

dırdı.

— Hadi. Gidiyoruz. Sen hazırlan, dedi ve sonra, İtalyan kadınına tekarrüp etti *(yanaştı)*.

— Eğer aklımda kaldığı gibi ise, senin adın Mariya olacak. Gel bakalım Mariya. Şu ellerin ile ayaklarını bir kere bağlayalım. Görüyorsun ki, ağzını tıkamıyorum. İstersen, istediğin kadar bağır. Hatta canın isterse, bir depiyemont türküsü çağır. Sakın korkma ha. Ben tekrar gelinciye kadar, buraya adam değil, Santamarya bile gelmez. Haydi matmazel. Biraz acele edelim. işitiyor musun, aşağıda sabırsızlık edenler var.

Gâvur Memet, Losyo'yu koluna aldı. Karanlık dehlizde koşturmaya başladı. Demir kapıya geldiler. Kapı, aralıktı. Merdivenleri süratle çıktılar. Gâvur Memet tahta kapağı, şiddetli bir omuz darbesiyle fırlattı. O anda gerek onun ve gerek Losyo'nun yüzüne temiz bir hava dalgası çarptı. Losyo, kendini zapt edemeyerek Gâvur Memet'in boynuna sarıldı:

— Ah. Sana nasıl teşekkür edeyim?

— Hele şu işleri bitirelim de, matmazel. Nasıl teşekkür edeceğimizi düşünür, bir karar veririz, diye gülümsedikten sonra, delikten evvela kendisi çıktı, sonra da Losyo'yu çıkardı.

Sağına soluna baktı. Deliğin etrafında yine o boş küfeler, kırık arabalar ve başka bir takım kar-

makarışık şeyler vardı.

Losyo, hayret ederek sordu:

— Burası neresi?

— Buraya, Bedrettin bostanı derler matmazel. İşte bu da, Galata kulesi.

Gecenin zulmetleri içinde kule yine büyük bir dev gibi görünüyordu.

Etrafta çıt yoktu.

Gâvur Memet, sağına soluna bakındı, sonra iki elinin ikişer parmaklarının arasına alarak keskin bir ıslık çaldı. O anda, bostan birbirine karıştı. Muhtelif yerlerden bir çok gölgeler canlandı, Gâvur Memet'in olduğu yere iki kişi birden atladı. Titrek helecanlı bir ses:

— Hazır mı, Gâvur Memet? Diye homurdandı.

Gâvur Memet, heyecandan boğulur gibi cevap verdi:

— Hazır demek de söz mü? Hepsini bir deliğe tıkadım, Hüsnü Efendi.

Hüsnü Efendi, Gâvur Memet'in boynuna sarıldı. Yanaklarından öperek:

— Yaşa Gâvur Memet, diye bağırdı ve sonra ağzını Gâvur Memet'in kulağına yanaştırdı:

— Bu kız kim?

— Kim olacak. İşte, Sarraf Güzeloğlu'nun kızı.

Şimdi, bu kızı bir kaç arkadaşa teslim edelim. Onlar burada beklesinler, biz de içeri girelim. Arkadaşlarından kimler var?

— Gâvur Memet! Bu ne dalgınlık yahu. Bizi görmüyor musun?

Gâvur Memet, kendisine hitap eden adamın eline sarıldı.

— Aman Kerim Efendi. Kusura bakma, malum ya. Böyle bir zamanda insanın gözüne hiçbir şey görünmüyor. Serteftiş *(başmüfettiş)* Deli Kerim Efendi, hem Gâvur Memet'in sırtını okşuyor, hem de cevap veriyordu:

— Hakkın var oğlum. Hakkın var.

Hüsnü Efendi, orada bulunan memurları sayıyordu:

— Tebdillerden Aman Ali, Kasımpaşalı Küçük Mehmet, Abanoz Hasan, İncekaş Salih, Arabacı Hüsnü, Çağanoz Recep, Enfiyeli İbrahim, Arap Apti, Cilveli Ragıp, Domuz Kamil.

Gâvur Memet, bir kahkaha koyuvererek Hüsnü Efendi'nin sözünü kesti:

— Aman, ustam, daha yok muydu?

Bütün tebdil bölüğünü, sağ baştan buraya çekmiş, getirmişsiniz.

Deli Kerim Efendi, söze karıştı:

— O kadar değil. Dahası var.

Galata Voyvoda Yeni Yakup Bey de bir bölük zaptiye ile etrafı sardı, Müşir Paşa, Voyvoda karakoluna geldi, orada bekliyor.

Gâvur Memet telaşla sordu:

— Ya evin sokak kapısı etrafında?

Hüsnü Efendi, cevap verdi:

— Serteftiş *(baş müfettiş)* Gürcü Hasan Efendi orada. Yanında Zarif Mustafa, Sürmeli Tevfik, Yanık Hüsnü, Paskal Rifatla Bölük Ağası Tuzsuz Ömer, otuz da zaptiye var.

— Tamam. Haydi bakalım ustam. Şu kızcağızı yerine teslim edelim. Bizde içeri girelim, meşaleler hazır mı?

— Her şey hazır. Matmazele gelince: Onu burada bekletmiye hiç lüzum yok. Doğruca Volvoda karakoluna götürelim.

— Münasip. Mademki Müşir Paşa da orada imiş kızı görürse memnun olur.

Matmazel Losyo'yu bir zaptiye müfrezesine teslim ettiler. Karakola gönderdiler, meşaleleri yaktılar. Zaptiyeleri ihtiyat olmak üzere dışarı bıraktılar, önde Gâvur Memet olmak üzere, yalnız Serteftişlerle tebdil memurları delikten içeri daldılar.

Meşalelerden buram buram taşan ışık, dehlizin duvarlarına çarpıyordu. Senelerden beri bir mezar gibi sessiz kalan bu uzun dehlizin sükûtunu, şimdi heyecanla koşan zabıta memurlarının ayak seslerinden korkunç akisler yapıyordu.

Dehlize geçmişler, Mariya'nın yattığı odaya gelmişlerdi. Gâvur Memet, elindeki meşaleyi uzattı. Mariya, olduğu yerde upuzun yatıyordu.

— Bu kapıda, bir arkadaş kalsın, diye bağırdı ve sonra, aşağı inen merdiven kapısına daldı.

Aşağıdan daha hala küfürler, tehditlere karışık boğuk sesler geliyor, birbirine çarpan sert demir gürültüleri işitiliyordu.

Meşalelerin ışığı, her tarafı aydınlatmıştı. Hepsi de heyecan içinde oldukları halde, bu yeraltı tertibatı, yine zabıta memurlarının hayretini celbediyordu.

— Vay domuz oğlu domuzlar. Amma da mükemmel saklanacak yer bulmuşlar.

— Tevekkeli değil. Dünya'yı haraca kesiyorlardı da ele geçemiyorlardı. Diyorlardı.

En önde olduğu halde koşarak merdivenleri inen Gâvur Memet, köprünün önüne gelir gelmez, birdenbire:

— Kaçıyorlar. Koşun. Vurun! diye acı acı haykırdı ve sonra sağ elindeki tabancasını boşluğa

doğru uzattı, üst üste küfürler, naralar, feryatlar birbirine karıştı. Karşıdan da dört beş el silah patladı. Kesme kurşunlar duvarlara çarptı. Zabıta memurları da gelmişler, duvarları siper almışlar, ateş edecek hedef arıyorlardı. Fakat caniler, kendi taraflarındaki dehliz ve odaya iltica ettikleri için görünmüyorlardı. İki binanın arasındaki derin boşlukta bir takım ipler sallanıyordu. Gâvur Memet, üzüntü ile bu ipler bakarak:

— Acaba kaçtılar mı? Buradan nereye kaçabilirler? Diye mırıldandı. Ve sonra yere yattı. Sürüne sürüne, köprünün istinat ettiği kenara yaklaştı. Elindeki meşaleyi boşluğa uzattı. Hüsnü Efendi ile diğer arkadaşları:

— Ne yapıyorsun. Vurulacaksın, diye bağırıyorlardı.

Gâvur Memet, hiç aldırmadı. Meşalenin ışığını aşağıya doğru uzattı. Baktı. Burada, adeta dibi bulunmayan bir kuyu vardı. Elindeki meşaleyi bıraktı. Arkasında isli alev bırakan meşale, o korkunç karanlık içinde döne döne süzüldü ve sonra geniş bir suya temas eder etmez, söndü.

Gâvur Memet, sevinçle geri çekildi. Harekatını endişe ile takip eden arkadaşlarına:

— Hayır. Kaçamamışlar. Kaçsalar bile, burada kolayca tutulacaklar. Çünkü alt tarafı büyük bir sarnıç, dedi. Ve sonra Hüsnü Efendi'ye sordu:

— Aldığımız emir şudur, Memet, canileri oldukları yerde bastıracağız. Etrafını abluka altına alacağız. Eğer teslim olurlarsa, alıp götüreceğiz. Yok, eğer teslim olamazlarsa. Derhal Müşir Paşa'yı haber vereceğiz.

Gâvur Memet, fena halde öfkelenmişti.

— Canım, buna ne lüzum var. Herifçioğulları bu kadar cinayetler, rezaletler yaptıktan sonra kolayca teslim olurlar mı? Nasıl olsa, darağacına gideceklerini anladılar. *"Mademki öleceğiz, hiç olmazsa sonuna kadar dayanalım."* derler, yine kolayca teslim olmazlar. İyisimi hazır ele fırsat geçmişken, köprüyü indirelim. Üzerlerine yürüyüverelim. Allah'ın dediği olur. Ya karnı, ya sırtı.

Hüsnü Efendi, Gâvur Memet'in yüzünü okşadı:

— Hakkın var oğlum. Kırk, kırk beş günden beri bu kadar mihnet meşakkat çektik. Ölümlerle pençeleştik. Bu melun canavarları şu deliğe tıkabildik. Şimdi onların etlerini cımbızla çekmek, en acı bir surette cezalarını çektirmek tamamen hakkındır. Fakat unutma ki, sen de, ben de, hepimiz de birer emir kuluyuz.

Hüsnü Efendi'nin bu makul sözleri üzerine, Gâvur Memet biraz yumuşamıştı. Mütevekkilane bir tavır alarak sordu:

— E, pekâlâ. Şimdi ne yapacağız?

— Şimdi, üç defa teslim olmalarını teklif edeceğiz.

— Hay hay. Onu da yapalım. Duvarı siper aldı. Avuçlarını bir boru gibi yaparak ağzını dayadı. İtalya'nın cenup ahalisinin konuştukları lisanla:

— Ey, sinyorlar! Ben, Gâvur Memet. Burada bulunan amirlerimden aldığım emir mucibince, sizleri teslim olmaya davet ediyorum!

Karşıdan müstehcen küfürler, sövmeler, iğrenç şeyleri andıran çirkin sedalar işitildi.

Gâvur Memet:

— Eğer teslim olmazsanız, kırk gün kırk gece burada bekleceğiz. Sizi açlıktan öldüreceğiz.

Şimdi içeriden, yine iğrenç şeyleri andıran çirkin sedalar, tekrar edildi.

İçeridekilerin sesleri, birdenbire kesildi. Dehlizde, söz söylemeye hazırlanan bir adamın öksürükleri ve sonra sahne lisanını andıran tekellüflü *(gösterişli)* sesi işitildi.

Gâvur Memet, aldırmıyor sözüne devam ediyordu, Gâvur Memet, başını geri çevirdi. Omuz başında duran Hüsnü Efendi'ye:

— Görüyor musun, şu domuz herifleri. Teslim olmuyorlar, dedi. Vaziyetten, Hüsnü Efendi de müteessirdi.

— Aldırma, Gâvur Memet. Biz Vazifemizi ifa edelim. Cevabını verdi.

Gâvur Memet, yine itidalini topladı. Yine aynı şekilde:

— Size üç defa, kanun namına söylüyorum. Teslim olun, teslim olun. Teslim olun. Olacak mısınız?

Gâvur Memet, bu sözleri dikkatle dinliyor. Bu sesin sahibini tanımak istiyordu. Birden bire elini dizine vurdu:

— Vay canına. Papaz Coi, sen misin? Diye haykırdı.

Karşıdan Coi cevap verdi:

— Biraz evvel de söyledim ya. Cidden zeki bir adamsın dostum.

Gâvur Memet, Hüsnü Efendi'ye sordu:

— Mısır oteli ile Papaz'ın evi ne olacak?

— Şimdi, her ikisi de sıkı tarassut *(gözetleme)* altında. Buradaki iş bitince, oralarda da taharriyat *(araştırma)* yapılacak.

— Ya, bu odadaki iki herifle, yukarıdaki karı?

— Oldukları yerde bırakalım. Onların haklarında yapılacak muameleyi de Müşir Paşa'dan soralım.

— Eh, pekâlâ. O halde, bana biraz müsaade

ediniz. Acele görülecek bir işim daha var.

Gâvur Memet, bu sözleri söyler söylemez, merdivenlerden fırladı. Sokağa çıktı. Yüzüne temiz hava çarpınca geniş bir nefes aldı. Bir anda yüreği ferahladı. Hemen dükkânına koştu. Kapıyı açtı. Tezgâhın olduğu yere atıl lambayı yaktı. Titrek bir petrol ziyası, Lûna'nın yüzüne çarptı. Bu genç ve güzel kadının cazip renginde şimdi bir ölüm sarıldığı vardı.

Lûna yavaş yavaş gözlerini açtı. Gözleri, Gâvur Memet'in gözlerle karşılaşınca:

Birdenbire silkinerek:

— Bırak beni. Sen korkunç bir adamsın. Bana niçin böyle yaptın. Niçin? Beni soymak mı? Paralarımı almak mı istedin? Söyle. Hâlbuki ben onları sana daha evvel vermiştim, diye bağırdı.

Gâvur Memet, bir iki adım geri çekildi. Vazife mecburiyetinin kalbine verdiği büyük bir acı ile:

— İşte seni, kendi haline bırakıyorum Lûna. Sana karşı bu kadar sert ve zalimane bir muamele yaptığı için beni mazur gör. Evvela şunu söyleyim ki, seni soymak şu tarafa dursun, bir çöpünü bile almayı aklımdan geçirmedim.

Lûna, öfke ile atıldı:

— O halde ne istedin benden. Niçin ellerimi bağladın? Niçin ağzımı tıkadın? Niçin anahtarla-

rımı çaldın?

Gâvur Memet, zehirli bir tebessümle güldü ve sükûnetle cevap verdi:

— Yalnız, vazifemi yapmak için.

Lûna, yerinden fırladı. Gâvur Memet'in önüne gelerek omuzlarından yakaladı. Dişlerini sıkarak homurdandı:

— Vazifeni mi. Demek senin bir vazifen vardı.

— Evet.

— Aman yarabbi. Şimdi çıldıracağım. Yoksa, sen bir polis hafiyesi misin?

— Evet.

— Söyle, kimsin. Adın ne?

— Gâvur Memet.

Gâvur Memet'i, omuzlarından tutarak sarsan Lûna, bir anda durdu. Korku ve hayretle açılan gözlerini, Memet'in sakin fakat müessir gözlerinden ayıramıyordu.

— Gâvur Memet! Gâvur Memet. Demek. Bu, sendin. Beni aldatan. Beni aşkınla büyüledikten sonra coşturan, sonra da, taşıdığım esrarı çalan. Sendin ha. Bir polis hafiyesi, Gâvur Memet. Şimdi, bu isimden korkanlara hak veriyorum. Ve nasıl olupta aldandığıma, hayret ediyorum. İhtimal ki, şu anda beni alıp götüreceksin. Hapsettireceksin.

Ben bunlara hiç ehemmiyet vermiyorum. Fakat beni aldattıktan sonra, zavallı kalbimi, aşkının bütün hararetiyle kavradıktan sonra, bir tarafa kaldırıp atılmak, gördüğüm o tatlı rüyadan, böyle acı bir şekilde uyandırılmak. İşte, buna dayanmak imkânını göremiyorum. Memet! Yalvarıyorum sana. İki gözü âmâ ananın, taptığın Allah'ın, mukaddes bildiğin her ne varsa bütün onların namına, yalvarıyorum sana. Bana küçük bir iyilik yap, öldür beni. Elinde öldür. Hiç olmazsa, aşkın ıstırabını çekmeyim. Bak, bu kadar zaman seni sevdim. Senin için gözyaşları döktüm. Senin aşkından ümitler bekledim. Hatta senden ayrılmamak için, yaşadığım hayatı terk etmek, bir köy köşesine çekilmek istedim. Sana gösterdiğim bu riyasız sevgiye, küçük bir mükâfat ver. Küçük bir mükâfat, bir tek bıçak darbesi.

Lûna, hıçkıra hıçkıra bu sözleri söylerken, ömründe gözlerinden bir damla yaş sızmamış olan Gâvur Memet'in de kirpikleri titriyor, iri gözyaşları, yanaklarının üstüne yuvarlanıyordu.

Nihayet, Gâvur Memet dayanamadı. Elleri uzattı. Lûna'nın ellerini, geniş avuçlarının içine aldı. Boğazında düğümlenen kelimelerle mırıldandı:

— Hiç bu mümkün mü Lûna? Gâvur Memet, bir kadın katili olabilir mi?

Ve sonra, sözlerine biraz daha kuvvet vererek

devam etti:

— Hem buna, ne lüzum var? Sevgiyi hisseden kalpler, bir bıçak, bir kurşun darbesi ile delinmemeli. Bilakis yaşamalıdır. Yaşamak, daima ümittir. Ümitler ise, ekseriya tahakkuk edebilir. Kanunun gerek sana, gerek ötekilere ne ceza vereceğini henüz bilmiyorum. Belki hafif bir ceza ile kurtulursun. O zaman...

Lûna, birdenbire ürperdi. Gâvur Memet'in sözünü keserek sordu:

— Ne dedin. Ne dedin? Ötekiler mi?

— Evet. Sizin, Kara Yürek çetesi.

— Onlar da tutuldu mu?

— Şu anda, hepsini ele geçmişler.

Lûna, hayretle başını sallıyor, inanmamak istiyordu:

— Mümkün değil. Mümkün değil.

— Onları bizzat, ben tevkif ettim. Ve ondan sonra buraya geldim.

Lûna titredi:

— Demek ki, beni de tevkif etmek için,

Gâvur Memet, derin derin içini çekti:

— Ne yapayım, Lûna? Vazife.

Lûna'nın başı göğsüne düştü:

— Anlıyorum. Şimdi, her şeyi anlıyorum. Kara Yürek çetesinin bütün esrarını öğrenmek için beni vasıta yaptın. Sonra da beni buraya kapadın. Anahtarı aldın. Onları içtima halinde bastırdın. Bravo, Memet güzel. Çok güzel. Fakat yalnız bir şey soracağım sana. Doğru söyle. Sana gösterdiğim bu kadar sevgiye mukabil, kalbinde benim için hiçbir şey hissetmedin mi?

Bu sual, Gâvur Memet'i şaşırtmıştı. Buna,bir türlü cevap veremiyordu. Lûna ısrar etti:

— Söylesene bana döktüğün diller, gösterdiğin sevgiler. Bunlar hep yalan mı idi?

— ...

— Artık, her şey geçti. Hiç olmazsa bir sözün, ben de ebedi bir hatıra kalsın. Söyle, Allah aşkına söyle. Bir dakika, bir saniye olsun beni sevmedin mi?

Gâvur Memet, Adem'i iğfal eden Havva'yı hatırladı. Kalbini dişlerinin arasına aldı. Bütün azmini ve iradesini topladı. Titreyen dudaklarının arasından şu, bir tek kelime yuvarladı:

— Hayır. Lûna, çıldırmış gibi sordu:

— Hayır mı?

Sükût bir saniye devam etti. Ve sonra Lûna ellerini, Gâvur Memet'in ellerinin içinden çekti. Bir adım geri çekildi.

Ye'sin ve ümitsizliğin verdiği bir ıstırapla:

— Hayır, öyle mi? Pekâlâ. Hani, gözleri âmâ olan anneni getirecektin. Beni alıp götürecektin.

— Onların hepsi yalandı.

— Yaaaa. Onların hepsi yalandı haa.

— Evet.Lûna, durdu. Dişleri kısıldı ve dudakları buruldu.

— Şu halde, sen kahpe, kancık, yalancı bir adamışsın:

Bu sözler Gâvur Memet'i kalbinden vurdu.

Senelerden beri kan ve ateşle malamal *(dopdolu)* maceralar arasında yaşayan Gâvur Memet, hiçbir kabadayının kendisine bu sözleri söylemeye cesaret ettiğini hatırlamıyordu. Bir anda gözleri kardı. Kalbindeki kan, beynine sıçradı. Bütün iradesine karşı isyan eden elleri, Lûna'ya uzadı. Parmakları, Lûna'nın o nermin boynu etrafında çelik bir halka gibi dolandı.

Hiç kaçmayan, kurtulmak için hiçbir teşebbüste bulunmayan Lûna, çılgın bir kahkaha attı:

— Yalancı, evet yalancı. Biraz evvel, "Ben bir kadın katili olamam." derken, şimdi esrarını çaldığı kadını kudurmuş parmakları ile boğan bir yalancı.

Son sözler, Gâvur Memet'in dimağındaki bir

hücreye çarptı. O hücreyi dolduran gurur, orada bir aksi seda yaptı. Sanki meçhul bir ses:

— Budala. Hakikati niçin söylemiyorsun. Sanki söyleyeceğin sözler, o hakaretten daha mı acı? Diye fısıldadı. O zaman, parmakları çözüldü. Elleri Lûna'nın omuzlarına düştü.

— Lûna. Ömrümde bir tek yalan söyledim. O da, son sözümdür. Şimdi sana, şu dakikaya kadar nefsime bile itiraf etmediğim bir hakikatten bahsedeceğim. Sevdim, ben de seni sevdim. Fakat kalbime taş basarak bu sevgiyi, vazifeme kurban etmek istedim. Doğru söylüyorsun. Kahpelik ettim. Kancıklık ettim. Seni iğfal ettim. Bunlar, vazifemin icap ettirdiği şeylerdi. Karşımda öyle insanlar vardı ki, halkın huzur ve rahatını kanla, ateşle tarumar ettikten sonra, dünyanın en kahpece desiselerine *(hilelerine)* müracaat ederek saklıyorlardı. Bunları, mertlikle ele geçirmek için çok uğraştım. Muvaffak olamayınca, bu suretle halkı, onların şerrinden kurtardım. Eğer yaptığım şey bir kahpelikse, bunu kendim için yapmadım, vazifem için yaptım. Bunu, Allah'ta affeder, kullana gelince. Bunu da böyle yapmıya mecburdum. Çünkü bunu da sana sevgimi itiraf ettikten sonra, ellerini bağlıyarak karakola götürüp:

"Alın efendim. İşte, bu kadın da Kara Yürek çetesine mensuptu." Demek, bana çok gülünç geliyordu. Gülünç olmak kadar sevmediğim hiçbir şey

yoktur. Anladın mı Lûna?

Şimdi bu mert ve vazifeperver Türk evladı, onun gözünde bir kat daha büyüyor, kanla, hırsızlıkla beslenmiş olan kedi sefil mevcudiyeti ile ölçülemeyecek bir hale geliyordu. Lûna, o anda, kendi kendinden iğrendi. Bir çok zavallıların felaketi hesabına olarak kendini yaşatanlara lanet etti: Kalbi, nedamet *(pişmanlık)* ateşleri ile yana yana, fakir bir kulübede, bir dilim kuru ekmekten sonra, faziletkarane yaşamanın acı acı hasretini çekti.

— Sebep olanların Allah belasını versin, diye inledi ve sonra Gâvur Memet'in önünde boynunu bükerek:

— Hakkın var. Ben senin sevgine lâyık değilim, dedi.

Gâvur Memet, yakalanan kimselerin çetenin Beyoğlu civarında çalışan kısmının adamları olduğu ve bir de Karadağlı bir çete reisinin iradesinde başka bir grubun vazife gördüğünü Lûna'dan öğrenmişti.

KARA YÜREK ÇETESİ

O gün öğleye doğru sadaret dairesinden Zaptiye Müşirine şu tezkere geldi:

"Bir hayli zamandan beri Beyoğlu semtinde türeyen ve Kara Yürek çetesi namı ile birçok cinayetler işliyen eşhasın (şahısların) kâmilen (büsbütün) derdest (yakalandıkları) ve bulundukları mahalde tevkif edildiklerine dair mabeyn hümayunu cenabı melûkâne (büyük hükümdar) baş kitabeti celilesine iş'aratta (işaretlerde) bulunulmuş ve merkumların (adı geçenlerin) kâmilen İtalyan tebaasından oldukları cihetle haklarında ne gibi muamele icra olunacağı istizan olunmuştur (danışılmıştır)."

Bu hususta sedarethaneden de vukubulan müracaatta, her ne kadar Kara Yürek çetesi namı altında birçok cinayetler ifa edilmiş ise de bu cinayetlerin failleri meçhul bir takım eşhasın ise

bütün bu cinayetlerinde iştirakleri olmadığının tetkika muhtaç bulunduğunu ve mevkufların isticvapları icap ediyorsa uhudu atika mucibince, sefarethaneden gönderilecek memurlara teslim ve konsoloshane hapishanesinde tevkifleri lazım geleceği merkumların tevkif edildikleri hane, İtalyan tebaasından bir şahsa ait olduğu cihetle her türlü taarruzdan masun olması lazım gelirken zabıta memurlarının hutbehut *(Kendi kendine)* mezkurhaneye girmeleri uhudu atikayı *(eski anlaşmaları)* ihlal ettiğinden buna cesaret eden memurların cezalandırılması talep edilmektedir.

Bu hususta şerefsadir olan iradei seniye mucibince, evvelemirde mevkufların derhal sefaret memurlarına teslim ve konsoloshane hapishanesine nakledilmeleri hakkında lazım gelen muamelenin ifası ve merkumlarıın mezkur hapishaneye gönderilecek olan Divanı adliye Umuru Cezaiye İstintak *(sorgu)* Reisi Şehbaz Efendi tarafından istintaklarının icrası ve her ne sebep ve bahane ile olursa, olsun, tabaai ecnebiyeden bir şahsın uhudu kadimeyi ihlal ve devletler arasında bir gaile *(sıkıntı)* ihdasına *(çıkmasına)* sebebiyet vereceğinden, hilafı usul olarak mezkur *(adı geçen)* haneye giren zabıta memurlarının tecziyesi *(cezalandırılması)*. Tecrübe bu hususta en ileri giden ve hatta mezkurhane dâhilinde, hane sahiplerine karşı silah istimal eden *(kullanan)* Gâvur Memet nam şahsın derhal zabıta

silkinden tardile *(uzaklaştırılarak)* tahtı tevkife aldırılma hakkında muamelei lazime icrası için hemen mahfuzan *(gözaltına alınarak)* Beşiktaş karakola hapishanesine izamı *(yollanması)* lazım gelmekle bermucibi *(gereğince)* iradei seniye icrayı hareket olunması ehemmiyetle tavsiye olunur.

Zaptiye Müşiri Pepe Mehmet Paşa, Sadrazamdan gelen bu tezkereyi okuduğu zaman başına bir topuz yemiş gibi sersemlemişti. Tabiidir ki, iradei seniyeye karşı gelemezdi. Büyük bir mecburiyetle, emrolunan maddeleri tatbik etti. Bir taraftan mevkuf canileri sefaret ve konsoloshane memurlarına teslim ettirirken, diğer taraftan da Gâvur Memet'i Zaptiye kapısına getirtti. Huzuruna celbetti:

— Oğlum! Gösterdiğin yararlıktan dolayı, yerden göğe kadar memnunum. Âlemin başından büyük bir belayı kaldırdın. Tabiidir ki, mükâfat beklemek, hakkındır. Ancak, bu dünyanın acayip halleri vardır. Bazan beklenen şeylerin aksi zuhur eder *(olur)*. Maamafih, bu da talihin bir cilvesidir. Böyle bir aksilik zuhurunda *(oluştuğunda)* sabretmekten maksadım, şudur. Ben, "*Acaba ne mükâfat edelim de, şu çocuğun hakkını ödiyelim"* diye düşünürken, iş başka türlü bir şekil aldı. Sefarethane, senin hakkında şikâyet etmiş, cezalandırılmanı istemiş. Şimdi, Efendimiz ferman buyuruyorlar, şu andan itibaren zabıta mesleği ile ilişiğini kesiyorum. Sonra da, galiba hakkında bazı sual cevap olacakmış,

onun için de seni mahfuzen Beşiktaş karakoluna gönderiyorum. Ne yapalım? Hepimiz, Padişahımız Efendimizin kuluyuz. İrade, kendilerinin. İsterlerse bir anda ihya, bir anda da imha ederler. Bizim borcumuz, boynumuzu büküp, iradelerine itaat etmektir, dedi.

Gâvur Memet, hayretle Zaptiye Müşiri'nin sözlerini dinliyor, dinledikçe başı dönüyor, adeta şuurunu kaybetme derecelerine geliyordu.

Birdenbire elini kaldırdı. Sert ve kati bir hareketle:

— Ben, Padişah'ın bu iradesine *(buyruğuna)* itaat etmiyeceğim, diye bağırdı.

Zaptiye müşiri Pepe Mehmet Paşa, bu sözlere karşı evvela, afalladı, adeta kulaklarına inanmadı. Söylenen sözü anlamamış gibi, başını sallayarak Gâvur Memet'in yüzüne baktı. Gâvur Memet, aynı metanet, aynı cüret ve aynı cüret ve aynı katiyetle bir daha:

— Ben, Padişahın... Bu iradesine *(buyruğuna)*, itaat etmiyeceğim! Diye bağırdı.

O zaman, Memet Paşa yerinden fırladı:

— Aman oğlum! Ne söylüyorsun. İkimizi birden Köprübaşına asarlar. Ben, çoluk çocuk sahibiyim. Karşımda böyle şeyler söyleme. Bu sözleri ne sen söylemiş ol, ne de ben işitmiş olayım..

Gâvur Memet, büyük pervasızlıkla sözüne devam etti:

— Paşa Hazretleri. Siz, isterseniz işitmiş olmayın. Fakat ben, bu sözü burada değil, her yerde tekrar edeceğim. Ve bugünden itibaren bir Kara Yürek çetesi de ben teşkil edeceğim. Mademki, bu kadar emekleri berhava oluyor, mademki herifler kalkıp yabancı memleketlerden buraya gelerek adam öldürüyor, kasalar soyuyor, herkesin masum kızcağızlarını yataklarından kaldırıp kaçırıyor ve sonra da, hiçbir ceza görmüyor. Şu halde, size, bana bütün zabıta memurlarına ne ihtiyaç var?

Memet Paşa, gittikçe telaş ediyor, fakat şu müteessir zamanında Gâvur Memet'i de kırmak istemiyordu. Parmağını dudağına dayayıp sesini alçaltarak yalvardı.

— Aman evladım, sus. Yerin kulağı vardır derler. Zaten sen ateşe yandın, bari benim başımı da nara yakma.

Gâvur Memet, artık teessürün son haddini varmıştı. Tehevvürle *(öfkeyle)* sözüne devam etti:

— Ne olursa olsun Paşa hazretleri. Benim bunca emeğim heba olduktan sonra, isterse Dünya batsın, yansın. Hem bunu ben bizzat yapacağım. İşte huzurunuzda yemin ediyorum ki, konsoloshanenin hapishanesine kadar gireceğim. Bu adamları, birer birer bıçaktan geçireceğim. Haydi Paşam.

İşte şimdi beni tutturdunuz. Ellerimi bağlattınız nereye göndereceksiniz gönderiniz. Fakat şundan emin olunuz ki, üzerime kırk tane kilit vursanız, yine beni zaptetmiye muktedir...

Gâvur Memet, sözünü ikmal edemedi. Birdenbire kapı açılarak içeri bir hünkâr yaveri girdi. Gâvur Memet geriye, kapının yanına çekildi. Gelen yaver, mahmuzlarını şakırdata şakırdata ilerledi. Mehmet Paşa'nın önünde durarak selam verdi. Ve sonra:

— Paşa hazretleri! Başmabeyinci Paşa hazretlerinin mahsus selamları var. Bendenizi şifahen *(ağızdan)* bir İrade-i Seniye tebliğine memur buyurdular, dedi.

Mehmet Paşa, "İradei Seniye" sözünü işitir işitmez derhal yerinden fırladı. Arkaya doğru attığı fesini, kaşlarının üstüne getirdi. Ellerini göbeğinin üstünde düğümledi:

— Ne ferman buyruluyor? Söyle bakalım evlat, dedi.

Yaver, sözüne devam etti:

— Efendimiz buyurmuşlar ki: Bir iki saat evvel Sadrazam tarafından Zaptiye Müşiriyetine bir tezkere gönderildi. Bu tezkerelerede Gâvur Memet isminde bir zabıta memurunun hemen meslekten tardile mahfuzan Beşiktaş karakoluna gönderilmesi emredildi. Bu emir, ancak ecnebilere karşı

bir gösteriş yapmak içindir. Bu adamın, zahiren kaydını silsinler. Fakat sakın kırıp incitmesinler, bilakis taltif *(ödüllendirip)* ve tebrik etsinler, doğruca Beşiktaş karakoluna göndersinler, bundan sonra o mıntıkada çalışacaktır.

Mehmet Paşa, bu İradeyi Seniyeyi dinledikçe memnuniyetinden dudakları genişliyor, gözlerinin içi titriyordu. Gâvur Memet'e gelince, sevincinden şaşırmış kalkmıştı. Utanmasa, koşup yaverin boynuna sarılacaktı.

Yaver sözünü bitirir bitirmez, Mehmet Paşa, hemen yerle berber bir temennah itti:

— Ferman Efendimizin, dedi ve sonra Gâvur Memet'i göstererek:

— İşte oğlum Gâvur Memet dedikleri bu adamdır. Al emanetini. Nereye istersen oraya götür. Ben, dairece lazım gelen muameleyi yaparım dedi.

Yaver, birdenbire geri döndü, sabahtan beri sarayda kendisinden bahsedilen bu harikulade adamı hayretle süzüyordu. Takdirini zapt edemedi, tekrar Müşir Paşa'ya dönerek:

— Maşallah. Aslan gibi delikanlı. Demekten kendini alamadı ve sonra ilave etti:

— Müsaade buyurursanız. Beşiktaş karakoluna ben götüreyim.

Mehmet Paşa buna çoktan hazır bir tavırla:

— Hay hay, derken Gâvur Memet Zaptiye Müşirin sözünü kesti:

— Müsaade buyurursanız bir şey arz edeyim Paşa hazretleri. Mademki maksat, ecnebilere karşı bir nümayişten ibarettir, şu halde Sadrazam Paşa'nın amirleri mucibince hareket edilmelidir. İhtimal ki hakkımda yapılacak muameleyi sefaretten gizlice tarassut edenler *(gözetleyenler)* vardır. Bu işin bir gösterişten ibaret olduğunu yalnız biz bilelim, hatta arkadaşlarından bile ketmedelim *(gizleyelim)*. Şimdi siz irade buyurunuz benim ellerime kelepçe vursunlar, bir kaç silahlı zaptiye ile Galata caddesinden geçirerek doğruca Beşiktaş karakoluna götürsünler.

Gâvur Memet'in bu teklifi Müşir Paşa'nın hoşuna gitti. Gülerek yaverin yüzüne baktı.

— Zaptiye tebdili değil, akıl deryası. Aferin ulan Gâvur Memet, artık aklım kesti, sende bu zeka varken, nasıl olsa günün birinde bir baltaya sap olursun, diye bağırdı.

Beşiktaş karakoluna memur zaptiye alay beyi Çorumlu Hasan Bey, karakol altında, sağ köşeyi teşekkül eden küçük odada köşe minderine bağdaş kurmuş oturuyor, karşısında ayakta duran Gâvur Memet'i dinliyordu. Gâvur Memet, Kara Yürek çetesini nasıl takip ettiğini, günlerce ciddi sükûnetle hareket ederek nihayet çete efradını ne suretle ele

geçirdiğini anlattıkça Hasan Bey'in içi içine sığmıyordu. Nihayet Gâvur Memet sözünü bitirir bitirmez, Hasan Bey sordu:

— Aferin evladım. Söyle bakalım bu hizmetine nasıl bir mükâfat istersin. Malum ya yukarıdan soruluyor.

Gâvur Memet kızardı, önüne baktı.

— Efendim, isteyeceğim şu ki. Kırk beş elli gündür, bu heriflerin peşini kovalamaktan biraz fazlaca yoruldum, kulunuz bir hafta istirahata ihtiyacım var, müsaade buyurursanız, diye mırıldandı.

Hasan Bey gevrek gülerek:

— Aman çok şey istedin. Haydi, sana 20 gün izin verdim git istirahat et. Yalnız acele bir şeye lazım olursan bulunacağın yeri buradaki onbaşılardan birine göster, bir de pek ortada dolaşma. Hele Beyoğlu taraflarına hiç ayak basma, frenklerin gözüne görünürsün de başımıza iş çıkarırsın, diye tembih etti.

Gâvur Memet, yine amirini selamlayarak kapıdan çıkaracağı zaman, Hasan bey:

— Haaaa. Bana bak evlat. Az kalsın unutacaktım, bir de kalpazanlık meselesi vardı, dedi sözünü kesti bir kaç saniye düşündükten sonra.

— Vardı amma, haydi şimdilik dursun, mademki izin verdim, şu izni bitir, gel de ondan sonra

konuşuruz, demekle iktifa etti *(yetindi)*.

TAŞ OCAĞI

Kuyumcular çarşısında Bağdasar Ahpar, hem elindeki kırık bir bileziği tamir ediyor, hem de müşterisi ile konuşuyordu:

— Nerelisin?

— Aydın tarafından.

— Ne iş görürsün?

— Belli başlı bir işim yok usta, ayak işleri yaparım. Epeyce para çıkarırım.

— Neye çıkarmıyacaksın. Belli ki açıkgöz bir delikanlısın.

— Ne yaparsın? Hazır lakırdı işten açılmış iken bir şey sorayım usta.

— Buyur.

— Gümüşün dirhemini kaça veriyorlar?

— Ah. Alışına göre şöyle, beş on dirhem alınır-

sa otuz beş paraya.

— Yok canım. Ben fazla almak istiyorum.

— Elli altmış dirhem.

— Çık, çık.

— Yüz dirhem.

— Çık canım.

— Be hey, ağa. Ondan fazla gümüşü ne yapacaksın? Yoksa küpe mi yaptıracaksın?

— Senin aklın ermez. Bana, şöyle iki buçuk, üç okka kadar gümüş lazım.

Bagdaşar ahpar, başını kaldırdı. Müşteriye kesesinden çıkardığı gümüş mermer parçasını üstüne attı. Mecidiye, taşın üstünde mat ve tatsız bir ses çıkararak kaldı. Kuyumcu mecidiyeyi eline aldı. Evirdi, çevirdi, baktı. Gülümseyerek müşteriye uzattı:

— Hele, şunun bir sağlamını ver.

— Ay, verdiğim para çürük mü? Yoksa devletin sikkesini beğenmiyor musun?

— Haşa oğlum. Tövbeler tövbesi. Devletin sikkesine bir şey dediğimiz yok. Amma, hele sen şunun bir başkasını ver.

Müşteri, kesesinden bir mecidiye çıkardı. Kuyumcuya uzattı. Bağdasar ahbar, onu da evirip çevirerek baktı. Avucunun içinde tarttı. Müşterinin

yüzüne baktı.

— Sen beni hımbıl yerine koydun. Benim işime aklın ermez dedin amma. Uzat kulağını da sana söyliyeyim.

Müşteri telaş etti. Hatta birdenbire korku ile dükkândan fırlamak istedi. Fakat kuyumcu onu bileğinden tuttu.

— Otur, hele otur da, konuşalım. Söyle bakalım bunları nereden buldun?

Müşterinin telaşı artmıştı. Adeta, ağlar gibi yalvarıyor:

— Aman usta, canım usta. Sen hakikaten akıllı bir kefere imişsin. Otuna ocağına düştüm. Başıma iş çıkarma. Dur sana bir sağlamını vereyim de, bırak beni gideyim.

— Korkma, oğul. Korkma. Neme gerek benim ki, seni ele vereyim. Lakin sorduklarıma doğru cevap ver. Bunları kendin mi yapıyorsun, yoksa başkasının hesabına mı sürüyorsun?

— Mademki işi çaktın, usta. Artık ben de doğrusunu söyliyeyim. Ben bunları İzmir'de bir Rum kuyumcuya yaptırıyorum. Gümüşünü kalayını kendim alıyorum. Ona yaptırıyorum. Sonra da onunla paylaşıyorum.

— Yazık. Gümüşü ziyan ediyorsunuz. Bu mecidiye, bir misli daha kalay yer. Sana bir nasihat ele vereyim oğul. Eğer sen, böyle iş görürsen çabuk

yakayı ele verisin.

Müşteri, boynunu bükerek müteşekkirane cevap verdi:

— Malum ya, usta. Biz, taşralıyız. Ne kadar akıllıyız, desek. Yine İstanbul kaldırımı çiğneyenlere benzemeyiz. E, bana izin ver de, artık gideyim.

Kuyumcu müşteriyi bırakmak istemiyor, mütemadiyen elindeki mecidiye ile meşgul oluyor. Bir eğe ile kenarını kesiyordu.

Müşteriye sordu:

— Ayda kaç mecidiye sürüyorsun?

— Belli olmuyor ki. Bazan seksen, yüz mecidiye kadar sürdüğüm oluyor. Fazla süreceğim, lakin bizim ustanın elinden iş çıkmıyor ki.

— En çok nerelerde sürüyorsun?

— İzmir'de, Aydın'da. İstanbul'a geldikçe de epeyce iş görüyorum. Ama asıl kâr Anadolu içinde.

Bağdasar ahpar, pişkin bir iş adamı tavrı aldı.

— Bana bak delikanlı. Anlaşılıyor ki, sen bu işin ehlisin. Amma, daha biraz acemisin. Gel sana bir iyilik yapayım. Bir yerde, bu işle uğraşan bir iki kişi tanıyorum. Seni, onlarla tanıştırayım. Pazarlık et. Sana, daha az masrafla, daha çok iş çıkarsın. Al bak bakalım şu mecidiyeyi. Kalp mıdır, sağlam mıdır? Tanıyabilecek misin?

Genç müşteri, elindeki mecidiyeyi evirdi, çevirdi. Sonra, büyük bir hayretle kuyumcunun yüzüne bakarak:

— Hakikat öyle. Kalp mı, yoksa sağlam mı katiyen belli değil.

Bağdasar Ahpar ile genç müşteri anlaşmakta gecikmediler. Ve o gece, Arnavutköy' deki meyhanede birleşmeye karar verdiler.

Meyhane tenha idi. Oranın daimi müşterilerinden henüz kimse gelmemişti. Davut ismindeki genç ile kuyumcu Bağdasar Ahpar bir müddet oturdular. Bir kaç kadeh şarap içerek konuştular. Sonra meyhaneden çıktılar. Taş ocaklarına giden yolda ilerlemeye başladılar.

Davud'un elinde bir baston bulunuyordu ve buna dayana dayana yürüyordu.

Fakat her beş adımda bir kere, bastonu tozlu yolda uzunca bir hat resmederek şekilde sürüklüyordu.

Meyhaneden, yüz hatve *(adım)* kadar uzaklaşmışlardı. O zaman, meyhanenin yan tarafındaki sık çalılıklar içinden iki kişi usullacık ayağa kalktı. Bunlar da, o tozlu yolda yürümeye başladı. Hem gidiyorlar, hem de ara sıra eğilerek yerdeki izleri tetkik ediyorlardı.

Takip edenlerden biri, diğerinin kulağına eğil-

di. Usulcacık:

— Hüsnü Efendi! Dönüp dolaşıp, hep o yola geliyoruz.

— Tabii değil mi ya. Nerelerden geçildiği belli olmasın diye. Lakin bak. Burdan itibaren tekrar ilerlemeye başlamışlar. Etrafa dikkat et, Aman Ali zannederim ki taş ocaklarına yaklaşıyoruz:

Elli adım kadar ileriden, birdenbire sert bir ıslak sesi işitildi. Hırvat Dimo, bir ıslıkla mukabele etti. O zaman, Hüsnü Efendi, Aman Ali'nin kulağına eğildi:

— İşittin mi?

— Evet efendim. İşittim.

— Artık burada durup bekliyeceğiz. Daha ileri gidemeyiz.

— Niçin?

— Anlaşılıyor ki, heriflerin nöbetçileri var. Baksana. Onları görür görmez ıslık çaldılar.

— Doğru.

İki zabıta memuru derhal oldukları yerde yüzüstü uzandılar, etrafı dinlemeye başlamışlardı.

Davut, ikide birde sendeliyor, düşecek gibi oluyor, Bağdasar ahbarın koluna sarılarak şikâyet ediyordu

— Aman usta. Beni nerelere getirdin. Hendeğe

mi gidiyoruz. Çukura mı düşüyoruz. Ben korkmıya başladım. Bir az daha böyle giderse, ben bu işten vazgeçeceğim.

Geveze Ermeni de cevap veriyordu.

— Korkma canım. Sarıl koluma sıkı sıkı. Artık, geldik demektir. Haklısın. Taş ocaklarına girdiğimiz için burada yol çetindir. Herifler ne yapsınlar tek ele geçmiyelim diye, tezgâhlarını böyle sarp yerlere kurmuşlar. Benim canım yok mu? İş olduğu zamanlar, bu yollarda her gece ben de böyle gider gelirim.

— Gider gelirsin ama gözlerin açık olduğu halde.

— Yook, öyle, söyleme. Bu adamların, emniyeti kıttır. Öyle kolay kolay yolu herkese öğretmezler. Yakın zamanlara kadar, ben de gözlerim bağlı gider gelirdim.

— Nasıl olur canım. Sende bunların ortakları değil misin?

— Hayır. Ben onlara ücretle çalışırım.

Bağdasar Ahbar, belki daha birçok gevezelikler edecekti. Fakat şimdi öteki Hırvat ile beraber önde giden Dimo birdenbire döndü. Kuyumcuya sordu:

— Bu adamın üstünde silah var mı? Ona bakmadık.

Bağdasar Ahbar, Davut'a sordu:

— Silahın var mı?

Davut safiyetle cevap verdi:

— Ekmek ve hıyar kesmek için küçük bir çakım var. İsterseniz arayınız.

Davut'un bu cevabını, kuyumcu Dimo'ya tercüme ettikten sonra birkaç dakika sükût ile geçti. Yol, gittikçe çetinleşiyor, uzaktan, karmakarışık muhavereler ve şarkı sesleri işitiliyordu.

Davut sordu:

— Galiba, yaklaştık.

— E, bir şey kalmadı. Vakıa mağaralara biraz daha var ama biz, doğruca kaptanın kulübesine gideceğiz.

Davut yine safiyane telaş gösterdi:

— Mağaralar dedin, usta. Aman. Allah aşkına beni öyle korkunç yerlere götürmeyin. Vazgeçtim, bu işten.

— Yok canım. Zaten seni mağaralara götürmezler. Oraya asıl işçilerden başka, kimseyi yaklaştırmazlar. Dikkat et, önünde küçük bir dere var. Şöyle atlayıver. Hah. İşte kaptanın kulübesine de geldik.

Davut, biraz ilerde bulunan Dimo'nun yüksek sesle konuştuğunu işitiyor, kuyumcu, şununla, bununla selamlaşıyor, çıralı odunlardan mürek-

kep bir ateşin yandığı odun çıtırtılarından anlaşılıyordu. Davut, sıkı sıkı Bağdasar ahparın koluna sarılıyor, korkusunu gösteren bir sesle:

— Beni nerelere getirdin usta. Burası eşkıya inimidir? Cinlerin, şeytanların biriktiği yer midir nedir? Birçok kalabalık, korkunç sesler işitiyorum.

Diye söylendi. Kuyumcu, Davut'un bu korkaklığı ile alay ediyor:

— Çam yarması gibi delikanlısın. Ne korkuyorsun. Kalabalık dediğin, beş on kişiden ibaret. Burada eşkiya, cin, peri ne gezer. Bunlar hep, taşçı amelesidir. Hah. İşte kaptan da yanımıza geldi.

— Dobravic.

— Dobravicer kaptan Mihalaviç

— Getireceğini haber gönderdiğin adam bu mu?

— Evet budur, kaptan.

— Kendisine nasıl açıldın. Emniyetin var mı?

— Hiç merak etme kaptan. Kalıbı kıyafeti yerinde amma kendisi aptalın, korkağın biridir. Ben, yalnız altın gümüş değil, adamın da sarrafıyımdır.

İki saniye kadar sükût ile geçti. Tekrar kaptan Mihalavic'in sesi işitildi:

— Pekâlâ. Hadi kulüBey'e girelim, dedi.

Bağdasar ahpar, Davut'un kolunu dürterek:

— Hadi bakalım, Davut Ağa. KulüBey'e giriyoruz. Kapıdan geçerken, ayağını biraz kaldır ki, düşmeyesin.

KulüBey'e girmişlerdi. Kaptan, emir verdi. Davut'un gözleri açıldı. Kuyumcunun tercümanlığı sayesinde konuşulmaya başladı. Bu konuşma ilerledikçe kaptan Davut'u gayet saf ve uysal buluyor, hele işgüzarlıklarını anlattıkça, ona hayret ve takdir ile bakıyordu.

İki saat kadar süren bu mükâlemeden sonra, şuna karar verişmişti. Yarın akşam Arnavutköy'ünde ki meyhanede, Davut'a yüz mecidiye teslim edilecekti. Davut birkaç gün zarfında İstanbul civarında bunları kolaylıkla sürebilirse, o zaman kendisi ile daha nafi *(faydalı)* şartlar dâhilinde işe girilecekti.

Kaptan ile Davut birbirinden ayrılırken bu vaziyetten her ikisi de memnundu. Lakin kaptan Mihalaviç Davut'u Arnavutköyüne gönderirken tekrar gözlerini bağlamaya karar vermişti.

❖

Gâvur Memet, o akşam Arnavutköy'ünde ki meyhaneye gitti, Dimo'dan yüz tane kalp mecidiye alarak bir kayıkla geç vakit İstanbul'a avdet etti. Üç gün evine kapandı. Hiç bir yere çıkmadı. Dördüncü günü akşamı, yine Arnavutköy'üne yollandı.

Dimo ile arkadaşlarını buldu. Gâvur Memet'in yüzünden neşe ve meserret saçılıyor, Pek az Türkçe bilen Dimo'ya, üç gün zarfında yüz mecidiyeyi su gibi sarf ettiğini anlattıkça, Dimo'nun da memnuniyeti artıyordu.

Gâvur Memet, Dimo ile meyhanede içiyordu. Kaptan Mihalaviç'e hediye olmak üzere bir kaç şişe rakı, şarap aldı. Ortalık kararmaya başladığı zaman, taş ocaklarına gitmek için kalkmışlardı. Memet, sarhoş görünüyor, ikide bir de sendeliyor, düşecek gibi oluyordu.

Meyhaneden beş on adım uzaklaştıktan sonra Gâvur Memet birdenbire durdu:

— Hadi bakalım. Bağlayın gözlerimi. Lakin bir kişi ile gidecek halde değilim. Kollarıma girer, beni götürürsünüz, dedi.

Dimo, artık bu kadar içli dışlı oldukları bu adamın gözlerini bağlamayı mertliğe yediremedi. Yarı Türkçe, yarı Hırvatça olarak:

— Yok canım. Artık sen de bizdensin. Yalnız, ocaklara yaklaştığımız zaman, gözlerini bağlamalıyız. Çünkü bizim kaptan, şakaya gelmez bir adamdır, cevabını verdi.

Ocaklara yaklaştıkları zaman Gâvur Memet'in gözlerini bağladılar. Kaptan Mihalaviç'in kulübesine götürdüler. Kaptan Gâvur Memet'i büyük bir memnuniyetle karşıladı. Hele hediye olarak

götürülen rakı ve şaraplara pek müteşekkir kaldı. Gâvur Memet Hırvatça bildiğini belli etmek istemeği için Türkçe söylüyor, fakat kaptan Türkçe bilmiyordu. Moskoviç isminde ihtiyar ve sol kolu kesik bir adam getirdiler. Bu adam evvela Gâvur Memet'e kısaca kendini anlattı. Moskof muharebesinde, Rus ordusunda gönüllü olarak bulunmuş, sol kolunu bir gülle parçalamış. Beş oğlu varmış. Onlar, taş ocaklarında amelelik yapıyorlarmış. Kendisi de kolsuz ve ihtiyar olduğu için amelelikte çalışıyormuş.

Gâvur Memet Moskoviç'in bu sözlerini hiçbir cevap vermeden dinledi ve sonra:

— E, sor bakalım kaptana. Şimdi işleri ne yapacağız? dedi.

Kaptan Mihalaviç, çok uygun teklifte bulunuyordu. Moskoviçe:

— Davut ağaya söyle. Gümüşünü, kalayını kendi tedarik etsin. Kalıp ve baskı masraflarını sonradan almak şartı ile, kendisine istediği kadar mal verebilirim. Yahut ortak olalım.

Davut ağa, yani Gâvur Memet, derhal beş yüz mecidiye için lazım gelen parayı teslime hazır olduğunu söylüyordu. Bu şekil, kaptan Mihalaviç'e de uygun gelmişti. Derhal elini Gâvur Memet'e uzatarak:

— Kabul, dedi.

Bu bir tek sözle, aralarında kuvvetli bir mukavele aktedildi.

Kadehler, mütemadiyen devriliyor, Gâvur Memet sarhoşluktan bitkin bir hal gösteriyordu. Avdet için ayağa kalktı.

Fakat kalkar kalkmaz da, yere yuvarlandı. Kaptan Mihalaviç, onu omuzlarından yakaladı. Kaldırdı.

— Hey, yedi babasını şeytan alasıca herif bey. Sen, bu halde nasıl gideceksin? Diye söylendi ve sonra daha ziyade kendi menfaatini düşünerek ilave etti:

— Hem, göndermekte doğru değil. Belki sarhoşlukla ağzından bir lakırdı kaçırır, dedi.

Moskoviç'in yardımı ile Gâvur Memet'i tahta bir peykenin üzerine uzattılar. Üstüne de bir beyaz aba attılar.

Vakit epeyce geçmişti. Mihalaviç mütemadiyen esniyor, o da sarhoşluktan bitap görünüyordu. Moskoviç'i savdı. Kulübenin yan tarafındaki bölmesini açtı. Ağır ağır soyunarak yatağına uzandı.

Yarım saat, böylece geçmişti. Gâvur Memet, yavaş yavaş kımıldadı.

Gözlerini tedricen karanlığa alıştırdı. Başını kapıdan sokarak baktı. Mihalaviç adeta ölüm uykusuna yatmıştı. Bir gölge gibi içeri kaydı. Duvarda asılı olan büyük Karadağ tabancasını aldı.

Gâvur Memet'in bulunduğu yer takriben elli metre murabbarında *(kare)* bir meydandı. En başta kaptan Mihalaviç'in barakası bulunuyordu. Büyücek dört baraka da, meydanı çepeçevre kuşatıyordu.

Mehmet boşlukta yürüdü, yanlış bir yere gitmemesi için dikkatle adım adım yürüdü. Büyük bir çadırın önüne geldi. Çadırın içinde loş bir ışık vardı. Yavaş yavaş bu çadıra benzeyen mağaranın içine girdi. Gözüne bir delik ilişti. Duvara dayandı. Sürtüne sürtüne adeta kaymaya başladı.

Büyücek bir kavis teşkil eden bu dehlizde ilerledikçe, ışık artıyor, derinden muntazam ve muttarit ağır bir deni sesi geliyordu. Dehliz, birden bire genişledi. Gâvur Memet'in karşısına, bir mağara daha çıkıverdi. Bu mağara birinciden daha küçüktü. Bir kenarında geniş bir demirci ocağı vardı. Uzun sakallı, pejmürde kıyafetli bir adam, arkasını dehliz tarafına dönmüş, muntazam fasılalarla ocağın körüğünü çekiyordu. Ters çevrilmiş olan bir sandığın üstünde, madeni bir takım külçeler parlıyordu. Bütün bunlar biryana, asıl onu meraktan çıldırtan bir şey vardı ki o da, göze görünmeyen bir yerden gelen ve muntazam darbelerle inen bir çekiç hissi veren bir sesti.

Gâvur Memet yavaş yavaş geri çekildi. Evvela mağarayı ve sonra köprüyü bir gölge gibi sessizce geçti. Yokuşları tırmandı. Barakaların yanına vardı. O zaman, birden bire iki adım geri sıçradı. Çün-

kü iri bir köpek, şiddetle havlayarak üstüne saldırmıştı. Bu bir felaketti. Köpek sesini işiten Hırvatlar yataklarından fırlayacaklardı. Memet'in aklına derhal bir hile geldi. Sesini kalınlaştırdı. Kaba bir Hırvatça ile:

— Hay şeytan alsın seni: köpoğlu köpek. Daha hala adam tanımayı öğrenmedin. İşitenler de, düşman basmış zannederler. Hadi. hadi bakalım yerine..

Nöbetçilerden bir tanesi bağırdı:

— Kimdir o?

Gâvur Memet, tereddütsüz cevap verdi.

— Ben, Milo! Hayvanın havlamaya hakkı var. Yabancı misafirin kokusunu aldı. Şimdi çıt işitse, şüpheleniyor.

— Sen, ne geziyorsun Milo?

— İnsan, gece yarısı rahat döşeğinden kalkıp ta piyasa etmez ya. Elbet işim vardı da kalktım, geziniyorum. Gecen hayrolsun.

— Hayrolsun!

Milo, bu akşam beraber geldikleri Hırvatlardan birinin adı idi. İsabet ki Gâvur Memet'in aklında kalmıştı.

Kaptanın kulübesine geldiği zaman, kapıyı bıraktığı gibi aralık buldu. Usulcacık içeri girdi. Böl-

meyi geçti. Elindeki tabancayı duvara astı. Sonra yerine gelerek sırt üstü uzandı.

Güneş doğduğu zaman Gâvur Memet, henüz uyuyordu. Eğer, işe giden amelelerin gürültüsü olmasaydı, ihtimal ki bir müddet daha uyuyacaktı. Kaptan kalkmış, meydana çıkmış, kaba sesi ile amelelere nerelerde ne suretle çalışacaklarını söylüyor, emirler veriyordu. Gâvur Memet yavaş yavaş doğruldu. Oturdu. Tabakasını açarak bir sigara sardı. Düşünmeye başladı. Fakat aradan çok geçmeden kaptan Mihalaviç, yanında Moskoviç olduğu halde içeri girdi. Sabah selamlarını karşıladıktan sonra, Moskoviç Gâvur Memet'e dedi ki:

— Davut ağa.. Kaptan, yukarı taş ocaklarına gidecek. Belki senin de işin vardır, gitmek istersin Son defa seninle konuşmak istiyor.

Gâvur Memet cevap verdi:

— Pekâlâ olur. Ben de zaten gitmek istiyorum. Kaptanın bana söyliyeceği var mı?

Moskoviç'in tercümanlığı ile Kaptanla Gâvur Memet'in arasında mukaleme *(konuşma)* başlamıştı.

— Yarın değil, öbür gün mü? Bu mümkün değil. Çünkü o gün İstanbul'da yedi sekiz kişi asılacak. Onların seyrine gideceğim.

Kaptan taaccüple *(şaşarak)* sordu:

— Yedi sekiz kişi mi? Bunlar kim acaba?

— Kim olacaklar? Hani şu Kara Yürek çetesi midir, nedir. Birçok İtalyanlar tutulmuştu. Onlar asılacakmış.

Kaptan, adeta bir zemberekle müteharrik *(hareketli)* yay gibi yerinden sıçradı:

— Bu, mümkün değildir. Bir yanlışlık var, diye bağırdı.

Gâvur Memet, işi yine saflığa vurdu.

— Nasıl olur, canım. Ben bunu asıl yerinden haber aldım.

— Hayır, mümkün olamaz. Çünkü onlar ecnebiler, kabahatleri ne kadar büyük olsa, memleketlerine gönderirler. Orada muhakeme ederler, orada cezalarını verirler.

— Haaaa. Ben bilmem. Yalnız bildiğim bir şey varsa, bu adamların kabahatleri pek çok olduğu için bizim hükûmet bunların cezalandırılmasını ve herkese ibret olmasını istemiş. Yarın değil, öbür gün sabahleyin erkenden bir zaptiye bölüğü konsoloshaneye gidecek, bu adamları alıp zaptiye kapısına getirecek. Oradan da hepsi birer birer asılacakları yere gönderileceklermiş.

Şimdi, kaptan Mihalaviç'i bir düşünce almıştı. Gâvur Memet'in gözlerinin içine bakarak sordu:

— Fakat bu kadar gizli bir işi sen nasıl öğrenebildin.

— Benim sütkardeşim Sultanın Serkatibinin oda hizmetçisidir. O söyledi. Yalnız bunlar aramızda kalsın.

Mihalaviç bir an tereddüt etti ve sonra: Yine Moskoviç vasıtası ile Gâvur Memet'le konuşmaya başladı.

— E, Davut Efendi. Ne olacak bu bizim adamların işi?

Gâvur Memet, büyük bir saflıkla sordu:

— Hangi adamların işi?

— Canım, hani şu İtalyanların.

— Ay, o İtalyanlar sizin adamlarınız mıydı? Eyvah. Ne halt ettim de söyledim. Ben hiç böyle boşboğazlık yapmazdım.

— Canım o kadar telaş etme, Davut Efendi. Biz çocuk değiliz. Şimdi, onları bırakta bir mesele var. Onu halledelim.

— Ne gibi mesele?

— Bunları kurtarmak... Bu, senin elinden gelir mi?

Gâvur Memet, parlak bir kahkaha attı.

— Ben kimim ki, onları kurtarmak elimden gelse, öyle bir kudretim olsa, kalp akçe sürüpte para kazanacağım diye, böyle dağ başlarında sürünür müyüm?

— Paradan, korkma. Ne isterlerse verebiliriz. Tek şu adamlar kurtulsun.

Gâvur Memet, işi saflığa vurdu:

— Nenize lazım. Ne olurlarsa, olsunlar.

Kaptan Mihalaviç, biraz fazlaca gevezelik ettiğini anlamakla beraber pervasızca cevap verdi:

— Fakat aramızda bazı hesaplar var. Mademki artık sen de içimize karıştın. Sonra anlarsın. Hele, şimdi sen şu işin bir çaresini düşün.

— Vallahi, kaptan. Hiç fena bir fikir değil. Hakkın var, sarayda para ile her iş görülür, derler. Derler amma, bilmem ki bizim kız, bu işi becerebilir mi?

— Canım, işi yapacak değil ki. O, sadece Paşa'nın hanımının gönlünü yapsın. o kafi.

— Bana kalırsa, bu iş böyle görülmez. Benim bu kadar serbestçe iş görmeme sebep nedir bilir misiniz? Zaptiye Müşirinin kardeşidir. Ben, bu adamı para ile elde etmişimdir. Bana birçok kereler:

— Şöyle, bolca paralı büyük bir iş bul da. Biz de zengin olalım. Sen de böyle kıvır zıvır işlerden kurtul, demişti.

Şimdi, onu düşünüyorum. Acaba bu adamla bu işi görebilir miyiz?

Kaptan Mihalaviç, tereddütle sordu:

— Zaptiye Müşirinin kardeşi. Bilmem ki, elinden bir şey gelir mi? O, bu gibi işlere nasıl karışabilir?

— Doğrudan doğruya karışmaz. Fakat mutlaka bir çaresini bulur.

— Bulur mu, dersin?

— Bulur. Hem, öyle bir bulur ki, şeytanın bile parmağı ağzında kalır.

— Yaşa, be Davut ağa. Seni buraya Allah mı gönderdi.

Kaptan sabırsızlıkla devam etti:

— Acaba, ne yapabileceğini ümit eder.

— Onu bilemem. Ben gider, meseleyi kendine hikâye eder. "İşte, büyük paralı büyük iş istiyordun, buldum, getirdim. Ne yapacaksan, yap." derim.

— İyi amma, Davut ağa. Vakit az, oldu olacak derken, bizim herifler bacaklarını sallamasınlar.

— Merak etme kaptan, ben işi uzatmam. Derhal İstanbul'a gider, o adamı bulurum. Yalnız, sen benim yanıma Moskoviç'i ver. Ben görüştükten sonra onunla sana haber göndereyim.

— Olur.

— Eh, hadi. O halde vakit geçirmiyelim.

— Hay, hay. Güle, güle..

KONSOLOSHANE'NİN HAPİSHANESİ

Hapishane binanın arka tarafında ve bodrum katında yeni bir odadan ibaretti. Kapıcı Alfreddo isminde eski bir Garibaldiyen, aynı zamanda gardiyanlık vazifesini de ifa ederdi.

Alfreddo kapıyı açtı. Mevkuflardan Şövalye Sinyor Bonelli'ye işaret ederek dışarıya çağırdı. Kapının önünde, yarım saat kadar aralarında bir konuşma cereyan etti. Bu esnada ikisi de heyecandan heyecana, düşüyor, Sinyor Bonelli, ikide birde uzun sakalını sıvayarak, ağız dolusu küfürler ediyordu.

Konuşma bitince Bonelli odadan içeri girdiği zaman mevkuf arkadaşlarına bağırdı:

— Hey. Hadi, hazırlanın bakalım.

Birkaç ağızdan şu sual boşandı:

— Ne o şövalye. Gidiyor muyuz?

— Evet.

— Doğruca memleketimize mi?

— Hayır.

— Ya nereye?

Yarın sabah hepimiz birden asılıyoruz.

— Sen, önümüze düştükten sonra, asılmak şöyle dursun, cehennemin dibine kadar da beraber gideriz, sen bize orada da iş bulursun.

Sinyor Bonelli hiddetlendi:

— Hay, hepinizi şeytan alsın, diye onları güçlükle susturabildi.

Sonra, şu izahatı verdi:

— Evet. Şu dakikada, darağaçları bizi bekliyor. Fakat bereket versin ki, arkadaşlar gafil davranmamışlar. Bizi ölümden kurtarmanın çaresini bulmuşlar.

Her taraftan, sual sesleri yükseldi:

— Kurtulmak mı?

— Ay, arkadaşlar bu cesareti gösterebilecekler mi?

— Kimdir? Bizi ölümden kurtaracak olan kimdir?

Sinyor Bonelli, sert bir sesle, hepsine birden ce-

vap verdi:

— Patlatmayın beni. Artık her şeyi de size söyliyecek değiliz ya. Zaptiye Müşiri'nin yakın bir adamını ele geçirmişler. Hatta bütün bu planı, o tertip etmiş.

Şimdi oda, yeniden baştan karışmıştı.

— Bravo.

— Yaşa, diye haykırıp bağırıyorlardı.

Gardiyan Alfreddo'nun küçük bir zembil içinde getirdiği tabancalar, Bonelli tarafından mevkuflara dağıttığı zaman, artık herkes ciddiyetini takınmış, sabaha karşı kendilerini bekleyen idam sehpalarından uzaklaşmaya hazırlanmışlardı.

Mevkuflar, tavandan asma petrol lambasının altında toplanmışlar, ellerindeki çift namlulu İngiliz tabancalarını muayene ediyorlar. Namluların içine birer süpürge çöpü soktuktan sonra:

— Çok, iyi. Sıkı doğrulmuş, diye seviniyorlardı.

Yavaş yavaş kapı açıldı. Alfreddo'nun başı uzandı: Elindeki bastonuna dayanarak kapının yanında bekleyen Bonelli, heyecanla sordu:

— Ne haber?

Gardiyan Alfreddo, titreyerek cevap verdi:

— Her şey tamam. Devriye sizi bekliyor. Silahlar elinize bulunacak.Fakat büyük bir mecburiyet

olmadıkça kulanılmayacak. Gürültü çıkarmamıya çok dikkat olunacak. Hadi uğurlar olsun.

Tevkifhane odasının kapısı ile konsoloshanenin arka kapısı, ardına kadar açılmış, mevkuflar birer birer sokağa fırlamıştı. Her taraf sessiz ve karanlıktı. Parmakları tabancalarının tetiklerinde olan firariler, duvarların dibinden birer gölge gibi sessizce sıyırılıyorlardı. Köşe başındaki fener, söndürülmüştü. Burada, gölgeler birbirine karıştı. Zaptiye elbisesi giymiş olan Moskoviç ile dört oğlu, firarileri karşıladı. Bir pusuya düşürülmekten korkan fakat bunu arkadaşlarına henüz söylememiş olan Şövalye Bonelli, Moskoviç ile karşılaşınca geniş bir nefes aldı.

— Şimdi, inandım. Bravo, kaptan Mihalaviç, diye söyledi.

Arabalar bekliyordu. Firariler, derhal arabalara taksim oldu. Beyoğlu, Galata semtlerini kan ve ateşe boğan bu caniler, nihayet kaçmaya ve idam sehpasından kurtulmaya muvaffak oldukları için büyük bir sevinç hissediyorlar, Arnavutköy istikametine doğru süratle ilerliyorlardı.

Hiç bir mümanaata *(engel olmaya)*, hiç bir arızaya uğramadan Taş ocaklarına vasıl oldukları zaman, dünya firarilerin oldu.

Kaptan Mihalaviç, misafirlerini büyük bir heyecan ve meserretle karşıladı. Şövalye Bonelli'nin

ellerine sarılarak:

— Yaşasın Kara Yürek! Yaşasın Mafya! Diye bağırdı.

Mafya. Bu bir tek kelime, Şövalye Bonelli'nin vahşi ruhunda yeni bir iman ve itminan *(kararlılık)* uyandırdı. Dünyanın her milletine mensup canilerini bu bir tek kelime içinde toplayan ve hepsinin de alınlarına korkunç bir Kara Yürek damgası basan bu büyük ve gizli teşkilatın kudretine bir daha inandı. Başındaki geniş kenarlı şapkayı kaldırıp havada savurarak, en gür sesiyle:

— Yaşasın! Diye bağırdı.

Firari misafirler, çarçabuk barakalara yerleştirildi. Hepsinim de istirahatları temin edildi. Şövalye Bonelli'ye, kaptanın barakasında güzel bir yatak hazırlanmıştı. Yarın gece sahile gelecek olan bir Yunan gemisi hakkında Bonelli'ye izahat veren kaptan Mihalaviç, saatine baktı.

— Artık. Sen yat şövalye. Benim şimdi mühim işim var. Arnavutköyü'ne kadar gideceğim. Oraya para götüreceğim.

Bonelli sordu:

— Bu vakit? Ne parası?

— Sizi kaçıranlarla pazarlık etmiştik. Paranın yarısını peşin verdim. Yarısını da şimdi götürüp vereceğim. Bu parayı da derhal gidip orada bekliyen-

lere teslim etmeliyim ki, sizi yarın gece selametle gemiye bindirebileyim.

— Bravo kaptan Mihaviç: Bütün azizler üzerine yemin ederim ki, çok mükemmel adamsın. Eğer sen olmasaydın, biz şu anda ölümle burun buruna bulunuyorduk. Bizim için ne kadar para veriyorsun?

— Peşinen bin altın verdim. Şimdi de bin beş yüz altın teslim edeceğim.

— Bunlar, hangi cinsten?

— Bir ay evvel yaptığımız, Papa altınları ile eski kremiç ve Napolyonlardan.

— Bu da ala. Alanlar, güle güle kullansınlar. Haydi, sana uğurlar olsun kaptan.

— Sana da Allah rahatlık versin Şövalye.

Kaptan Mihalaviç, Şövalyeden ayrıldıktan sonra kendi bölmesine geçti. Orada iki küçük zembil içindeki altınları alarak dışarı çıktı. Ellerindeki kara martinlere dayanan iki genç Hırvat, kaptanı bekliyordu. Altın zembillerini yüklendiler. Kaptan Mihalaviç'in arkasından yola düzüldüler

Arnavutköy'ündeki meyhanenin kepenkleri sımsıkı kapanmıştı. Tavandan asma büyük lamba söndürülmüş, tezgâhın üstünde bir yağ kandili yanıyordu. Köşedeki masaya dirseklerini dayamış olan bir adam oturuyor, önünde ki bakır kupayı ara sıra dudaklarına kaldırarak yudum yudum şa-

rap içiyordu.

Meyhaneci, tezgâhın üstüne abanmış, başını çaprazvari kollarının üstüne dayamış uyuyor ve ağır ağır horluyordu.

Masada oturan adam, birdenbire başını dikti. Uzaktan işittiği ayak seslerini dinledi. Sonra, kendi kendine:

— Geliyorlar, dedi.

Bir iki saniye sonra, kapıya bir tüfek kundağı ile vuruldu. Oturan adam, hemen yerinden fırladı, kapıyı açtı. Kaptan Mihalaviç ile karşılaştı.

— Ooo. Geldiniz mi, kaptan?

— Geldik. Emanetleri de getirdik. Davut Ağa Kaptan Mihalaviç ile arkadaşları içeri girdiler. Altın zembillerini masanın üstüne koydular.

Davut Ağa'nın yüzü geniş meserret çizgileri ile gerildi.

— Siz de, emanetlerinizi salimen aldınız ya?

— Evet, hepsi de geldiler. Şu dakikada yataklarına uzanmış. Uyuyorlar.

— Eh, o halde alıp vereceğimiz yok. Para, tamam değil mi?

— Üşenmezsen, sayabilirsin dostum.

— Yok canım. Sana emniyetim var. Hem artık beraber çalıştıktan sonra birbirimize külah giydirecek değiliz ya. Yalnız bir mesele var. Bunları san-

dala kadar yalnız başıma götürmeye güvenemem. Oraya kadar beraber gidelim.

— Olur.

Genç Hırvatlar tekrar altın zembillerini *(sepetlerini)* aldılar. Hep beraber çıktılar. Zifiri karanlık içinde sahile yaklaştılar. Davut, genç Hırvatlara döndü:

— Siz onları sandala bırakın, Dedi ve sonra, onlar sandala doğru yürürken, Mihalaviç'e ellerini uzattı:

— Dostum, senden tekrar tekrar rica ediyorum. Olabilir ki bu mesele bir taraftan duyulur. Zaptiye Müşirinin kardeşini ele vermiyeceğine dair senden son defa olarak teminat istiyorum.

— Davut Ağa, çocuk musun sen? Bize bugün bu işte yardım eden adam, belki yarın daha mühim bir muavenette bulunabilir. Bize daima lazım olmak ihtimali olan bir adamı kaçıracak kadar budala mıyım ben?

— Evet. Şüphesiz amma.

Davut ağa, sözünü ikmal etmedi. Birdenbire silkindi. Parmaklarının bütün kuvveti ile kaptan Mihaliviç'in bileklerinden yakaladı. Sağ ayağı ile kaptana şiddetli bir çelme attı. İkisi birden yere yuvarlandı. O anda çalıların arasından on gölge birden fırladı. Hepsi de yerdekilerin üstüne çul-

landı.

Şimdi, müthiş bir mücadele başladı. Kaptan Mihalaviç, kudurmuş bir boğa gibi bağırıyor, iri gövdesini yerden kaldırmak için üstündekileri fırlatmaya uğraşıyordu. Kuvveti bütün Hırvatlar arasında dillere destan olan bu adam, üstüne yığılan bu on kişiyi birer saman çuvalı gibi fırlatıp atabilirdi. Fakat göğsünün üstüne bir yalçın kaya gibi çöken Gâvur Memet olmasaydı.

Kaptan Mihalaviç'in boğuk boğuk küfürler arasında, Gâvur Memet'in de sert emirleri işitiliyordu:

— Çarçabuk ayaklarını bağlayın. Size, bir çuval hazırlayın demiştim, nerede? Getirin onu da kafasına geçirin. Korkmayın bileklerini ben tutuyorum. Verin şu kelepçeyi de takayım hah, şöyle.

Bütün bu işler bittikten sonra kaptan Mihalaviç'in üstünden kalkmışlar, onu yalnız başına bırakmışlardı. Bu dev cüsseli Karadağlı, başının bir çuvalla sarılı, ellerinin ve ayaklarının da bağlı olmasına rağmen, yine küfürler etmekte, yattığı yerde debelenmekte devam ediyordu.

Gâvur Memet'in sesi yine gürledi.

— Hadi bakalım. Tutun başından, ayaklarından. Doğruca sandala.

Kaptanla beraber gelen ve altın zembillerini getiren genç Hırvatlar, daha sandalın yanına ge-

lir gelmez, orada pusuya yatan zaptiye tebdilleri tarafından yakalanmış. Elleri ayakları bağlanarak sandalın ortasına yatırılmıştı. Kaptan Mihalaviç te bunların yanına uzatıldı.

Boğaziçi sularının sert akıntısı, sandalı çarçabuk Beşiktaş önlerine indirmişti. Sandal, iskeleye yanaşır yanaşmaz, Gâvur Memet yanındaki tebdillere:

— Siz, sandalda kalın. Bu melunları da oldukları yerden kımıldatmayın, ben şimdi gelirim, dedi ve sandaldan iskeleye sıçradı.

Koşa koşa Beşiktaş karakoluna gitti. Karakol kumandanı Hasan Bey henüz devriyeden gelmişti. Her zamanki gibi köşe minderine yan gelmiş oturuyor, büyük bir fincanla yorgunluk kahvesi içiyordu:

Gâvur Memet, birdenbire içeri girince Hasan Bey hayret etti:

— Hayrola evlat. Sen izinli idin. Bu vakit burada ne işin var.

— Sayenizde kalpazanların elebaşını tuttum, getirdim.

Hasan Bey, oturduğu yerden sıçradı. Hayret ve heyecanla sordu:

— Tuttun, getirdin mi?

— Evet efendim.

— Nerede?

— İskelede. Sandalda, müsaade buyurursanız, birkaç arkadaş alayım da, o herifle iki çömezini huzurunuza getireyim. Herif biraz azılıca da.

Hasan Bey Gâvur Memet'e cevap vermeden, dışarı haykırdı:

— Çavuş!

Kapı açıldı. İçeri, iri yarı bir çavuş girdi. Hasan Bey derhal emir verdi:

— Karakolda bir tek nöbetçi kalsın. Ne kadar nefer varsa, Efendi ile gitsin. Ne emir verirse öylece hareket edilsin. Çabuk.

Koğuş, birdenbire boşandı. Gâvur Memet, bu kadar telaşı fazla bulduğu için bunlardan ancak iki manga zaptiye alarak kusurunu karakola bıraktı. İskeleye geldi. Kaptan Mihalaviç ile iki genç Hırvat'ı karakola getirdi.

Kaptan Mihalaviç, ellerinin, ayaklarının bağlı ve başının da sarılı olmasına rağmen, kudurmuş bir hayvan gibi debeleniyor, ipleri koparmak, etrafındakilere saldırmak, hiç olmazsa hayatını pahalı satmak istiyordu.

Hasan Bey, bu gürültüyü duyar duymaz, karakolun kapısı önüne çıkmıştı. Kısa taş merdivenlerin hitam bulduğu küçük sabahlıkta, boylu boyuna yatan dev cüsseli Karadağlı'yı görünce hayret etmekten kendini alamamış:

— Çözün şunun bağlarını, diye bağırmıştı.

Kaptan Mihalaviç bağları çözünür çözülmez, birdenbire yerinden fırladı. Ayağa kalktı. Evvela, karşısında dikilmiş olan Hasan Bey'e baktı. Sonra küstah bir tavırla:

— Kim olursunuz, siz de beni tutuyorsunuz. Ben ecnebiyim. Size gösteririm, diye bağırdı.

O zaman Hasan Bey'in sağ kolu bir yay gibi havalandı:

"Şırak" diye bir tokat şakladı. Mihalaviç bir an sallandı ve hafif bir inilti koyvererek yere yuvarlandı.

Bu koca Karadağlının bir tokatla yere yuvarlanması, oradakileri korku ve hayret içinde bıraktı. Hatta Gâvur Memet bile kendini tutamıyarak:

— Yaşa, diye bağırdı.

Herkesin nazarları, yere kaydı. Şimdi yarı baygın bir halde yerde yatan.. ve birdenbire sükûnet kesbederek, için için ağlıyan kaptan Mihalaviç, inliyor:

— Eyvah. Ben tokat yiyeyim. Bir tokatta yere serileyim ha. Öldürün beni. Allah aşkına öldürün, ben artık yaşıyamam ben.

Hasan Bey, derhal emir verdi:

— Kaldırın şunu. Arkadaşları ile beraber, koğuşa götürün. Sakın kaçırayım demeyin haaa. Gö-

zünüzü patlatırım, dedi ve sonra, Gâvur Memet'e dönerek, sözüne ilave etti:

— Buraya gel, oğlum.

Hasan Bey önde, Gâvur Memet arkada, odaya girmişlerdi. Hasan Bey kapıyı kapadıktan sonra, elleriyle Gâvur Memet'in başını iki tarafından tuttu. Alnına bir buse kondurdu.

— Berhudar ol oğlum. Bu hizmetin mükâfatsız kalmayacaktır, derken, bu takdirkâr amirin sesi titriyordu.

Gâvur Memet, mütevaziyane bir tavırla geri çekildi:

— Efendim, müsaade buyurursanız, bazı şeyler daha arz edeceğim. Mesele, henüz bitmedi, dedi.

Sonra, kendisini büyük bir dikkatle dinleyen Hasan Bey'e uzun uzadıya bir takım izahat verdi. Hasan Bey, Gâvur Memet'in sözlerini dinledikçe heyecana geliyor, adeta sabırsızlığından yerinde duramıyordu.

Bu mülakat hitam bulur bulmaz, Hasan Bey derhal atına atladı. Yıldız Sarayının yokuşuna doğru sürmeye başladı.

Sabah oluyordu. Henüz tanyeri ağarırken, Arnavut köydeki taş ocakları istikametlerine doğru üç zabtiye müfrezesi ilerliyor, bu müfrezelerin

önünde de serteftiş Hüsnü, Deli Kerim, Gürcü Hasan Efendilerle, en muktedir zaptiye tebdillerinden Aman Ali, Küçük Mehmet, Abanoz Hasan, İnce Kaş Salim ve arkadaşları gidiyordu.

Aynı zamanda Büyükdere de bulunan zaptiye bölükleri ile Mecidiye köyüne yerleştirilmiş olan muhacirlerden *(göçmenlerden)* eli silah tutanlar da Arnavutköye doğru ilerlemek ve icap ederse, müsademeye tutuşacak olan zaptiye müfrezelerine yardım etmek için emir almışlardı.

Beşiktaş kumandanı Hasan Bey, bu müfrezelerin heyeti umumiyesine kumanda etmek için bir kaç süvari ile geriden geliyor ve yanındaki Gâvur Memetten izahat almaya devam ediyordu.

Güneş, Anadolu sahilindeki tepelere ilk nurlarını serperken, bu müfrezeler, taşocaklarını sımsıkı kuşatmışlardı. Hasan Beyle Gâvur Memet, atlarından inmişler, kendilerini göstermeden bir tepeye çıkmışlardı. Biraz sonra harekete geçecek olan müfrezeleri sevk etmek için arazi üzerinde tetkikata başlamışlardı.

Hasan Bey, elindeki dürbünle bir taraftan hücum yollarını ve müdafaa noktalarını tayin ederken, diğer taraftan da Gâvur Memet'e izahat veriyor:

— Karadağlılar, çok iyi harp ederler. Her halde bu herifleri elde edebilmek için birkaç arkadaş

feda edeceğiz. Bunun için bu herifleri mümkün olduğu kadar süratle bastırmalı, hiç olmazsa az zararla kurtulmalıyız, diyordu.

Giden posta, henüz ocakların bulunduğu tepeye tırmanırken, evvela iki el silah sesi işitildi ve bu silah seslerini, acıklı bir feryat takip etti.

Hasan Beyle, Gâvur Memet birdenbire yerlerinden sıçradılar. İleriye doğru atıldılar. Silah patlayan noktaya doğru koştular. Giden posta neferlerinden biri koşa koşa geliyorlar, arada sırada durarak arkasında kalan tepeye doğru ateş ediyordu.

Gâvur Memet öfke ile söylendi:

— Zaten tepelere daima nöbetçi bırakıyorlardı. Şimdi öteki caniler de gelince, demek ki nöbetçilerin miktarını arttırmışlar.

Hasan Bey'le, Gâvur Memet, geri çekilmişlerdi. Hasan Bey, artık kumanda başına geçmiş ve müfrezelere taarruz emri vermişti. Zaptiye müfrezeleri de ateşe başlamışlardı. Fakat zaptiyelerin ellerinde bulunan vincister tüfeklerinin menzili kısa olduğu için Karadağlıların bulunduğu tepelere kadar vasıl olmuyor, tepelerin şurasında burasında sadece toz ve toprak kaldırıyordu.

Bu suretle başlayan müsademe az bir zaman zarfında şiddet kesbetmiş, bütün o saha, adeta bir harp meydanına benzemişti. Hasan Bey, bir aralık süngü taktırarak müfrezeleri hücuma kaldırmak

istedi. Fakat hepsi de mahir birer nişancı olan Karadağlıların fasılalı ve mütteahit yaylım ateşleri altında mühim miktarında telefat verdi.

Vaziyet ciddiyet kespetmişti. Bu kuvvetle, bu şerirleri *(kötülük yapanları)* tepelemek müşkül görünmekte idi. Hasan Bey, bir aralık imdat kuvveti istemeyi düşündü. Fakat bunu da vekarına yediremedi.

Vakit öğleye gelmişti. Müsademenin *(çatışmanın)* şiddeti kesilmemişti. Bütün bu şiddetli yaylım ateşleri Yıldız Saray'ından duyuluyor, orada da büyük bir telaş hükümferma oluyordu. Bir aralık Abdülhamid, yaverlerinden Çerkes İsmail Bey'i sivil olarak Arnavutköy sırtlarını görebilecek bir yere göndermiş, sabırsızlıkla haber bekliyordu. İsmail Bey avdet edipte vaziyeti anlattığı zaman hünkârın fena halde canı sıkıldı. Derhal serasker Paşa'ya gizlice haber yolladı. Maçka kışlasında bulunan bir tabur asker, güya talime çıkıyor gibi taş ocakları istikametine doğru açılacak ve sanki müsademeyi görmüşte muavenet *(yardım)* ediyormuş. Seraskerlikten, Maçka Taburu Binbaşısı Eşref Bey'e mahrem *(gizli)* olarak bu emir tebliğ edildi. Tabur derhal cephane alarak hareket etti. Manevralar yaparak taş ocaklarına doğru ilerledi ve sonra, zaptiye müfrezelerinin arasına karışarak onlar da harbe girişti.

Şakiler *(eşkıyalar)*, bu suretle sıkıştıklarını görünce büyük bir hileye müracaat ettiler. Taş ocaklarının deniz tarafındaki bir tepesine derhal uzun

direkler ve bu direklere Rus ve Karadağ bayrakları çektiler. Bu suretle işe siyasi bir renk vermek istediler.

Gâvur Memet, hesabında biraz aldanmıştı. O, kaptan Mihalaviç'i tevkif etmekle buradaki şerirleri kumandadan mahrum bırakacağını ve bu suretle taş ocaklarını kolayca kan ve ateş içinde boğacağını zannetmişti.

Onun yegane gayesi, bir planla buraya düşürdüğü Kara Yürek çetesinden intikam almak, kanunun tatbik edemediği cezayı bizzat kendisi tertip ederek bu çetenin vücudunu büsbütün ortadan kaldırmaktan ibaretti. Fakat hesap ve tahminleri, düşündüğü gibi çıkmamıştı. Çünkü Karadağlılar, sanki evvelden bu işe hazırlanmışlar gibi silahlarına sarılmışlar, muntazam bir surette harp ediyorlar ve işgal ettikleri mevzilerde yapışmış gibi bir adım geri çekilmiyorlardı.

Demek ki, kaptan Mihalaviç'in yokluğu, buradakiler üzerinde hiçbir tesir husule getirmemiş. Kumandayı kim bilir kim temin etmişti?

Gâvur Memet bu endişelerle icap ediyordu. Saatler geçtiği halde, ne onun ve ne de yanındakilerin geri dönmemesi şövalyeye büyük bir endişe ve ıstırap veriyordu.

Meseleyi bir kere de sahildeki meyhaneden sordurmak istedi. Daima kaptan Mihalaviç'e muavin gibi vaziyette bulunan Hırvat Dimo'ya müraca-

at etti. Meyhaneye bir adam göndererek kaptanı aratmasını söyledi. Esasen Dimo da aynı fikirde idi. Ayağına çabuk Karadağlılardan biri, sahildeki meyhaneye gönderildi.

Fakat giden adam taş ocaklarından biraz uzaklaşır uzaklaşmaz, telaşla geri geldi. Bir zaptiye müfrezesinin karşıki tepelere yerleşmekte olduğu haberini verdi.

O zaman, Şövalye Bonelli nasıl tuzağa tutulduklarını anladı. Dimoya:

— Mahvolduk. Bütün azizler namına yemin ederim ki: Hepimizi birden kapana soktular. Kaptan Mihalaviç'i bir yaban domuzu gibi yakalayarak kafese koydular. Haydi bakalım. Müdafaadan başka çare yok. Hepimiz birden silah başına, diye bağırdı. Ve Dimo'nun emri ile silaha sarılmış olan Hırvat ve Karadağlıların kumandasını ele aldı.

Kara Yürek çetesine mensup olanları, harp silahı kullanmayı bilmedikleri için müsademeye iştirak etmiyorlardı. Şovalye Bonelli tarafından verilecek ilk emre intizaren *(bekleyerek)*, ocakların ortasındaki mağarada hazır duyuyorlardı.

Müsademe *(çatışma)* uzadıkça Bonelli'nin endişesi artıyor, artık bütün halas *(kurtuluş)* ve necat *(selamet)* ümidini gecenin karanlığında arıyordu. Öğleden sonra, Dimo, Şövalyeye gelmiş:

— Cephane bitiyor. Ne yapacağım? Demişti.

— O zaman, o zaman.

Dimo asabiyetle tekrar etti.

— Evet. O zaman?

Ne bayrağı olursa olsun bir ecnebi bayrağı.

— Evet. Bizim kaptan, odasında daima bir Rus ve bir Karadağ bayrağı saklardı.

— Getir. Onları çabuk bana getir.

Dimo, bayrakları getirdiği zaman, Bonelli büyük bir sevinç hissetmiş, bunları derhal denizden görünecek tepeye diktirmişti.

Bu hadise derhal etrafa yayılmıştı. Ekalliyetler *(azınlıklar)* bu vaziyetten istifade ederek güzel bir şekil uydurulmuş, İslâm ve Türkler zulüm ve vahşet ile itham ediyorlardı.

Sefaretler bunun icabına bakmalı, Babıâli'yi ihzar eylemişlerdi *(hazırlamışlardı)*. Rusya sefareti, İstanbul'da bulunan Kolkida ismindeki beylik gemiye emir vermiş, Arnavutköyü önlerine göndermişti.

Aynı zamanda Rus sefiri ile Karadağ maslahatgüzarı Babıali'ye müşterek bir nota karşı yapılacak hareketin pek müessif netice tevlit edeceğinden bahsediliyor, taşocaklarını kuşatan zaptiye ve asker kuvvetlerinin derhal geri çektirilmesi isteniyordu.

Rus sefiri bununla da iktifa etmemiş baş tercümanı doğruca Yıldız Sarayına göndermişti. Baştercüman sefir namına şu maddeleri teklif etti:

1– Taşocaklarındaki müsademeye derhal nihayet verilmesi.

2– Zaptiye ve asker müfrezelerinin derhal geri çekilmesi.

3– Mecidiyeköy ahalisinden olup Karadağlılarla Hırvatlara hücum eden sivil adamların tevkif ve tecziye edilmeleri.

4– Sebebi henüz meçhul olan bu mesele hakkında tahkikata girişmek üzere Rus ve Karadağ memurlarıyla Osmanlı memurlarından mürekkep bir heyet teşkil edilmesi.

Bu maddeler Abdülhamid'e arz edildiği zaman, hiç telaş göstermedi. Bu tekliflere karşı doğrudan doğruya da cevap vermedi sadece:

— Sefir, bizzat gelsin. Ben kendisini görmek istiyorum demekle iktifa etti. Baştercüman sefir namına vaki olan beyanatile Sarayda büyük bir telaş husule getireceğini ümit ederken böyle bir sükûnet ve soğukkanlılıkla karşılaşınca hayrette kaldı. Derhal Sefarete avdet ederek vaziyeti sefire anlattı. Sefir saraya geldi. Büyük bir iltifatla karşılandı. Abdülhamid'in huzuruna çıkarıldı. Abdülhamid, sefiri büyük bir kayıtsızlıkla kabul ederek görüşmeye başladı.

— Son harp, memlekette büyük bir para buhranı husule getirdi. Hele bu kalp paraların çoğalması ticaret alemini büsbütün berbat etti. Şayet sizin memlekette, böyle kalp para yapan ve bu suretle de devletin haysiyyet ve nüfuzunu sarsan bir teşekkül ele geçse, bunlara ne ceza tertip edersiniz? Dedi.

Sefir bu sualden Abdülhamid'in maksadını birdenbire anlayamadığı için boş bulunarak cevap verdi:

— Rusya Çarlığı kendi hak ve selayetini ihlâl edenlere karşı en küçük bir müsamahada bulunamaz. Şayet böyle bir fiile içtisar *(cesaret)* edenler ele geçerse, bunlar hakkında en şedit cezayı tertip etmekte katiyen tereddüt etmez.

Abdülhamid, gülümseyerek bir sual daha sordu:

— Bu hileye içtisar edenler, büyük bir komite halinde olursa ve bunların arasında bazı ecnebiler de bulunursa, ne yaparsınız?

— Arz ettim ya, Şevketpenah. Devletin hukukuna tecavüz edenler her kim olursa olsun ve hangi şerait *(şartlar)* altında bulunursa bulunsun, bunların hiçbiri cezadan kurtulamaz.

— Ya, bunlar derdest edilirken, hükûmet e de isyan ederlerse.

Sefir, Çar devletinin kudretini göstermiş olmak için azametle cevap verdi:

— O zaman, Kazaklara emir verilir. Hepsi de kılıçtan geçirilir.

Abdülhamid kaşlarını çattı. Sefirin bu sözlerini, elinde bir silah gibi kullandı:

— Şu halde, bizim zabıta kuvvetlerimiz hak kazandı. Sabahtan beri Arnavutköy taş ocaklarında devam eden müsademenin aslını biliyor musunuz? İşte bu hadise böyle bir meseleden ileri gelmiştir. Ne zamandan beri piyasayı alt üst eden ve maatteessüf *(Yazık ki)* yalnız bizim değil, ecnebi ticaretini de müşkül vaziyetlere sürükleyen kalpazan çetesinin mevkii keşfedilmiş, bunlar ele geçirilmek istenilmişti. Hâlbuki teslim olmamışlar, hatta kendilerini derdest için giden zabıta memurlarına ateş açmışlardı. İşte, müsademe henüz devam ediyor, dedikten sonra sükût etti.

Abdülhamid'in bu sözleri, sefiri birdenbire şaşırttı. İşittiği sözlere inanmamış gibi davrandı:

— Ne münasebet şevketpenah. Taş ocaklarında bulunanlar, alelade fakir amelelerden mürekkeptir. Bunların kalpazanlıkla hiçbir münasebeti olmıyacağına dair teminat verebilirim, diye bağırdı.

Abdülhamid, yine telaşsızca mukabele etti:

— Teminat vermek gibi ağır bir yük altına girmekte acele etmeyiniz. Amele dediğiniz bu adamların yaptıkları paraları görmek ister misiniz?

Sefir, gayri memul bir hadise karşısında bulunduğunu zannederek telaşla cevap verdi:

— Şüphesiz.

O zaman, Abdülhamid elini uzattı. Çıngırağının kordonunu çekti. İçeri giren musahibe:

— Beşiktaş karakolundan gelen mecidiye torbasını getiriniz, dedi.

Torba içeri geldiği zaman da, eline salonun ortasını göstererek.

— Şuraya dökünüz, emrini verdi.

Musahip, torbanın ağzını açtı. Dibinden tutarak içindeki mecidiyeleri salonun kaba tüylü halıları üzerine boşalttı. Sefir, yerinden sıçradı. Bunlardan birkaç tanesini elini aldı. Evirip çeviriye başladı. Hem bunları tetkik ediyor, hem de:

— Çok hayret edilecek şey. Bu amele. Bu cahil ve kaba adamlar. Bilmem ki bunları nasıl yapabilmişler. Şüphesiz bunlar bu işte yalnız değildirler. Belki de sizin tebaanızdan bazı kimseler tarafından teşvik edilmişlerdir, diyordu.

Abdülhamid'de ayağa kalkmıştı. Sefirin bu sözlerine de şu suretle mukabelede bulundu:

— Şu halde, onu size ben söyliyeyim. Haniya bir zamanlar, Beyoğlu'nda büyük facialara sebebiyet veren ve sizin tarafından da mütemadiyen şikâyet edilen bir Kara Yürek çetesi vardı.

— Evet.

— İşte, bu işi yapanlar, bizzat onlardır.

— Fakat Şevketpenah. Bu caniler, çoktan ele geçmişlerdir. Hatta dünden beri feveran eden bir şayiaya bakılırsa, hapsolundukları yerden firar etmişler, İtalya'ya gitmişlerdir.

— Çok hakkınız var. Fakat yapılan tahkikat ile anlaşılmıştır ki, Kara Yürek çetesini teşkil edenler, sadece ele geçenlerden ibaret değildir. Bunların bir şubesi de Arnavutköy taş ocaklarına çekilmiş ve gerek devletimizin hak ve haysiyetini ..Ve gerekse, yerli ve ecnebilerin ticaretini ihlâl edecek şu işe mücaseret etmişler.Biraz evvel siz de söylediniz ki, bu gibi ef'ale cüret edenleri şiddetle tecziye etmek *(cezalandırmak)* bir devlet için en büyük vazifedir.

— Fakat şevketpenah.

— Sözüm, henüz bitmedi. Şu anda, hükûmet bir mesele karşısında buluyor. O da, hükûmetin hakkı hükümranisini ihlal eden bir çeteyi derdest ederken, bu çete tarafından taarruza uğramasıdır. Bu suretle cürmü artan canileri ele geçirmek, hükûmetin vazifesidir. Amma diyeceksiniz ki, bunların arasında ecnebiler de bulunuyor. Bu, henüz bize meçhuldür. Biz kendi memleketimizde, bizi silahla tehdit edenleri ele geçirelim. Eğer bunlar ecnebi ise, o zaman ona göre icabına bakarız.

Sefir, fena halde asabileşmişti

— Şevketpenah, orada tecavüze uğrayan, doğrudan doğruya Rus bayrağıdır.

Abdülhamid güldü:

— Bu hususta haklısınız. Evvela, Rus bayrağının, Arnavut tepesinde hiçbir mevki ve manası yoktur. Sonra, Rus bayrağına hakaret eden, oradaki zaptiye kuvvetleri değil, bilakis kendi cinayetlerini setretmek için şerefli bayrağı, emellerine alet edenlerdir.

Sefir, fena halde bozulmuştu. Derhal sözün mecrasını değiştirdi:

— Şu halde, irade buyursanız da müsademe dursa. Sefaretlerden gönderilerek bir heyet vasıtası ile Karadağlılara teslim teklif olunsa.

— Haaa. Bakınız mümkün olabilir. Siz, bir heyet tertip ediniz. Oraya gönderiniz. Beyaz bayrak çeksinler. Karadağlılara gitsinler. Teslim olmalarını teklif etsinler.

Abdülhamid, bu sözleri söyledikten sonra, pencereye doğru yürümüş, siyah ceketinin cebinden çıkardığı beyaz keten mendili, burnuna doğru götürmüştü. O zaman pencerenin karşısında sivil elbise ile bekleyen yaver, kolunda duran atına atlamış, hayvanı çatlatırcasına sürmeye başlamıştı

Bu yaver, daha Rus sefiri huzura girmeden evvel Abdülhamid'den emir almıştı. Hünkâr, pencerenin önüne gelipte mendille burnunu siler silmez

derhal atına binecek, son süratle Arnavutköy sırtlarına gidecek, Hasan Bey'e bir irade tebliğ edecekti.

Serteftiş Hüsnü Efendi ile bir tepeden vaziyeti tetkik eden Gâvur Memed, asabi bir tavırla sordu:

— Acaba bu herifler daha ne kadar inat edecek?

Hüsnü Efendi, endişe ile cevap verdi

— Galiba cephaneleri bitinciye kadar. Yalnız, acaba ne kadar cephaneleri var?

Gâvur Memet'in asabiyeti artmıştı. Öfke ile bağırdı:

— Hayır, Hüsnü Efendi, Bence, meselede cephanenin ehemmiyeti yoktu. Bu heriflerin planını hissediyorum. Bunlar bizi karanlık basıncıya kadar oyalıyacaklar. Ondan sonra da usulcacık kaçacaklar.

— Etraf, o kadar sıkı çevrilmiş ki, hiçbir yere kaçamazlar.

— Ya, mağaraların içinde gizli yol varsa.

— Ona bir şey diyemem.

— Hüsnü Efendi!

— Söyle, Memet.

— Ben, bir şey düşünüyorum.

— Gene, ne düşünüyorsun.

— Bu, yavaş yavaş şuradan bu heriflerin içine sokulacağım.

Hüsnü Efendi, tüyleri ürpermiş gibi bir hal aldı. Ve korkudan titreyen bir sesle bağırdı:

— Sen, deli misin Gâvur Memet.

— Bana kalırsa, yapacağım iş, en akıllıca harekettir. Burada üzüntü ile beklemektense.

— Bırak, Memet. Cesaretin bu derecesine delilik derler.

Serteftiş Hüsnü Efendi, Gâvur Memet'i fikrinden döndüremedi. Gâvur Memet gitti, Hasan Bey'e de aynı suretle yapmak istediği işi söyledi.

Gâvur Memet derhal harekete geçti. Bir anda tebdil kıyafet etti ve ileri atıldı. Memet yere sürüne sürüne gidiyor, bir taraftan etrafını gözlüyor, bir taraftan da üzerinden geçen kurşunlardan sakınmaya çalışıyordu.

Memet bir hayli ilerledi. Bozuk araziyi güçlükle geçebildi. Önüne bir mağara çıktı. Şimdi düşmanlarının yanlarına yaklaştığını hissediyordu. Bir aralık yerde barakaların önünde birkaç yaralı adamı fark etti. Bunlar tam on yedi kişi idi. Acaba, ölen var mı diye merak etti. Sonra geride kalanları hesaplayarak mücadelenin daha uzun süreceğini tahmin etti. Burada Memet'in gözü bir yere ilişti.

Bonelli topal ayağı ile bir siperden diğerine

giderek harp edenleri kumanda ediyor ve etrafa emirler saçıyordu.

Gâvur Memet:

"Ah, şunların içerisine bir girebilsem." Diye düşünüyordu.

Tam bu sırada yanı başında bir silah patladı. Memet derhal tabancasına sarıldı ve silah sesinin geldiği yere bir kaç el ateş etti.

Silah sesinin gürültüsü içinde hafif bir ses duyuldu. Memet derhal bir iki adım ilerideki tümseğe fırladı ve yüzünden vurulmuş kanlar içinde yatan bir genci ayaklarından kendine doğru çekti. Bu genç bir Hırvat idi. Kalbini dinledi, ses yoktu. Ölmüştü. Memet derhal, ölüyü soydu, elbiselerini kendi elbiseleri ile değiştirdi. Silahını ve palaskasını aldı. Şimdi iş biraz kolaylaşmıştı. Ölüyü tekrar çukura bırakarak ileri atıldı.

Biraz ilerledikten sonra çalılarla örtülü bir yere geldi. Çalıların arasında bir hışırtı işitti. Derhal tabancasına sarıldı ve:

— Davranma! Diye ihtarda bulundu ve adeta siper alan adamın üzerine bir kaplan gibi sıçrayarak boğazından yakaladı.

Memet'in çelik elleri arasında inleyen adam:

— Aman ağam. Bana kıyma. Allah seni inandırsın ki; suçsuzum, diye yalvarmağa başladı.

Gâvur Memet, hafifçe yana çekildi ve adamın yanına çömeldi. Yüzüne dikkatlice bakınca bu adamı tanıdı:

— Sen, aşağıdaki mağaralarda, ocak başında çalışan adam değil misin?

Saçı sakalı birbirine karışmış, rengi, bir toprak gibi kararmış olan bu adam, cevap verdi:

— Evet. Evet, amma. Allah bilir, ben orada isteğimle çalışmadım. Bu adamlar...

Gâvur Memet'in, şimdi fazla söze tahammülü yoktu.

— Gevezelik etme. Kes! Benden niçin korkuyorsun? Görmüyor musun kıyafetimi? Ben yabancı değilim.

Adam başını salladı:

— Hayır. Sen, herhalde, dışarıdakilerdensin. Çünkü o kayalıktan inerken gördüm. Sen inerken ben burada korkumdan titriyordum. Seni saklamaları için bütün azizlere dua ediyordum.

— Niçin?

— Eh. Şüphesiz değil mi? Bu herifler ele geçerse, ben de kurtulacağım.

— Yalan söylüyorsun. İsteseydin bırakıp kaçamaz mıydın?

— Nasıl kaçabilirdim ağa. Benim çektikleri-

ni bilmiyorsun da, öyle söylüyorsun. Beni, iç içe, geçme üç mağaranın içine kapadılar. Orada çalıştırdılar. Mağaranın kapısında her gün her gece iki Hırvat nöbet bekler. Bana, günde bir saatlik olsun, Allah'ın gökyüzünü bile göstermezlerdi. Bütün günlerim ve gecelerim, ocak başında geçerdi.

Gâvur Memet, bu adamın söylediği sözleri doğruluğunu bizzat gördüğü için, kalben kendisine hak verdi:

— Pekâlâ, sözlerine inanıyorum. Seninle sonra uzun uzadıya konuşuruz. Şimdi, sorduklarıma cevap ver. Evvela söyle adın ne?

— Arşak.

— Nerelisin?

— Vanlıyım

— Ne kadar zamandır burada çalışıyorsun?

— Allah bilir amma, galiba iki aydan fazla.

— Çok ala. Şimdi sana bir şey daha sorayım. Bu adamlar, yakalandıkları zaman ne olacaklar biliyor musun?

— Hayır.

— Dur. O halde, ben sana söyliyeyim. Hepsi de birer birer köprübaşında asılacaklar.

Arşak, büyük bir korku ile titredi. Sağ eliyle haç çıkardı:

— Der vo gomya *(Allahım, sen merhamet et),* diye

mırıldandı.

— Ve öyle zannediyorum ki: Bu cezadan, sen de kurtulmayacaksın, Arşak ahpar. Anladın mı?

Arşak, ağlamaya başlamıştı. Hem ağlıyor, hem de masum olduğunu ileri sürerek kendini kurtarması için Gâvur Memet'e yalvarıyordu.

Gâvur Memet Arşağı kâfi derecede hali işbaa *(doyma durumuna)* getirdikten sonra sordu:

— Sen bu felaketten cidden kurtulmak istiyor musun?

— Şüphesiz.

— O halde, söyliyeceklerimi, yapacağına dair söz ver.

— Sen, beni kurtar da, yapabileceğim her şeyi yaparım.

— Evvela, onu söyle. Bu adamlar senden çekiniyorlar mı?

— Hayır.

— Sen, nasıl kaçtın da, buraya geldin saklandın?

— Benim, hiçbir şeyden haberim yoktu. Ocakta erittiğim kalaya kalıplara dökmiye hazırlanıyordum. Birdenbire silahlar patlamıya başladı. Ne olduğunu anlamak için mağaranın kapısına koştum. Baktım ki, her zaman orada bekliyen nöbetçiler

yok.

O zaman, işi anladım. Sürüne sürüne buraya geldim. Saklandım.

— Bu da iyi, o halde, şimdi buradan tekrar yavaş yavaş mağaraya gideceksin. Oraya, Hırdavatlara, Karadağlılara benzimeyen birtakım adamlar göreceksin.

— Yoksa hani şu frenkler mi?

— Onları biliyor musun?

— Hayır. Lakin ben kaçarken, onlar bağrışa bağrışa, mağaraya doğru koşuyorlardı.

— Kaç kişi kadar vardı?

— İyi saymadım amma, sekiz dokuz kişi vardı. Elindeki bastonuna dayanmış olan uzun sakallı bir adam, şu karşıki yolun üstünde durmuş, onlara eliyle mağarayı gösteriyor, Frenkçe bir şeyler söylüyordu.

— Tamam. Hadi şimdi mağaraya git. Bu adamların hepsi orada mı? Yoksa şuraya buraya dağılmışlar mı? Eğer oradalarsa, ne yaptılar. Dağılmışlarsa, nerelerde bulunuyorlar. Bunları güzelce anla. Bana haber getir.

Arşak, memnuniyetle oradan uzaklaşıyordu. Fakat Gâvur Memet onu durdurdu:

— Fakat. Eğer, bu söylediklerimin aksini yaparsan. Veyahut beni ele vermiye kalkarsan. Sonu-

nu da sen düşün. Bak sana söyleyim. Şu gördüğün kayanın üstünde tam üç yüz kişi hazır. Buraya inmek için bir ıslak çalmamı bekliyorlar. Emin ol ki: Seni asmıya hacet bile görmezler. Burada, bütün etlerini didik didik ederler.

Arşak, esasen saf bir adamdı. Memet'in bu sözleri üzerine hemen onun ellerine sarıldı:

— Aman ağam. Öyle ise, beni gönderme. Başına bir iş gelir de, sonra benden bilirler, diye yalvardı.

Gâvur Memet, bu adamın kendisine ihanet etmeyeceğine kanaat hâsıl etti, mağaralara gönderdi. Fakat her ihtimale karşı, bulunduğu yeri tebdil etti.

Aradan bir çeyrek geçmeden Gâvur Memet'in yüzü güldü. Arşak koşa koşa geliyordu.

Arşak, bir taraftan geniş, geniş nefes alıyor, bir taraftan da söylüyordu:

— Benim gördüğüm, frenklerin hepsi orada. Barut fıçılarını birinci mağaranın kapısından içeri doğru sıralamışlar. Ağızlarını da açmışlar. Hepsine birer fitil koymuşlar. Fitilin ucunu da yere uzatmışlar.

— Aferin Arşak. İşi anladım. Mağaralardan harice çıkmak için başka bir yol var mı?

— Hayır. Böyle bir yol mevcut değildir.

— O halde, hadi bakalım. O, uzun sakallı adam nerede?

— Hani şu bastonlu?

— Evet. Evet.

— O şimdi mağaraların üstündeki tepede birine bağırıp çağırıyordu. Fakat tüfek seslerinden, ne dediği anlaşılmıyordu.

Arşak, Gâvur Memet'in yüzüne baktı. Ermenice olarak:

— Tövbe, yarabbi. Acaba bu adam, çıldırdı mı? Diye mırıldandı.

Gâvur Memet, iki üç adım attığı halde, Arşak'ın daha hala yerinden kımıldamadığını görünce:

— Yürüsene hadi. Geçirecek vaktimiz yok, diye bağırdı.

Arşak, Gâvur Memet'in bu ciddi vaziyeti karşısında, onu takibe başladı. Hem gidiyor, hemde talimat veriyordu:

— Sözlerime dikkat et. Şimdi sen benden evvel oraya gideceksin. Mağaranın kapısı önünde şöyle bir dolaşıp kendini frenklere gösterdikten sonra bir köşeye çekilip oturacaksın. Sanki vaziyetten korkuyormuşsun gibi düşünmiye başlıyacaksın. Ben, koşa koşa oraya geleceğim. Sana sesleneceğim, sen birdenbire sıçrayacaksın. Güya, buranın amiri ben imişim gibi, önümde duracaksın.

— Anladın ya?

— Anladım, Ağa.

— Haydi bakalım, sen git. Beş dakika sonra da ben geliyorum.

Cephanenin azalmasından ve etrafı saran muhasara kuvvetinin çoğalmasından dolayı ümitsizliğe düşen Şövalye Bonelli, son bir halas çaresi olmak üzere şöyle bir plan tertip etmişti:

Mağarada bulunan ve taş patlatmakta kullanılan barut fıçıları açılacak, hazırlanacak, ortalık kararınca mağaranın üstündeki tepede bulunan müdafaa hattı geriye çekilecek. Zaptiye kuvvetleri ilerleyerek o tepeyi işgal edecek. O zaman fıçılara ateş verilecek. Ortalık karışacak ve kargaşalıktan istifade olunacak, açılan gedikten kaçılacak.

Şövalye Bonelli, bir tek ayağı ile yaşından ümit edilmeyen bir çevikle, siperden sipere koşuyor, ateşe devam eden Hırvatları, Karadağlıları tesçi *(cesaretlendirip)* ve teşvik ediyordu.

Zaptiyelerin ve muavenete *(yardıma)* gelen muhacirlerin *(göçmenlerin)* ellerindeki silahların kısa menzilli olmasına ve atılan kurşunların tamamen siperlere varamamasına rağmen, Karadağlı ve Hırvatlardan epeyce maktul *(ölü)* ve mecruh *(yaralı)* vardı. Şövalye Bonelli, müdafilerin maneviyatını kırmamak için bunları derhal barakalara kaldırtıyor,

bir siperde cereyan eden hâdisenin diğer sipere aksetmemesine çalışıyordu.

Hırvatlar, bu neticesiz müsademeden usanmış gibi görünüyorlar ve Dimo'ya şikâyet ediyorlardı. Bir aralık Dimo'da Şövalyenin karşısına dikilmiş:

— İyi amma, niçin bu kadar fedakârlık ediyoruz. Bizim kabahatimiz ne? Sadece bir kalpazanlık değil mi? Her halde bunun cezası, ölüm değildir. Sonra, ecnebi olduğumuz için bu mümkündür. Bir hiç uğruna bütün arkadaşlarımı feda edecek değilim ya? Demişti.

Şövalye Bonelli, bu tehlikeli fikrin önüne geçmek maksadı ile gerek Dimo'ya ve gerek arkadaşlarına yalvarmış, yakarmış. Kendi hayatlarını kurtarabilmek için akşam karanlığına kadar sebat edeceklerine dair teminat almıştı.

Arşak Gâvur Memet'ten aldığı talimat üzerine mağaranın önüne gelmiş, gezinmeye başlamıştı.

Bu esnada, yüzü gözü kan lekelerinden tanınmaz bir hale gelen ve palabıyıkları dudaklarını örten bir Karadağlı koşa koşa geldi:

— Arşak, Arşak, diye seslendi.

Arşak son bir hamle ile silkindi. Bu Karadağlının önüne giderek eğildi. Karadağlı, sert bir hareketle emir verdi:

— Şövalye Bonelli ile karar verdik. Şimdi, bütün kuvvetlerimizi toplayıp bu tepenin üstünden

Türklere hücum edeceğiz.

Orayı yarıp çıkacağız. İçeri koş. Kalp para makinelerinin hepsini tahrip et. Çabuk.

Arşak, bu emri alır almaz meçhul bir ilhama tabi olarak:

— Baş üstüne, Kaptan, dedi ve koşarak mağaraya girdi.

Kara Yürek çetesi efradı, bilmedikleri bir lisanla verilen bu emrin ne olduğu anlamamakla beraber Arşak'ın bu adama "Kaptan" diye hitap etmesinden ve koşarak mağaraya girmesinde bir fevkaladeliğin zuhuruna *(baş gösterdiğine)* hükmetmişler, yerlerinden sıçrayarak kaptanın önüne gelmişlerdi.

Kaptan, Hırvatçaya çalan bozuk bir İtalyanca ile onlara da aynı emri tekrar etti:

— Hadi bakalım. Şimdi buradan hep beraber, şuraya çıkınız. Sakın birbirinizden ayrılmayınız. Yere yatınız. Kendinizi kimseye göstermeliyiniz. Şövalye Bonelli size son dakikada haber gönderecek, dedi.

Papaz Coi büyük bir sevinç ile sordu:

— Ya bu barut fıçıları. Bunları kim ateşliyecek?

— Artık onlara lüzum kalmadı.

Bu esnada Yıldız Sarayı tarafından gelen bir atlı hayvanını mütemadiyen kamçılıyordu. O süratle ateş hattına kadar ilerleyen bu süvari, siperlere

yaklaşınca, atından atladı. Önüne gelen neferlere, Beşiktaş kumandanı Hasan Bey'i sorarak mâniayı iyi nişancı efrat ile takviyeye çalışıyordu. Birdenbire karşısına dikilen bu süvari ile karşısınca işini bıraktı.

— Hayrola İsmail Bey, diye bağırdı.

Hasan Bey'in çok iyi tanıdığı sivil elbiseli yaver Yüzbaşı Çerkez İsmail Bey, nefes nefese cevap verdi:

— Hele bir az şöyle gelin, dedi ve efradın yanından beş on adım uzaklaşır uzaklaşmaz, sözüne devam etti:

— Efendimiz ferman buyuruyorlar: "Göreyim onu, ne yapacaksa, bir an evvel yapsın." diyorlar, dedi.

Bu sözler, Hasan Bey'in biraz gücüne gitmişti. Münfeil bir sesle mukabele etti:

— Fermanı hümayun başımın üstüne. Fakat bende sabahtan beri burada hava tebdili yapmıyorum ya.

O zaman İsmail Bey biraz izahat verdi:

— Zannederim ki, Efendimizin maksatları, başka. Saraya Rus sefiri gelmişti. Sefiri huzurlarına kabul etmeden evvel bana haber göndermişler. "Çabuk sivil elbise giysin. Penceremin karşısında beklesin. Ben pencerenin önüne gelipte beyaz mendil gösterir göstermez, hemen ata binsin.

Dörtnala vukuat yerine gitsin. Hasan Bey'i görsün. Böyle böyle söylesin." diye ferman buyurmuşlar

Hasan Bey, işi biraz anlar gibi oluştu.

— Pekâlâ, amma İsmail Bey...

Hasan Bey, sözünü ikmal edemedi. Çünkü korkunç bir tarrakayı müteakip önündeki tepe cehennemî bir kuvvetle müthiş bir volkan gibi patlamış, Hasan Bey'le İsmail Bey'i, hayret ve heyecan içinde bırakmıştı.

Hasan Bey, Karadağlıların en kuvvetli siperlerini havi olan bu tepenin berhava olmasını müteakip, derhal müfrezelerini hücuma kaldırdı. Kendisi de müfrezelerin önünde taş ocaklarına doğru koşmaya başladı.

Hercümerç olmuş aksamından dumanlar tüten, bu tepenin enkazı üstüne geldiği zaman, Hırvat ve Karadağlıların diğer tepelerdeki siperleri de terk ettikleri, şaşkın bir halde, şuraya buraya koştukları görülüyor, her taraftan:

"Teslim. Teslim." Feryadı işitiliyordu:

Tepenin üstü kopmuş bacaklar, parçalanmış kafalar, lime lime olmuş cesetlerle malamaldı. Müfrezeler, barakalara doğru kaçan ve oradan beyaz bezleri birer değnek ucuna bağlayarak bayrak gibi sallayan Karadağlıları ve Hırvatları birer birer toplarken Hasan Bey'le serteftiş Hüsnü Efendi ve

arkadaşları, oradan oraya koşuyor, Gâvur Memet'i arıyorlardı.

— Gâvur Memet! Nerdesin, Gâvur Memet!

Endişe ve ıstırapla titreyen. Taş ocaklarının kuytu köşelerinde hazin akisler husule getiren bu ses cevapsız kalıyor, herkesin simasında, birbirine söylenemeyen bir ıstırap ve matem dolaşıyordu.

Gâvur Memet'in taş ocaklarına inmek için ortadan kaybolduğu zaman onun fevkalade bir şey yapacağını hükmetmişlerdi. Nihayet o fevkalade şey yapılmış, koskoca bir tepe, cehennem ateşleri gibi bir anda kaynamış, muhitinde ne varsa, yakmış yıkmış. Kırmış ve parçalanmıştı.

Yüzlerce metre muhitine kadar bütün varlıkları harap eden bu cehennemi kudretten kim masum kalabilirdi? O haileyi yarattığında hiç şüphe olmayan Gâvur Memet mi?

Evet. Gâvur Memet.

Gâvur Memet, hiçbir insan şuurunun kabul edemeyeceği büyük bir cüret göstermişti. Kara Yürek çetesini, tamamen imha etmek için çete etrafını tepenin üstüne gönderirken, şöyle hesap etmiş. Ve barut fıçılarına ateş verdiği zaman açıkta herhangi tarafa kaçsa kurtulamayacağına hüküm vermişti.

Onun için, hariçte bir yere kaçıp saklanmak-

tansa, mağaraların içine doğru çekilerek en son mağaraya iltica etmeyi *(sığınmayı)* tercih eylemişti.

Dışarıda, Beşiktaş kumandanı Alay Bey'i Hasan Bey ile zabıta Serteftiş memurlarından Hüsnü, Deli Kerim, Gürcü Hasan Efendiler, takım takım Karadağlı ve Hırvatları teslim alırken üçüncü mağaraları kuytu köşesinde de şu sahne cereyan ediyordu.

Gâvur Memet, barut fıçılarını birbirine rapteden fitili ateşledikten sonra hemen mağaraya dalmış, ikinci mağaranın kapısı önünde duran Arşak'ı yanına alarak, üçüncü mağaranın kuytu bir köşesine kaçmış saklanmıştı.

O müthiş infilak vuku bulup ta müsademesi geçinceye kadar bu köşede kalan Gâvur Memet, birkaç dakika daha ihtiyatla bekledikten sonra kapıya koştu. Fakat tamamen çökmüş olan birinci mağaranın taş ve toprakları ile methali *(girişi)* kapalı buldu. Artık ne sema, bir zerre ziya ve nede dünyadan eser kalmamıştı. O zaman kalbinde hafif bir ürperme ile avdet etti. Elleriyle yoklayıp üçüncü mağaraya gelerek Arşak'a seslendi.

— Arşak!

Arşağın heyecan ıstırapla titreyen sesi, cevap verdi.

— Buyur Ağa.

— Senin burada bir lamban olacaktı, nerede?

— Hele dur Ağa. Biraz aklım başıma gelsin.

Gâvur Memet, sordu:

— Ne düşünüyorsun. Arşak. Daha hala aklın başına gelmedi mi? Hadi şu lambayı bul.

Gâvur Memet, elleriyle etrafını yoklaya yoklaya onun sesinin geldiği tarafa doğru yürüdü El yardımı ile Arşak'ı buldu. Zavallı adam, boylu boyunca yere yatmıştı.

Kalktı, lambayı aradı, buldu. Gâvur Memet'e sordu:

— Kibritin var mı?

— Hayır. Senin yok mu?

— Hayır. Vardı amma, o telaş içinde kim bilir nereye atmışım.

Gâvur Memet'in fena halde canı sıkıldı. Kendi kendine:

— Öyle zannediyorum ki, burası bize cidden mezar olacak, diye söylendi.

Bu esnada, elleri gayri ihtiyari olarak beline gitmişti. Belindeki tabancaların sert kundaklarını okşadı. Kendilerini ıstırap ve meşakkatli bir ölümden kurtaracak olan bu korkunç halaskarları bütün avuçları ile kavradı ve sonra, belinden bir tanesini çekti, çıkardı.

Beşiktaş muhafızı Hasan Beyle diğer zabıta memurları barakalarda ve siperlerde teslim olan Hırvat ve Karadağlıları toplamışlar, ikişer ikişer bağlamışlar, kuvvetli bir müfrezeye terfik ederek *(yanına katarak)* doğru Zaptiye Müşirliğine yollamışlardı. Barakalarda yapılan taharriyatta, birçok kalp paralar ele geçmişti. Bunlar, Osmanlı devletinin sikkelerinden olan gümüş mecidiyelerle beraber muhtelif devletlerin ekserisi de papalığın altın para taklitlerinden ibaretti.

Bu sırada asilere teslim teklifi için Rus ve Karadağ sadaretlerinden gönderilen heyette gelmiş ise de, iş işten geçmişti.

Heyete riyaset eden Rus sefareti ikinci kâtibi Viladimir Ayvanof derhal tahkikata girişti.

Varılan netice şundan ibaretti:

Her iki tarafta, yani, Türkler ve Hırvatlar, kendi siperlerinde oldukları halde şiddetle müsademeye devam ederlerken, herhangi meçhul bir sebeple barutlar ateş almış ve müthiş bir infilak husule gelerek emsalsiz bir facia yaratmıştı.

Bu yolda tanzim edilen bir zabıt varakasını gerek heyet ve gerek zabıta memurları müşterek imza ettikten sonra heyet azaları atlarına binmişler, meyus *(üzgün)* ve müteessir bir halde avdet etmişlerdi.

Heyet azaları, asiler tarafından tepenin biri-

ne çekilen ve şimdi de zabıta memurlarının eline geçen Rus ve Karadağ bayraklarının, kalpazanlığı tahakkuk eden çete etrafı tarafından ne suretle istimal edildiği bizzat görmüşler ve bundan büyük bir hicap hissetmişlerdi.

Ortalık yavaş yavaş kararmaya başlamıştı.

Beşiktaş muhafızı Hasan Bey tekrar emir verdi:

— Mevcut zaptiyelerle tebdiller, tamamen ava yayılsınlar. En küçük bir taş dibi bile bırakmadan her tarafı tarasınlar. Bu, Gâvur Memet denilen adamcağız yer yarılıpta yere girmedi ya. Bunun, mutlaka ya ölüsü, ya dirisi bulunacak, dedi.

Orada mevcut olan bütün zaptiye efradı ile tebdiller, derhal uzun bir hat teşkil ettiler, barakalardan itibaren bütün çalı diplerini, en küçük taş ve toprak kovuklarını araya araya mağaralar istikametine doğru ilerlediler. Serteftiş (baş müfettiş) Hüsnü Efendi ile deli Kerim Efendi önde gidiyor, ortada görünmeyen Gâvur Memet'in bir faciaya kurban gittiğini düşünerek büyük bir ıstırap ve teessür hissediyorlardı.

Deli Kerim Efendi, birden bire Hüsnü Efendi'nin kolunu tutarak onu durdurdu. Büyük bir heyecanla mağaralar tarafını göstererek:

— Duydun mu? Dedi.

Hüsnü Efendi, büyük bir hayretle irkilmişti. Deli Kerim Efendi'nin yüzüne yüzüne bakıyor, şaş-

kınlıktan titreyen bir sesle söyleniyordu:

— Fakat bu silah sesleri ne olabilir? Nereden gelebilir? Bunda öyle anlaşılamayan bir sır var ki.

Deli Kerim Efendi, onu kolundan tuttu, bir daha sarstı:

— İşitiyor musun? Silah sesleri devam ediyor.

— Bu silahları atan, Gâvur Memet olmasın?

Fakat o, nerede? Ahiretten gelir gibi toprakların altından işitilen bu silah seslerinin geldiği yerin yolu nerede?

Hüsnü Efendi heyecanını zapt edemiyor, tarama hareketine devam eden zabıta memurlarına dönmüş:

— Heyyy! Aman Ali. Kasımpaşalı Mehmet. Çağanoz Hasan. İncekaş Salih. Buraya koşun. Buraya, diye bağırıyordu.

Zabıta memurları, koşa koşa Hüsnü Efendi'nin yanına gelirlerken, onun sesini Beşiktaş Muhafızı Hasan Beyde işitmiş, atını sürerek hepsinden evvel oraya yetişmişti. Merakla sordu:

— Ne var? Buldunuz mu Memet'i?

— Efendim, şurada derinden silah sesleri geliyor. Herhalde bu silahlar, onun tarafından atılıyor.

Tam bu sırada Hüsnü Efendi'nin sözlerini tasdik etmek istiyormuş gibi iki el silah sesi daha işitildi. Hasan Bey büyük bir sevinç duyarak zaptiye

tabur ağasına derhal emir verdi:

— Ne kadar efrat varsa, buraya getirin. Ocaklardaki kazma kürekleri de toplatın. Şu noktadan kazdırmaya başlatın.

O anda perakende efrada "Cem borusu" çaldırıldı. Kazmalar ve kürekler dağıtıldı. Muhtelif postalara ayırtıldı. Akşam olmuş, ortalık kararmıştı. Efrat, büyük bir ateş yakmıştı. Çalılar toplanıyor, ateşe atılıyor, kazılan saha, mümkün olduğu kadar aydınlatılıyordu.

Vakit bir hayli ilerlemişti. Gâvur Memet, kurtulmak ümidi kesmiş ve boylu boyuna uzanmıştı. Bir aralık, derinden duvara vurulur gibi bir ses işitildi. Evvela, buna inanmak istemedi. Fakat dikkatle dinledikten sonra bu sesin muntazam fasıllarla geldiğini anladı. Yattığı yerden sıçradı. Ses gelen tarafı dinledi. Bu seslerin kazma sesleri olduğunu tahmin etti.

Bir bölüğü yakın zaptiye efradı, son taş parçasını kırmaya muvaffak oldukları zaman şafak söküyordu. Delik gittikçe açılıyordu. Birden Gâvur Memet'in heybetli cüssesi göründü. Elinde silah hazır bir vaziyette bekliyordu. Zabıta efradı Memet'i görünce derhal boynuna sarıldılar. Yüzünden gözünden öpmeğe başladılar.

Gâvur Memet'in ilk sözü şu oldu:

— Eh, anlatın bakalım, Kara Yürek çetesinden

kimleri ele geçirdiniz.

Serteftiş Hüsnü Efendi cevap verdi:

— Buradaki Karadağlılardan başka Kara Yürek çetesinden bir tek adam bile ele geçmemiştir.

Gâvur Memet, birdenbire bir endişeye kapılarak bağırdı:

— Niçin?

— Bunun biz de senin kadar merak ettik. Ve Karadağlılardan sorduk. Meğer tuhaf bir tezat olmuş. O müthiş iştialden *(patlamadan)* evvel, yüzü gözü kan içinde bir Karadağlı, tepeden koşa koşa inmiş, onlara birey söylemiş. Çete efradı, yavaş yavaş tepeye tırmanmışlar. Bir köşede toplanmışlar. Fakat tam o sırada, müthiş iştial vuku bulmuş.

Tepede toplanan Kara Yürek çetesi efradı ile siperlerdeki Karadağlılar, tamamıyla havaya uçmuş. Epeyce aradık, taradık. Kopmuş kollarından ve bacaklarından başka bir şey bulamadık.

Gâvur Memet için kaynayan meserreti güç zapt etti. Maamafih, yine kendini tutamayarak, sadece:

— Yaaa? Dedi.

Deli Kerim Efendi sordu:

— E, şimdi sen söyle bakalım Memet. O patırtıda, sen nerede idin. Buraya nasıl girdin.

— Hele sonra konuşuruz. Şimdilik işlerimize

bakalım. Demekle iktifa etti.

SULTAN HAMİD'İN MÜKÂFATI

Gâvur Memet, Beşiktaş karakoluna geldiği zaman Hasan Bey tarafından büyük bir memnuniyetle karşılandı. Hasan Bey, okuyup yazması olmamasına rağmen zeki bir adamdı. Gâvur Memet'in yaptığı işleri tamamen takdir ediyor, bir insan kudret ve cüretinin fevkine çıkan bu fedakârlıktan dolayı şimdi Gâvur Memet'e büyük bir kıymet veriyordu. Nitekim taş ocaklarından saraya avdetinde, onun fedakârlığını bizzat hünkâra da anlatmış:

— Böyle bir adam daima yakınımızda bulundurmalıyız. Onu kimsenin tanımaması için resmi zabıta memurları arasında bulundurmayınız. Fakat muhitinizden de uzaklaştırmayınız. Beşiktaş semtinde, mahluldan *(sahipsizlerden)* kendisine bir ev

verilsin. Eğer bekârsa münasip bir saraylı ile evlendirilsin. Kendisine sorunuz. Ne gibi arzusu varsa, derhal bana arz ediniz, diye Abdülhamid'den emir almıştı.

Gâvur Memet, Hasan Bey'in bu sözlerini sonuna kadar dinledikten sonra tevazuyla eğildi:

— Allah, gerek Efendimize ve gerek size tükenmez ömürler versin, efendim.

Kara Yürek çetesinde, henüz hesabı görülmeyen bir kadın vardı. Bu kadın da Papaz'ın metresi ve çetenin de en mühim icra aleti olan Mariya idi. Kara Yürek çetesi, konsoloshane memurlarının nezareti altında bulunmak, neticede, arkadaşları hakkında verilecek hükme tabi tutulmak üzere muvakkaten Papaz'ın evine gönderilmişti.

Bu kadından maada, yine bu çete ile alakadar olması lazım gelen şarapçı Pagani'nin dükkânı ile Mısır otelinde ve diğer bazı yerlerde de tahkikat yapmak lazım geliyordu. Fakat bu işin başladığı günden beri, Gâvur Memet'in kafasında bir mesele vardı. Ortada hiçbir cebir ve tazyik alameti olmadığı halde Banker Lorando'nun kızı nasıl kaçırılmıştı. Filhakika bu mesele kızdan sorulmuş, gerek babasından ve gerek evde bulunanlardan tahkikat icra olunmuş, fakat hepsi bu mesele etrafında derin bir ketumiyet göstermişler, hiçbir şey söylememişlerdi.

Beşiktaş karakolundan ayrılan Gâvur Me-

met, beygirine binerek doğru Beyoğlu'na çıktı. Galatasaray'ın köşesinde attan indi: Hayvanı, ücreti ile beraber sürücüye verdi. Doğruca Papaz'ın evine gitti.

Taş ocaklarında giydiği Karadağlı elbisesini Beşiktaş karakolunda çıkararak temiz bir esvap giydiği için kıyafeti hiç bir şüpheyi celbedecek şekilde değildi. Hatta Papaz'ın kapısını çalıp karşısına Mariya çıktığı zaman, kadın hiç şüphelenmedi.

Gâvur Memet, tıpkı bir İtalyan gibi Mariyayı müfrit tavırlarla selamladı. Sonra, güya bir taraftan işitilmekten korkuyormuş gibi:

— Coi'nin ve arkadaşlarının pek çok selamı var. Yarın gece gemiye binecekler. Tabii sizi de götürecekler. Onun için hazır bulunmanızı söylediler, dedi.

Mariya'nın gözlerinde birdenbire bir şimşek çaktı. Hemen Gâvur Memet'in elini yakaladı, İçeriye aldı. Memet, yemek odasına girdiği zaman, hafifçe gülümsedi. Tavandaki delikten burayı tarassut ettiği *(gözetlediği)* zaman gördüğü garip manzaralar gözlerinin önüne gelmişti.

Mariya, derhal büyük bir şarap şişesi getirdi. Bir taraftan konuşuyorlar, bir taraftan da içiyorlardı.

Bir hayli şarap içtikleri için Mariya, adeta sarhoş olmuştu. Gâvur Memet, sanki bir şey hatırlamış gibi:

— Haaa, dedi ve sonra, ilave etti:

— Siz bu yakında bir kadınla görüşerek Lorando'nun kızının nasıl kaçırdığından bahsettiniz mi?

Mariya, şaşırarak derhal cevap verdi:

— Hayır.

— Ortada böyle bir lakırdı var. Güya, siz bu kadına: *"Gece evde herkes uyurken ben kapıyı açtım. Arkadaşları içeri aldım."* demişsiniz.

Mariya, bir kahkaha attı:

— Bakınız. İşte yalan olduğu, bundan belli. İhtimal ki siz de bilirsiniz. Benim o meselede rolüm, şundan ibaretti: Matmazel Lorando'nun nazarı dikkatini Barçello'nun üzerine celbetmek, matmazelin kalbinde Barçello'ya karşı bir aşk uyandırmak, bu aşkı körüklemek, iki aşıkı birleştirmek ve sonra da.

Gâvur Memet, sanki meseleyi bütün iç yüzü ile biliyormuş gibi, sözü Mariya'nın ağzından aldı ve ikmal etti:

— Barçello'yu eve alıp, matmazelle görüştürmek.

— Evet. Barçello'yu eve alıp, matmazelle görüştürmek.

Gâvur Memet, kalbinde hissettiği memnuniye-

ti, tatlı ve riyakarene bir tebessümle örterek:

— Lakin bilir misiniz. O meselede gösterdiğiniz zekâ, cidden kıymetlidir. Benim hatırımda kaldığına göre, matmazel balkondan kaçırılmıştı, zannederim.

Zekâsı methedilen her kadın gibi, Mariya da şımarmış. Bir kadeh şarap daha boşaltmıştı:

— Hakkınız var. Mesele, çok basit amma, Lorando, iyi terbiye almış ve mütaassıp bir kızdı. Onu, Barçelloya âşık edinciye kadar epeyce müşkülat çektim. Matmazele mütemadiyen mektup yazıyor, matmazel de bu mektupları küçük çekmecesine saklıyordu.

Gâvur Memet, hafifçe öksürdü. Kulağını kaşıyarak sordu:

— Hangi şu, ipek kaplanmış koltuğun içindeki çekmeceye değil mi?

Mariya'nın gözleri açıldı.

— Hayret. Bakınız, siz buna kadar meseleyi biliyor musun, ha.

— Tabii değil mi ya. O zaman biraz ben de işin içinde idim.

— O halde, Barçello'nun Matmazel'i nasıl kaçırdığını da biliyor musunuz?

— Hayır. Sade, onu bilmiyorum. Çünkü o za-

man İtalya'ya gitmiştim. Geldikten sonra da merak edip öğrenmedim. Herhalde.

— Durunuz, ben size söyleyeyim. Barçello, matmazelin nazarı dikkatini celbettikten sonra, geceleri mahsus açık bıraktığım pencereden mektuplar atmaya başladı. Matmazel, evvela bu mektuplara sinirlendi. Sonra devam etti. Daha sonra da Barçello'ya acıyarak okumaya başladı. Barçello, kendisini fakir bir çalgıcı olarak gösteriyor, matmazelin yüksek mevkiine nazaran hiç bir zaman ümit beklemiyeceği bu aşkın tesellisi olmak üzere sadece bir tek tebessüm ve bir tek mektup istiyordu. Matmazele anlattığım acıklı aşk maceraları, onun katı bir taassupla yoğurulmuş kalbini yavaş yavaş yumuşattı.

Barçello'nun mektuplarına cevap vermeye başladı. Bu mektuplaşma bir müddet devam etti. Bu suretle artık aralarında bir münasebet husule geldi. Ve günler geçtikçe bu münasebet samimileşti. Matmazel Lorando, Barçello'nun kendisini hakikaten sevdiğine kanaat getirdi. Ve günün birinde, onunla sokakta birkaç kelime konuşacak derecede cesaret ve emniyet gösterdi. Barçello o kadar kurnaz davrandı ki, evvela matmazelden hiç bir talepte bulunmadı. Fakat genç kızı aşkına tamamıyla inandırdıktan sonra artık ondan gece mülakatları istemeye başladı. Tabiidir ki, bu mülakatlar, hariçte vuku bulamazdı. Nihayet bir gece Barçello bir ip

merdivenle Matmazelin penceresine tırmandı. Ve yatak odasına atladı. Bu gece mülakatları da yine Matmazeli korkutmadan ve ürkütmeden devam etti. Bu arada izdivaç meselesinin müzakeresine girişildi. Matmazel Lorando, ailesinin mevkiini nazarı dikkate alarak babasının bu izdivaca katiyen razı olmıyacağını aşıkına söyledi. O zaman Barçello, Matmazele kaçmayı teklif etti. Matmazel evvela buna itiraz etti ise de sonra muvafakat gösterdi ve bir ip merdivenle pencereden sokağa indi. Aşkını takip ederek onun evine gitti. Ve kapıdan girer girmez, orada bekleyen Kara Yürek çetesi efradı tarafından hapsedildi. Meselenin alt tarafını biliyorsunuz.

Gâvur Memet, kadının söylediklerini büyük bir hayretle inliyordu. Ve dinledikçe, bu kadına karşı daha derin bir nefret hissediyordu.

Gâvur Memet, aldığı bu kadar malumatı kâfi görerek kalkıyordu. Birdenbire hatırladı:

— Canım Sinyorita Mariya. Şu, sarrafın kızını da siz kaçırmaya yardım ettinizdi. Eminim ki o da bu kadar mahirane bir tertip eseridir.

Şarabın verdiği sarhoşlukla gururu artan Mariya, şecaatini göstermek için bu günahını da söylemekte bir beis görmedi:

— Evet. Onu da ben yaptım. Fakat bilmem ki, O muvaffakiyetimi de fevkalade bulur musunuz?

Gâvur Memet, ayağa kalkmıştı. Öfkesinden dişleri birbirine çarptığı halde, hissiyatını güçlükle zapt etti:

— Bunlar, unutulmıyacak şeylerdir, sinyorita. Artık bana müsaade ediniz. Sizden cevap bekliyorlar, dedi.

Mariya, sordu:

— Demek ki ben, yarın gece hazır bulunacağım ve bekliyeceğim. Acaba beni kim gelip alacak?

— Onu bilmiyorum, Sinyorita.

— Ya, parola?

— Haaaa. Bakınız az kalsın, onu unutacaktım. Parola:

"Kara Yürek"

Gâvur Memet, Papaz'ın günlük kokan evinden çıkıpta temiz havayı teneffüse başladığı zaman, geniş bir nefes almış. Hem evine doğru gitmeye, hem de düşünmeye başlamıştı. Kendi kendine:

— Demek ki, Şişhane yokuşu mezarlığında, bizim Hüsnü Efendi'ye hücum eden hırsızların ele geçirdiği çekmecede bu mektuplar varmış. Şimdi bir takım aile kızlarını iğfal eden bu yılan karı, ne olacak? Hükûmet , bugün bu kadına bir ceza tedip etmekten *(yola getirmekten)* aciz. Kendi hükûmeti ise, tabii onu rahat ve huzur duyamıcağım. Lûna'ya gelince. Vakıa o da mücrim *(suçlu)*. O da günahkâr.

Fakat hiç olmazsa bu kadın gibi iliklerine geçmiş değil. Sonra, onu affettirebilecek sebepler de var. Eğer o olmasaydı, Kara Yürek çetesi mahvolmayacaktı. Hele bu son kalpazanlık meselesinde verdiği, ipucu, bizi iki suretle muvaffakiyete erdirdi. Hem kalpazanlar tutuldu, hem de caniler cezalarını buldu. Onun için Lûna'yı, hem bu kadından ayırmak, hem de artık ona bir mücrim *(suçlu)* nazarı ile bakmak doğru olamaz:

Gâvur Memet, bu düşünceleri zihninden geçirerek evine giderken, yalnız bir nokta üstünde durmak istemiyordu ki: o da, Lûna'ya karşı olan aşkı idi. O, ilk günlerde ancak vazifesini kolaylaştırmak için Lûna'nın aşkına sahte bir mukabele göstermişti. Fakat. Gün geçtikçe bu sehhar *(büyüleyici)* İtalyan kadının füsunkâr gözleri karşısında büyülenmiş, bütün hisleri Lûna'nın çılgın ve ateşli muhabbetine kopmaz bir bağ ile düğümlenmişti. Vaktiyle onun çelik gibi sert ve hissiz bir kalbi vardı. Hayatın bin bir macerasında, onu bir hafta nihayet on günden fazla oyalayabilen kadın, pek azdı. Hiçbir kadın kuvveti karşısında sarsılmaz ve mağlup olamazdı. Fakat şimdi? Evine doğru yaklaştıkça kalbi gizli bir heyecanla çarpıyor, Lûna'yı bir an evvel görmek, onun ateşli nefesinden taşan hararetin lezzetini bir saniye evvel tadabilmek için adımları sıklaştırıyordu.

Daima yanında taşıdığı anahtarla kapıyı açа-

rak içeri girerken, elleri titriyordu. Kapıyı kapadı. Arkasını kapıya dayadı. Gözleriyle merdivenin üst başına bakıyor. Kapının açılıp kapandığını duyması lazım gelen Lûna'nın, çılgın bir sevinçle merdivenden aşağıya koşmasını, onun aşk buhranları ile sinirleşen kollarını boynuna dolanmasını bekliyordu. Fakat yukarıdan hiç bir ses gelmiyor, hiç bir hareket hissedilmiyordu. Gâvur Memet'in gözleri, yavaş yavaş merdivenden aşağıya, son basamağın istinat ettiği geniş mermer taşa kaydı. Burada, bir karış fasıla ile bir önde, diğeri de arkada duran bir çift kadın terliği vardı.

Kalbi, hain bir kuvvetle burula burula seslendi:

— Lûna. Lûna!

Yukardan hafif ve yumuşak bir ses işitildi. Bembeyaz bir pamuk külçesini andıran bir kedi koşa koşa merdivenleri indi. Kuyruğunu titrete titrete kaldırıp bacaklarına sürünerek mavi gözlerini Gâvur Memet'e gösterdi. Nermin *(yumuşak)* ve muhtez *(titreyen)* bir sesle:

— Mırnavvvv, dedi.

O zaman Gâvur Memet, birdenbire sıçradı. Merdivenleri bir hamlede tırmandı. Odadan odaya koşarak, hayatında ilk defa sevdiği bu kadını yana yana aradı. Fakat onu bulamadı. Lûna'dan kalan en son eser, konsolun üzerinde, göze çarpacak surette konulmuş bir kâğıt parçası idi. Gâvur Memet,

bu kâğıt parçasını aldı. Baktı. Okuması olmadığı için kalbine hitap eden manevi bir ses:

"Kaybettin, Gâvur Memet artık onu ebediyen kaybettin." Diye bağırdı.

O zaman hemen odaya, konsolun dibine çöktü. Dirseklerini dizine, başını avuçlarının içine dayadı. Elinden en sevdiği şeyi alınan çocuk gibi, hüngür hüngür ağlamaya başladı.

Cinayet mahkemesi 91 Hırvat ve Karadağlı ile kuyumcu Bağdasar ve Arşak'tan mürekkep beynelmilel kalpazanlık maznunlarını *(sanıklarını)* muhakeme ediyor ve büyük bir dikkatle şahitleri dinliyordu.

Maznunların derdestinde bulunan bütün zabıta memurları, birer birer ifadelerini vermişlerdi. Reis, mübaşire:

— Zaptiye tebdillerinden Memet Ağa. Namı diğer, Gâvur Memet'i çağırınız, dedi.

Mübaşir, kapının önüne çıkarak üç defa fasıla ile seslendi:

— Zaptiye tebdillerinden Memet ağa. Namı diğer, Gâvur Memet. Gâvur Memet. Gâvur Memet!

Mübaşirin sesi boş koridorlarda çınlıyor fakat hiç bir hareket göze çarpmıyordu.

Bütün gözler, bu yaman zabıta memurunu görmek için kapıya çevrilmiş, fakat Gâvur Memet'ten eser yoktu. Mübaşir yalnızca girdi. Mahkeme reisi-

ne cevap verdi:

— Gelmemiş efendim. Salonda çıt yoktu.

O zaman Zabıt kâtibi ayağa kalktı. Elindeki kâğıdı gösterdi.

— Efendim, celpnamede meşruhat var, dedi.

Reis:

— Okuyunuz, emrini verdi.

Kâtibin okuduğu meşruhat, şu satırlardan ibaretti:

*İşbu celpnamede ismi muharrer (yazılı) **zaptiye tebdillerinden, Memet Ağa, namı diğer Gâvur Memet, bir aydan beri ortadan gaybubet etmiş** (kaybolmuş) ve her ne kadar taharriyatı amika (derin araştırmalar) icra edilmiş ise de hiçbir yerde izine tesadüf edilememiştir. Sureti hale nazaran kendisinin, hasımları tarafından bir suikasta kurban olduğuna kanaat hâsıl olmakla işbu celpname iadeten takdim olunur.*

Zabıt kâtibi bu satırları okurken hıncahınç dolu olan mahkeme salonunda derin ve matemi bir sükûn hüküm sürüyor. Şahit mevkiinde bulunan zabıta memurlarının safları arasından, hıçkırık sesleri duyuluyordu.

Gâvur Memet, artık aşkının ıstıraplarını sakin bir köşede daha iyi duyabilmek istemiş, onun için Sümbül Efendi dergâhına çekilmiş, hayatın bü-

tün fâni saadetlerini ilâhî bir aşka değişen ve ele geçmesi imkânı olmıyan bir vuslat için kızgın göz-yaşları döken meczup dervişler gibi, münzevi bir hayat yaşıyor, dar bir hücrede derin bir sükûnet içinde, çile çıkarıyordu.

"Gâvur Mehmed„in çocuklarını bulduk

Türk zabıtasının tarihinde pek mühim bir yer tutacak olan bu ilk detektifimizin yeni maceralarını birkaç güne kadar nakle başlayacağız

Okuyucularımız, iki sene kadar evvel gazetemizde çıkan (Gâvur Mehmet) isimli zabıta romanını şüphesiz hatırlarlar. Karilerimiz ve bilhassa polis memurlarımız arasında çok büyük bir alâka uyandıran bu tefrikamız kahramanını, o zaman hayali zannedenler olmuştu. Dün, bu romanın muharriri olan arkadaşımız, kendisine gelen şu mektubu bize teslim etti:

(Pederim hakkında iki sene evvel yazdığınız yazıları büyük bir lezzet ve alâka ile okurken çok mütehassis olmuştum. Yazdığınız şeylerin kâffesi doğrudur. Babamız, vaktiyle bunları bize anlatırdı. O vakitler, İstanbulda olmadığım için bu meseleye daha fazla alâkadar olamamıştım. (Devamı 10 uncu sayfada)

Gâvur Mehmedin çocuklarından Ayşe Bilge

SON POSTA

" Gâvur Mehmed „ in çocuklarını bulduk

(Baştarafı 1 inci sayfada)

Pederimin Arnavutköyündeki kalpazanlar meselesinde aldığı nişanın fermanını size gönderiyorum.)

Mektubun fazla kısımlarını dercetmeğe lüzum görmüyoruz. Bu mektup ile bu vesika bize bir davamızı kazandırmış oluyor. Bunlardan da anlaşılıyor ki; (Gâvur Mehmet) hayali bir tip değil; yaşamış bir şahsiyettir.

(Gâvur Mehmed) in zabıta tarihine geçmesi lâzım gelen ismini unutulmuş köşelerinden çıkaran arkadaşımız; aldığı mektup üzerine derhal gitmiş; (Gâvur Mehmed) in oğlu ile görüşmüştür.

Bu zat, Paşabahçe fabrikasında muayene memuru Bay Ediptir. Bay Edip, babası hakkında şu malûmatı vermiştir.

— Babam, aslen Bitlislidir. Küçük yaşında (Sinop) a hicret etmiştir. 327 senesinde de orada vefat etmiştir. Sinop halkından kendisini tanımayan yoktur. Biz, üç erkek ve iki kız kardeşiz. Küçük kardeşim bölük emini Haydar, büyük harpte Yarhisar torpidosunda şehit oldu. Büyük kardeşimden de bir hayli zamandır haber alamadık.

Son Posta Gazetesinde yayınlanan Gavur Memet'in oğlundan gelen mektup ve fotoğraf

"Gâvur Mehmed" in çocuklarını bulduk*

Türk zabıtasının tarihinde pek mühim bir yer tutacak olan bu ilk dedektifimizin yeni maceralarını birkaç güne kadar nakle başlayacağız.

Okuyucularımız, iki sene kadar evvel gazetemizde çıkan (Gâvur Mehmet) isimli zabıta romanını şüphesiz hatırlarlar. Karilerimiz ve bilhassa polis memurlarımız arasında çok büyük bir alaka uyandıran bu tefrikamız kahramanını, o zaman hayali zannedenler olmuştu. Dün, bu romanın muharriri olan arkadaşımız, kendisine gelen şu mektubu bize teslim etti:

(Pederim hakkında iki sene evvel yazdığınız yazıları büyük bir lezzet ve alaka ile okurken çok mütehassıs olmuştum. Yazdığınız şeylerin tamamı doğrudur. Babamız, vaktiyle bunları bize anlatırdı. O vakitler, İstanbul'da olmadığım için bu mesele ile daha fazla alakadar olamamıştım.

Pederimin Arnavut köyündeki kalpazanlar meselesinde aldığı nişanın fermanını size gönderiyorum.)

Mektubun fazla kısımlarını dercetmeğe lüzum görmüyorum. Bu mektup ile her vesika bize bir davamızı kazandırmış oluyor. Bunlardan da anlaşılıyor ki (Gâvur Mehmet) hayali bir tip değil, yaşamış bir şahsiyettir.

(Gâvur Mehmet) in zabıta tarihine geçmesi lazım gelen ismini, unutulmuş köşelerinden çıkaran arkadaşımız, aldığı mektup üzerine derhal gitmiş: Gâvur Mehmet'in oğlu ile görüşmüştür.

Bu zat Paşabahçe fabrikasında muayene memuru Bay Edip'tir. Bay Edip babası hakkında şu malumatı vermiştir.

— Babam, aslen Bitlislidir. Küçük yaşında (Sinop) a hicret etmiştir. 327 senesinde de orada vefat etmiştir. Sinop halkından kendisini tanımayan yoktur. Biz, üç erkek ve iki kız kardeşiz. Küçük kardeşim bölük emini Haydar, büyük harpte yar hisar torpidosunda şehit oldu. Büyük kardeşimden de bir hayli zamandır haber alamadık.

"Gâvur Mehmet" şimdiye kadar neşrettiğimiz tefrikaların kahramanları arasında en çok sevilmiş bir (tip) di.

Onun okuyucuları heyecandan titreten maceraları pek çok alaka uyandırmıştı.

Bu okuyuculara müjdemiz:

"Gâvur Mehmet" muharriri yeni ele geçirdiği mühim notlara istinaden onun yeni maceralarını nakle başlamak üzeredir.

* Son Posta'da çıkan metindir